VISIT…

В. П. БАТАНИН, Л. Б. МАЛОВА

Учебник норвежского языка

для первого года обучения

Основной курс

КНИГА 2

(Уроки 10 — 17)

Утвержден
в качестве учебника

1980

Ответственный редактор
кандидат филологических наук, доцент
В. П. БАТАНИН

LEKSJON 10

Лексическая тема. Спорт. Загородная прогулка.

Грамматические темы: 1. Глагольное время перфект, его образование и употребление. 2. Неопределенные местоимения и особенности их употребления. 3. Наречия, их образование, классификация и правила употребления.

1. ГЛАГОЛЬНОЕ ВРЕМЯ ПЕРФЕКТ, ЕГО ОБРАЗОВАНИЕ И УПОТРЕБЛЕНИЕ (VERBETS TID PERFEKTUM)

Глагольное время перфект образуется посредством сочетания презенса вспомогательного глагола ha (т. е. har) и причастия II знаменательного глагола:

Jeg har lest denne boken.	Я читал (уже) эту книгу.
Vi har sett ham der.	Мы видели его там.
Hun har skrevet et brev.	Она написала письмо.

В перфекте некоторых непереходных глаголов, обозначающих движение, перемещение, изменение состояния и т. п. (например, komme *приходить*, gå *уходить*, reise *уезжать*, forsvinne *исчезать*), в определенных случаях вместо презенса глагола ha употребляется презенс глагола være (т. е. er), хотя перфект с ha с этими глаголами также встречается довольно часто.

Например:

Han er kommet.	Он пришел (и находится здесь).

Но:

Han har kommet i dag.	Он уже приходил сегодня.
Han er bortreist.	Он уехал (в отъезде).

Но:

Han har mye reist i landet.	Он много путешествовал по стране.
Han er gått.	Он ушел.

Но.

Han har gått dit mange ganger.	Он ходил туда много раз.

Как видно из приведенных примеров, перфект с глаголом være является перфектом состояния, так как действие, обозначенное причастием II знаменательного глагола, по сути дела продолжается и в момент говорения:

Han er gått. — Он ушел (его сейчас здесь нет).

В случае употребления в перфекте этих глаголов с ha они выступают как обычные предельные глаголы. В перфекте глагола bli *становиться, оставаться* употребляется только er. Сочетание har blitt фактически не встречается.

Перфект употребляется для обозначения:

1. Действия, закончившегося к моменту высказывания, но связанного с настоящим временем тем, что для говорящего важен сам факт совершения (или несовершения) действия. При этом время вообще не указывается:

Jeg har sett denne filmen. — Я видел этот фильм.
Jeg har ikke lest denne bok. — Я не читал этой книги.

2. Действия, совершившегося в пределах еще не закончившегося отрезка времени или отрезка времени, непосредственно примыкающего к моменту высказывания:

Jeg har vært i Norge i år. — Я был в Норвегии в этом году.
Han har nettopp truffet sin venn. — Он только что встретил своего друга.

3. Действия, начавшегося в прошлом и продолжающегося вплоть до момента высказывания. К моменту высказывания оно может закончиться, а может и включать этот момент:

Vi har bodd i Moskva i ti år. — Мы живем в Москве (уже) 10 лет (мы прожили в Москве 10 лет).
Han har alltid studert godt. — Он всегда хорошо учился. *(Действие охватывает все прошлое.)*

4. Действия, предшествующего определенному моменту в будущем по отношению к моменту высказывания. В этом значении перфект является грамматическим синонимом будущего II (см. урок 12):

Så snart jeg har hørt fra ham, skal jeg bestille to billetter. — Как только он даст о себе знать, я закажу два билета.

(Ср.: Så snart jeg får hørt fra ham, skal jeg bestille to billetter.)

Перфект часто употребляется для выражения законченного действия в случаях, когда в предложениях имеется одно из следующих наречий: ofte, allerede, alt, noensinne, mange ganger, nettopp, en gang, aldri, alltid, ennå, siden.

Формально перфект является настоящим временем (ferdig nåtid — завершенное настоящее время) и поэтому никогда не употребляется в повествовании о прошлом, если в речи указывается момент времени в прошлом. С другой стороны, перфект характерен для разговорной речи, так как он всегда связан с моментом высказывания, и употребляется в диалогах, письмах, повествованиях, где основным временем является настоящее время. Вместе с тем перфект — завершенное время, т. е. к моменту высказывания действие, выраженное перфектом, полностью или в какой-то мере завершено.

Примечание. При переводе прямой речи в косвенную по правилам согласования времен перфект заменяется плюсквамперфектом (см. урок 11).

«Har du vært i Norge?» spurte han. — «Ты был в Норвегии?» — спросил он
Han spurte om jeg hadde vært i Norge. — Он спросил, был ли я (когда-нибудь) в Норвегии.

Перфект может переводиться на русский язык как настоящим, так и прошедшим временем совершенного или несовершенного вида, в зависимости от контекста. Чтобы передать завершенность действия и его связь с настоящим, при переводе добавляются различные наречия: *уже, когда-либо* и др.

Øvelser og oppgaver

I. Oversett disse setningene til russisk og forklar bruken av perfektum i dem.

1. Min bror har gitt meg en bok av Ibsen. 2. Jeg har latt pennen jeg hadde, ligge på bordet. 3. Han har nettopp kjørt bilen inn i garasjen. 4. Elevene har studert norsk i over to år. 5. Har du spist middag i dag? — Nei, det har jeg ikke gjort ennå. 6. Vi har lest mange bøker om Norge. 7. Har du lukket vinduet? — Nei, det har jeg glemt. 8. Har du husket å ringe? — Ja, jeg har gjort det. 9. Vi har hatt fint vær siden 1. april. 10. Jeg har sett din kone bare en eneste gang. 11. Har du aldri spist her før? — Jo, det har jeg gjort mange ganger. Jeg har alltid likt dette stedet godt. 12. Min nevø har bodd hos oss siden i vår. 13. Når jeg har vasket meg, kler jeg på meg. 14. Vi har studert norsk snart i et halvt år.

II. Les og oversett denne samtalen. Studer bruken av verbets tider i den.

Har du møtt min far? — Nei. — Det var rart. Jeg skulle møte ham her foran Rådhuset klokka to, og nå er den ti over. Jeg har ventet på ham i et kvarters tid. — Men der ser jeg

ham. — Han har kjøpt blomster til mor. Hun har fødselsdag i dag. — Gratulerer! — Takk. — Jeg har også kjøpt en gave til henne, som jeg håper hun vil like. Hun likte den jeg kjøpte i fjor.

III. Besvar disse spørsmål og bruk i svarene respektive verb i perfektum sammen med et av disse adverb: *allerede, alt, ennå, nettopp, alltid, aldri, noensinne, ofte,* **o. a. Gjør dette etter mønsteret:**

Vil du ikke besøke Nasjonalgalleriet imorgen? — Nei, takk. Jeg har allerede vært der mange ganger.

1. Vi går nå på kino. Blir du med oss? 2. Liker De Edvard Munchs malerier? 3. Hvor er din bil? Står den langt herfra? 4. Hva syns du om denne boken? 5. Kjenner du herr Hansen bra? 6. Hva kan De si om Vigelandsanlegget i Frognerparken? 7. Museene på Bygdøy er meget interessante, ikke sant? 8. Parkeringen er forbudt her. Ser herren ikke det der skiltet? 9. Går du nå hjem? 10. Er De ikke sulten nå?

IV. Les og oversett denne dialogen, studer bruken av perfektum i den. Gjenfortell innholdet av den i direkte tale.

Har du lest avisen i dag?

A.: Jeg ser du har kjøpt en norsk avis. Har du begynt å lese aviser på norsk?

B.: Jeg har gjort det lenge — eller iallfall prøvd å gjøre det — men det har ikke vært så lett.

A.: Nei, du har jo ikke studert norsk så lenge, så du har vel ikke lært så mange norske ord ennå.

B.: Nei, det er det som er saken. Hittil har jeg mest konsentrert meg om å forstå overskriftene, tegneseriene og de viktigste politiske nyhetene innenlands.

A.: Har du funnet noe av interesse i dagens avis, for eksempel om norsk politikk?

B.: Ja, jeg har nettopp lest om en interessant debatt i Stortinget.

A.: Der har du nok truffet på noe interessant. — Har du ellers kommet over noe interessant i avisen din?

B.: Jeg har ennå ikke hatt tid til å studere den så oppmerksomt, men så vidt jeg har forstått, har Regjeringen satt opp prisene på tobakk og alkohol.

A.: Nei, det er det verste jeg har hørt. De har visst tenkt å ta fra oss alle gleder i livet. Disse prisene har gått opp — jeg vet ikke hvor mange ganger, de siste årene.

B.: Ja, man har hatt akkurat den samme utviklingen faktisk i alle land. Men du skulle gjøre som meg: jeg har sluttet å røyke, og jeg har spart mange penger på det, foruten at jeg føler meg nå mye bedre.

A.: Ja, jeg har også tenkt på det, men du vet at når man har røyket i tjue år, så er det ikke så lett å bestemme seg for noe sånt.

B.: Nei, men når du først har tatt bestemmelsen, så tror jeg ikke du vil angre på det. Jeg har iallfall aldri gjort det.

A.: Ja ja, den som lever får se. Når det er blitt så dyrt, har man vel snart ikke noe valg lenger.

V. Tenk Dem at De nettopp har hørt samtalen mellom A. og B. (se øvelse IV). Fortell til Deres kollega om alt hva disse to har snakket om og sagt hverandre. Bruk i Deres fortelling (i indirekte tale) alle verb i perfektum (der det lar seg gjøre).

VI. Oversett disse setningene fra russisk til norsk. Bruk perfektum i setningene.

1. Я никогда не слышал ничего такого. Кто сказал об этом? 2. Ты уже купил себе новый норвежско-русский словарь? 3. Вы когда-нибудь бывали в Северной Норвегии? 4. Звонок уже был, пора начинать урок. 5. Дай мне посмотреть, что ты написал. — Я еще не перевел это упражнение. 6. Все ее дети уехали, чтобы строить новые города. 7. Она преподает русскую литературу уже 20 лет. 8. Я только что встретил ее у входа. 9. Этой зимой я часто ездил за город. 10. Ты сегодня обедал? — Нет еще. — Ну, пойдем в столовую вместе. 11. Она рассказала своим родителям эту новость? 12. С тех пор я все время думаю над вашим планом, господин Андерсен.

VII. Les og oversett dette brevet. Studer og forklar bruken av verbets tider i det. Gjenfortell dets innhold etterpå i indirekte tale og bruk perfektum der det lar seg gjøre.

Oslo, 5. september d. å.

Kjære bestefar!

Jeg har nå vært i Norge i fire måneder, og jeg har lært så mye av språket at jeg kan skrive til deg på norsk. Jeg håper du setter pris på det. Jeg har studert hardt for å kunne gjøre det.

Jeg har nå tenkt å fortelle deg litt om hva jeg har sett, hørt og gjort siden jeg kom til Norge for fire måneder siden.

Jeg har allerede reist en del omkring og har sett mange forskjellige steder. Jeg har fått noen gode norske venner, og de har tatt meg med i biten sin rundt om i Sør-Norge. Vi har bilt rundt og sett på alle severdighetene her i Oslo og omegnen: Vikingskipene, Kon-Tiki, Folkemuseet, Akershus festning, Frognerparken og Vigelandsanlegget, Munchmuseet, Holmen-

kollen osv. Jeg har dessverre ikke hatt anledning til å reise til Vestlandet ennå — eller nordover, men jeg har lenge ønsket å gjøre det.

Jeg må si at Norge er et vakkert land. Jeg kan forstå at du som er vokst opp i Norge, har alltid villet komme en gang tilbake til dette fine landet. Jeg har tenkt på deg mange ganger mens jeg har vært her, og jeg har huskel mange av de tingene du fortalte meg om Norge da jeg var liten.

Jeg har hilst på alle slektningene våre, og de har vært svært hyggelige mot meg. Jeg har truffet både tante Else, onkel Egil og alle søskenbarna mine. Tante Else har fortalt meg mange interessante historier om deg, og jeg har også hørt forskjellige ting om deg fra onkel Egil.

Vi har hatt fint vær nesten hele tiden siden jeg kom. Det har nesten ikke regnet og jeg har kunnet bade både i Oslofjorden og i vannene i Nordmarka, og jeg har gått på mange fine turer i skog og mark. Jeg gleder meg til vinteren. Da skal jeg gå på ski.

Jeg har spist litt for mye av den norske maten, særlig blotkaker. Dem serverer de alltid når man kommer på besøk her. Jeg har også smakt på alle de rettene du fortalte meg om: fårikål, sursild, gammelost og geitost.

Så, du forstår, bestefar, at jeg ikke har kastet bort tiden. Nå ma jeg slutte. Hils alle de andre.

Mange hilsener — *Ivar.*

VIII. Tenk Dem at De nettopp har fått et brev fra Deres venn som bor langt fra Moskva. Han har aldri vært i denne byen og ber Dem fortelle om den så utførlig som De bare kan. Skriv et svarbrev til Deres venn og fortell i det hva De har sett, hørt og gjort siden De kom til Mockva. Bruk i brevet mest mulig perfektum og disse tidsadverb:

lenge, i lang tid, ofte, mange ganger, av og til, sjelden, aldri, alltid, hele tiden, siden, nettopp, allerede, ennå, en gang, noensinne, o. a.

IX. Oversett denne samtalen til norsk skriftlig. Bruk perfektum der det tar seg gjøre.

B.: Здравствуй, Александр!

A.: Добрый день, Виктор. Я не видел тебя с тех пор, как ты начал учиться в университете.

B.: Да, это верно. А я живу в Москве уже несколько месяцев.

A.: Что же ты уже видел за это время?

B.: Я очень много ездил по городу и осмотрел много достопримечательностей.

A.: А ты посетил какие-нибудь музеи или выставки?

B.: Конечно. Ведь в Москве так много интересного. Например, на этой неделе я ездил в один из пригородов Москвы.

A.: Да, в пригородах тоже много исторических мест. Ты, наверное, посмотрел больше, чем я, а я ведь живу здесь уже много лет.

B.: Это, я думаю, обычно. Мы всегда думаем, что свой родной город можем посмотреть завтра или на следующей неделе.

A.: Ты, наверное, уже стал настоящим москвичом.

B.: Ну, нет. У меня ведь было не так много времени. Все эти месяцы я много работал. Я уже могу немного читать русские газеты.

A.: Это приятно слышать. А что за книги ты держишь в руке?

B.: О, это туристские карты и проспекты. Я только что купил их, чтобы изучить те места, где я еще не был.

A.: Давай поедем куда-нибудь вместе в воскресенье.

B.: С удовольствием. Спасибо за приглашение.

2. НЕОПРЕДЕЛЕННЫЕ МЕСТОИМЕНИЯ И ОСОБЕННОСТИ ИХ УПОТРЕБЛЕНИЯ (UBESTEMTE PRONOMENER)

К неопределенным местоимениям относятся: man, en, del, der (см. урок 2), noen, ingen (intet), all, (en)hver, hvem som helst, hva som helst, hvilken som helst, mangen, annen.

Некоторые из этих местоимений (например, man, en, hvem som helst, hva som helst) выполняют в предложении только роль существительного. Местоимение hvilken som helst может употребляться только в роли прилагательного. Другие местоимения выступают в роли как местоименных прилагательных, так и существительных. Выступая в качестве определения, эти местоимения ставятся перед всеми прочими определениями, относящимися к данному существительному, и согласуются с ним в роде и числе. Как и существительное, неопределенные местоимения могут стоять в родительном падеже.

Noen, ср. р. **noe**, мн. ч. **noen**:

Местоимение noen *кто-то, некоторый, какой-нибудь* может быть использовано в роли и местоименного прилагательного, и существительного:

Noen mennesker liker det.	Некоторым людям это нравится. *(местоименное прилагательное)*

noen nye hus	несколько новых домов, какие-то новые дома *(существительное)*
noens mening	мнение некоторых *(существительное)*

Для усиления основного значения местоимение noen (noe) может иметь при себе группу som helst:

Han er ikke redd for **noen som helst**.	Он (совершенно) никого не боится.
Her har vi ikke **noe som helst** å gjøre.	Здесь нам (абсолютно) нечего делать.

Местоимение noe употребляется иногда в роли наречия:

Det kan synes **noe** vanskelig.	Это может показаться несколько трудным.

Noe употребляется также перед именами существительными вещественными для обозначения неопределенного количества вещества:

— Har du **noe** ost hjemme?	— У тебя дома есть сыр?
— Ja, jeg har **noe**.	— Да, есть немного.

Другая форма этого местоимения — noenting — может употребляться только в роли существительного среднего рода:

Har du hørt **noenting** hjemmefra?	Ты получил что-нибудь (какие-либо вести) из дома?

Ingen, ср. р. intet, мн. ч. ingen:

По своему значению местоимение ingen *никто, никакой* противоположно местоимению noen и равно фактически сочетанию ikke noen. В разговорном языке в среднем роде форма ikke noe *ничто* является наиболее предпочтительной.

Местоимение ingen используется как местоименное прилагательное и как существительное:

Jeg har **ingen** venn her.	У меня нет (никакого) друга здесь. *(местоименное прилагательное)*
Ingen kjenner fremtiden sin.	Никто не знает своего будущего. *(существительное)*

Местоимение ingen в роли существительного может стоять в форме родительного падежа:

Han er **ingens** venn.	Он никому не друг.

Для усиления значения местоимение ingen употребляется иногда в сочетании с группой som helst:

Du har **ingen som helst** grunn til å klage.	У тебя нет абсолютно никаких оснований для жалоб.

В качестве местоименного существительного в среднем роде наряду с формами intet, ikke noe *ничто* употребляется также форма ingenting:

Han sa **ingenting**.	Он ничего не сказал.

All, ср. р. alt, мн. ч. alle:

Местоимение all *весь* употребляется и как местоименное прилагательное, и как местоименное существительное. Только в роли местоименного существительного используется местоимение allting. Форма единственного числа общего рода all употребляется только в роли прилагательного. В значении существительного употребляются формы среднего рода alt и множественного числа alle. В этом случае форма множественного числа может стоять в родительном падеже:

Alt er tapt uten ære.	Все потеряно, если потерял честь.
Fri adgang for **alle**.	Свободный доступ — для всех.
Han er **alles** venn.	Он друг всех.

В значении существительного формы all и alle нередко сочетаются со словом sammen, не изменяя его основного значения, а лишь усиливая его:

Du tok jo **alt sammen**.	Ты ведь взял абсолютно все.
Alle sammen var enige.	Абсолютно все (все до одного) согласились.

Когда местоимение all выступает в роли прилагательного, существительное, определяемое им, может иметь при себе другое местоимение и определенный суффиксированный артикль:

alle mine bøker	все мои книги
all denne angst	все это беспокойство
all folket	весь народ

Hver, ср. р. hvert:

Местоимение hver *каждый, всякий* употребляется только в единственном числе и в роли прилагательного, и в роли существительного и при этом может стоять в родительном падеже. Усилительные формы этого местоимения: enhver, ср. р. ethvert, hver og en, hver eneste, en og hver, alle og enhver, enhver som helst *абсолютно каждый, все до одного*:

Han kan litt av **hvert.**	Он умеет (делать) все понемногу.
Fra **enhver** etter evne, til **enhver** etter ytelse.	От каждого — по способностям, каждому — по труду.
Hver og en har sitt sinn.	У каждого своя голова на плечах.
Hvert menneske har rett til arbeid.	Каждый человек имеет право на труд.

Форма enhver в значении существительного имеет только форму общего рода:

Enhver er sin egen lykkes smed.	Каждый сам кузнец своего счастья.

Но:

Ethvert menneske har sine gleder og sorger.	У каждого человека свои радости и печали.

Hvem som helst, hva som helst:

Местоимения hvem som helst *кто угодно* и hva som helst *что угодно* являются фактически сочетаниями местоимений hvem и hva с группой som helst. Употребляются только в значении существительного:

Hvem som helst kan ta del i det.	Участвовать в этом может кто угодно.
Jeg kan gjøre hva **som helst** for deg.	Для тебя я могу сделать что угодно.

Hvilken som helst:

Местоимение hvilken som helst *какой угодно, любой* употребляется в качестве прилагательного. Первая часть его согласуется с определяемым существительным в роде и числе подобно вопросительному и относительному местоимению hvilken:

Han trives på **hvilket som helst** sted.	Он чувствует себя отлично в любом месте.

Mangen (устар.), ср. р. mangt, мн. ч. mange:

Mangen *многие, много* употребляется и во множественном, и в единственном числе и как прилагательное, и как существительное. Имеет степени сравнения flere, flest. В среднем роде mangen является только местоименным существительным: mangt og meget *весьма многое.*

Например: mangen gang, или mangen en gang, или mange ganger *много раз.*

Mangen ler med munnen og gråter i hjertet.	У многих (бывает так, что) уста смеются, а сердце (в то же время) плачет. *(существительное)*
mange mennesker	многие люди *(прилагательное)*

Annen, ср. р. annet, мн. ч. andre:

Местоимение annen *другой* употребляется как прилагательное и как существительное. Существительное, определяемое этим словом, может иметь при себе как неопределенный, так и определенный (свободный или суффигированный) артикль. Местоимение annen имеет слабую форму — andre или annen:

med **andre** ord	другими словами
den andre (annen) dag	на другой день

В значении существительного местоимение annen может стоять в родительном падеже:

Den enes død er **den andres** brød.	Что смерть одному, то хлеб другому.

Øvelser og oppgaver

X. Les og oversett disse setningene. Studer og forklar bruken av ubestemte pronomener i dem (adjektivisk eller substantivisk).

(noen, noe)

1. Kjenner De noen norske sanger? — Ja, men jeg kan ikke noen utenat. 2. Vi har ikke fått noe melk i butikken i dag. 3. Har du fått noe mat? — Nei, ikke ennå. 4. Jeg har en engelsk bok her, men den er noe tung å lese. 5. Hotellene i dette landet trenger å bli noe bedre. 6. Han er ikke noe interessert i saken. 7. Noen av mine venner kom for en time siden fra Drammen. 8. Noen tror det ikke er noe vanskelig å oversette disse øvelser. 9. Vi hadde ikke noen tid til noenting. 10. Vi så noens notatbøker i skuffen. 11. Det er ikke noe rart, det. 12. Unnskyld meg! — Å, det gjør ikke noe.

(ingen, intet)

1. Det skjer intet nytt under solen. 2. Ingen er for gammel til å lære. 3. Ingen er født som mester. 4. Ingen rose uten torner (шипы). 5. Ingen røyk uten ild. 6. Intet er så galt at det ikke er godt for noe. 7. Det er ingen regel uten unntak. 8. Noe er bedre enn ingenting. 9. Unnskyld meg! — Å, det gjør ingenting. 10. Norge har ingenting å gjøre i NATO, mener mange. 11. Hvem intet har kan intet tape (терять). 12. Alles venn er ingens venn.

(alle, all)

1. Alle sammen i vår delegasjon ville komme hit igjen engang. 2. Og når jeg skriver reisebrev i dagboken nå, skal jeg fortelle om alt her i landet. 3. Jeg husker alle de pene husene med blomster i havene som jeg så i dette landet. 4. Proletarer i alle land, foren dere! 5. Alle kan ikke alt. 6. Alle veier fører til Roma. 7. Alt hva du søker, finner du i bøker. 8. Alt til sin tid. 9. Alt eller intet. 10. Når enden er god, er alting godt. 11. Det er noe alle vet. 12. God natt, alle sammen! 13. Arbeidet fremfor alt. 14. Når alt kommer til alt. 15. Nei, i all verden! 16. En for alle og alle for en.

XI. Kom med noen kommentarer til disse utsagn. Bekreft eller benekt dem. Bruk i replikkene ubestemte pronomener og substantiver som står i parentes. Lag Deres replikker etter mønsteret:

Din venn kan tysk og engelsk, ikke sant? (noen språk) — Jo, han kan godt noen europeiske språk.

1. Han har allerede sendt flere brev til sin venn i Oslo. (ingen svar) 2. La oss kjøpe noen gave til fru Hansen. Hun har jo fødselsdag idag. (noen blomster) 3. Kan du fortelle meg litt om denne byen? (hvilket som helst spørsmål) 4. Denne villaen koster noen hundreder tusen kroner, ikke sant? (ingen av mine bekjente) 5. Jeg er så sulten og tørst nå. Hva skal jeg gjøre? (noen kafé) 6. Du holder på å lese denne avisen så lenge. Hvorfor det? (noe interessant) 7. Hvem kan fortelle oss om severdighetene i Deres by? (hvem som helst) 8. Hr. Berg har så mange venner overalt, ikke sant? (ingens venn) 9. Hvor ofte besøker du dine slektninger i Stavanger? (noen ganger) 10. Jeg har hørt så mange rare ting fra herr Berg. (hva som helst) 11. Vil du ikke ta nå en tur i parken? (noe kaldt) 12. Kan du ikke hjelpe meg med å oversette den tekst? (ikke noe vanskelig).

XII. Les og oversett disse setningene. Studer og forklar bruken av ubestemte pronomener i dem.

(enhver, hvert, en og hver)

1. Enhver familie har sitt sorte får. 2. Enhver begynnelse er svær. 3. Enhver fugl synger med sitt eget nebb (клюв). 4. Han kjenner en og hver i hele bygden. 5 Til våpen (оружие), en og hvert! 6. Enhver har sine feil. 7. Enhver som helst kan ta feil. 8. Maten er forskjellig i hvert land. 9. Under min reise i Norge har jeg notert litt av hvert om skikk og bruk. 10. Hver eneste dag gjør han noe godt. 11. Hver for seg er de ganske kjekke, men sammen er de så uhyggelige. 12. De gikk hver sin vei

(hva som helst, hvem som helst, hvilken som helst, annen, andre, mange)

1. Du kan tro hva som helst om dette, det er det samme for meg. 2. Hvilken som helst gave mottar han med takk. 3. Nei, det er så lett! Hvem som helst av oss kan gjøre det. 4. Du kan si hva som helst. Jeg vil ikke høre på deg. 5. Dere kan komme hvilken som helst dag i denne uka. 6. Jeg har aldri sett før så mange småbåter og seilbåter som i Oslofjorden. 7. Hvor mange er klokken? — Den er ikke mange. Den er noen få minutter over tolv. 8. Man hører så mangt forskjellig om henne. 9. Jeg har ikke sett slike souvenirer andre steder. 10. Noen liker moderne møbler, andre liker gammeldagse. 11. Det er därlig ä ta andres ting. 12. Han kommer til oss annen hver dag (hver annen dag).

XIII. Oversett disse korte samtaler og replikker til norsk. Bruk ubestemte pronomener i dem. Studer bruken av pronomenene.

1. Давай пойдем завтра на прогулку в какой-нибудь лес. — Мне кажется, что там сейчас, осенью, нет ничего интересного. — Ты ошибаешься. Лес красив в любое время года. 2. Могу я заплатить за все, что мы заказали? — Нет, спасибо. В кафетериях мы обычно платим каждый за себя. 3. Я думаю, что этот вопрос несколько труден для некоторых из нас. — Нет, это не верно. Каждый может и должен дать на него какой-нибудь ответ. 4. Почему никто из туристов не пошел сегодня на лыжную прогулку? — Видите ли, сегодня несколько холодно и дует сильный ветер. В такую погоду в горах может случиться все что угодно. 5. Вы знаете, я спрашивал многих, однако никто не мог рассказать мне что-либо об этом памятнике. — Это несколько странно. Мне кажется, любой (кто угодно) в этом городе знает все об этом писателе. 6. Я вижу на твоем столе какие-то журналы. Можно я возьму какой-нибудь из них? — Конечно, бери какой угодно. Но я думаю, что в этом вот журнале язык несколько труден для тебя. 7. Вы можете порекомендовать мне какой-нибудь интересный маршрут для поездки по стране? — Ваш вопрос несколько неожидан для меня. Вам следует пойти в любое бюро путешествий. Там вам ответят на какой угодно вопрос о путешествиях по какой угодно стране.

XIV. Les og oversett denne teksten. Finn alle ubestemte pronomener i den og studer dem. Gjenfortell innholdet av teksten etterpå.

Norge som turistland

Hver sommer kommer det tusenvis av utenlandske turister til Norge. Man kan spørre hva det er som får alle disse men-

neskene fra forskjellige land i Europa og Amerika og andre verdensdeler til å tilbringe ferien i vårt land. Det som i første rekke trekker turister til Norge, er vel alt det som de har hørt eller lest om den norske naturens skjønnhet. De har kanskje lest mange turistbrosjyrer og avisartikler om midnattssolen og om fjell- og fjordlandet med den ville naturen. Noen av dem har venner og bekjente i sine hjemland som har fortalt dem noe om reiser rundt om i Norge, og det har gitt dem lyst til å reise av gårde selv. Andre er blitt interessert i Norge gjennom lesning av verker av noen store norske diktere som Ibsen, Hamsun eller Sigrid Undset. Men det er helt klart likevel at ingen reiser på en så lang tur hvis en ikke har fått vite noe om landet på forhånd.

Hvor kommer så alle disse turistene fra? De aller fleste kommer fra de nærmeste land i Europa. Svensker og dansker kommer i store mengder, både sommer og vinter for å se nordlyset. På hotellene på Vestlandet og ellers i landet mottar en hvert år svært mange engelskmenn. Men det er ikke bare Danmark, Sverige og England som interesserer seg for Norge som ferieland. Fra andre land i Europa, samt fra andre verdensdeler kommer det turister til landet, og særlig mange amerikanere har funnet veien hit etter siste verdenskrig.

3. НАРЕЧИЯ, ИХ ОБРАЗОВАНИЕ, КЛАССИФИКАЦИЯ И ПРАВИЛА УПОТРЕБЛЕНИЯ (ADVERBER, DANNELSE OG GRUPPEINNDELING)

Наречие — это знаменательная часть речи, используемая в языке преимущественно в сочетаниях с глаголом, прилагательным или другим наречием и обозначающая свойства, признаки, особенности или какие-либо другие характеристики действий, а также обстоятельства, при которых происходят действия, обозначаемые глаголом.

Если наречие относится к прилагательному, то оно обозначает признак, свойство, особенность, характеристику или степень качества, обозначаемого прилагательным.

Если наречие относится к другому наречию, то оно уточняет, детализирует, характеризует содержание этого другого наречия.

Большинство наречий в норвежском языке являются производными или сложными словами. Многие наречия образованы от прилагательных посредством суффикса -t, т. е. совпадают по форме с прилагательным в среднем роде. Если прилагательное не принимает окончания -t в среднем роде, то и образованное от него наречие также не принимает окончания -t и по написанию и произношению совпадает с прилагательным. Например: et høyt hus *высокий дом*, høyt *высоко*; et vanskelig spørsmål *трудный вопрос*, vanskelig *трудно*.

Многие наречия в норвежском языке образованы от других частей речи посредством ряда суффиксов: -(e)lig, -vis, -ende, -s, -ens, -deles, -ledes. Например: sann *истинный*, sannelig *в самом деле;* mulig *возможный*, muligens *возможно;* vanlig *обычный*, vanligvis *обычно;* en uke *неделя*, ukevis *неделями;* et tusen *тысяча*, tusenvis *тысячами;* så *так*, således *таким образом*.

Ряд наречий, обозначающих место совершения действия, образованы посредством суффикса -e от наречий, обозначающих направление действия: bort *прочь*, borte *там;* hjem *домой*, hjemme *дома;* opp *вверх*, oppe *вверху*.

Некоторые наречия совпадают по форме с предлогом, но в отличие от предлога имеют лексическое значение и являются членами предложения, а не служебными словами.

Han gikk etter.	Он пошел сзади. *(наречие)*
Han gikk etter oss.	Он пошел за нами. *(предлог)*

Ряд наречий в норвежском языке представляют собой сложные слова или сочетание двух-трех элементов. Такие сложные наречия чаще всего состоят из предлога и существительного или из местоимения и существительного: i dag *сегодня*, undertiden *иногда*, alltid *всегда*, dengang *тогда*. Некоторые наречия образуются путем сочетания местоименных наречий der или her и предлога: deretter *затем*, herved *при этом*.

Ряд наречий представляют собой застывшие падежные формы существительного с окончанием -s: ingensteds *нигде*, iaftes *вчера вечером*, til sjøs *в море*.

В современном норвежском языке есть также ряд непроизводных наречий. Например, обстоятельственные наречия места: ut *наружу*, ned *вниз;* обстоятельственные наречия времени: ofte *часто*, aldri *никогда;* качественные наречия: vel *хорошо*, fort *быстро;* количественные наречия: meget *очень*, neppe *едва*, ganske *совершенно*.

По роли в предложении, по лексическому значению или по характеру обозначаемых признаков наречия можно разделить на ряд групп. Это деление чисто функциональное, и одна и та же группа может объединять различные по форме и употреблению наречия:

1. **Наречия времени (tidsadverber):** nå *теперь*, da *тогда*, når *когда*, ennå (enda) *еще*, ofte *часто*, lenge *долго*, av og til *иногда* и др.

2. **Наречия места (stedsadverber):** der *там*, her *здесь*, hvor *где*, nordover *к северу* и другие, а также fram *вперед*, fremme *впереди*, opp *вверх*, oppe *наверху* и т. д.

3. **Наречия образа действия (måtesadverber):** så *так*, hvorledes *каким образом*, vakkert *красиво* и многие наречия, образованные от прилагательных

4. **Наречия степени (gradsadverber):** hvor *насколько*, temmelig *довольно*, altfor *слишком*. Эти наречия используются обычно перед прилагательным или другим наречием.

Примечание. В этом же значении в роли наречия употребляются также некоторые причастия настоящего времени: isende kald *холодный как лед*, kokende het *горячий как кипяток*, lynende fort *быстро как молния*.

Помимо этих групп, объединяющих наибольшее количество наречий, имеется и ряд других:

5. **Наречия противопоставления:** allikevel *все-таки*, ellers *иначе, кроме того*, tvert imot *напротив, вопреки*.

6. **Наречия уступки:** riktignok *действительно, по правде говоря*, kanskje *возможно*, visstnok *пожалуй, может быть*.

7. **Наречия причины и следствия:** derfor *поэтому*, følgelig *следовательно*.

8. **Наречия отрицания:** ikke *не*, aldri *никогда*, heller ikke *также не*, neppe *едва ли*, slett ikke *вовсе не*.

9. **Наречия усиления:** også *также*, især *в особенности*, bare *только*, akkurat *именно*, nettopp *только что, именно* (это наречие ставится перед словом, которое нужно выделить: nettopp han *именно он*).

10. **Наречия с модальным значением**, так называемые модальные слова. Они могут относиться и ко всему предложению; han er rimeligvis her *он, по-видимому, здесь;* kanskje, vi skal reise dit *возможно, мы туда поедем*.

В различных учебниках грамматики норвежского языка можно встретить и другую, более детальную или более простую классификацию наречий.

Øvelser og oppgaver

XV. Finn i leksjon 9 alle adverber og analyser bruken av dem.

XVI. Les og oversett disse setningene. Analyser adverbene i dem og bestem hvilken gruppe de hører til.

1. Vi har gått langt i dag. 2. Du kommer sent som vanlig. 3. Hun var lykkelig gift. 4. Hvordan har du det? — Jo, takk, nokså bra. 5. Været var riktig fint og vi dro til skogs. 6. Han er riktignok en god venn av meg, men likevel... 7. Denne studenten er sjelden flittig. 8. Vårt hus er temmelig stort. 9. Min bestefar er altfor gammel til å gjøre det. 10. Sporten er meget populær i Norge. 11. Først spiste vi middag, og så gikk vi en tur. 12. Vent litt, jeg er ikke ferdig ennå. 13. Vi har ikke sett ham før. 14. Først i går fikk jeg vite at du var her i Norge. 15. La oss invitere våre venner hjem til oss. 16. Jeg hadde fri bare fra kl. 12 til kl. 3. Nå må jeg igjen arbeide. 17. Var det Hansen du sto og snakket med? — Ja, nettopp (akkurat). 18. Kom hit! — Jeg kommer straks. 19. Vær ikke lenge! — Nei, vi kommer nå. 20. Den riktige vinter kommer i Norge først i desember.

XVII. Studer og lær utenat disse to former av adverbene og sett dem inn i setningene der de passer best.

Ved bevegelse:

Han går inn, ut, opp, ned, hjem, bort, frem (fram), hit, dit.

Uten bevegelse:

Han er inne, ute, oppe, nede, hjemme, borte, fremme (framme), her, der.

1. Larsen går ... i huset. 2. Fru Larsen er ... Hun sitter ... i stuen og leser i en avis. 3. Fru Larsen går ... på kjøkkenet for å koke kaffe. 4. Så går hun ... i kjelleren. Der ... har hun melk og fløte. 5. ... i hagen leker Liv og Ingrid. 6. Klokken tre kommer Olav ... fra skolen. Han går ... til pikene. 7. «Olav, kom ...» sier far. «... har jeg noe av interesse for deg». 8. Klokken 9 er alle ... og fru Larsen begynner å gjøre huset rent. 9. Er det lang vei ... ? — Nei, vi er snart ... 10. Heisen går ... Den er ... Den går ... og ... 11. Kjell går ... i huset sitt og løper ... trappen. 12. Randi skal reise ... om tre dager. Hun blir ... i tre dager, mens Kjell blir ...

XVIII. Oversett disse adverbene til norsk. Lag noen spørsmål slik, at en må absolutt bruke et av disse adverbene i svarene på Deres spørsmål.

тогда, совершенно, туда, часто, наружу, затем, довольно, все-таки, по правде говоря, иначе, может быть, поэтому, как раз, именно, нигде, наверху, вниз, предположительно, возможно, время от времени, когда-нибудь, каким образом, слишком, иногда, только что, едва ли, еще, мало, немного, только (со временем), далеко, долго, громко, охотно, вовсе не, также не.

XIX. Oversett disse korte samtaler til norsk. Bruk i dem verbene i perfektform der det lar seg gjøre, og passende adverber fra øvelse XVIII.

1. Могу я сейчас увидеть господина Берга? — Нет, к сожалению. Он только что уехал домой. 2. Ты когда-нибудь был в Северной Норвегии? — Нет, я там не был ни разу, но как раз сейчас хочу туда поехать. 3. Вы часто встречаетесь с Пером? — Да, он охотно приходит к нам домой почти каждый выходной. 4. Твой брат женат? — Нет, он еще холостяк, но, очевидно, он скоро женится. 5. Ваш коллега говорит сегодня очень мало. Почему? — Я не знаю. Возможно, он плохо знает этот вопрос. 6. Я просмотрел уже несколько газет. К сожалению, я нигде не нашел ничего об этом деле. — Это довольно странно. Обычно газеты охотно

пишут о таких историях. 7. Когда мы можем встретиться с вашим другом? — Он сейчас в отъезде (borte fra byen) и приедет обратно лишь через неделю. 8. Мои знакомые очень хотели бы поехать туда в ближайшее время. — К сожалению, я вряд ли смогу поехать с вами в этом месяце. 9. Что случилось, друг мой? Я жду вас уже так долго. — Извините меня, я совершенно забыл о нашей встрече. 10. Давайте отдохнем немного в этом кафе. — Охотно. Но только несколько минут. У меня мало времени. — Конечно, я вовсе не хочу сидеть здесь слишком долго.

XX. Les denne samtalen. Studer bruken av adverbene i den. Gjenfortell dens innhold i direkte tale.

To venner treffer hverandre ute i byen.

A.: Morn, Bjørn!

B.: Hei, er det deg, Arne?

A.: Hvordan står det til, du?

B.: Å, ikke så verst.

A.: Det er **hyggelig** å høre.

B.: Og med deg da?

A.: Takk, **utmerket.**

B.: Og med Anne og barna?

A.: Å, de har det **bare bra**, de også.

B.: Skal dere ikke reise på ferie snart?

A.: Jo, vi drar i neste uke til Sørlandet.

B.: **Så hyggelig!**

A.: Og du da?

B.: Du vet jeg er ungkar, så jeg legger ikke så mange planer. Men jeg tar meg en tur i neste måned, tenker jeg.

A.: Ja, du pleier å gå **til fjells**, du.

B.: Ja, jeg gjør det **meget gjerne.**

A.: Du går fra hytte til hytte, er det ikke så?

B.: Jo, jeg overnatter som regel på Turistforeningens hytter. Det er **nokså billig og praktisk**, det.

A.: Du må da bestille plass på **forhånd**?

B.: Nei, det er **ikke nødvendig**, men jeg må ta til takke med hva de har av plass da, vet du. Jeg må **ofte** ligge på gulvet.

A.: Ja, du er **nok** en riktig sportsmann, du. Jeg for min del må ha seng, jeg, for å sove.

B.: Å, det **går så fint**, så. Jeg har med meg sovepose og **da** kan jeg sove **hvor som helst**. Det gjør meg ingenting å ligge på gulvet. Jeg er jo ung, vet du.

A.: Ja, du er jo det. — Men hvordan er **forresten**, går du **alene** eller sammen med noen når du går i fjellet?

B.: Jeg liker **best** å gå alene. Man er friere da. Men du vet jeg treffer jo **alltid** mange hyggelige mennesker på veien.

A.: Ja, du gjør vel det. Men det kan **allikevel** bli **litt ensomt** en gang i blant?

B.: Nei, jeg synes ikke det. Man føler seg bare fri. — Hvordan skal dere tilbringe ferien, **forresten**?

A.: Å, vi skal bare kose oss som vanlig, vi: bade, fiske, ro på turer i skjærgården og sole oss.

B.: Ja det er jo fint, det. — Du får hilse Anne og barna **så meget** fra meg da.

A.: Ja, det skal jeg sikkert gjøre, du.

B.: Når er dere **tilbake**?

A.: Om ca. 3 uker.

B.: Javel, ja Ha det **bra** og ha god ferie da alle sammen!

A.: Takk, i like måte, du. Morn da!

B.: Morn da!

XXI. Les og oversett denne teksten. Finn alle adverbene i den og studer bruken av dem. Gjenfortell innholdet av teksten etterpå i indirekte tale.

En liten tur i Oslo sentrum

Etter frokosten drar Jensen og hans kone på en liten tur inn til sentrum. Det er første gang de er i hovedstaden. Larsens hus ligger nokså langt fra sentrum, så de tar trikken fra trikkeholdeplassen i nærheten av huset. Trikken går av sted. «Vær så vennlig å si fra når vi er fremme ved Stortinget», sier Jensen til konduktøren. Trikken går langsomt og den stopper ofte, men snart er de likevel inne ved Stortinget, der de går av trikken

«Kan De si meg veien til Rådhuset?» spør Jensen en mann på trikkeholdeplassen. «Ja, da. De går bort til Tordenskjoldsgate, går ned til venstre der og så rett fram til De kommer til Rådhusplassen. Rådhuset ligger da like til høyre der». «Mange takk», sier Jensen. Så går de raskt ned til Rådhusplassen. Der går de videre ned til havnen og ser på båtene. Det er svært mange båter ved kaiene. Langt ute på fjorden ser de flere seilbåter som seiler ut mot øyene ute i Oslofjorden. De ser også opp mot Akershus festning og beundrer den. De ser opp på klokken på Rådhuset — den viser 12,30, og de begynner å gå opp i byen igjen. De går opp til venstre for Rådhuset, opp Roald Amundsens gate, tar litt til høyre og kommer fram til Nationaltheatret og Studenterlunden. De spaserer litt omkring i Studenterlunden og ser på parkanlegget der. Deretter går de over Karl Johans gate og inn på Univer-

sitetsplassen. Fra Universitetsplassen går de videre oppover Karl Johan og Slottsbakken og opp til plassen foran Slottet. Oppe ved Slottet er det vaktparade, og den er alltid morsomt å se på.

Etterpå går de ned i byen igjen og inn i en restaurant på Karl Johan der Jensen bestiller en halv pils og fru Jensen tar en kopp kaffe.

Klokken to tar de trikken tilbake til Larsens hus. De finner hele familien Larsen hjemme.

De er glade over å komme hjem igjen etter den lange turen ute i byen.

XXII. Still til Deres kolleger 12 spørsmål til teksten i øvelse XXI. Besvar deres spørsmål og bruk adverber i svarene.

TEKST 1

SPORT I NORGE

Nordmennene er svært glade i allslags sport, sportsspill og sportsleker, og både unge og gamle gjør mye for å holde seg i vigør. Praktisk talt alle unge nordmenn dyrker en eller annen sport. Overalt i landet er det temmelig mange frivillige sportsforeninger, sportsklubber, idrettslag og lignende. I Oslo og i andre større byer er det nå noen store og flere små stadioner, sportsplasser, fotball- og tennisbaner, skøytebaner, turnhaller og andre idrettsanlegg. Selvfølgelig er de alle sammen i privateie eller tilhører forskjellige sportsklubber, og en må betale noe for å få lov til å bruke dem.

Man må si at nordmennene begynner å drive sport fra de er små og holder på ä gjøre det så å si hele livet. Barna har mange slags sportsleker så vel sommer som vinter, og de tilbringer det meste av sin fritid utendørs.

Den sporten gutter og unge karer liker best om sommeren, er vel fotballen. Praktisk talt alle gutter i skolealderen er glade i å sparke ballen etter skoletimene sine. De store fotballkampene i cup-tevlingene eller i Norgesmesterskapet og særlig når Norges landslag spiller mot noe annet lands lag ved landskampene, samler mange tusener tilskuere til stadionene i Oslo. Da er tilskuertribunene fulle av fotballinteressert publikum og glade ungdommer, som roper stadig «hurra» og «heia» hvis de liker spillet og vil oppmuntre sine landsmenn.

I de senere årene er også håndball, kurvball og volleyball blitt populære, særlig blant studerende ungdom ved høyskolene og universitetene i større byer. Tennis blir i den siste tiden stadig mer og mer utbredt både utendørs og innendørs. Som kjent er også sykkelen meget brukt over hele landet, akkurat som i alle andre skandinaviske land.

I friidretten har nordmennene alltid nådd fremragende prestasjoner. Landet har mange kjente sportsmenn på slike områder som kappløp, lengdesprang og høydehopp og andre friidrettsgrener. Stafettløp og noen andre idrettsgrener er mindre utbredt, men norske idrettsmenn deltar allikevel ved alle Olympiske Sommerleker, verdensmesterskapskonkurransene (VM) og Europamesterskapskonkurransene (EM) og i andre internasjonale og regionale sportsstevner i alle grener av friidretten, deriblant også flerkamp.

Om vinteren drives også boksing, bryting, fekting, turning og gymnastikk på innendørs sportsplasser, skjønt ikke av mange. Men til gjengjeld holder sportsinteressert ungdom nå for tiden meget av badminton og bordtennis.

Noen forklaringer til teksten

holde seg i vigør	держать себя в хорошей спортивной форме
dyrke (drive) en eller annen sport	заниматься тем или иным видом спорта
være i privateie	быть частной собственностью, принадлежать частному лицу
få lov til (å gjøre noe)	получить разрешение на
fra de er små	с детского возраста
holde på å gjøre noe	продолжать делать что-либо, не прекращать делать что-либо
bli stadig mer og mer utbredt	распространяться все больше и больше
så å si	так сказать
Norgesmesterskapet	соревнования на первенство Норвегии, чемпионат Норвегии
fotballinteressert publikum	футбольные болельщики
Olympiske Sommerleker	летние Олимпийские игры
Verdensmesterskapskonkurransene	соревнования на первенство мира, чемпионат мира
holde meget av noe	зд.: очень увлекаться чем-либо
til gjengjeld	зато, с другой стороны (в переносном значении)
nå for tiden	в настоящее время
Om vinteren drives boksing ... av mange	зимой многие занимаются боксом ...

Øvelser og oppgaver

1. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les og oversett teksten.

2. Finn i teksten alle ubestemte pronomener, studer og forklar bruken av dem.

3. Svar på disse spørsmålene:

1. Hva er nordmennene svært glade i? 2. Hva gjør nordmennene for å holde seg i vigør? 3. Hvor driver nordmennene en eller annen sport? 4. Hva slags idrettsanlegg finnes det i landet? 5. Hvem hører disse sportsanleggene til? 6. Når begynner nordmennene å drive sport? 7. Hvordan tilbringer barna vanlig sin fritid? 8. Hvilken sport liker gutter og unge karer best i sommerhalvåret? 9. Hva slags konkurranser tar norske fotballspillere del i? 10. Når er tilskuertribunene vanlig fulle under fotballkampene? 11. Hvilke sportsspill er blitt populære i de seneste år blant studerende ungdom? 12. Er tennis utbredt i landet? 13. I hvilke friidrettsgrener har norske sportsfolk hatt fremragende resultater? 14. Ved hvilke internasjonale sportskonkurranser deltar norske idrettsmenn? 15. Hva slags sport drives om vinteren innendørs?

4. Finn på synonymer til disse ord og uttrykk. Lag noen spørsmål med ordene og still dem til Deres kolleger. Be dem bruke synonymene i sine svar på Deres spørsmål.

å være glad i noe; en sport; å drive sport; et stadion; utendørs; gutter i skolealderen; en tevling, en fotballkamp; i de senere årene; å være populær; en prestasjon; en idrettsmann; å delta; innendørs; nå for tiden.

5. Oversett disse ordgrupper og uttrykk til norsk og lag noen spørsmål med dem. Be Deres kollega besvare spørsmålene.

держаться в спортивной форме; заниматься спортом; вид спорта; добровольное спортивное общество; находиться в частной собственности; начинать делать что-либо с ранних лет; проводить свое свободное время на воздухе; соревнование на кубок; сборная команда страны; продолжать заниматься чем-либо; подбадривать; добиваться выдающихся результатов.

6. Sett inn passende ord eller uttrykk fra teksten.

1. Jeg gjør morgengymnastikk hver dag for å ... 2. Nordmennene holder på å ... en eller annen sport hele livet. 3. Min sønn tok skøyter og gikk til ... 4. I vårt land tilhører alle ... hele folket. 5. Når skolebarna er ferdige på skolen, ... de sin fritid gjerne ... 6. Våre ... har ofte fremragende resultater i forskjellige ... av sporten. 7. På sentralstadionet, som er kalt opp etter V. I. Lenin, er det mange ..., ..., ... og andre sportsplasser. 8. Fotballag fra forskjellige byer tar hvert år del i ... og ... 9. Sovjetiske idrettsmenn og -kvinner deltar aktivt i

alle internasjonale ..., slike som ..., ... og Olympiske leker. 10. Friidrettsstevnene samler alltid mange ... 11. Det er ofte vanskelig å kjøpe billetter til en interessant ... 12. For å ... sine ... roper tilskuerne ofte «hurra» og «heia» under landskampene mellom Norge og andre land.

7. Oversett disse korte samtaler til norsk. Bruk dem i eventuelle større samtaler over sportsgrener i Norge eller i Sovjet-Unionen.

1. Давай пойдем на сегодняшний футбольный матч. — А какие команды сегодня играют? — Сборная Норвегии и какая-то команда из Дании. Я не помню, как она называется. 2. Ты состоишь в каком-либо спортивном обществе? — Да, конечно. Наше добровольное общество объединяет всю учащуюся молодежь, которая занимается каким-либо видом легкой атлетики. 3. Вы видели последние соревнования по теннису? — Нет, я был занят в этот день. Это было очень интересно? — О, да. Встреча собрала много выдающихся спортсменов в этом виде спорта. 4. В вашей школе хороший спортзал? — Он хороший, но не очень большой. Зато у нас есть стадион, где много различных спортивных площадок. 5. В этом чемпионате Европы ваши спортсмены показали отличные результаты. — Да, в зимних видах спорта мы, как правило, имеем неплохие достижения. 6. Какие виды игр с мячом популярны среди вашей молодежи? — Вы знаете, в последние годы учащаяся молодежь охотно играет в ручной мяч, баскетбол и волейбол. Ну и, конечно, в летнее время года среди молодежи очень популярен футбол.

8. Les og oversett denne samtalen. Gjenfortell innholdet av den etterpå i direkte og indirekte tale.

V.: Hør nå, Per! Kan du ikke fortelle meg litt om sport og idrett i Norge?

P.: Jo, selvfølgelig kan jeg det. Men hva er det du vil høre nå om?

V.: Er det sant at nesten alle nordmenn dyrker en eller annen sport og holder på å gjøre det hele livet? Jeg har lest det et eller annet sted.

P.: Ja, det er det, faktisk. Iallfall gjør alle unge mennesker her i landet mye for å holde seg i vigør.

V.: Gjør de det?! Men hvordan da? Må en absolutt være med i noen sportsforening for å kunne drive for eksempel friidrett?

P.: Nei, det må en visst ikke, men det er likevel best å bli medlem av noen sportsklubb. Her i landet er det mange sånne foreninger, klubber, idrettslag o. l.

V.: Hvorfor er det best? Kan en da ikke svømme, springe, hoppe eller løpe alene?

P.: Jo, det kan en visst. Men her i Norge er nesten alle stadioner, idrettsplasser, fotball- og tennisbaner, turnhaller, svømmebassenger og alle andre sportsanlegg enten i privateie eller er kommunenes eller sportsklubbenes eiendom.

V.: Hvilken sport holder norsk studerende ungdom mest av?

P.: I den siste tiden blir bordtennis og kurvball svært populære, særlig innendørs om vinteren, men i sommerhalvåret er det selvfølgelg friidrett og fotturer til fjells som dominerer.

V.: Men fotball for eksempel? Er det mange fotballinteresserte her i landet?

P.: Ja da. Kampene i cup-tevlingene og særlig i Norgesmesterskapet i fotball samler tusener og tusener lystne tilskuere til fotballbanene.

V.: Har nordmenn noen gang nådd fremragende resultater i noen sportsgren? Jeg spør selvfølgelig ikke om vintersporten. Der er nordmennene verdenskjent.

P.: Ja, mange ganger, og i flere friidrettsgrener.

9. Gjenfortell innholdet av tekst 1 «Sport i Norge».

10. Oversett denne samtalen til norsk. Gjenfortell etterpå innholdet av den i indirekte tale.

В.: Если ты хочешь, Пер, я с удовольствием расскажу тебе о развитии спорта в Советском Союзе.

П.: Конечно, хочу. Я сам тебе хотел задать массу вопросов.

В.: Пожалуйста. Что тебя интересует прежде всего?

П.: Какие возможности имеет ваша молодежь, чтобы заниматься спортом?

В.: Самые большие. Спортом в нашей стране могут заниматься все.

П.: А кому принадлежат стадионы, спортплощадки, спортзалы и другие спортивные сооружения?

В.: Все это принадлежит различным спортивным обществам, объединениям, клубам и профсоюзам (fagforening, en). Мы ничего не должны платить за пользование всеми этими сооружениями.

П.: А какие виды спорта распространены в вашей стране?

В.: Фактически все виды, особенно легкая атлетика и гимнастика, которыми молодежь занимается круглый год.

П.: Но для этого нужно много крытых спортивных залов?

В.: Конечно. В нашей стране уже сейчас есть и строится очень много различных крытых стадионов и залов. Во всех городах постоянно строят всевозможные новые спортивные сооружения. Особенно перед Олимпийскими играми.

П.: А много ли зрителей бывает на стадионах, когда идут, например, соревнования на первенство страны или на кубок?

В.: Очень много, особенно когда бывают международные встречи.

11. Svar på disse spørsmålene. Be Deres kollega også besvare dem.

1. Hvilke grener av sport driver De? 2. Hva slags konkurranser er av spesiell interesse for Dem? 3. Hva slags sport kan vi karakterisere som en folkesport i vårt land? 4. Hva er det siste sportsstevne De så? Hva var resultatet? 5. Hva gjør unge mennesker for å holde seg i vigør? 6. Hvorfor må sovjetmennesker ikke betale noe for å bruke forskjellige sportsanlegg? 7. Er Deres kone sportsinteressert? Hvilken sportsgren foretrekker hun? 8. Er De med i noen sportsforening, sportsklubb eller idrettslag? 9. Hvilket ballspill liker De best — håndball, kurvball eller volleyball, og hvorfor? 10. Hvilke sportsgrener driver man gjerne innendørs? 11. Kan De nevne Sovjet-Unionens mestere i høydehopp og lengdesprang? 12. Hvorfor ble badminton og bordtennis særlig populære i den siste tiden?

12. Oversett denne teksten til norsk skriftlig. Gjenfortell innholdet av den etterpå. Lag en samtale av teksten, dvs. still til Deres kollega noen spørsmål, slik at han må faktisk fortelle Dem alt hva står i teksten.

Москва является одним из крупнейших спортивных центров в нашей стране. Все ее жители имеют отличные возможности для занятий тем видом спорта, который им нравится. В городе есть много различных спортивных объединений, клубов и добровольных обществ по различным видам спорта.

В Москве имеется около 60 стадионов, более 100 футбольных полей и примерно 200 крытых гимнастических залов и больших спортплощадок. Центральный стадион имени В. И. Ленина занимает площадь в 180 га. На стадионе имеется более 130 различных спортивных сооружений: 11 футбольных полей, 14 гимнастических залов, 29 теннисных кортов, 16 волейбольных и 15 баскетбольных площадок, 7 рингов и 4 плавательных бассейна и т. д. Все эти спортивные сооружения доступны для всех москвичей, кто любит спорт. В нашем городе имеется также много различных спортивных школ для молодежи. Очень многие жители столицы принимают участие в спортивной жизни. Особенно популярным видом спорта является легкая атлетика и гимнастика. Соревнования на первенство страны и особенно международные встречи по этим видам спорта собирают большое количество спортивных болельщиков на стадионы и в другие спортивные сооружения.

13. Tenk Dem at De snakker med en nordmann om sportslivet i Norge. Still ham alle spørsmål som De kan, om mulighetene for en ung nordmann til å drive den sportsgren han holder av mest. Be ham fortelle Dem om de mest populære sportsgrener i Norge.

14. Tenk Dem at en nordmann ber Dem fortelle om mulighetene som studerende ungdom i Sovjet-Unionen har for å drive sport. Besvar hans spørsmål og fortell om en eller annen sportsgren som De liker og kjenner best, om de mest kjente sovjetiske idrettsmenn og deres prestasjoner, osv.

TEKST 2

SPORT I NORGE

(Fortsettelse)

Norge ligger som kjent like ved havet og har tusenvis av innsjøer, vann og elver og derfor er det naturlig nok at forskjellige vannsportsgrener, slike som kapproing, seilsport, kappsvømming og andre, er uhyre populære i den sydlige delen av Norge. Men i landet ellers er det ikke så mange som dyrker svømming, for det er i landet ikke så mange svømmebassenger med varmt vann. Det å bygge slike anlegg koster jo mange penger. Til gjengjeld er seilsporten veldig utbredt over hele landet og har tusener entusiaster. I de store kappseilasene i Oslofjorden deltar som regel store mengder seilbåter, og den seileren som inntar første plass og vinner prisen, blir faktisk til en nasjonalhelt.

Ridning og de såkalte «tekniske» sportsgrener, som utvikler kroppen mindre, kjenner man ikke så meget til i Norge. Boksing, brytning og vektløfting er heller ikke så populære i landet.

Men det som man kan karakterisere som et massefenomen, er selvfølgelig det som nordmennene kaller friluftsliv. Spesielt i sommerhalvåret foretrekker de fleste å ta fotturer gjennom milelange skoger eller turer høyt til fjells, og man kan ofte se en hel familie med ryggsekker på en slik tur. Dessuten driver nesten alle voksne nordmenn jakt og fiske til alle årstider. Mange ungdommer liker også terrengløp og orientering.

Men ellers er det naturlig nok at det er på vintersportens område nordmennene har prestert sine største triumfer. Norge har alltid hatt fremragende skiløpere, skihoppere og skøyteløpere. Mange av dem vant i tidenes løp flere gull-, sølv- og bronsemedaljer for sine rekorder, som de satte ved internasjonale konkurranser.

Man spøker av og til at en og hver nordmann er født med ski på bena. Det er både langrenn, hoppløp, slalåm og utforrenn som er uhyre populære i landet. Holmenkollrennene i Nordmarka omkring den verdensberømte hoppbakken samler hver gang hundreder deltakere og mange tusener tilskuere — så vel osloensere som gjester fra andre norske byer og fremmede land.

Når det gjelder skøytesporten, så er det verdenskjent at Norge er skøytesportens hjemland, både når en mener lengdeløp og kunstløp på skøyter. Hele verden kjenner navnene til flere norske skøyteløpere som vant Europa- og verdensmestertittlene.

Av andre vintersportsgrener er det selvfølgelig ishockey som tiltrekker alle sportsinteresserte, men det er jo blitt et internasjonalt fenomen i det siste. Norge har nå et temmelig godt nasjonallag med dyktige spillere og erfarne trenere. Men en må allikevel si at bandy spilles fremdeles enda mer i Norge, like så som i andre skandinaviske land.

Noen forklaringer til teksten

tusenvis av innsjøer, vann og elver	тысячи озер, прудов и речек
det er naturlig nok at...	вполне естественно, что ...
men i landet ellers	однако в стране в целом
det å bygge slike anlegg	строить такие сооружения *(субстантивированный инфинитив с* det *в роли подлежащего)*
blir til en nasjonalhelt	становится национальным героем
dem kjenner man ikke så meget til	они не очень известны, зд.: они не очень распространены
de har prestert sine største triumfer	они продемонстрировали свои наибольшие успехи
det er verdenskjent at...	во всем мире известно, что...
i det siste	в последнее время
bandy spilles fremdeles	в хоккей с мячом играют по-прежнему
enda mer	еще больше

Øvelser og oppgaver

15. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les og oversett den. Pass på riktig intonasjon og betoning når De skal lese teksten.

16. Finn i teksten alle adverber og studer bruken av dem. Forklar til hvilken gruppe disse adverbene hører.

17. Svar på disse spørsmålene:

1. Hvorfor er vannsporten så populær i Norge? 2. Hvilke grener av vannsporten kan De nevne? 3. Hvorfor er svømming ikke så utbredt i Norge som man kunne vente? 4. Hvor holder man kappseilasene, som samler stor interesse? 5. Kjenner nordmennene godt til de så kalte «tekniske» sportsgrener? 6. Hva er det som man kan kalle for et massefenomen i Norge? 7. Hva foretrekker de fleste å gjøre i sommerhalvåret? 8. Hvilke sportsgrener er direkte knyttet til friluftslivet? 9. På hvilke områder har nordmennene alltid hatt fremragende resultater? 10. Hva fikk de for sine rekorder ved internasjonale konkurranser? 11. Hva slags konkurranser samler tusener av tilskuere og mange deltakere fra forskjellige land? 12. Hvorfor sier man at Norge er skøytesportens land? 13. Hva er det som er blitt internasjonalt fenomen i det siste? 14. Hvordan er Norges nasjonallag i ishockey?

18. Oversett disse ordgrupper og uttrykk til norsk og lag noen spørsmål med dem. Be Deres kollega besvare spørsmålene.

спорт на воде; плавательный бассейн с подогретой водой; зато; быть широко распространенным; парусные гонки; завоевать первое место; получить приз, премию; быть знакомым с чем-либо; массовое явление; поставить рекорд; прыжки с трамплина.

19. Sett inn passende preposisjoner om nødvendig i disse setningene.

1. Sovjetiske ungdommer er svært glade ... allslags sport. 2. Verdensmesterskapskonkurransene ... fotball holdes hvert fjerde år. 3. Våre sportsmenn har nådd gode resultater ... vintersportens område. 4. ... en klar vinterdag kan man se hundreder unge og gamle nordmenn som drar med ski ... Oslomarka. 5. ... Olympiske Vinterleker vant nordmennene i tidenes løp mange gull-, sølv- og bronsemedaljer. 6. Holmenkollrennene, som holdes hvert år ... marsmåneden, er faktisk nasjonale festdager i Norge. 7. De fleste ... nordmenn driver friluftsliv og går gjerne ... tur ... skoger og ... fjells. 8. Har du sett den siste konkurranse ... vektløfting? — Ja, men bare ... TV. 9. Hvem spiller vårt lag ... i dag? 10. Kampene ... skandinaviske lands lag samler alltid mange tilskuere. 11. De fleste gutter ... skolealderen liker å spille ... fotball. 12. Interesserer De Dem ... boksing? — Nei, jeg er mere interessert ... fekting.

20. Tenk Dem at De hører disse utsagn fra en nordmann. Be ham presisere eller forklare mer detaljert den del av utsagnet som er framhevet. Gjør alt dette etter mønsteret.

Det er naturlig nok at vannsportsgrener er uhyre populære i landet. 1) Hvorfor er det naturlig nok at ... 2) Unnskyld! Hvilke vannsportsgrener mener De egentlig?

1. Det er ikke så mange innendørs svømmebassenger i landet. 2. **Friluftslivet** er blitt til et massefenomen i Skandinavia. 3. Mange unge nordmenn driver gjerne **orientering og terrengløp**. 4. Sine største prestasjoner har nordmennene **på vintersportens område**. 5. Norske skiløpere og skøyteløpere har satt noen rekorder **ved internasjonale konkurranser**. 6. **Holmenkollrennene** samler vanlig flere hundreder deltakere fra mange land.

21. Oversett disse spørsmål og svar til norsk. Bruk dem i eventuelle samtaler over passende emner.

1. Какие возможности имеет молодежь вашей страны для занятий спортом? — Видите ли, это зависит от многих обстоятельств (вещей), например района, города, климата, местности и т. д. 2. Если я не ошибаюсь, недавно состоялся чемпионат мира по спортивному ориентированию, не так ли? — Да, он был в Финляндии в прошлом году. Спортсмены этой страны завоевали золотую и бронзовую медали. 3. Что вы можете сказать о таком виде спорта, как фигурное катание на коньках? Он популярен у вас? — Да, очень. Вы, видимо, знаете, что в последние годы наши спортсмены добились выдающихся успехов в этом виде спорта и завоевали звание чемпионов мира и Европы. 4. Вы не скажете, какие виды спорта представлены на зимних Олимпийских играх? — Фактически все, которые мне известны, в том числе лыжный и конькобежный спорт, зимнее двоеборье, хоккей с шайбой и с мячом, слалом, скоростной спуск, прыжки на лыжах и другие виды спорта. 5. Кому сейчас принадлежит мировой рекорд по поднятию тяжестей? — Вы знаете, фактически все рекорды в этом виде спорта установлены советскими тяжелоатлетами. 6. Ты не хочешь пойти сегодня со мной посмотреть матч по боксу между боксерами нашей страны и гостями из нескольких европейских стран? — Нет, спасибо, я не люблю ни бокса, ни борьбы, ни поднятия тяжестей.

22. Gi Deres samtykke til disse forslag eller anmodninger fra Deres venn, men foreslå ham å forandre noe i forslaget, slik som f. eks. i dette mønsteret:

Vil du ikke ta en foltur sammen med oss **imorgen tidlig**? — Jo, det vil jeg gjerne, men ikke før kl. 10.

1. La oss reise neste **søndag** til Holmenkollen. Der blir det denne dagen internasjonal konkurranse i **langrenn**. 2. Hva

syns du om **den store kappseilasen** i Oslofjorden i dag? Kan vi ikke gå og se nå på de fine **seilbåtene**? 3. Vi kan vel gå nå til Bislettstadionet og få se noen **fotballkamp.** Har du lyst til det? 4. La oss be denne kjente kunstløperske fortelle oss litt om sin sport og **Verdensmesterskapet i kunstløp på skøyter** i dette år.

23. Les teksten «Sport i Norge» (fortsettelse) enda en gang og still 12—15 spørsmål til den slik at Deres kollega, når han skal besvare Deres spørsmål, må faktisk gjenfortelle hele innholdet av teksten.

24. Les og oversett denne dialogen. Gjenfortell dens innhold etterpå i direkte tale.

Sport og friluftsliv

A.: Skal vi snakke litt om sport og idrett i dag?

B.: La meg først spørre om noe. Hva er forskjellen på sport og idrett?

A.: I grunnen er det to ord for det samme. Den viktigste forskjellen er at idrett er et norsk ord, mens sport er engelsk. Derfor bruker vi gjerne sport om de grener som vi har fått fra England, for eksempel fotball, tennis, boksing.

B.: Det er interessant. Jeg har hørt at nordmenn er svært glade i sport, eller idrett.

A.: Ja, det stemmer. De kan bare se hvor mye avisene våre skriver om sport.

B.: Har dere noen spesiell nasjonalsport?

A.: Ja, man må si skisporten er vår nasjonalidrett. Norge er skisportens hjemland, vet De.

B.: Er det mange som er aktive skiløpere?

A.: Ja, nesten alle nordmenn går litt på ski. Det heter jo at vi er født med ski på bena. Men det er selvfølgelig bare et mindretall som deltar i konkurranser.

B.: Men dere er vel interessert i konkurransene?

A.: Ja, naturligvis. Under Holmenkollrennet, for eksempel, følger hele Norge spent med gjennom radio og TV, og det er opptil 100 000 tilskuere til stede ved hoppbakken. Særlig er det stor spenning når det gjelder hopprennet, men interessen for langrennet er også meget stor.

B.: Hvilke andre sportsgrener er populære i Norge?

A.: Først og fremst skøytesport og fotball. Her deltar ikke så mange aktivt, men interessen er kolossal under de store skøyteløp om vinteren eller fotballkampene om sommeren.

B.: Spiller sporten noen stor rolle i norske skoler?

A.: Nei, jeg tror ikke man kan si det. I skolene våre dominerer de teoretiske fag, og det er ikke så mange timer gymnastikk eller idrett på timeplanen. Men mange unge er medlemmer av sportsklubber eller idrettsforeninger, og om søndagene eller i weekendene drar de på tur i skog og mark.

B.: Jeg har flere ganger om lørdagene sett gutter og piker i sportsklær og med ryggsekk. Er det noen sport som ungdom er spesielt interessert i her i landet?

A.: Det mest typiske er kanskje det at så stor del av ungdommen driver friluftsliv. De aller fleste ungdommer går en del på ski og skøyter, spiller fotball, håndball, badminton og tennis og driver en del friidrett. Dessuten kan nesten alle svømme, og en del driver seilsport. Den sportsgren som er blitt svært populær blant de unge i de senere år, er orientering.

B.: Orientering? Hva er det for noe?

A.: Det betyr å orientere seg i skog og mark ved hjelp av kart og kompass. Man skal på kortest mulig tid finne noen poster i terrenget.

B.: Det må da være en nyttig sport.

A.: Ja, man lærer seg til å bruke kart og kompass, og det kan være nødvendig når man drar på fjellet og kanskje det blir tåke eller snøstorm der.

B.: Hvordan er det med sykkelsporten i Norge?

A.: De aller fleste kan sykle, og faktisk alle ungdommer har en sykkel. Men det er ikke så alminnelig med sykkelkonkurranser her i landet som i en del andre land.

B.: Men sykkelen må vel være veldig nyttig der det er dårlig med andre kommunikasjonsmidler?

A.: Ja, det er sikkert. Utover landet er sykkelen mye brukt, men i de siste år har mange gått over til moped, motorsykkel eller bil.

25. Tenk Dem at De nettopp har hørt en samtale om sport og friluftsliv mellom to venner (se øvelse 24). Gjenfortell innholdet av denne samtalen i indirekte tale.

26. Oversett denne samtale til norsk skriftlig. Gjenfortell den etterpå i direkte tale sammen med en av Deres kolleger.

А.: Послушай, Бьёрн! Говорят, ты очень хороший спортсмен. Это правда?

Б.: Да нет. Я просто (только) делаю все, что могу, чтобы держать себя в спортивной форме.

А.: Я слышал, что ты очень любишь многие виды зимнего спорта и каждую зиму часто ходишь в дальние (длинные), многодневные походы на лыжах. Это тоже правда?

Б.: Да, конечно. Большинство норвежцев начинает ходить на лыжах, как правило, с детства (маленькими) и

продолжает делать это всю жизнь. Я тоже. Все мои друзья любят такие походы.

А.: А что ты скажешь о конькобежном спорте? Тебе он нравится?

Б.: Я очень люблю кататься на коньках, но я никогда не участвовал в соревнованиях по бегу на коньках. Как правило, я хожу на большие катки в качестве зрителя, когда там бывают соревнования на первенство страны.

А.: Я тоже очень люблю смотреть на бег и особенно на фигурное катание на коньках. Это очень красиво. Не правда ли?

Б.: Да, ты прав, конечно. Что касается других зимних видов спорта, то из них я предпочитаю лыжные гонки и прыжки на лыжах с трамплина.

А.: Что касается меня, то я больше всего люблю всякие виды спорта на воде. Особенно мне нравится парусный спорт, гребля и плавание. Но это все, конечно, летом. А зимой я иногда хожу на каток, правда очень редко.

Б.: А я думаю, что летом лучше всего совершать дальние пешие прогулки или ездить на велосипеде. Я очень люблю также всякие игры с мячом, например гандбол и баскетбол, и с удовольствием играю в теннис, когда стоит тихая и теплая погода.

27. Les og oversett denne dialogen. Lær utenat alle nye ord og uttrykk i den. Gjenfortell dens innhold etterpå i direkte tale.

A.: Nei, i dag steker sola så godt og varmt! Skal vi ikke bade?

B.: Nei, jeg har to billetter til fotballkampen mellom Norge og Danmark i ettermiddag. Vil du bli med?

A.: Jeg vet ikke. Jeg ville heller bade. Jeg er ikke brun nok ennå.

B.: Å, du blir like brun der også. Sola skinner på stadionet like så varmt som ved sjøen. Kom. Du skal ikke angre på det.

A.: Vel. Jeg tror jeg blir med deg, du. Jeg ser at nesten hele byen er på vei dit.

B.: Ja, det er riktig, det. Alle blir jo sportsinteresserte når våre idrettsfolk skal spille mot et annet lands lag. Vi er forresten patrioter, vi alle.

A.: Ja, en blir det når ens landsmenn deltar i landskampene. Og hva var resultatet av kampen i forrige uke?

B.: Vi vant over danskerne tre mot to.

A.: Det var ikke så verst. Og hvem spiller i dag? Jeg mener, skal deres berømte målmann Ole Nilsen spille i dag?

B.: Ja, selvfølgelig. Han er vår beste målmann og er nesten vår nasjonalhelt.

A.: Jeg kan tenke meg. Og ellers?

B.: Og det blir også Per Olsen. Han er også meget dyktig.

A.: Så vidt jeg husker, tapte dere i fjor.

B.: Ja, det stemmer, dessverre. Men jeg håper på det beste i år.

A.: Hvordan det da?

B.: Jo, nå er vi hele to poeng-fremme, så det er nok for oss å ha uavgjort resultat for denne gangen for å bli nummer én for i år.

A.: Men det er jo ikke spennende å følge med spillet hvis det blir uavgjort.

B.: Nei, men vi håper vi skal vinne i dag også. Vårt lag har trenet seg så hardt hele dette året. Og vi har nå en meget erfaren trener og dyktige spillere.

A.: Ja, trening er meget viktig. Så vi får bare se.

B.: Se her! De kommer! Nå skal man rope «hurra» og «heia» for å oppmuntre guttene våre.

A.: Jeg synes jeg skulle helst bli hjemme.

28. Tenk Dem at De nettopp har hørt denne samtalen mellom to norske venner (se øvelse 27). Fortell hva de snakket om. Var de begge to like ivrige fotballentusiaster? Hvordan var stemningen blant tilskuere på stadionet da vennene kom dit? Angret A. på at han var kommet på denne fotballkampen?

29. Oversett dette brevet til norsk:

Москва, 15 февраля сего года.

Дорогой Пер!

Спасибо за твое письмо. Я с удовольствием прочитал о твоем лыжном походе в горы. Здесь в Москве сейчас тоже настоящая зима, часто идет снег, однако не очень холодно. Вчера было воскресенье, хорошая солнечная тихая погода и мы с (моим) другом решили совершить лыжную прогулку на Ленинские горы (Lenin-høydene). Это большой парк на берегу Москва-реки. Зимой там обычно очень много молодежи, которая катается на лыжах со сравнительно крутых и длинных горок (склонов) вниз к Москва-реке. Там даже есть два трамплина для прыжков на лыжах. Один большой и один маленький. В следующее воскресенье мы сможем увидеть здесь соревнования по прыжкам с трамплина, по слалому, лыжные гонки на 5 и 10 километров и многое другое. Фактически это будут соревнования на первенство Москвы по многим видам зимнего спорта. В чемпионате примут участие многие известные спортсмены. На другом берегу реки

находится наш главный стадион, который носит имя В. И. Ленина. Там будут проходить соревнования по бегу на коньках на различные дистанции. Туда мы тоже хотим пойти в следующее воскресенье. Я напишу тебе подробно (detaljert) обо всем в следующем письме.

С приветом *Виктор.*

30. **Lag en kort samtale med Deres kolleger om sport i vårt land. Still hverandre noen spørsmål om hvordan dere driver sport og hvilke sportsgrener dere liker best og hvorfor det.**

31. **Fortell om noe idrettsstevne eller noen sportskonkurranse som De fikk noen gang se i Moskva eller andre sovjetbyer.**

32. **Skriv en stil «Sport og friidrett i Sovjet-Unionen».**

Ordliste til tekstene og dialogene i leksjon 10

rar — странный
sak, -en, -er — дело
hittil — до сих пор, вплоть до настоящего времени

oppmerksom — внимательный
  oppmerksomhet, -en — внимание
så vidt — насколько
utvikle, -t, -t — развивать
  utvikling, -en — развитие
angre, -t, -t (på noe) — жалеть (о чем-либо), раскаиваться (в чем-либо)

på forhånd — заранее
pose, -n, -r — мешочек, пакет
  sovepose, -n, -r — спальный мешок
forresten — впрочем, между прочим
holde seg i vigør — держаться в спортивной форме
dyrke, -t, -t — заниматься (спортом, искусством и т. п.)

frivillig — добровольный
foren||e, -te, -t — объединять, соединять
  forening, -en, -er — объединение, союз, общество
idrett, -en — спорт
  syn. sport, -en
lag, -et, - — общество, компания; команда

landslag, -et, -
  syn. nasjonallag — сборная команда страны

bane, -n, -r — стадион, спортивная площадка
  fotballbane, -n — футбольное поле
  tennisbane, -n — теннисный корт
  skøytebane, -n — каток
  sportsbane, -n — стадион, спортивный комплекс
turning, -en — гимнастика
hall, -en, -er — зал, холл
anlegg, -et, - — сооружение
eie, -t — собственность
  syn. eiendom, -men
privat — частный, личный (о жизни)
drive, drev, drevet — заниматься (спортом, охотой и т. п.)

kar, -en, -er — парень, молодой мужчина
sparke, -t, -t — бить по мячу, пинать, отталкивать ногой

tevling, -en — соревнование
cup, -en [køpp], *(англ.)* — чаша, кубок
mest||er, -en, -e (-rer) — мастер; чемпион
  mesterskap, -et, - (-er) — чемпионат, первенство
samle, -t, -t — собирать
tilskuer, -en, -e — зритель
rop||e, -te, -t — кричать
oppmuntre, -t, -t — подбадривать, воодушевлять
lands||mann, -en, -menn — соотечественник
kurv, -en — корзина
  kurvball, -en — баскетбол
utbre, -dte, -dt — распространять
  være utbredt — быть распространенным
friidrett, -en — легкая атлетика
fremragende — выдающийся
prester||e, -te, -t — достигать (результатов), показывать, демонстрировать

  prestasjon, -en, -er — достижение
område, -t, -r — район; область
  på et område — в области чего-либо
kappes, kappedes, kappes — состязаться, соревноваться, соперничать

  kappløp, -et — бег (спорт.)
  lengdeløp, -et — бег на длинную дистанцию
lengdehopp, -et — прыжки в длину
  syn. lengdesprang, -et

høyde, -n — высота
høydehopp, -et — прыжки в высоту
konkurranse, -n, -r (i noen sportsgren) — соревнование, состязание (по какому-либо виду спорта)
stevne, -t, -r — спортивная встреча, спортивное соревнование

deriblant, *adv.* — среди прочего, в том числе
fler- (в сложн. словах) — много-
flerkamp, -en — многоборье
boksing, -en — бокс
fekting, -en — фехтование
til gjengjeld, *adv.* — зато, взамен
medlem, -met, -mer — член
roing, -en — гребля
kapproing, -en — соревнование по гребле
seilas, -en, -er — парусный спорт; соревнование по парусному спорту

svøm||me, -te, -t — плавать
svømming, -en — плавание
svømmebasseng, -et, -er — плавательный бассейн
uhyre, *adv.* — очень
inn||ta, -tok, -tatt — занять
vinne, vant, vunnet — завоевать; выиграть, победить
pris, -en, -er — премия, приз
helt, -en, -er — герой
ride, red, redet — скакать верхом
ridning, -en — верховая езда
kropp, -en, -er — тело
kroppsarbeid, -et — физический труд
bryting, -en — борьба
vektløfting, -en — тяжелая атлетика; поднятие тяжестей

friluftsliv, -et — туризм, походы
jakt, -en — охота
gå på jakt — ходить на охоту
ryggsekk, -en, -er — рюкзак
terreng, -et — местность
terrengløp, -et — бег по пересеченной местности
orientering, -en — ориентирование на местности, ориентирование (спорт.)

gull, -et — золото
sølv, -et — серебро

bronse, -n [brås:ə] — бронза
spøk||e, -te, -t — шутить
spøk, -et, - — шутка
langrenn, -et, - — бег на лыжах на дистанцию
hoppløp, -et, - — прыжки с трамплина
utforrenn, -et — скоростной спуск на лыжах
hoppbakke, -n, -r — трамплин
deltaker, -en, -e — участник
del||ta, -tok, -tatt — участвовать
syn. ta del

hjemland, -et — родина
syn. fedreland, -et

kunstig — искусственный
kunstløp på skøyter — фигурное катание на коньках
til||tel, -en, -ler — звание
fenomen, -et, -er — явление
dyktig — способный, умелый
erfaren — опытный
erfaring, -en, -er — опыт
trener, -en, -e — тренер

bandy, -en [bændi], *(англ.)* — хоккей с мячом
fremdeles — по-прежнему
forskjell, -en, -er (på noe) — разница, различие (в чем-либо, между чем-либо)

i grunnen — по существу, по сути
syn. egentlig

spesiell — особый; специфический
spesielt — в особенности
aktiv — активный
mindretall, -et — меньшинство
flertall, -et — большинство
spent — напряженный; заинтересованный

spenning, -en — напряженное состояние; живой интерес

spennende — интересный, привлекающий внимание

weekend, -en [vi:'ken(d)], *(англ.)* — время отдыха с субботы до понедельника
dessuten — кроме того
kompass, -et, -er(-) — компас
nyttig — полезный

målmann, -en, -menn	вратарь
tape, -te, -t	терять; проигрывать
poeng, -et, - (-er)	очко
uavgjort	зд.: ничья (о результате спортивной встречи)

▽▽▽▽▽▽

▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽

LEKSJON 11

Лексическая тема. Одежда. Посещение магазина, ателье.
Грамматические темы: 1. Глагольное время плюсквамперфект, его образование и употребление. 2. Степени сравнения наречий. 3. Словосложение.

1. ГЛАГОЛЬНОЕ ВРЕМЯ ПЛЮСКВАМПЕРФЕКТ, ЕГО ОБРАЗОВАНИЕ И УПОТРЕБЛЕНИЕ (PLUSKVAMPERFEKTUM, FERDIG FORTID)

ОБРАЗОВАНИЕ

Плюсквамперфект, или предпрошедшее время (førfortid), образуется посредством сочетания имперфекта (претерита) вспомогательного глагола ha (т. е. hadde) и причастия II знаменательного глагола. Например: hadde kastet — от kaste *бросать*.

В плюсквамперфекте непереходных предельных глаголов, обозначающих движение, перемещение, изменение состояния и т. п., вместо имперфекта (претерита) глагола ha в большинстве случаев употребляется имперфект (претерит) глагола være (т. е. var). В плюсквамперфекте глагола bli обычно употребляется var. Например: var kommet — от komme *прийти, приходить*; var blitt — от bli *становиться; оставаться*.

Вместе с тем, как и при образовании перфекта от глаголов этой группы (см. раздел грамматики в уроке 10), в ряде случаев для образования плюсквамперфекта используется также имперфект и глагола ha. Выбор вспомогательного глагола зависит от тех же факторов, что и при образовании формы перфекта (см. урок 10 настоящего учебника).

УПОТРЕБЛЕНИЕ

Никакие глаголы в форме плюсквамперфекта в одиночных самостоятельных предложениях, без соотношения с каким-либо другим глаголом, стоящим в форме имперфекта (претерита) в соседнем предложении, или без сопоставления с каким-либо моментом времени в прошлом, отдельно никогда ни в каких конструкциях не употребляются, так как какого-либо дополнительного или специфического смыслового, ви-

дового значения или значения предельности, совершенности действия и т. п. форма плюсквамперфекта по сравнению с формой имперфекта (претерита) не имеет. По сути дела форма плюсквамперфекта играет в языке чисто служебную грамматическую роль: она обеспечивает синтаксическое согласование по времени глаголов, обозначающих действия в прошлом двух связанных по смыслу предложений. Практически это означает, что глагол в форме плюсквамперфекта употребляется только для обозначения действия, предшествовавшего определенному моменту в прошлом, или действия, совершившегося ранее другого действия, относящегося тоже к прошлому, т. е. фактически только в сочетании с другим глаголом, стоящим в форме имперфекта:

I fjor tilbrakte jeg min ferie i Kiev. Jeg hadde ikke vært i denne byen før.	В прошлом году я проводил свои каникулы в Киеве. Раньше я не был в этом городе.
Per fortalte søsteren om Oslo, fordi hun hadde bedt ham om det.	Пер рассказал сестре об Осло, потому что она попросила его об этом.
Da faren kom hjem, var barna allerede gått på skøytebanen.	Когда отец пришел домой, дети уже ушли на каток.

Иногда указание на момент времени в прошлом в предложении может отсутствовать, если из контекста ясно, что действие происходило раньше момента речи:

Jeg kan ikke si hvor glad jeg var over å treffe henne. Vi hadde jo vært svært gode venninner.	Не могу передать, как я была рада встретить ее. Ведь мы (раньше) были очень близкими подругами.

По правилам согласования времен плюсквамперфект употребляется вместо имперфекта и перфекта прямой речи при перестройке ее в косвенную, если в главном предложении используется имперфект:

Han spurte: «Har du vært i Norge?»	Он спросил: «Ты был в Норвегии?»
Han spurte om jeg hadde vært i Norge.	Он спросил, был ли я (когда-нибудь) в Норвегии.
«Hun var syk», sa han.	«Она была больна», — сказал он.
Han sa at hun hadde vært syk.	Он сказал, что она была больна.

Глагольное время плюсквамперфект употребляется только в тех случаях, когда между действиями в прошлом подчеркивается соотношение по времени. Плюсквамперфект не

употребляется, если несколько действий в прошлом следуют непосредственно одно за другим. В данном случае для обозначения всех этих действий используется имперфект:

Jeg sto opp tidlig, gjorde morgengymnastikk, stelte meg på badet og begynte å lage frokost.	Я встал рано, сделал утреннюю гимнастику, привел себя в порядок в ванной и начал готовить завтрак.

При переводе предложений с глаголами в форме плюсквамперфекта на русский язык, в котором, как известно, есть только одна форма прошедшего времени, для передачи этого соотношения действий по времени нередко используются союзные наречия и наречные группы, обозначающие такое соотношение между двумя закончившимися действиями: *раньше, до этого, до того как, когда, после того как, перед тем как, прежде чем, сперва* и др. Соответственно и при переводе с русского на норвежский наличие этих союзных наречий в русском предложении чаще всего предопределяет использование формы плюсквамперфект в норвежском переводе:

После того как он поговорил со мной, он пошел домой.	Etter at han hadde snakket med meg, gikk han hjem.

Øvelser og oppgaver

I. Les og studer disse par setninger. Skriv dem etterpå om til hovedsetning og bisetning. Bruk verbet i en av setningene i pluskvamperfektum. Bind setningene sammen ved hjelp av en av disse adverbielle konjunksjoner: *før, etter at, da.* Gjør dette etter mønsteret:

Han spiste frokost. Han gikk på kontoret. — Etter at han hadde spist frokost, gikk han på kontoret.

1. Vi leste teksten. Jeg oversatte den. 2. Per gikk på ski. Jeg ringte til ham. 3. Studenten svarte på lærerens spørsmål. Han tenkte vel og lenge. 4. Byen fikk et nytt innendørs svømmebasseng. Han satte en ny rekord i ryggsvømming. 5. Hun kjøpte en ny sykkel. Vi hadde sykkelturer sammen hver søndag. 6. Vi orienterte oss i skogen. Vi gikk straks til hotellet. 7. Han ble syk. Han spilte gjerne kurvball. 8. Jeg ble medlem i denne sportsklubb. Jeg drev friidrett med fornøyelse. 9. Han likte friluftsliv meget. Han giftet seg. 10. Vi kjøpte en liten seilbåt. Vi deltok i kappseilaser hvert år.

II. Lag noen setninger med disse ordgrupper som tidsledd i disse setningene. Bruk verbet i pluskvamperfektform der det lar seg gjøre.

til året 1977; før min reise til Norge; til våren ifjor; før siste søndag; til begynnelsen av Olympiske Sommerleker; før

min ferie ifjor sommer; inntil hans besøk to uker siden; før begynnelsen av krigen; til 9. mai i året 1945; inntil det siste verdensmesterskapet i ishockey.

III. Les og oversett denne teksten. Studer og forklar bruken av verbene i pluskvamperfektum i den.

Et møte

Da Larsen en gang i forrige måned gikk nedover Karl Johan, møtte han en kjenning som han ikke hadde sett på mange år. De sto og pratet sammen på fortauet. Da de hadde stått der noen tid, fant de ut at de kunne gå inn på noen restaurant og ta seg et glass øl og et par smørbrød. Da de hadde hengt fra seg ytterтøyet i garderoben, gikk de inn i restauranten og så seg omkring etter et bord. Det var ikke så lett å finne det, for det var fullt av mennesker der inne, men med hovmesterens hjelp fant de til slutt et bord som var ledig.

Etter at de hadde satt seg ned og bestilt to halve øl og et par smørbrød, spurte Larsen: «Når så vi hverandre sist, du?» Vennen svarte han trodde det hadde vært for fjorten år siden, da de hadde vært sammen på en studentfest i Oslo.

Larsen og hans gamle venn hadde sittet på restauranten og snakket om studentdagene i flere timer før de endelig gikk derfra. Da de kom ut på gaten, var det allerede begynt å mørkne.

«Du må komme hjem og besøke meg og familien min når du neste gang kommer til Oslo», sa Larsen før de skiltes.

IV. Svar på disse spørsmål med en hovedsetning og en bisetning (tidssetning) og bruk i en av dem pluskvamperfektum. Lag svarene med *etter at* eller *før* etter mønstrene:

1) Når leste du denne boken? — Det gjorde jeg etter at du hadde anbefalt meg det. 2) Kjøpte dere denne bilen lenge siden? — Ja, vi hadde gjort det før vi flyttet til Oslo i fjor.

1. Når besøkte du dine foreldre siste gang? 2. Bodde De noen tid i denne byen også? 3. Når sendte han dette brevet til deg? 4. Når ble Munchmuseet bygget i Oslo? 5. Når satte denne sportsmann verdensrekord i høydehopp? 6. Begynte du å drive terrengløp bare noen år siden? 7. Når vant norske skøyteløpere Europamesterskapet siste gang? 8. Ble ishockey så populær i Norge lenge siden? 9. Når begynte man å bygge innendørs svømmebassenger i dette landet? 10. Når begynte din sønn å ta del i skikonkurransene?

V. Fullend disse setningene. Bruk verbet i bisetningene i pluskvamperfektform.

1. Det viste seg at ... 2. Jeg var ikke sulten for ... 3. Jeg kunne ikke si helt sikkert hvor ... 4. Vi spurte vår kollega om han ... 5. Denne journalist kunne fortelle oss om det etter at ... 6. Brødet var ikke ferskt for ... 7. Etter at ..., anbefalte jeg mine kamerater å gjøre det samme. 8. Ingen visste at ... 9. Hvem sa at ...? 10. Vi dro til Nasjonalgalleriet etter at ... 11. Vår sjef holdt foredrag og sa ... 12. ... før han parkerte bilen.

VI. Oversett disse setningene til norsk. Bruk verbet i bisetningene i pluskvamperfektform.

1. После того как туристы посетили Национальную галерею, они отправились на Бюгдёй в Народный музей. 2. В прошлом году мы ездили в Берген, где раньше никогда не бывали. 3. Пер написал сестре о Бергене, потому что она просила его об этом. 4. Вчера мы с женой пришли домой только поздно вечером, так как (мы) ходили в театр. 5. Они сразу же получили в гостиницу комнату, которую зарезервировали двумя днями ранее. 6. Недавно мы встретили одного нашего знакомого, который только что приехал домой из Норвегии. 7. Ей сказали, что Пер не работает здесь уже три месяца. 8. Когда я включил телевизор, то (я) увидел, что фильм о Норвегии уже начался. 9. Мы опоздали на вокзал и пришли туда, когда наши друзья уже уехали. 10. Я увидел в книжном магазине хороший словарь и позвонил своему коллеге. Он поблагодарил меня и сказал, что (он) уже купил себе его.

2. СТЕПЕНИ СРАВНЕНИЯ НАРЕЧИЙ (GRADBØYNING AV ADVERBENE)

Большинство наречий в норвежском языке, прежде всего качественные и обстоятельственные наречия, образуют степени сравнения. Как и в русском языке, наречия в норвежском языке имеют три степени сравнения: положительную, или основную (grunnform), сравнительную (komparativform) и превосходную (superlativform). Изменениям по трем степеням сравнения подвергаются все производные наречия, образованные от прилагательных, и некоторые корневые, непроизводные наречия. У производных наречий, совпадающих в основной степени по форме с соответствующим корневым прилагательным среднего рода, также и сравнительная и превосходная степени, как правило, совпадают с соответствующими степенями прилагательного.

В целом же образование степеней сравнения наречий идет по четырем различным типам, на основании чего все изменяющиеся по степеням наречия можно формально разделить на четыре класса:

1. Наречия, образующие степени сравнения прибавлением окончаний -ere(-re) в сравнительной и -est(-st) в превосход-

ной степени. К этой группе относится большинство наречий, производных от прилагательных, и некоторые непроизводные корневые наречия: høyt — høyere — høyest (høyst) *высоко — выше — выше всего;* vanskelig — vanskeligere — vanskeligst *сложно — сложнее — сложнее всего;* lavt — lavere — lavest *низко — ниже — ниже всего;* lett — lettere — lettest *легко — легче — легче всего;* ofte — oftere — oftest *часто — чаще — чаще всего.*

2. Наречия, образующие степени сравнения прибавлением окончаний -ere(-re) и -est(-st) с одновременным изменением корневого гласного звука. К этой группе в основном относятся наречия, производные от таких прилагательных, которые сами имеют перегласовку при образовании степеней сравнения: lungt — lyngre — lyngst *тяжело — тяжелее — тяжелее всего;* stort — større — størst *в значительной степени — в более значительной степени — в наибольшей степени* (наречие stort употребляется преимущественно с отрицанием ikke с соответственно противоположным основному значением: ikke stort *в незначительной степени, не очень*).

3. Наречия, образующие степени сравнения аналитическим способом, т. е. путем постановки (использования) перед их основной (положительной) формой вспомогательных, служебных наречий mer(e) и mest для образования соответственно сравнительной и превосходной форм: bestemt — mer bestemt — mest bestemt *определенно, решительно — более определенно, решительно — наиболее определенно, решительно;* presis — mer presis — mest presis *точно — точнее — точнее всего.*

К этой группе относятся наречия, производные от прилагательных, образующих степени сравнения аналитическим способом.

4. Наречия, образующие степени сравнения супплетивным способом, т. е. когда сравнительная и превосходная степени образуются от другого корня, нежели основная (положительная) степень: godt, bra — bedre — best *хорошо — лучше — лучше всего;* ille, vondt, dårlig — verre — verst *плохо — хуже — хуже всего;* gjerne — heller — helst *охотно — охотнее — охотнее всего;* lite — mindre — minst *мало — меньше — меньше всего;* megel, mye — mer(e) — mest *много — больше — больше всего.*

Как видно из примеров, и в этой группе прослеживается полная аналогия с образованием степеней сравнения соответствующих прилагательных.

Многие наречия имеют специфические особенности при образовании степеней сравнения и поэтому не могут быть определенно отнесены к какой-либо из названных групп.

а) Так, например, lenge *долго* и langt *далеко* имеют в сравнительной степени специфическое только для них окончание -er, не встречающееся у других наречий, а в слове langt к тому же изменяется корневая гласная (**a** переходит в **e**): lenge — lenger — lengst *долго — дольше — дольше всего;* langt — lenger — lengst *далеко — дальше — дальше всего.*

Как следует из приведенных примеров, сравнительная и превосходная степени этих двух различных наречий (времени и места) полностью совпадают по написанию. Вместе с тем окончание -er в сравнительной степени этих наречий дает возможность отличить их от сравнительной степени корневого прилагательного lang *длинный:* lang — lengre — lengst *длинный — более длинный — самый длинный.*

б) Наречие nær *близко* в сравнительной и превосходной степени имеет в корне m, отсутствующую в форме основной степени: nær — nærmere — nærmest *близко — ближе — ближе всего.*

в) Некоторые многосложные наречия, так же как и прилагательные, от которых они образованы, могут образовывать степени сравнения двумя способами: суффиксальным (т. е. с помощью окончаний) и аналитическим (сочетанием с mer и mest): vanskelig — vanskeligere (но и mer vanskelig) — vanskeligst (но и mest vanskelig) *сложно, трудно* (и т. д.); langsomt — langsommere (но и mer langsomt) — langsomst (но и mest langsomt) *медленно* (и т. д.).

Какого-либо смыслового различия эти варианты не имеют. Они являются в большинстве случаев взаимозаменяемыми и отличаются друг от друга лишь незначительно в стилистическом отношении.

г) Ряд наречий места, расположения, направления и т. п. имеют только основную (положительную) и превосходную степени и никогда не употребляются в сравнительной степени: bak — bakerst *позади — сзади всех, в самом конце;* borte — bortest *вдали, в стороне — дальше всех, в наибольшем удалении;* fremme — fremst *впереди — впереди всех, во главе;* inne — innerst *внутри — в самом центре, дальше всех внутри;* midt — midterst *посередине — в самой середине;* nede — nederst *внизу — ниже всех, в самом низу;* ute — ytterst *снаружи — с самого края; крайне (в высшей степени).*

Сравнительная степень наречий нередко используется в сочетании с союзами и усилительными частицами: enn *чем,* jo ... desto ... *чем..., тем...,* så mye (større) ... *тем (более), настолько,* enda *еще* и др. Однако, если сравнение только подразумевается, но конкретно в предложении не проводится, возможно употребление сравнительной и, естественно, превосходной степени и без каких-либо сравнительных союзов и усилительных частиц.

Hun kan norsk bedre enn han. Она владеет норвежским языком лучше, чем он.

Ho:

Han kan norsk **bedre** og **bedre** med hver dag som går.	Он овладевает норвежским языком лучше и лучше с каждым днем.
Jo oftere du kommer hit, **desto bedre** forstår vi hverandre.	Чем чаще ты сюда приходишь, тем лучше мы понимаем друг друга.

Ho:

I det siste kommer han hit **oftere.**	В последнее время он приходит сюда чаще.
Du kan hjelpe ham meget **lite. Jeg kan enda mindre.**	Ты можешь помочь ему очень мало. Я — еще меньше.

Ho:

Det regner **mindre** idag.	Сегодня дождь идет меньше (реже).
Han følte seg så **dårlig** i går. Hvordan har han det nå? — Dessverre føler han seg **så mye verre** idag.	Он чувствовал себя так плохо вчера. Как у него дела сейчас? — К сожалению, сегодня он чувствует себя намного хуже.

Ho:

Det går **verre og verre** med sildefisket.	С ловлей сельди дела становятся все хуже и хуже.

Øvelser og oppgaver

VII. Les og oversett disse setningene. Studer og forklar bruken av adverbenes gradbøyningsformer.

1. Lyden går fort, lyset går fortere. 2. Den som ler sist, ler best. 3. Borte er godt, men hjemme er best. 4. Det er vondt å fryse, det er verre å brenne seg. 5. Forbuden frukt smaker best. 6. Det er dårlig å tro alle, verre å tro ingen. 7. Fuglen sitter høyst oppe i treet. 8. Han er høyst ulykkelig. 9. Jo mere de gikk, desto lenger var de fra sitt mål. 10. Olav har mer lyst til å være sammen med kameratene i gaten enn å lese. 11. «Hvordan går det på skolen, Per?» — «Å, det går ikke så verst». 12. En fugl i hånden er bedre enn ti på taket. 13. Først i går fikk jeg vite at du var kommet. 14. Jeg går sjelden i teater. Oftest går jeg på kino. 15. Heller mindre, men bedre. 16. I mitt innerste tror jeg ikke stort på det. 17. Det gjør meg vondt. 18. Hvilken sportsgren liker du best?

VIII. Oversett disse adverbene til norsk. Gradbøy dem alle sammen. Lag noen setninger eller spørsmål med adverbene i grunnform og be Deres kollega kommentere eller besvare dem slik at han må bruke samme adverb i komparativ- eller superlativform. Gjør det etter mønsteret:

Ofte: Går du **ofte** på skitur i vinter? — Ja, det gjør jeg, men ifjor gikk jeg så mye **oftere.**

прохладно, рано, далеко, медленно, долго, холодно, охотно, хорошо, редко, жарко (тепло), высоко, низко, тихо, приятно, необходимо.

IX. Les og oversett denne samtalen. Studer og forklar bruken av adverbenes gradbøyningsformer. Gjenfortell samtalen i direkte tale.

Hos tannlegen

Tannlegen: Gjør det **vondt?** (en lege *врач*)

Pasienten: Å ja, det gjør ikke noe **godt akkurat.**

T.: Hvordan er det nå?

P.: Ærlig talt, jeg syns det blir **verre** og **verre** jo **lenger** De holder på.

T.: Det skal ikke vare **lenge** nå.

P.: Varer det **stort lenger,** skriker *(кричать)* jeg **høyt.**

T.: De burde gå **oftere** til tannlegen.

P.: Ja, jeg vet det **meget godt,** men det er **lettere** sagt enn gjort.

X. Oversett disse setningene til norsk. Studer bruken av adverbene i forskjellige gradbøyningsformer.

1. Зимой в Норвегии **значительно теплее,** чем многие считают. 2. Тебе следует приходить на встречу со мной **более точно.** 3. Маленький сын Хансенов просыпается и встает **раньше всех.** 4. Понимать иностранный язык **трудно,** еще **труднее** переводить с него, но **самое трудное** — это говорить на нем. 5. **Чаще всего** друзья приходят к нам в воскресенье. В будние дни они навещают нас **редко.** 6. Их младшая дочь на **редкость** прилежная девочка. 7. Этот человек **в высшей степени** приятный. 8. В это время суток в воде **холоднее,** чем на воздухе. 9. Выполняй это задание **скорее.** У нас осталось **слишком мало** времени. 10. **Дальше** я не могу идти. Я **очень** устал. 11. Он **больше** здесь не живет. Он **давно** переехал в другой город. 12. Я учу немецкий язык **дольше,** чем норвежский.

XI. Studer disse utsagnene og gi Deres kommentarer til dem. Bruk i Deres replikker adverbet som er framhevet, i nødvendig gradbøyningsform sammen med ordet der står i parentes etter utsagnet. Gjør alt dette etter mønsteret:

I Norge er det **temmelig varmt** om vinteren. (jo ... desto ...) — Ja, det er riktig. Og jo lenger vestover en reiser, desto **varmere** er det. **Varmest** er det i Sør-Vest-Norge.

1. Med bilen kommer du til Bergen **meget fort.** (enda) 2. Nordmennene går **gjerne på ski i hele vinteren.** (enn) 3. Han går **sjelden på** kino i dette året. (enda) 4. Herr Hansen kommer vanlig meget **sent** hjem. (enn) 5. Han reiser nå svært **mye** rundt om i landet. (jo ... desto ...) 6. For å holde seg i vigør går han **ofte** til fots til og fra kontoret. (enda) 7. Stavanger ligger nokså **langt** fra Oslo. (enn) 8. De holder på å bygge dette svømmebassenget **altfor lenge**, syns jeg. (så mye) 9. Det er **godt** å ta en fottur til fjells om sommeren. (enn) 10. Ridning utvikler kroppen meget **lite**. Syns du ikke det? (enda)

XII. Les og oversett disse korte historier. Studer og forklar bruken av verbets tider og adverbenes gradbøyning i dem.

En dame som hadde vært på fisketur sammen med sin mann, fortalte senere til sin nabo om turen: «Jeg gjorde allting galt. Jeg hadde selvfølgelig valgt galt sted, jeg snakket for høyt, jeg brukte gal flue (муха) og det verste av alt — jeg fikk mer fisk enn han».

*

En herre som tidligere hadde reist i Afrika, fortalte en gang sine venner at han og hans tjener hadde lett fått fjernli ville negrer til å løpe. Alle spurte straks hvorledes de hadde lykkes det. «Å, sa han, det var ikke noe vanskelig: vi løp, og de løp etter oss.»

XIII. Oversett disse setningene til norsk. Pass på at De bruker adverbene i riktig gradbøyningsform.

1. Давайте подойдем **поближе** и посмотрим **внимательнее** на каждую из этих картин.— Да, конечно. Однако мы не можем стоять здесь **слишком долго.** 2. Почему ты смотришь сейчас **вверх?** — **Там** квартира семьи Ларсенов. Они живут **выше** всех в доме, на самом верхнем этаже. 3. Кто это стоит там **позади всех** в очереди за билетами? Это не господин Берг? — Нет. Берг стоит **посередине.** 4. Я не люблю кофе с молоком и **лучше** возьму стакан чая и пару бутербродов. А что принести тебе? — **Лучше всего** кофе с пирожным. 5. Мы здесь уже целый час. **Больше** мы не можем ждать твоего друга.— Да, ты прав. **Он, очевидно,** забыл об этой встрече. 6. Твоя дача **далеко от** Осло? — Нет, (она находится) **не дальше,** чем твоя. 7. Веди машину несколько **медленнее и меньше** смотри по сторонам.— Да, я знаю, что ехать **быстро опаснее всего** именно здесь, на этой горной дороге. 8. Сегодня ветер дует **сильнее,** чем вчера.— Да, мне кажется, он дует сейчас **сильнее всего** за всю осень. 9. Ты не можешь ответить на мой вопрос **более определенно?** — **Лучше** я сделаю это **несколько позднее.** 10. Мне кажется, твои часы идут **точнее,** чем мои.— Может быть. Они ходят неплохо. 11. В горах **красивее всего** сейчас,

летом, не правда ли? — Не знаю. Мне кажется, что осенью здесь **еще красивее.**

XIV. Slå opp i denne læreboka igjen på side 16 og les enda en gang post 3 i leksjon 10 «Adverber. Dannelse og gruppeinndeling». Studer alle adverb som er nevnt i teksten, og si hvilke av dem kan gradbøyes.

XV. Dann superlativformen av disse adverbene (to varianter der det lar seg gjøre) og lag noen setninger med dem (helst spørsmål og svar).

vanlig, vakkert, riktig, populært, flittig, kjølig, sikkert, lykkelig, lite, gjerne, luktig, dårlig, hyggelig, snart, billig, nødvendig, fremme, morsomt, raskt, selvfølgelig, tidlig, sjelden, kort, fort.

3. СЛОВОСЛОЖЕНИЕ (ORDSAMMENSETNING)

Словосложение в норвежском языке является весьма продуктивным способом пополнения словарного состава и широко используется в повседневной речи. В языке имеется очень много стабильных сложных слов и еще больше временных функциональных словообразований, «разовых» сложных слов, создание которых вызывается потребностями общения людей и структурой самого норвежского языка. Фактически ни один словарь, даже самый полный, не может включить в себя все возможные в языке и используемые в практическом общении норвежцами сложные слова. Поэтому усвоение основных закономерностей словосложения и их активное использование в речи является чрезвычайно важным для практического овладения языком.

В качестве компонентов сложных слов могут выступать фактически все части речи, как знаменательные, так и служебные, как корневые, так и производные и сложные слова. Каких-либо существенных различий в правилах словосложения для различных частей речи нет. В подавляющем большинстве случаев последний компонент сложного слова является главной, **определяемой** частью сложного слова, а первый компонент — **определяющей,** т. е. дополнительной, атрибутивной частью слова.

Поэтому сложное слово в норвежском языке несет в себе, как правило, две и более самостоятельных понятийных значений, не сливающихся в одно общее лексическое значение, как это чаще всего имеет место в русском языке. На русский язык такие сложные слова из-за этой двучленной структуры слова (единства определяющего и определяемого элементов) переводятся чаще всего не одним словом, а целым словосочетанием: существительного с существительным, существи-

тельного с прилагательным или предложным определением, глагола с существительным или наречием и т. д. и т. п.: en ørkenvind *ветер пустыни*; en skibakke *лыжная горка*; et sommerhalvår *летняя половина года*; videreutvikle *развить далее*; tilintetgjøre *превратить в ничто, уничтожить*; en verdensmesterskapskonkurranse *соревнования на первенство мира*; virkeliggjøre *превратить в действительность, осуществить*; en jernbanearbeider *рабочий на железной дороге* и т. д. Это обстоятельство следует учитывать при переводе сложных слов с норвежского на русский и стабильных словосочетаний с русского на норвежский язык.

Образование всех сложных слов в норвежском языке проходит по трем типам:

1. Без соединительного элемента, когда в новое сложное слово соединяются непосредственно основы слов, как корневых, так и производных и сложных: et barberblad *бритвенное лезвие*, en ordbok *словарь*, en dagligstue *гостиная (комната)*, en friidrett *легкая атлетика*, en tilskuertribune *трибуна для зрителей*.

По данному типу образуется большинство сложных слов, ибо этот тип словосложения в современном языке является очень продуктивным.

2. С соединительным элементом s. В этом случае между основами слов-слагаемых вставляется s — исторически формант родительного падежа: en arbeidsdag *рабочий день*, en yrkesskole *профессиональное училище*, en sportsklubb *спортивный клуб*, en idrettsgren *вид спорта*, en verdensmester *чемпион мира*.

Способ словосложения с соединительным элементом s также весьма продуктивен в современном языке.

3. С соединительным элементом e между основами слов-компонентов: en landevei *проселочная дорога*, en melkebutikk *молочный магазин*, en barnehage *детский сад*.

Способ с соединительным элементом e сейчас используется значительно реже, чем два других типа словосложения.

По своему смысловому значению все имеющиеся типы образования сложных слов в принципе равнозначны и равноценны, хотя исторически и различны по своему смысловому содержанию и происхождению. В современном языке выбор того или иного типа определяется различными структурными, семантическими, историческими, фонетическими и реже морфологическими факторами, действующими часто одновременно и несогласованно, так что какой-либо четкой последовательности и стройной системы в выборе типа словосложения по тем или иным признакам фактически не существует. В современном языке имеются даже примеры параллельного, «синонимичного» использования двух различных типов словосложения для одной пары слов с одним и тем же значением нового сложного слова: en vinterlid = en vinterstid *зимнее время*.

И все же, несмотря на это, в общем плане для практического ориентирования можно назвать ряд признаков и обстоятельств, предопределяющих иногда выбор типа словосложения, хотя и с многочисленными исключениями и отклонениями от основного правила. Так, например:

1) В случае использования в качестве первого компонента производных слов с суффиксами -dom, -else, -het, -skap, -sjon, -tet, -ment, -ing и другими чаще всего используется тип с соединительным элементом s: en ungdomsorganisasjon *молодежная организация*, et bestemmelsessted *место назначения*, en frihetsbevegelse *освободительное движение*, et vitenskapsakademi *академия наук*, revolusjonsdager *дни революции*, en bygningsarbeider *строительный рабочий*.

Из этого общего правила есть исключения разного рода. Так, производные слова с суффиксами -er и -ent, обозначающие профессию, образуют сложные слова без соединительного элемента: en lærerrom *учительская комната*, en arbeiderbevegelse *рабочее движение*, en dirigentplass *место дирижера*.

Некоторые сложные слова с суффиксом -ing в первом компоненте также в виде исключения s не принимают: en vikingtid *время викингов*, en lærlingskole *ремесленное училище*.

2) В случае использования в качестве первого компонента корневых слов, оканчивающихся на гласный звук, большинство сложных слов образуется по типу словосложения без соединительного элемента: en bakketopp *вершина холма*, en bikube *пчелиный улей*, et epletre *яблоня*, et furubord *сосновая доска*, et sjødyr *морское животное*, et industribus *промышленное здание*.

Однако многие слова среднего рода, оканчивающиеся на -e, в этом случае составляют исключение, так как сочетаются с другими словами соединительным элементом s: en fylkesmann *губернатор*, et minnesmerke *памятник*, en yrkesopplæring *профессиональное обучение*.

3) Если первый компонент сложного слова оканчивается на безударный слог -el, -en, -er, сложное слово также образуется без соединительного элемента: en hasselbusk *ореховый куст*, en ørkenvind *ветер пустыни*, en sommertid *летнее время*, en fingerring *кольцо (перстень)* и т. д.

Тем не менее немало слов этой группы составляют исключение и образуют сложные слова с s: en handelsmann *торговец*, en aldersgrense *возрастная граница*, en ordensmann *человек порядка, пунктуальный человек* и др.

4) Если первый компонент сложного слова самостоятельно используется преимущественно во множественном числе или означает что-то, присущее многим индивидуумам, и сохраняет такое значение и в сложном слове, то чаще всего используется тип словосложения с соединительным элементом e: en

barnehage *детский сад*, et åretall *число лет*, en guttestrek *мальчишеская проделка*, et strengeinstrument *струнный инструмент*, en bjørkelund *березовая роща*, en torskelever *трескова печень*. В этих группе также есть немало исключений.

Существуют и другие, более частные правила выбора типа словосложения в зависимости от происхождения слова, его грамматической и фонетической структуры и т. п., однако количество исключений и непоследовательностей в них еще более велико и пользование этими правилами на практике весьма затруднительно.

Вместе с тем при существующей неопределенности в выборе типа словосложения все же можно дать некоторые чисто практические советы или сформулировать эмпирические правила, помогающие выбрать правильный тип словосложения. Так, при образовании любого нового сложного слова следует иметь в виду, что для каждого слова, выступающего в качестве первого компонента сложных слов, характерна одна и та же постоянная модель. Таким образом, в большинстве случаев любое сложное слово, уже существующее в языке, может служить образцом, шаблоном для целого гнезда новых слов, если первым компонентом всех этих слов является одно и то же слово. Тип словосложения для всего гнезда одинаков. Например:

а) et bokskap *книжный шкаф* — тип словосложения без соединительного элемента. Следовательно: en bokhylle *книжная полка*, boknytt *книжные новинки*, en bokelsker *книголюб*, en bokholder *бухгалтер*, et bokbind *книжный том* и т. д.

б) en sportsmann *спортсмен* — тип словосложения с соединительным элементом s. Следовательно: et sportsdress *спортивный костюм*, et sportsstevne *спортивная встреча*, et sportsfly *спортивный самолет*, en sportsplass *спортплощадка* и т. д.

в) en barnehage *детский сад* — тип словосложения с соединительным элементом e. Следовательно: en barnebok *детская книга*, barneklær *детская одежда*, en barnelitteratur *детская литература*, en barnelek *детская игра* и т. д.

Тем не менее и в этом эмпирическом правиле есть исключения и оговорки, так как некоторые слова, будучи использованными в качестве первого компонента сложных слов, могут образовывать гнезда слов по различным моделям, например, land *страна, земля*, et landbruk *земледелие, сельское хозяйство* (модель без соединительного элемента); en landsdel *часть страны, область* (модель с соединительным элементом s); en landevei *проселочная дорога* (модель с соединительным элементом e).

В современном языке все три эти модели со словом land представлены весьма обширными гнездами сложных слов. Четкого постоянного смыслового различия между компонентами land-, lands- и lande- провести невозможно, однако все

же в большинстве сложных слов значение компонента land- ближе к значению *земля, земельный, сухопутный*; компонента lands- — к значению *страна, государство, касающийся всей страны*; компонента lande- — к значению *сельский, деревенский* и т. п. Подобное некоторое смысловое различие сложных слов, образованных по различным типам при одном и том же первом компоненте, можно проследить далеко не всегда и в отношении не всех слов, допускающих такое словообразование параллельно по двум или трем типам словосложения.

Вместе с тем таких слов, допускающих словообразование по различным моделям, в языке немного и в принципе данное эмпирическое правило в практике словосложения весьма полезно.

Очень важной характеристикой сложных слов является силовое и тоническое ударение, с которым произносится каждый компонент сложного слова. Поскольку компонентов в сложном слове два и более, место основного силового ударения и вид тонического ударения могут меняться.

Как правило, основное силовое ударение в сложных словах падает на первый компонент, в то время как второй имеет дополнительное, достаточно четкое, но все же более слабое ударение. Например:

en motorbåt [mó:torbå:t]	моторная лодка, катер
en dagbok [dà:gbo:k]	дневник
et ordtak [ò:rta:k]	пословица

Однако в некоторых сложных словах основное ударение перемещается на второй компонент. Это происходит, если второй компонент несет на себе основную смысловую нагрузку в общем значении слова:

en generalløytnant	генерал-лейтенант
en skomåker	сапожник

С точки зрения так называемого музыкального (тонического) ударения сложные слова, в которых силовое ударение падает на первый компонент, являющийся односложным словом, как правило, принимают акцент II: en ordbok [ò´:bo:k]. Однако есть и исключения: et århundre [árhúndrə] *век, столетие* (хотя: et hundre [húndrə] *сто, сотня* — акцент II).

При использовании сложных слов в речи в конкретной коммуникативной ситуации степень силового ударения в них может меняться в зависимости от смысловой нагрузки компонентов (логическое ударение). При необходимости, таким образом, может быть выделен ударением и тот, и другой компонент:

Når jeg reiser å fiske dit, bruker jeg ikke motorsykkel, men motorbåt.	Когда я *еду* на рыбалку туда, я беру не мотоцикл, а моторную лодку.

Грамматический род сложного слова — имени существительного определяется по последнему компоненту: **et hus** *дом* — **et sykehus** *больница*, **en bok** *книга* — **en ordbok** *словарь*.

Øvelser og oppgaver

XVI. Les, studer og oversett til russisk disse sammensatte ord. Pass på riktig betoning og lydtrykk i ordene.

en sitteplass, en stålampe, en høretelefon, et soveværelse, et skrivebord, en fotballkamp, en sønnesønn, en barnehage, et verdensmesterskap, en langrennsløper, en melkebutikk, en elevplass, et arbeiderparti, et seminarrom, Nord-Norge, en boksamling, en småpike, et lavland, Svartehavet, en småting, et ansiktsuttrykk, en legemsbygning, en arbeidsplass, et arbeidssted, en bygningsarbeider, et landbruksakademi, trafikkregler, en undergrunnsbane, en idrettsforening, et friluftsliv, en skøyteløper.

XVII. Finn alle sammensatte ord i ordlistene til tekstene og dialogene i leksjoner 9 og 10. Studer ordene og nevn typen av sammensetninger.

XVIII. Oversett til norsk disse ord og ordgrupper og lag noen setninger med dem (helst spørsmål og svar).

бритвенные принадлежности; сутулый; широкоплечий; темноволосый; старинный; многоэтажный; центральное отопление; главный вход; огород; зажигалка; обеденный перерыв; семинарское занятие; грозовая погода; горничная; достопримечательность; соревнование по баскетболу; виды водного спорта; плавательный бассейн; парусный спорт; соревнования по плаванию; национальный герой; поднятие тяжестей; бег по пересеченной местности (кросс); конькобежец; бронзовая медаль; прыжки на лыжах; спортивные болельщики; сборная (команда) страны.

XIX. Lag noen nye sammensatte ord av selvstendige ord nedenfor. Bruk ordene i gruppen a) som første ledd, og ordene i gruppen b) som annet ledd i sammensetningene, hvis det lar seg gjøre. Velg sammensetningstypen etter mønsterordene:

en **bokhylle**, en **sportsmann**, et **skoleliv**, en **byskole**, en **ungdomsvenn**, en **barnebok**.

a) bok, sport, skole, by, ungdom, barn;

b) form, handel, hylle, katalog, mann, ord, verden, liste, venn, klubb, historie, tid, sang, bibliotek, film, lek, sko.

XX. Les disse sammensatte ord med riktig betoning og lydtrykk. Studer ordene og oversett dem til russisk.

kystradiostasjon, vannsportsgren, bussholdeplass, sommerhalvår, skøytemesterskapsløp, motorsykkelkonkurranser, vintersportssted, skoleungdomsproblemer, verdensmesterskapsstevne, ordboksforfatter, sommeroppholdssted, etterkrigslitteraturhistorie, ettermiddagsundervisning, Holmenkollskibakken, byfolkeskoleelev.

XXI. Oversett disse spørsmål til norsk. Studer grundig de framhevete ordgrupper i originalen og oversett dem til norsk som sammensatte ord. Begrunn valget av ordsammensetningstypen.

1. Кто мне может рассказать об **истории зимнего спорта** в Норвегии? 2. Вы хотите пойти со мной на этот **спектакль** (forestilling, en) **Национального театра** сегодня вечером? 3. Когда будут проходить **соревнования на первенство Европы** по **прыжкам на лыжах**? 4. Ты знаешь кого-нибудь из участников этой международной **встречи по легкой атлетике**? 5. Бывают ли здесь **парусные гонки** в **зимнюю половину года**? 6. Я хотел бы посетить **Холменколленский лыжный трамплин**, который **известен во всем мире**. 7. Кто сейчас носит (имеет) **звание чемпиона мира по бегу на коньках**? 8. Где я могу купить билеты на **соревнования по поднятию тяжестей**?

TEKST 1

HOS SKREDDEREN

I våre dager trenger både menn og kvinner mange klær som egner seg til forskjellige anledninger.

En dame bruker som regel kjole eller skjørt, bluse og trøye. Drakt, som består av skjørt og jakke, er også meget anvendelig. På bena har hun strømper og høyhælte sko. Som ytterтøy bruker hun kåpe eller kappe, og på hodet har hun en hatt eller et skaut. I hånden har hun alltid en veske.

Mannen bruker dress, som består av jakke og benklær. Begge deler har lommer hvor han oppbevarer lommebok med penger og viktige papirer, lommetørkle, nøkler osv. Under jakke har han skjorte med et slips i halsen. På bena har han sokker og sko med lave hæler. På hodet har han hatt eller lue — eller ingenting, og som ytterтøy bruker han frakk eller kappe, og skjerf om halsen.

Både menn og kvinner bruker gensere eller strikkejakker i forskjellige farger, og hansker når det er kaldt. Kvinner bruker alltid mer fargerike klær enn menn.

Hvert år pleier jeg å gå grundig gjennom min garderobe for å se hva jeg trenger. I år var det i grunnen mer enn jeg hadde tenkt. Oftest kjøper jeg konfeksjonssydde klær i en herreekviperingsforretning eller i et stormagasin i avdelingen for ferdigsydde klær. De er som regel adskillig billigere og

kan sitte utmerket hvis man har en noenlunde normal figur. Men denne gangen trengte jeg et nytt selskapsantrekk, så en dag måtte jeg nok avlegge min skredder en visitt.

I formiddag gikk jeg til min skredder for å bestille ny dress. Jeg hadde savnet et nytt solid selskapsantrekk, for det jeg har, er blitt umoderne og litt for trangt i skuldrene og over maven. Jeg trenger også ny frakk, for min gamle er nesten utslitt; men jeg har ikke råd til det akkurat nå. Jeg må først få meg ny regnfrakk av vannteli stoff og en ny hatt, for høsten nærmer seg. Noen dress for hverdagsbruk trenger jeg ikke. Jeg har et par hverdagsdresser som passer til forskjellige årstider.

Skredderen min har stort utvalg av ullstoffer, og jeg har bestemt meg for et som er både moderne nå og passer ved de fleste anledninger. Det var grått ullstoff med smale hvite striper, dvs. stripet. Så besto problemet i å velge fasongen som passer for min stilling og alder. Mange bruker nå enkeltknappede dresser, men jeg foretrekker dobbeltknappet med vest. Skredderen tok mål av meg i prøverommet og ba meg komme igjen om to uker. Det blir sikkert nødvendig å prøve dressen flere ganger før den sitter som den skal. Det tar sannelig så mye tid med all den prøvingen!

Etter at jeg hadde forlatt skredderen, tok jeg meg en tur til byen. Jeg ville få meg en ny skjorte som skulle passe til min nye skreddersydde dress. Jeg skalle se på et nytt slips også, det gronne jeg går nå med hver eneste dag, er ikke pent lenger. Jeg fant meg et ensfarget mørkerodt slips og en eksklusiv hvit bomullskjorte. Jeg ble også så mye fattigere enn jeg hadde vært tidligere på dagen, og kanskje heldigvis har jeg ikke kunnet skaffe meg nye lakksko, for de ikke hadde min størrelse, og de de hadde, klemte litt over tærne, og skotøy i lakk gir seg ikke ved bruk.

Noen forklaringer til teksten

som egner seg til	которые подходят к, которые годятся для
forskjellige anledninger	зд.: различные случаи (ситуации), различная обстановка
et slips i halsen	зд.: повязанный галстук
gå grundig gjennom noe	просмотреть что-либо тщательно
noenlunde normal figur	более или менее нормальная фигура (телосложение)
er blitt umoderne	вышел из моды
være litt for trang	быть немного тесным
jeg har bestemt meg for	я остановился на (сделал выбор)
dressen sitter som den skal	костюм сидит как полагается
har ikke kunnet skaffe meg	не сумел достать (найти) для себя
skotøy i lakk	лаковая обувь
gi seg ved bruk	разнашиваться (об обуви)

Øvelser og oppgaver

1. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les og oversett den.

2. Finn alle sammensatte ord i teksten og studer dem.

3. Svar på disse spørsmålene:

1. Hvorfor trenger både menn og kvinner mange klær? 2. Hvilke klær bruker en dame i våre dager? 3. Hva har kvinnene alltid i hånden når de er ute i byen? 4. Hva består mannens klær av? 5. Hva bruker damene og herrene som ytterтøy? 6. Hva har man på når man tar en søndagstur til skogs og fjells? 7. Hvordan er damenes klær i sammenlikning med herrenes? 8. Hvorfor har alle sportsdrakter i sin garderobe? 9. Hvorfor pleier mange hvert år å gå grundig gjennom sin garderobe? 10. Hvor kjøper de fleste klær som oftest? 11. Hvorfor foretrekker de å kjøpe ferdigsydde klær? 12. Hvorfor besluttet den mann som teksten forteller om, å avlegge sin skredder en visitt? 13. Hva ble det av hans gamle selskapsantrekk? 14. Hvilke klær trenger han ellers nå for tiden? 15. Trenger han noe av hverdagsklær? 16. Hva slags stoff bestemte han seg for hos skredderen? 17. Hva for en fasong valgte han? 18. Når måtte han komme til skredderen igjen og hvorfor? 19. Hvilke innkjøp gjorde han etter at han hadde forlatt skredderen? 20. Hvorfor kjøpte han ikke nye sko?

4. Sett inn passende ord eller uttrykk fra teksten.

1. I våre dager, når sporten er blitt så populær, har alle i sin ... forskjellige ... 2. Når piker skal ut og danse, bruker de ... sko. Men disse er ikke praktiske for ... 3. Disse skoene ... litt over tærne, men de ... sikkert når jeg har gått litt med dem. 4. La meg ... denne dressen. Hvor er ...? 5. Skal en mann ha en ny ..., kan han gå til skredderen og få den sydd. 6. I herreekviperingen finner en mann også mindre ting som ..., ... og ... 7. Jeg har tenkt å ta trikken ned til sentrum og få meg en ny ... Den som jeg har på nå, kan jeg ikke ... en dag til. 8. Det er høst nå, og mange mennesker har ... på. 9. I formiddag var jeg hos min skredder for å bestille ny dress, altså ... og ... 10. Min kone har også kjøpt noen nye ... denne uken: en ... og en ferdigsydd ..., dvs. jakke og ... 11. Alle sier den hatten er meget god, men jeg er redd for at den nokså snart vil være ... 12. Min kone og jeg går i selskap i dag, så jeg vil ta på meg mitt nye ...

5. Oversett disse ord og ordgrupper til norsk og lag noen setninger med dem (helst spørsmål og svar).

подходить к случаю; верхняя одежда; носовой платок; решиться на что-либо; различных цветов; подходить (по размеру, цвету и т. п.); джемпер; спортивный костюм; однотонный; нанести визит; отдел готового платья; на каждый день, для повседневной носки; выйти из моды; испытывать нехватку чего-либо; магазин мужской одежды.

6. Finn i tekst I alle setninger med verbene i pluskvamperfektum. Studer og forklar bruken av verbene i denne tid av verbet.

7. Les enda en gang den del av teksten «Hos skredderen» hvor denne herre forteller om seg selv, sin visitt til skredderen og om turen til byens herreekviperingsforretninger. Tenk Dem at De kjenner godt denne herre. Still ham noen spørsmål slik at han må fortelle Dem i svarene alt hva det står i teksten.

8. Tenk Dem at De selv trenger noen klær (frakk, dress, benklær, skjorte, slips, e. l.) og kommer til et stormagasin. Hva skal De si til ekspeditøren i hvert tilfelle? Lag en passende samtale og forklar ekspeditøren hva De trenger. Glem ikke å nevne størrelse, farge, fasong o. a.

9. Oversett denne samtalen til russisk. Gjenfortell dens innhold etterpå i direkte tale sammen med Deres kollega.

Hos skredderen

Skredderen: God dag. Var det noe jeg kunne være til tjeneste med?

Kunden: Jeg skulle få sydd en alminnelig dress.

S.: Ja vel. Hva synes De om dette stoffet? Dette blå tøyet er meget moderne nå og egner seg til forskjellige anledninger.

K.: Jeg synes det er litt tynt for høsten. Har De ikke noe som er litt tykkere og varmere, og i mørkegrå farve?

S.: Jo. Vi har forresten nettopp fått inn noen og har nå et godt utvalg av forskjellige dresstøyer. Synes De om dette? Eller kanskje dette?

K.: Ja, dette ser bra ut. Hva vil en dress av dette stoffet komme på?

S.: Det er et stoff av eksklusiv kvalitet, helull. En dress vil komme på vel over tusen kroner.

K.: Det er adskillig mere enn jeg hadde tenkt meg. Men det kanskje lønner seg å betale mer, for tøyet er virkelig godt. Ja, jeg bestemmer meg for dette her.

S.: Takk. Vær så snill å følge med inn i prøverommet, så skal jeg ta mål av Dem. Jeg må da be Dem ta av Dem jakken. Skal det være enkelt- eller dobbeltknappet jakke?

K.: Enkelt, takk, og så en stor innerlomme.

S.: Det skal bli. Skal det være ett eller to par benklær?

K.: Jeg tror jeg får ta to par.

S.: De må komme igjen om to uker for å prøve dressen. Skal vi si — den 23. denne måned, når det passer Dem best.

K.: Jeg kommer innom ved tretiden.

S.: Ja, mange takk. Jeg skal passe på at alt ligger ferdig til Dem.

10. Hør på lydbåndopptaket av samtalen i øvelse 9, eller be Deres kollega lese den høyt opp for Dem. Tenk Dem at De nettopp har hørt denne samtale i en skredderforretning. Gjenfortell hovedinnholdet av samtalen i indirekte tale med verbene i imperfektum og pluskvamperfektum der det er nødvendig.

11. Tenk Dem at De selv kommer til en skredder og vil få sydd en dress. Lag en passende samtale og forklar skredderen hva De trenger. Spør om pris, prøvetid, osv.

12. Oversett disse setningene til norsk skriftlig. Prøv å huske dem for å bruke i eventuelle samtaler over emnet.

1. Я хотел бы заказать себе повседневный костюм с двумя парами брюк. 2. Дайте мне примерить это пальто. Нет, спасибо, я его не возьму, оно тесновато в плечах. 3. Мне нужен темный пиджак и серые в полоску брюки. 4. Мне кажется, что это платье сидит плохо. Кроме того, оно (немного) слишком длинное. 5. Что сейчас модно — однобортные или двубортные пиджаки? — Не знаю, сейчас трудно следовать моде. 6. Когда будет готов мой костюм? 7. У вас есть куртки из непромокаемой ткани? — К сожалению, нет. Спросите их в магазине спорттоваров. 8. Как ты думаешь, подойдет эта ткань на выходное платье? 9. Не можете ли вы порекомендовать мне хорошего портного? 10. Как вам нравится этот фасон? — Я думаю, он скоро выйдет из моды. 11. У вас нет таких же кофточек другого цвета? 12. Это чистая шерсть? Во что обойдется пальто из этой ткани?

13. Be Deres kollega lese disse setningene høyt opp for Dem og gi noen kommentarer til hvert utsagn ut fra Deres eget syn, f. eks. si Dem enig med utsagnet, innvend, tilføy noe, be om å presisere noe, si Deres egen mening om emnet, osv.

1. Til større fester bør man, etter norsk skikk og bruk, ha selskapsantrekk. 2. For våren er lette frakker og spaserdresser mest anvendelige. 3. Mange kjøper ferdigsydde klær for å spare tid og penger. 4. Min bestefar foretrekker å bestille klær hos skredderen fordi at han er temmelig tykk og rundrygget.

5. Om høsten pleier jeg å gå grundig gjennom min garderobe. 6. I går avla jeg min skredder en visitt for jeg hadde savnet ny frakk. 7. Vi besøker ofte denne store forretningen for den har alltid stort og fint utvalg. 8. Jeg trenger en alminnelig dress til en rimelig pris, helst i grå farge. 9. Sportsjakke av vanntett stoff er meget anvendelig når man tar en søndagstur til skogs og fjells. 10. På veien til stormagasinet traff vi vår kjenning som også hadde gjort noen innkjøp. 11. Om sommeren foretrekker jeg å bruke en lett enkeltknappet dress i lys farge og skjorter av bomull. 12. I vesken oppbevarer damene lommetørkle, nøkler, et lite speil og andre småting. 13. Jeg tror disse hanskene er litt for trange for deg. Du må ha et litt større nummer. 14. Disse skjortene er meget praktiske, og prisen er rimelig. 15. Jeg trenger mørke herresokker av ull, men kan ikke finne noe sånt i mitt nummer.

14. Forklar på norsk betydningen av disse ord og uttrykk eller gi synonymer til dem og finn på noen korte setninger med disse ord og synonymer til dem.

å egne seg; å være praktisk; høyhælte sko; ytterløyet; mest anvendelig; en herreekvipering; til forskjellige anledninger; en garderobe; grundig; konfeksjonssydde klær; et stormagasin; en noenlunde normal figur; et selskapsantrekk; å avlegge en visitt; å ha råd til noe; vanntett stoff; en hverdagsdress; et prøverom; ensfarget; å bli umoderne.

15. Tenk Dem at De fungerer som tolk for Deres venn som ikke kan norsk, men må snakke med en skredder. Be Deres kollega lese denne samtalen og oversett den henholdsvis til norsk og russisk.

З.: Здравствуйте! Я хотел бы заказать у вас себе костюм. Могу я это сделать?

S.: God dag, mine herrer! Hva slags dress vil herren ha?

З.: Обычный костюм, подходящий для большинства случаев.

S.: Vær så god! Har herren brakt tøyet for dressen eller skal De velge tøyet her hos oss?

З.: Я уже купил себе хороший костюмный материал. Вот он. Здесь достаточно на пиджак, брюки и жилет?

S.: La meg se ... Ja, her er det mer enn nok. Men snittet (fasongen) da? Har herren allerede bestemt seg for noe?

З.: Я хочу сшить модный костюм, однако он должен соответствовать моему возрасту.

S.: Jeg skjønner. Da skal herren bla i denne her motejournalen. Hvordan liker De den der dressen?

З.: Мне кажется, этот фасон больше подходит для молодых людей. Я хотел бы не однобортный, а двубортный пиджак с жилетом. А брюки должны быть немного поуже.

S.: Vel. Hva sier De om denne da?

З.: Вот это как раз то, что мне нужно. Мне он нравится.

S.: Kom, er De snill, med meg inn i prøverommet og ta av jakken. Jeg skal ta mål av Dem.

З.: Когда я смогу получить костюм?

S.: La meg se ... Kan herren komme igjen om tre dager for å prøve dressen? Og om en uke ligger alt sammen ferdig.

З.: Да, конечно. Это мне подходит. Спасибо, до свидания.

S.: Selv takk.

16. Still noen spørsmål til Deres kolleger om hvilke klær de bruker ved forskjellige anledninger og til forskjellige årstider.

17. Fortell om Deres besøk en gang til en skredder eller til noen skredderforretning for å få sydd en dress. Fortell om samtalen De hadde med skredderen.

TEKST 2

I STORMAGASINET

Damer går i manufakturforretningene hvis de skal ha seg en ny kjole, drakt eller kåpe, mens de må gå til motebutikkene når de ønsker å kjøpe en hatt. Jeg foretrekker å gå i de store magasinene for der kan man finne nesten alt man trenger. Det er sant nok at det er litt dyrere å kjøpe der enn i de små butikkene som ligger overalt i byen. Men det er betydelig billigere der enn i utsøkte motesalonger.

Akkurat i går var jeg inne i et av de store magasinene. Det var virkelig spennende å gå fra den ene avdelingen til den andre. Det var sannelig svært folksomt der: det er alltid flere folk om lørdagene enn det pleier å være de andre dagene i uken. Jeg tror jeg gikk i flere timer og så alt det som lå på diskene. Overalt var betjeningen vennlig og elskverdig og jeg måtte beundre den høflighet som de viste kundene. Det var avdelinger for klær og tekstiler, sportsartikler og lekeløy, souvenirartikler, hansker, vesker og skjerf, smukker, galanterivarer og parfyme, fotoavdeling, samt avdelinger for forskjellige varer for husholdningen, og mange andre.

Jeg ville gjøre en god del innkjøp, men det var vanskelig å bestemme seg for noe. Heldigvis traff jeg plutselig en gam-

mel venninne som jeg ikke hadde sett på mange år. Hun bor nå utenlands og var nettopp kommet hjem på et kort besøk. Vi gikk inn i restauranten og drakk en kopp kaffe sammen, mens hun fortalte meg om hvordan hun hadde hatt det der i utlandet. Så gjorde vi noen innkjøp sammen.

Ekspeditrisen fant fram til meg en meget pen marineblå jakke og et skjørt som passet meg uten forandringer. Jeg så også på en lekker ettermiddagskjole, men de hadde den ikke i den farven jeg ville ha. Så anbefalte min venninne å bestille en aftenkjole hos sydamen, og vi fant et godt grått silkestoff med fint mønster, som jeg likte meget for det kler meg godt. Jeg kjøpte også en meget moderne hvit bluse til min skreddersydde spaserdrakt. Nå tror jeg at jeg må ha en ny hatt og sko som går fint sammen og passer til spaserdrakten min.

Siden gikk vi inn i skotøyavdelingen, som handler med sko, støvler og tøfler, for min venninne ville kjøpe seg nye spasersko eller støvletter, som er både ganske moderne nå og praktiske for det er høst nå. Etter at vi hadde kjøpt disse, dro vi til hanskeavdelingen og kjøpte et par skinnhansker av utsøkt kvalitet i samme farve som skoene, og et fint halstørkle av kunstsilke. Like ved hanskeavdelingen kjøpte jeg en mappe til min mann. Han hadde bedt meg om dette for å oppbevare papirene og tegningene sine.

Jeg kan ikke si hvor glade vi var over å treffe hverandre, men jeg må også innrømme at vi brukte adskillig mere enn vi hadde tenkt oss. Min venninne fant at prisene her i landet er meget høye og blir stadig høyere. Jeg var enig med henne i det, men det er alminnelig for både Norge og det land hvor hun bor. Til slutt kjøpte jeg et lite troll som gave til min venninne til minne om gamle Norge.

Noen leksikalske forklaringer til teksten

det er sant nok ... *syn.* riktignok	правда, конечно (оговорка при каких-либо утверждениях)
enn det pleier å være	чем это обычно бывает
jeg måtte beundre	я не могла не восхищаться
en god del innkjøp	немало покупок, сравнительно большое количество покупок
på mange år	в течение многих лет
det kler meg godt	это очень идет мне (об одежде и т. п.)
som går fint sammen	которые хорошо гармонируют друг с другом, подходят друг к другу (в переносном смысле)
til minne om	на память о

Øvelser og oppgaver

18. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les og oversett den. Lær utenat alle nye ord og uttrykk.

19. Svar på disse spørsmålene:

1. Hvor kan en dame kjøpe seg nye klær? 2. Hvorfor foretrekker mange å kjøpe alt de trenger i de store magasinene? 3. Var det mange folk i butikkene den dag da damen var der? 4. Pleier det alltid å være folksomt i forretningene? 5. Hvordan var betjeningen i dette stormagasinet? 6. Hvilke avdelinger finnes det i de store magasinene? 7 Hvem traff damen plutselig i en av avdelingene? 8. Hvor bor hennes venninne nå og hva gjør hun nå i Norge? 9. Hva snakket de om mens de satt på restauranten? 10. Hvilke innkjøp gjorde damen med hjelp av sin venninne? 11. Hvorfor kjøpte hun ikke den ettermiddagskjole som hun likte ganske godt? 12. Hva anbefalte hennes venninne? 13. Hva slags stoff fant de til damens nye aftenkjole? 14. Hva for en bluse kjøpte hun? 15. Måtte hun ha seg noe ellers? 16. Hva handler skotøyforretningene med? 17. Hva slags skotøy ville damens venninne kjøpe seg? 18. Hvordan var hanskene de så på? 19. Hva kjøpte hun for mannen sin? 20. Hva måtte hun innrømme angående prisene? 21. Hva fikk damens venninne av henne til minne om gamle Norge?

20. Finn i teksten alle setninger med adjektivenes og adverbenes gradbøyningsformer og studer dem.

21. Skriv synonymer til disse ord og uttrykk og finn på noen setninger med dem, helst spørsmål og svar etter dette mønsteret:

I våre dager kjøper de fleste ferdigsydde klær. Gjør ikke du det også? — Jo, det gjør jeg. **Nå for tiden** er det mye billigere enn å gå til skredderen.

i våre dager, ä egne seg, atskillig, et skaut, en veske, ben klær, en kappe, en genser, noenlunde, et stoff, å gå med noe *(об одежде)*, eksklusiv, virkelig, spennende, en betjening, elskverdig, en god del, plutselig, utenlands, en aftenkjole, å dra, å savne, alminnelig.

22. Sett inn passende ord fra teksten.

1. Det turister helst kjøper med seg hjem fra Norge, er håndstrikkede ... og ... 2. Mange foretrekker allikevel å bringe med seg hjem norske ... som et minne fra Norge. 3. Begge venninnene måtte ... at prisene i de land de bodde, var meget høye. 4. Betjeningen på denne restauranten var meget ... 5. Filmen var ganske ... og morsom. 6. I vinter er det ofte mildvær og høye ... er meget praktiske. 7. Alle damer liker ...,

slike som øreringer, halskjeder, brosjer og ringer. 8. Jeg liker ikke å gjøre innkjøp om lørdagene: det er alltid svært ... i butikkene. 9. Jeg har hatt denne stilling i alt fem år, og min ... er blitt høyere nå. Jeg tjener 200 kroner mere. 10. Det er ikke ... å kjøpe seg klær for bare en anledning. 11. Butikkene med ... er femmelig populære nå. Man kan velge selv alt som ligger på ... og ... tid ved del. 12. Den nye teaterbygningen var så vakker at jeg måtte ... den. 13. Det er nesten umulig å ... seg så etterspurte bøker som «Kon-Tiki» eller «Ra» av Thor Heyerdahl. 14. Mine døtre er svært glade i å se ... De er alltid svært morsomme. 15. Ta ... på: jeg har nettopp vasket gulvet.

23. Skriv antonymer til disse ord og finn på noen korte setninger med dem (helst spørsmål og svar). Gjør det etter mønsteret:

Er disse støvletter **moderne**? — Nei, de er helt **gammeldagse**.

moderne, mange, forskjellig, som regel, høy, yttertøy, hjemme, fargerik, mer, oftest, ferdigsydd, utmerket, ny, utslitt, først, for hverdagsbruk, stor, tynn, nødvendig, forlate, fattig, tidligere på dagen, dyr, vanskelig, heldigvis, i utlandet, sammen.

24. Oversett disse ord og uttrykk til norsk og lag noen setninger med dem (helst spørsmål og svar).

магазин тканей; ателье мод; приобрести; многолюдно; обслуживающий персонал; различные отделы; спортивные товары; товары для домашнего обихода; сделать много покупок; иностранец; показать покупателю; заказать у портних; подходить друг к другу (об одежде); отличного качества; папка для бумаг; подарок на память.

25. Gi noen kommentarer til disse utsagn eller forslag. Bruk i kommentarer ord eller ordvendinger som står i parentes etter hvert utsagn.

1. I store magasiner kan du finne alt du trenger. (betydelig høyere priser) 2. Min kone vil kjøpe seg en ny moderne hatt. (en motеforretning) 3. Det er spennende å gå rundt om i noen stor forretning og se på kundene. (alltfor folksomt) 4. Betjeningen i det store magasinet var vennlig og elskverdig. (å bemndre noe) 5. Det var vanskelig å bestemme seg for noe innkjøp. (meget rikt utvalg av varer) 6. Jeg ville gjerne få nå en kopp kaffe. (gå inn i noen kafé) 7. I våre dager pleier mange å kjøpe ferdigsydde klær. (noenlunde normal figur) 8. Jeg kjøpte et par nye spasersko. (å passe til noe) 9. Jeg vet ikke hva jeg skal gjøre med alle disse papirene. (å kjøpe seg en mappe) 10. Det er godt å ha en minnegave fra dette landet. (et troll).

26. Oversett disse spørsmål (utsagn) og svar (replikker) til norsk. Bruk dem i eventuelle samtaler over emnet.

1. Я бы хотел купить какие-нибудь национальные сувениры на память о Норвегии. Где я могу это сделать? — В этом универмаге есть специальный сувенирный отдел. Пойдем туда, там обычно большой выбор всяких мелких вещиц и памятных подарков. 2. Мне нужен новый выходной костюм. Ты не можешь порекомендовать мне хорошего портного? — Я советую тебе купить готовый. У тебя хорошая фигура, и костюм будет сидеть отлично. Это скорее и намного дешевле. 3. Где в этом магазине можно купить перчатки и мужской зонт? — Вам следует пройти в отдел готовой мужской одежды. Все это вы увидите там на прилавках. 4. Мне очень нравятся эти туфли. А что думаешь ты? — Да, они красивые, практичные и не очень дорогие. 5. Ты знаешь, я должен купить что-то для всевозможных бумаг, которые я часто беру с собой с работы домой. — Мне кажется, лучше всего купить небольшую папку. 6. Я бы хотела купить модную шляпку, которая подходит к этому пальто. — Вам нужно пойти в какой-нибудь салон мод. Там вы найдете все, что вам нужно.

27. Les teksten «I stormagasinet» enda en gang. Tenk Dem at De ser dette møte mellom de to venninnene og hører deres samtale. Prøv å lage en samtale som disse to damer eventuelt kunne ha, mens de var i dette magasinet.

28. Les og oversett disse grupper setninger. Prøv å huske dem for eventuell bruk i samtaler med betjeningen ved store magasiner i Norge.

1. Jeg skal ha en hverdagsdress med to par bukser. — Kan jeg prøve den der dressen? — Tror De denne jakken sitter godt? — Jeg ville gjerne ha litt videre benklær. — Kan De gjøre ermene litt kortere? — Jeg pleier å ha store innerlommer i mine jakker. — Nei, jeg foretrekker enkeltknappede jakker. — Kan De finne noen sommerhatt som passer sammen med denne dressen? — Jeg syns jakken er for trang i skuldrene.

2. Frøken, unnskyld, kan De hjelpe meg? — Jeg kjøpte denne frakken to dager siden her i Deres forretning. Alle synes den sitter ikke godt. — Kan De foreslå meg noen annen? — Kan De da ikke ta den igjen og betale meg tilbake hva jeg har gitt for den? — Unnskyld, hvordan kommer jeg til forretningens sjef?

3. Er den anorakken av vanntett stoff? — Er dette stoffet holdbart? Er det ren ull? — Jeg ville gjerne se nærmere på den stripete (rutete) stoffet. — Er det ren bomull eller halvsyntetisk tøy? — Har De noen ekte silkestoffer til salgs?

29. Oversett dette utdraget av et brev som en russisk student sender til sin norske venn. Gjenfortell etterpå innholdet av brevet.

... Скоро праздник — Первое мая. Для нашей семьи это двойной (dobbelt) праздник, так как этот день — день рождения моего младшего брата. Я и моя старшая сестра знаем, что ему очень хочется иметь свой фотоаппарат.

Недавно недалеко от нашего дома построили новый универсальный магазин с различными отделами. Это большое современное четырехэтажное здание. В магазине есть отделы готового платья, обуви, тканей, детских игрушек, галантереи и парфюмерии, фототоваров, сувениров и много других отделов.

Вчера моя старшая сестра пришла с работы и сказала: «Пойдем в новый универмаг и купим брату ко дню рождения фотоаппарат. Одновременно посмотрим (se etter) подарок к празднику и для матери. Я хочу купить ей хорошие перчатки или модную дамскую сумку».

По дороге в универмаг мы зашли в галантерейный магазин, но ни сумки, ни подходящих перчаток там не нашли. В универмаге мы сразу пошли на второй этаж. Там находится и галантерейный, и фотоотдел. В галантерейном отделе мы купили для матери отличные кожаные перчатки, которые хорошо подойдут к ее новому весеннему пальто. Потом мы отправились в фотоотдел. Я попросил продавца показать нам несколько фотоаппаратов. Мы выбрали недорогой, но достаточно хороший аппарат, уплатили за него и получили свою покупку. Мы надеемся, что и наш младший брат, и мать будут довольны подарками.

30. Les og oversett denne dialogen. Studer og forklar bruken av adjektivenes og adverbenes gradbøyningsformer. Gjenfortell innholdet av dialogen i direkte tale.

Den kvinnelige kunden. Hva koster den pene kåften De har der borte?

Ekspeditrisen. Mener De den sorte eller den brune?

K.: Ingen av delene. Jeg mener den blå med det hvite mønsteret.

E.: Å, den ja. Nå skal vi se. Den koster 195 kr.

K.: Å, er den så dyr? Er det den dyreste De har?

E.: Nei, vi har dem adskillig dyrere. Den mørkegrønne De ser der borte i butikkvinduet, koster over 400 kroner, men den er håndstrikket og av absolutt beste kvalitet.

K.: Hva koster den aller billigste De har?

E.: Den grå De ser her, er den rimeligste. Den selger vi for bare 140 kroner.

K.: Å jasså? Ja, kanskje jeg kan få prøve den?

E.: Ja, nå skal vi se. Hvilket nummer bruker De? Disse billige koftene og gensere er litt små i nummerne.

K.: Å, er de det? Jeg bruker normalt nr. 48, men det beste er kanskje da å prøve nr. 50.

E.: Nr. 50 — da er jeg redd vi må gå over i en annen farve. Hva synes De om denne mørkegrønne?

K.: Nei, jeg bruker aldri grønt. Det kler meg ikke. Da kan jeg heller tenke meg den mørkeblå med det spesielle mønsteret.

E.: Å ja, den morsomme typen der, ja den er faktisk den mest populære vi har nå, men den ligger i neste prisklasse. Den koster 170 kroner og samme pris er det også for denne hvite genser.

K.: La meg prøve den blå, er De snill.

E.: Ja, vær så god. Ta den på, så får vi se. De kan se Dem selv i det store speilet der.

K.: Ja, dette er den peneste. Men passer den til de sorte buksene?

E.: Javisst. De går fint sammen. Den mørke blåfarven der kler Dem virkelig godt.

K.: Sier De det? Ja takk, da tror jeg jeg tar denne blå her.

E.: Takk skal De ha. To hundre — vær så god, tredve kroner tilbake. Da skal jeg bare pakke den inn.

31. Tenk Dem at De nettopp har hørt en samtale mellom ekspeditrisen og en kvinnelig kunde i en forretning (se øvelse 30). Be Deres kollega lese dialogen høyt opp for Dem og gjenfortell hovedinnholdet av den i indirekte tale. Bruk verbets tider imperfektum og pluskvamperfektum der det er nødvendig.

32. Oversett denne samtale mellom mann og kone og ekspeditrisen i en forretning.

Ж.: Посмотри на эту витрину? Какой отличный свитер! Вот такой точно мне и нужен. Что ты скажешь на это?

М.: Ты можешь его примерить. Давай зайдем в этот магазин.

П.: Здравствуйте, могу я быть чем-нибудь полезна вам?

Ж.: Мне хотелось бы посмотреть вязаный свитер.

П.: Какой размер?

Ж.: Я думаю, 46 или, может быть, 48.

П.: Он должен быть очень ярким?

Ж.: Мне нравится такой, как на витрине

П.: Пожалуйста, вот красный с ярким рисунком. Но у нас есть в такую же цену и других цветов: желтые, коричневые, голубые.

М.: Коричневый, я думаю, тебе не пойдет и желтый тоже

Ж.: Да, я никогда не ношу коричневое. Можно померить розовый? Правда, он не очень практичен.

П.: Он очень красивый. Вот, пожалуйста. Зеркало там. Вы можете пройти в примерочную. Она здесь.

Ж.: Он сидит не так, как надо: он несколько великоват, и мне не очень нравится цвет. Может быть, примерить светло-зеленый или серый?

М.: Ты, я вижу, никак не можешь решиться на что-либо. Зачем тебе, собственно говоря, свитер? У тебя ведь есть новая синяя вязаная кофточка. Тебе скорее нужна юбка, которая подойдет к ней.

Ж.: Да, ты прав. Я согласна с тобой. Юбка и блузка никогда не выходят из моды и всегда найдут применение. А как тебе нравится вон то голубое платье? Не посмотреть ли нам его? И вон тот вязаный костюм?

М.: Конечно, мы можем посмотреть что угодно. Но давай сделаем это в следующий раз. У нас очень мало времени.

Ж.: Да. И пойдем в большой магазин. Здесь очень маленький выбор.

33. Tenk Dem at De kommer til et motemagasin sammen med Deres hustru, som trenger noe av klær. Lag en eventuell samtale med betjeningen om emnet.

34. Oversett dette brevet til norsk skriftlig:

Москва, 20 декабря с. г.

Дорогой Пер!

Недавно я получил твое письмо, которое ты послал мне в начале декабря. Ты спрашиваешь, смогу ли я приехать к тебе к Новому году. Нет, не смогу, так как сразу после Нового года в университете начинаются экзамены и у всех студентов очень много дел. Но сейчас я уже сдал зачеты, и у меня есть пара дней, чтобы походить по магазинам и купить всем родственникам и друзьям небольшие подарки и сувениры из Советского Союза.

Вообще в Москве очень много магазинов, как универсальных, так и различных других. Есть магазины тканей, готового платья, обувные, спортивные, детские и так далее и тому подобное. Никогда раньше я не видел такого большого магазина специально для детей, как «Детский мир», где торгуют только детскими вещами и другими товарами для детей. Здесь имеется очень большой выбор товаров для детей любых возрастов. В «Детском мире» много различных отделов, где можно купить спортивные принадлежности, игрушки, книги для детей и многое другое. Я уже купил там несколько интересных мелочей для своих младших братьев и сестер.

Поздравляю тебя и твою семью с наступающим Новым годом и желаю вам всем всего наилучшего.

С приветом, твой *Арне*.

35. Tenk Dem at en nordmann ber Dem fortelle om de største og mest besøkte universale magasiner og andre handelsforretninger i Moskva. Lag en mulig samtale med ham, still ham spørsmål om hva han er mest interessert i, og fortell ham alt hva De selv kan om dette emne.

Ordliste til tekstene og dialogene i leksjon 11

skredder, -en, -e	портной
egne seg, -t, -t (til noe)	быть пригодным, подходящим (для чего-либо)
skjørt, -et, -	юбка
bluse, -n, -r	блузка, кофточка
trøye, -n, -r	кофта, джемпер
drakt, -en, -er (в сложн. словах в разных значениях)	костюм женский; костюм
jakke, -n, -r	пиджак, жакет, куртка
anvendelig	находящий применение, широко применяемый
strømpe, -n, -r	чулок
hæl, -en, -er	1) пятка; 2) каблук
sko, -en, -	туфли, ботинки
høyhælte sko	туфли на высоком каблуке
syn. sko med høye hæler	
skoløy, -et	обувь
yttertøy, -et	верхняя одежда
hatt, -en, -er	шляпа, женская шляпка
kappe, -n, -r	плащ
skaut, -et, -	головной платок, косынка
veske, -n, -r	сумка
dress, -en, -er	костюм мужской
benklær, *s. fl.*	брюки
syn. bukser, *s. fl.*	
oppbevar‖e, -te, -t	хранить, держать
lomme‖bok, -en, -bøker	бумажник
papir, -et	бумага
papirer, *s. fl.*	документы, бумаги
tør‖kle, -et, -klær	косынка, платок

lommetørkle, -et — носовой платок
nøk||kel, -en, -ler — ключ
hals, -en — горло, шея
sokk, -en, -er — носок
lu||e, -a (-n), -r — шапка, кепка
frakk, -en, -er — пальто мужское
skjerf, -et, - — шарф, кашне
genser, -en, -e — свитер, пуловер
strikket — вязаный
syn. strikke- (в сложн. словах) — вязаный
kofte, -n, -r — вязаная кофта, джемпер
hanske, -n, -r — перчатка
fargerik — красочный, яркий
grundig — основательный
sy; -dde, -dd — шить
konfeksjonssydd — готовый (о платье), фабричного пошива
syn. ferdigsydd
skreddersydd — сшитый у портного
sydame, -n, -r — портниха
herreekvipering, -en — 1) мужская одежда; 2) магазин мужской одежды

stormagasin, -et, -er — универмаг
adskillig, atskillig — значительно
syn. betydelig
noenlunde, *adv.* — в какой-то мере, в некоторой степени, более или менее

normal — нормальный, обычный
figur, -en, -er — фигура
antrekk, -et, - — одежда, платье
selskapsantrekk, -et — выходной костюм
selskaps- (в сложн. словах) — выходной
av||legge, -la, -lagt — 1) наносить (визит); 2) сдавать (экзамен)

visitt, -en, -er — визит, посещение
savne, -t, -t — испытывать нехватку
solid — солидный, приличный
skulld||er, -en, -rer — плечо
mave (mage), -n — живот; желудок
slite, slet, slitt — изнашивать (об одежде)
slite med å gjøre noe — с трудом что-либо делать
utslitt — изношенный, старый (о вещи)
Slit (noe) med helse! — Носите на здоровье!

vanntett — непромокаемый, водонепроницаемый
vindtett — воздухонепроницаемый, непродуваемый

stoff, -et, -er — ткань, материя
syn. tøy, -et, -er
hverdags- (в сложн. словах) — повседневный
ull, -en — шерсть
helull — чистая шерсть
syn. ren ull
bestem||me seg, -te, -t (for noe) — решиться (на что-либо), остановить свой выбор (на чем-либо)

stripet — полосатый, в полоску
fasong, -en, -er — фасон, покрой
syn. snitt, -et, -
stilling, -en, -er — положение (в обществе); должность

knapp, -en, -er — 1) пуговица; 2) кнопка, клавиша
enkeltknappet — однобортный
dobbeltknappet — двубортный
vest, -en, -er — жилетка
ta mål (av noen) — снять мерку (с кого-либо)
mål||e, -te, -t — измерить
prøv||e, -de, -d — мерить, примерять
prøverom, -met — примерочная
prøving, -en — примерка
prøve, -n, -r (i noe) — зачет (по какому-либо предмету)

sannelig, *adv.* — по правде говоря
syn. riktignok, det er sant at
for||late, -lot, -latt — покидать
eksklusiv — исключительный, изысканный
bomull, -en — хлопок
skaffe seg, -t, -t — раздобыть, достать, приобрести
størrelse, -n — размер
klem||me, -te, -t — жать, зажимать
tå, -en, tær — палец на ноге
klemme over tærne — жать (об обуви), букв.: жать пальцы ноги

være redd (for noe, noen) — 1) бояться (чего-либо, кого-либо); 2) беспокоиться (за кого-либо)

kunde, -n, -r — покупатель, заказчик, клиент
kvalitet, -en — качество
lønne seg, -t, -t — окупаться
lønnsom — выгодный
lønn, -en — заработная плата
manufaktur, -en — ткани, текстиль
syn. tekstiler, *s. fl.*
spar||e, -te, -t — экономить, копить
num||mer, -et, -rer (-, -e) — номер, размер
avdeling, -en, -er — отдел
betjen||e, te, -t — обслуживать
betjening, -en — 1) обслуживание; 2) обслуживающий персонал
selvbetjening, -en — самообслуживание
vennlig — любезный; дружеский, дружественный
høflig — вежливый
artik||kel, -en, -ler — 1) статья; 2) предмет, товар
smykke, -n, -r — украшение
smykke, -t, -t — украшать
husholdning, -en — хозяйство (в разных значениях)
pluiselig — неожиданно, внезапно, вдруг
utenlands, *adv.* — за границей
syn. i utlandet
ekspeder||e, -te, -t — обслуживать, отпускать товар
ekspeditrise, -n, -r — продавщица
ekspeditør, -en, -er — продавец
finne, fant, funnet — находить
forandre, -t, -t — изменять; переделывать (об одежде)
lekker — красивый, элегантный
silke, -n — шелк
kunstsilke, -n — искусственный шелк
mønst||er, -et, -rer — рисунок, узор; образец
mønstret — с рисунком, пестрый
kle, -dde, -dd — идти (об одежде), быть к лицу
siden — затем, потом
støv||el, -en, -ler — сапог
tøf||fel, -en, -ler — домашние туфли, шлепанцы
støvlett, -en, -er — сапог женский
skinn, -et — кожа
mappe, -n, -r — папка

tegne, -t, -t — рисовать; чертить
tegning, -en, -er — рисунок; чертеж
innrøm||me, -te (-t), -t (-t) — признавать, допускать
enig — согласный
troll, -et, - — тролль, гном
erme, -t, -r — рукав
fore||slå, -slo, -slått — предлагать
forslag, -et, - — предложение
betal||e, -te, -t — платить
holdbar — прочный
syn. sterk
rutet — клетчатый, в клетку
ekte — натуральный, настоящий; подлинный
pakke, -t, -t — запаковывать, укладывать, заворачивать
pakke, -n, -r — 1) пакет, сверток; 2) посылка

∇∇∇∇∇.

LEKSJON 12

Лексическая тема. Почта, телеграф. Разговор по телефону.
Грамматические темы: 1. Глагольное время будущее законченное, его образование и употребление. 2. Простая и описательная формы пассива.

1. ГЛАГОЛЬНОЕ ВРЕМЯ БУДУЩЕЕ ЗАКОНЧЕННОЕ, ЕГО ОБРАЗОВАНИЕ И УПОТРЕБЛЕНИЕ (FERDIG FRAMTID)

Помимо глагольного времени будущего простого (futurum I), в норвежском языке имеется сложное будущее время, так называемое будущее законченное (ferdig framtid). В различных учебниках и справочниках по грамматике норвежского языка это глагольное время называется также будущее II — annen (annet) futurum или futurum eksaktum или предбудущее время — førframtid. Это глагольное время обозначает действие в будущем, которое будет происходить ранее другого действия также в будущем или которое закончится к определенному указанному моменту времени в будущем.

Глагольное время ferdig framtid образуется с помощью вспомогательных глаголов vil или skal плюс инфинитив глагола å ha (иногда å være) без инфинитивной частицы и причастия II (причастия прошедшего времени) от основного смыслового глагола — vil (skal) ha (være) gjort. Указанную конструкцию можно, однако, считать состоящей и из других составных частей. Так, в некоторых справочниках по грамматике и учебниках норвежского языка указывается, что глагольное время будущее законченное образуется из формы настоящего времени глагола ville или skulle и перфектного инфинитива (инфинитива II) основного глагола (без инфинитивной частицы): vil (skal) + ha gjort.

По своему смысловому значению конструкции типа vil ha gjort и skal ha gjort, как и конструкции с этими глаголами в будущем простом времени (vil gjøre, skal gjøre); равноценны и отличаются только модальностью высказывания или отношением субъекта действия к предстоящему действию. Как и в других случаях, глагол vil обозначает желательность, запланированность действия со стороны субъекта, а

глагол skal — обязательность, неизбежность, принудительность действия для субъекта.

Действие в будущем, заканчивающееся до начала другого действия:

Vi skal ha lest boka før han vil komme.	Мы прочитаем книгу до того, как он придет.
Jeg vil ha skrevet brevet før jeg skal reise til byen.	Я напишу письмо прежде, чем поеду в город.
Når De vil besøke meg, skal jeg allerede ha oversatt denne teksten.	Когда вы придете ко мне (в гости), я уже переведу этот текст.

Действие в будущем, заканчивающееся или происходящее ранее определенного, указанного момента времени в будущем:

Jeg vil ha ordnet saken innen søndagen.	Я улажу это дело до воскресенья.
Om et par år skal man ha glemt alt dette.	Через несколько лет все это люди (уже) забудут.

Выбор между глаголами ha и være для образования формы ferdig framtid зависит от основного глагола и полностью совпадает с выбором при образовании глагольного времени perfektum — ferdig nåtid (см. урок 10 учебника). В основном употребление глагола være сводится к случаям, когда в качестве основного глагола используются глаголы движения, становления, изменения состояния и т. п., т. е. глаголы komme, gå, bli и некоторые другие. Во всех остальных случаях используется глагол ha:

Hun skal være kommet før du skal slutte dette arbeid.	Она придет раньше, чем ты закончишь эту работу.
Innen tre år skal han allerede være blitt ingeniør.	В течение (по истечении) трех лет он уже станет инженером.

Примечание. От конструкции skal (vil) være gjort в значении ferdig framtid aktiv с глаголами движения следует отличать полностью совпадающую с ней по форме конструкцию глагольного времени будущего II страдательного залога — ferdig framtid passiv с обычными переходными глаголами:

Innen tre år skal huset allerede være bygget.	За три года дом будет уже построен.

В современном норвежском языке в значении глагольного времени ferdig framtid нередко используется лексическая конструкция с глаголом å få в настоящем времени в сочетании с причастием II основного глагола, т. е. конструкция типа får gjort. По своему грамматическому значению она полностью

равноценна конструкции skal ha gjort и в некоторых справочниках по грамматике рассматривается как одна из возможных стандартных форм образования глагольного времени ferdig framtid.

В повседневной разговорной речи эта конструкция употребляется даже чаще, чем основная, и практически сейчас является более предпочтительной для выражения значения глагольного времени ferdig framtid, особенно в разговорной речи на бытовую тематику:

Vent til jeg får snakket ut.	Подождите, пока я не скажу всего.
Når jeg får gjort det, skal jeg la Dem vite det.	Когда я сделаю это, я дам вам знать.
Han får sikkert sluttet dette arbeidet før du vil komme til ham.	Он наверняка закончит эту работу прежде, чем ты придешь к нему.

Конструкция типа skal ha gjort иногда употребляется в особом модальном значении, аналогичном значению конструкции типа skal være syk (см. раздел «Простое будущее время. Способы образования и употребления» урока 5 учебника). В этом случае данная конструкция, внешне по форме совпадающая с ferdig framtid, по своему смысловому содержанию никакого отношения к глагольному будущему времени не имеет, ибо обозначает не какой-либо вид действия в будущем, а уже совершенное, законченное к моменту речи действие, называемое основным глаголом конструкции, стоящим в форме причастия II.

В отличие от времени ferdig framtid, используемого чаще всего в сложноподчиненных предложениях или в синтаксически синонимичных им структурах, эта конструкция употребляется, как правило, в отдельных, самостоятельных простых предложениях и без всякого сопоставления с каким-либо моментом времени в будущем. Использование этой конструкции вместе с тем придает высказыванию оттенок неопределенности, заключенной в сообщении информации, неуверенности говорящего в достоверности данного события, желания говорящего сослаться на какой-либо другой источник. При переводе этой конструкции на русский язык ее значение полностью передается прошедшим временем основного глагола с обязательным добавлением слов *якобы, по слухам, говорят, должно быть, как передают, как полагают, как считают* или тому подобных вводных слов или словосочетаний:

Han skal ha vært syk allerede et par uker.	Он, говорят, болен уже в течение нескольких недель.
I de siste år skal USA ha brukt over fem milliarder dollars til dette formål.	В последние годы США якобы истратили более 5 миллиардов долларов на это дело.

Generalen skal ha besøkt denne basen i september ifjor.	По слухам, генерал посетил эту базу в сентябре прошлого года.

Практически определить, в каком из двух возможных значений употреблена конструкция типа skal ha gjort, т. е. установить, является ли она глагольным временем ferdig framtid или лексико-грамматическим словосочетанием с оттенком сослагательности и с лексическим значением *якобы* и т. п., можно только по общему содержанию, построению и смыслу всего предложения. Так, в первом случае (ferdig framtid) обозначаемое действие относится к будущему времени, является безусловно реальным и в предложении соотносится по времени или со вторым действием, выраженным глаголом в будущем простом времени, или с каким-то определенным моментом времени в будущем, к которому закончится первое действие, выраженное смысловым глаголом в этой конструкции.

Во втором же случае действие в предложении является только предполагаемым действием, в реальности которого автор не вполне уверен. Это действие предположительно, оно или уже закончилось, или уже началось ранее и продолжается в момент речи. Происходит это действие независимо, и по времени оно безотносительно к другим действиям, т. е. никак не соотносится по времени с другими действиями, обозначаемыми другими глаголами контекста. В ряде случаев при этом употребляются обстоятельства времени, относящие это предполагаемое действие к прошедшему времени.

В большинстве случаев употребления теоретически эту конструкцию следует скорее рассматривать как сочетание не вспомогательного, а модального глагола skulle в настоящем времени с перфектным инфинитивом (инфинитивом II) основного глагола, обозначающим завершенность действия.

Поскольку данная конструкция, в частности благодаря использованию в ней модального глагола, передает предположительность, а не реальность обозначаемого действия, только предполагаемость его со стороны автора сообщения, т. е. определенную сослагательность действия, во многих справочниках по грамматике норвежского языка описание значения и теоретическое обоснование использования этой конструкции включено в раздел о сослагательном наклонении глагола вместе с материалом о других конструкциях, включающих в свой состав модальные глаголы и используемых в норвежском языке для передачи значения различных оттенков и типов сослагательного наклонения глаголов.

С точки же зрения практического овладения нормативной грамматикой норвежского языка изучение этой конструкции и первичную ее активизацию более целесообразно и

результативно проводить в сопоставительном плане одновременно с изучением глагольного времени ferdig framtid.

Øvelser og oppgaver

I. Les og studer disse setningene. Oversett dem til russisk ved hjelp av ordboka.

1. Regjeringen skal ha drøftet denne note innen 1. januar. 2. I løpet av et par måneder skal verftet ha levert landets største tankskip A. 3. Før FN kommer til å behandle saken, skal Sikkerhetsrådet ha diskutert spørsmålet grundig. 4. Etter at byen får bygget nye bolighus for arbeiderne, vil man rive ned alle gamle hus og barakker. 5. Jeg skal ha lest hele artikkelen før jeg skal diskutere dette problemet med deg. 6. Når du får sett denne filmen, skal du ikke si slikt. 7. Så snart vi får snakket med sjefen, reiser vi hjem. 8. Innen du får gjort alt dette, vil jeg ikke si noe. 9. Jeg er sikker på at til klokken 12 skal han være kommet. 10. Etter at du får kjøpt en ny dress, skal vi se etter et nytt moderne slips til den. 11. Før skredderen vil ta mål av deg, skal du ha valgt stoffet for dressen. 12. Så snart du får svart på mitt spørsmål, skal du få svaret på ditt.

II. Sett disse par setninger sammen til en hovedsetning med en bisetning. Bruk verbets tid ferdig framtid og en av disse konjunksjonene: *når, før, etter at, innen, så snart som, inntil.* **Lag setningene etter mønsteret:**

Jeg vil reise hjem. Jeg skal skrive et brev. — Jeg vil reise hjem etter at jeg skal ha (får) skrevet et brev.

1. Du skal vente. Hun vil spise. 2. Vi vil kjøpe hansker. Hun vil finne hanskeavdelingen i denne forretning. 3. Hun vil bestille seg en ny kjole. Hun skal se gjennom mange motejournaler. 4. Vi skal ta trikken. Vi skal studere kartet over byen. 5. Du vil ikke finne denne plassen. Du skal spørre noen om veien dit. 6. Han skal forstå alt. Han vil lese hele boken. 7. I aften vil jeg komme til deg. Jeg skal besøke en syk venn. 8. Du vil telefonere meg. Jeg vil bestille to billetter til nattoget til Bergen. 9. Du bør ikke kjøpe noe her i denne forretningen. Du skal besøke andre forretninger i sentrum av byen. 10. En skal kunne velge et slips riktig. En skal kjøpe både dressen og skjorten til den. 11. Du skal bestille et nytt selskapsantrekk for deg. Vi skal kjøpe et par lakksko til det. 12. Jeg skal sikkert hjelpe deg. Jeg skal oppfylle min egen oppgave.

III. Oversett disse setningene til norsk:

1. Я не приду к тебе, прежде чем я (пока не) закончу эту работу. 2. Когда вы придете сюда, я уже поговорю с моим братом. 3. Я надеюсь, что я пришлю вам ответ до воскресенья. 4. Как только я посмотрю эти бумаги, я скажу вам о своем решении. 5. Когда вы начнете читать этот урок, я уже закончу писать свое сочинение. 6. Вам придется подождать, пока господин А. пообедает. 7. Наша группа выполнит это задание к 1 апреля. 8. Мы начнем строить новый дом сразу, как только приедет мой брат. 9. Прежде чем я выберу галстук, я куплю новую рубашку к этому костюму. 10. Ты сможешь выбрать шляпу только после того, как закажешь себе новое пальто у портного. 11. Я упакую все это, когда вы сделаете все покупки в нашем магазине. 12. Я не пойду в ателье, пока не (прежде чем я) посещу все магазины готового платья.

IV. Skriv 12 setninger med verbets tid ferdig framtid. Bruk konjunksjonene *når, før, etter at, innen, så snart som, inntil* **i setningene.**

V. Les og studer disse setningene. Oversett dem til russisk ved hjelp av ordboka. Studer og forklar betydningen av ordgruppen *skal ha (gjort).*

1. I dette landet skal man **ha utviklet** en kompakt raketmotor av en særegen konstruksjon, som gir en skyvkraft på flere tusen tonn. 2. Dette firma **skal** også **ha arbeidet** videre på det såkalte A-9 prosjekt, en to-trinns luftvernrakett. 3. Dette landet **skal ha gitt avkall på** sine planer om et supersonisk passasjerfly. 4. I dette landet skal man **ha bygget** mange rakettbaser med interkontinentale raketter. 5. Skjønt landet eier bare noen få større ubåter, **skal** man også her **ha arbeidet** videre med raketter som kan avfyres fra disse i undervannsstilling. 6. Avisen skriver at særlig gode resultater **skal** man **ha oppnådd** i videreutviklingen av panservernraketter. 7. Informerte kilder fra London melder at regjeringen **skal ha besluttet** å kjøpe over 100 nye amerikanske jagerfly. 8. I følge «Dagbladet» **skal** utenriksministeren **ha sagt** at Norge ikke vil komme med på dette forslaget.

VI. Oversett disse setningene til norsk. Bruk ordgruppen *skal ha (gjort).*

1. В своей статье этот человек писал, что это якобы было норвежское судно. 2. Эта страна построила, по слухам, несколько больших аэродромов для этой цели. 3. Как пишет эта газета, Норвегия, должно быть, уже построила новый большой порт на этом острове. 4. США якобы предложили свою помощь Англии и Франции в строительстве тунеля под проливом между этими странами. 5. Эта фирма уже начала, по слухам, работу над первым самолетом с атомным двигателем (мотором). 6. В этом районе моря недалеко от берега нашли якобы старый корабль викингов. 7. Я его не

видел сегодня. Он, по слухам, болеет уже в течение нескольких дней. 8. Я не знаю точно, но этот спортсмен якобы только что установил новый мировой рекорд. 9. Судя по твоим словам, ты, должно быть, уже прочитал эту статью в сегодняшней газете. 10. Мой друг, должно быть, уже уехал, и я тоже ухожу. 11. Он якобы видел этого человека здесь неделю тому назад.

2. ПРОСТАЯ И ОПИСАТЕЛЬНАЯ ФОРМЫ ПАССИВА (PASSIV PÅ *-S* OG OMSKREVEN PASSIV — PASSIV MED *BLI*)

В норвежском языке, как и в других языках, различают действительный залог, или активную форму глагола — aktivform, и страдательный залог, или пассивную форму глагола — passivform. В действительном залоге подлежащее обозначает субъект действия, т. е. действующее лицо или предмет, а дополнение — объект действия — предмет, над которым совершается или на который переходит действие:

Studenten skriver en stil. Студент пишет сочинение.

В страдательном залоге подлежащим в предложении является объект действия, а субъект действия выражен дополнением в творительном падеже (в русском языке). В норвежском языке дополнение — субъект действия стоит в косвенном падеже с предлогом av, med, ved, gjennom или др. Глагол при этом употребляется в пассивной форме. Таким образом, при замене действительного залога страдательным прямое дополнение становится подлежащим, а подлежащее — косвенным предложным дополнением:

En stil skrives (blir skrevet) av studenten. Сочинение пишется студентом.

ОБРАЗОВАНИЕ И УПОТРЕБЛЕНИЕ ГЛАГОЛЬНЫХ ФОРМ В СТРАДАТЕЛЬНОМ ЗАЛОГЕ

В норвежском языке имеются простая и сложная (описательная) глагольные формы страдательного залога.

1. **Простая форма страдательного залога (verbets *s*-form).** Эта форма образуется прибавлением суффикса -s(-es) к инфинитиву глагола:

å bygge — å bygges	строить — строиться (кем-то)
å lese — å leses	читать — читаться (кем-то)
å si — å sies	говорить — говориться (кем-то)

В настоящем времени форма глагола в страдательном залоге не имеет окончания -r, в отличие от формы глагола в

действительном залоге, и фактически совпадает с формой инфинитива в страдательном залоге, только без частицы å:

Huset bygges av arbeiderne.	Дом строится рабочими.
Boken leses av mange.	Книга читается многими.

Простая глагольная форма страдательного залога используется для образования глагольного времени будущего простого в страдательном залоге. Образование происходит с помощью вспомогательного глагола vil (skal) и простой формы инфинитива страдательного залога без частицы å:

Huset vil (skal) bygges.	Дом будет строиться.
Boken skal (vil) leses.	Книга будет читаться.

При образовании глагольной формы страдательного залога в имперфекте этот способ также иногда используется, однако весьма редко. В данном случае суффикс -s(-es) прибавляется к окончанию имперфекта глаголов, прежде всего глаголов слабого спряжения. С сильными глаголами он используется очень редко:

Huset bygdes av arbeiderne.	Дом строился рабочими.
Boken lestes av mange.	Книга читалась многими.

В остальных глагольных временах простая форма страдательного залога фактически не используется. В них употребляется только сложная (описательная) форма страдательного залога.

В современном языке простая форма пассива и в этих, указанных выше, трех глагольных временах имеет сравнительно ограниченную сферу употребления и используется прежде всего:

1) Для обозначения обычного, повседневного, повторяющегося, регулярного действия, не происходящего в момент речи:

Avgangseksamen holdes (vil holdes, holdtes) hvert år.	Выпускной экзамен проводится (будет проводиться, проводился) каждый год.

2) Для обозначения свойства предмета (возможности совершения действия, которое не обязательно происходит в действительности):

Bensin antennes lett.	Бензин легко воспламеняется.
Sukker oppløses i vann.	Сахар растворяется в воде.

3) Для обозначения действия, совершающегося в настоящий момент, в наши дни и т. д.:

I vårt land bygges det nå mange nye kraftverker.	В нашей стране сейчас строится много новых электростанций.

4) Для обозначения действия, рекомендованного для чего-либо (например, в рецептах, кулинарных советах, инструкциях, правилах использования, предписаниях и т. д.):

en liter vann kokes med 500 g sukker ...	один литр воды кипятится (вскипятить) вместе с 500 г сахара ...

Нередко простая форма пассива используется в пословицах, поговорках, застывших сочетаниях, безличных конструкциях и других случаях:

En venn kjennes i nød.	Друг познается в беде.
Det tales nå mye om ...	Сейчас много говорят о ...

Предпочтительна эта форма пассива при употреблении смыслового глагола после модальных глаголов måtte, burde, kunne и в различных модальных оборотах:

Det kan ikke tillates.	Это не может быть разрешено.
Huset måtte bygges her.	Дом должен был строиться здесь.
Noe må gjøres med dette.	С этим что-то нужно делать.

2. Сложная (описательная) форма страдательного залога (omskreven passiv). Эта форма образуется с помощью вспомогательного глагола å bli (в перфектных временах å være) в соответствующей глагольной временной форме и причастия II основного смыслового глагола. Причастие спрягаемого глагола в этом случае не изменяется ни по родам, ни по числам и имеет одну и ту же форму во всех временах.

Verbets tider i passivformene:

Infinitiv: *å bli lest (å leses)*

Presens (nåtid)	Boken blir lest. (Boken leses).	Книга читается.
Imperfektum (fortid)	Boken ble lest. (Boken lestes).	Книга читалась.
Futurum I (framtid)	Boken vil bli lest. (Boken vil leses).	Книга будет читаться.
Perfektum (ferdig nåtid)	Boken er (blitt) lest.	Книга прочитана.
Pluskvamperfektum (ferdig fortid)	Boken var (blitt) lest.	Книга была прочитана.
Futurum II (ferdig framtid)	Boken vil være (blitt) lest.	Книга будет прочитана.

Kondisjonalis I. Fortid framtid	Boken ville bli lest. (Boken ville leses).	Книга будет читаться. *(при согласовании с прошедшим временем другого предложения)*
Kondisjonalis II. Ferdig fortid-framtid	Boken ville være (blitt) lest. (Boken ville vært lest).	Книга будет прочитана. *(при согласовании с прошедшим временем другого предложения)*

Поскольку в перфектных глагольных временах (ferdig nåtid, ferdig fortid, ferdig framtid) страдательного залога глагол blitt часто опускается и возникает усеченная конструкция типа Boken er (var, vil være) lest, где глагол være часто воспринимается уже как глагол-связка, значение причастия основного глагола приближается к значению прилагательного. Само причастие в этом случае обозначает уже не действие, а качественное состояние предмета, возникшее в результате какого-то действия. Это имеет значение при переводе на русский язык и выборе соответствующей формы глагола:

Brevet er skrevet.	Письмо написано. *(состояние)*
Brevet blir skrevet.	Письмо пишется кем-то. *(процесс)*
Døren var åpnet.	Дверь была (оставалась) открытой. *(состояние)*
Døren ble åpnet.	Дверь открывали (в какой-то момент времени в прошлом). *(процесс)*

Субъект действия, выраженного глаголом в страдательном залоге, обозначается существительным (местоимением и т. п.) в косвенном падеже с предлогом av или med (реже с предлогами ved, gjennom и др.). По форме такой субъект действия является в предложении косвенным предложным дополнением. Выбор предлога (av или med) зависит от типа функциональной связи между субъектом действия и самим действием. При так называемой прямой, «авторской» связи субъекта и действия, т. е. когда сам субъект выполняет действие, используется предлог av:

Huset bygges (blir bygget) av arbeiderne.		Дом строится рабочими.

При опосредованной, так называемой «инструментальной» связи объекта и действия, когда действие выполняется субъектом с помощью чего-либо, посредством чего-либо (причем

истинный субъект действия часто не назван), используется предлог med:

Gulvet er dekket med gulvlepper. — Пол покрыт коврами.

Jorda bearbeides med plogen. — Земля обрабатывается плугом.

Кроме личных форм пассива, когда субъект действия назван или подразумевается и когда употребляются только переходные глаголы, встречаются безличные формы пассива с безличным местоимением det в качестве подлежащего. В этом случае могут употребляться как все переходные, так и многие непереходные глаголы. Подобная безличная пассивная конструкция — det gjøres — имеет примерно такое же значение, как и конструкция с неопределенно-личным местоимением man (en) и глаголом в активной форме man (en) gjør:

I vårt land bygges det mange nye byer. — В нашей стране строится много новых городов.

Ср.:

I vårt land bygger man mange nye byer. — В нашей стране строят много новых городов.

Практически обе конструкции в большинстве случаев взаимозаменяемы.

При переводе пассивных конструкций с норвежского на русский язык, в случае когда соответствующий русский глагол не принимает частицу *-ся*, передающую страдательный залог глагола, допустим перевод и активной (личной или неопределенно-личной) формой глагола с перестройкой всего предложения:

Studenten blir spurt av læreren. — Преподаватель спрашивает студента.

I den siste tid snakkes det meget om denne boka. — Об этой книге много говорят в последнее время.

Øvelser og oppgaver

VII. Oversett disse verbene til norsk og nevn dem i begge passivformene: passiv på *-s* og den omskrevne passiv. Lag noen korte setninger med verbene i passivformene i forskjellige tider.

читать, просить, показывать, покрывать, посещать, желать, резать, писать, начинать, строить, употреблять, заказывать, платить, обсуждать, вести, делать, вешать, делить, объяснять, называть, класть, упаковывать, рисовать, изменять, покидать, обслуживать, примерять, изображать, вязать, сохранять, использовать.

VIII. Les og oversett disse setningene. Gjør dem om til setningene med verbene i passivformen (passiv på *-s* eller omskreven passiv) etter mønsteret:

Man bygger nå mange nye byer i dette landet. — I dette landet bygges det (blir det bygget) nå mange nye byer.

1. I Sovjet-Unionen utgir man bøker på alle verdensspråk. 2. Ved dette reisebyrået kan man bestille flybilletter til hvilken som helst stor by i verden. 3. Tusener av sovjetbarn har sendt mange tegninger til denne internasjonale utstillingen. 4. I denne byen bevarer man mange gamle bygninger som arkitektoniske minnesmerker. 5. Med hvert år som går, selger man mer og mer ferdigsydde klær i dette landet. 6. Nå for tiden diskuterer man i denne gruppen et meget viktig spørsmål. 7. En sier ofte at sulten er den beste kokken. 8. I Danmark bruker man mer kaffe enn i noe annet skandinavisk land. 9. Med tiden forandrer man etterhvert selve byens utseende. 10. Tusener kunder betjener man i denne forretningen i løpet av en time. 11. De demonstrerer nå denne filmen der i byen. 12. Folk besøker denne herreekviperingsforretningen meget gjerne.

IX. Les og studer disse setningene. Oversett dem til russisk ved hjelp av ordboka. Gjør dem om til setningene med den omskrevne passiv.

1. Verdens største passasjerskip «A. skal ombygges til et hotell. 2. Den nye broen bygges både dag og natt. 3. I den norske noten sies det at regjeringen ikke er enig i denne oppfatning. 4. I et kommunike som offentliggjøres i dag, hevdes det at situasjonen i hovedstaden er bra. 5. Hver dag sendes det ca. 10 fly med forskjellige varer til denne byen. 6. I morgen skal syv land velges som Sikkerhetsrådets medlemmer. 7. I Sovjet-Samveldet utgis det hvert år tusener av oversatte bøker. 8. Bøkene av flere sovjetforfattere oversettes nå til mange fremmede språk. 9. Problemet diskuteres av oss i lang tid. 10. Det meldes i avisene i dag at Norges statsminister kommer snart til dette landet.

X. Les og oversett disse setningene ved hjelp av ordboka. Studer verbets former. Gjør setningene om til setningene med passivformen på *-s*, der det lar seg gjøre.

1. Tretten land blir idag valgt som medlemmer av den internasjonale atomkraftorganisasjon. 2. I brevet blir det sagt at alt går etter planen. 3. Det blir hevdet av denne herren at han kom til Oslo bare to dager siden. 4. Hvert år blir det i hele verden ødelagt tusener og tusener hus av vindstormer og jordskjelv. 5. Stadig mer og mer olje blir brukt for fremstillingen av allslags kjemiske varer. 6. I nærmeste dager skal et av de største tankskip i vårt land bli sjøsatt ved dette verftet. 7. Hvert år blir det bygget hundreder nye større fab

rikker i vårt land. 8. Alle disse gamle kjøpmannsgårdene blir ombyggelig bevart av bergensere. 9. Mye frukt og grønnsaker blir hvert år sendt til polarområdene i landet. 10. Daglig blir det betjent i denne forretningen tusener av kundene.

XI. Oversett disse setningene til norsk, først med passiv på -s, så med omskreven passiv, der det lar seg gjøre.

1. Этот район страны очень часто посещается туристами из многих стран. 2. В морях вокруг Скандинавии вылавливается (å fiske) много рыбы. 3. Многочисленные фиорды в Западной Норвегии используются для транспорта. 4. Великолепная (живописная) природа Норвегии хорошо описана в книгах норвежских писателей. 5. Вдалеке виднеется самая высокая гора Норвегии. 6. Недавно в этом районе был найден древний город. 7. Недалеко от С. строится новый большой мост. 8. Обычно вся одежда покупается ею в магазинах готового платья, однако это пальто было заказано и сшито в ателье. 9. Я полагаю, что эта книга вполне может быть рекомендована вам. 10. Ваши брюки будут готовы (сшиты) самое позднее к следующей среде.

XII. Les og studer disse setningene. Skriv dem om til setningene med verbene i aktiv. Oversett dem til russisk ved hjelp av ordboka.

1. Langt ut i de sene nattetimer ble det godkjent av senatet et nytt forslag. 2. Skandinavias største tankskip R., som bygges for Norges Tromsrederi, blir sjøsatt i Amsterdam idag. 3. Tankskipet vil bli levert til rederiet i november. 4. En av de fire fjellklatrerne, som er nå på fjelltoppen M. i Alpene, kunne søndag sees fra dalen. 5. Italieneren Gordi ble reddet av et helikopter. 6. Lørdagens utgave av Parisavisen «le Monde» ble beslaglagt av de franske myndigheter i A. 7. I julimåneden ble det utført 840 000 tonn jernmalm fra Narvik med 68 skip. 8. Store politistyrker ble sendt til N. torsdag for å holde styr på 5 000 demonstrerende foran parlamentbygningen. 9. Under et sammenstøt med politiet ble en av de streikende drept og tre såret. 10. Retningen av sjøgrensen mellom Norge og Sovjetunionen vil bli vist ved to 15-meterhøye merker av jernbetong. Merkene skal utstyres med fyrlykter.

TEKST 1

POSTKONTORET

Hvis man vil kjøpe frimerker, sende en pakke eller penger, hente et poste restante brev, må man gå på et postkontor. I hver by og på de fleste andre steder er det et postkontor.

I større byer er det, som regel, et hovedpostkontor og flere mindre postkontorer. Hvis man bare skal sende et vanlig brev, et brevkort eller en liten og lett pakke, er det ikke nødvendig å gå til noe postkontor. Man skal ikke ha gått lenge omkring før man ser en rød postkasse, og da kan man bare legge slike brev eller kort inn i den nærmeste postkassen. Man bør bare ikke glemme å frankere disse postforsendelser etter alle regler. Postkassene ute i byen tømmes flere ganger om dagen.

Nå går vi inn på et postkontor og ser litt nærmere på dets lokale. På den ene siden av skranken, foran de forskjellige lukene, står publikum som skal betjenes, og på den andre siden av skranken, bak lukene, sitter postfunksjonærene som ekspederer, selvfølgelig hvis det ikke står «Stengt» eller «Ingen ekspedisjon».

Det er flere avdelinger og luker på ethvert postkontor, og hvis en går til en gal luke, kaster en bare bort tiden. Blant disse lukene er det, som regel, én for salg av frimerker, brevkort, aerogrammer og alminnelige eller frimerkekonvolutter, dvs. konvolutter med påtrykte frimerker, én for å innlevere rekommanderte, verdi- og bankobrev, som må ved innleveringen forsegles med lakk. Så er det på nesten alle postkontorer en avdeling for trykksaker og småpakker med allslags mindre gjenstander, en pakkepostavdeling, hvor man innleverer og henter større vanlige pakker som veier over et par kg, av og til en postsparebankluke, og sist, men ikke minst, en luke for utlevering av poste restante brev. En må bare huske at når en vil hente et sådant brev i denne luka, er det, som regel, nødvendig å legitimere seg.

Hele dagen er det vanligvis mange mennesker her. En kjøper, for eksempel, noen brevkort, en annen sender et verdibrev, en tredje fyller ut en postanvisning for å sende penger til noen i en annen by, en fjerde har nettopp utfylt et følgebrev og nå innleverer en stor pakke, noen sitter ved bordet og fyller ut en blankett for å sette inn penger i postsparebanken eller for å åpne en postgirokonto. I bakgrunnen i lokalet er det oftest en større postkasse til brev og trykksaker.

Når det haster, kan man sende et brev med fly, eller sende et aerogram. Aerogrammer er luftpostbrev og konvolutt i ett og har påtrykt frimerke. Problemet med frankering faller altså bort. Et aerogram sendes med fly til alle steder i verden uten noe ekstra tillegg. Aerogrammer er svært populære i Norge og er til salgs ved alle poststeder i landet. Det er bare en ting man må huske: man bør ikke legge noe inn i aerogrammet — som fotografier, ekstra brevark o. l. — da skal det nemlig ikke sendes med fly.

De alminneligste frimerker er 10-15-25-50- og 70-øres, samt 1- og 1,5-krones, men selve portotakstene for postforsendelser er blitt økt betydelig i de siste årene. Nå for tiden må et vanlig brev innenlands frankeres med frimerker på 70-øre. Porto-

takstene for vanlig post til andre nordiske land — Danmark, Sverige, Finland og Island — er de samme som takstene innenlands. Men til utlandet ellers er portoen for vanlige brev inntil tjue gram det dobbelte av den innenlandske, og alle brev må altså frankeres med utenriksporto, som er nå 1 krone og 40 øre (kr. 1.40).

For brev inntil 20 gram og postkort til land i Europa er det ikke noe luftposttillegg, men til land utenfor Europa må det i tillegg til den vanlige portoen betales et luftposttillegg.

Brev over 20 gram, trykksaker og småpakker kan også sendes som luftpost, men da er portoen, selvfølgelig, betydelig større.

Telegrammer kan man, som regel, ikke sende fra et postkontor i Norge, de må sendes fra spesielle telegrafkontorer eller telegrafstasjoner, som er åpne hele dagen. Der finner man også telefonbokser til bruk for publikum.

Til adressatene ute i byen bæres brev, aviser og mindre pakker ut av postbudene og telegrammer av telegrafbudene.

Leksikalske forklaringer til teksten

hente et brev	взять, забрать (полученное на свой адрес) письмо (например на почте до востребования)
på de fleste andre steder	в большинстве других мест
gå lenge omkring	бродить долго (безрезультатно)
frankere en postforsendelse	оплатить почтовое отправление наклеиванием на него почтовых марок
etter alle regler	по всем правилам
«Ingen ekspedisjon».	«Обслуживание не производится».
kaste bort tiden	терять напрасно время
sist, men ikke minst	последнее по счету, но не по значению
i bakgrunnen i lokalet	в дальней части зала
når det haster	когда спешишь, когда у человека мало времени
falle bort	отпадать (зд. в переносном значении)
være til salgs	продаваться, быть в широкой продаже
et brev innenlands	письмо, посылаемое в пределах одного государства

Øvelser og oppgaver

1. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les den høyt og tydelig. Oversett den til russisk ved hjelp av ordlista til leksjonen.

2. Finn i teksten alle verber som står i passivform (*s*-form og omskreven form). Studer og forklar bruken av disse verbene. Gjør setningene med verbene i passiv om til setningene i aktiv form, der det lar seg gjøre.

3. Svar på disse spørsmålene til den første halvdel av teksten:

1. Hvorhen må man gå hvis man vil kjøpe frimerker eller konvolutter? 2. Hva må en gjøre hvis en vil hente et poste restante brev? 3. Når er det ikke nødvendig å gå til noe postkontor? 4. Hvor kan man lett finne en rød postkasse? 5. Hva må en gjøre med alle postforsendelser før en legger dem inn i en postkasse? 6. Hvordan ser et postkontors lokale ut? 7. Hvor i lokalet sitter postfunksjonærene? 8. Hvilke avdelinger er det vanlig på et større postkontor? 9. Hva er en frimerkekonvolutt for noe? 10. Når sender en vanlig rekommanderte brev? 11. Hva er forskjellen mellom et verdi- og et bankobrev? 12. Hva er et poste restante brev for noe? 13. Når bør en gå til pakkepostavdelingen på et postkontor? 14. I hvilket tilfelle må en utfylle en postanvisning? 15. Hva gjør kundene ved postsparebankluka? 16. Når må en, som regel, legitimere seg?

4. Les høyt og tydelig disse sammensatte ord fra teksten. Pass på riktig uttale og betoning av ordene. Lag noen setninger med dem (helst korte spørsmål og svar).

et postkontor, et hovedpostkontor, et frimerke, et brevkort, en postkasse, en postforsendelse, en postfunksjonær, et verdibrev, et bankobrev, en pakkepostavdeling, en postsparebank, trykksaker, en postanvisning, et følgebrev, en postgirokonto, et aerogram, et luftpostbrev, et poststed, en portotakst, innenlands, et luftposttillegg, en småpakke, en telegrafstasjon, en telefonboks, et postbud, et telegrafbud, utenriks.

5. Oversett disse ord og ordgrupper til norsk. Lag setninger med disse sammensatte ordene (helst spørsmål).

сберегательная касса (банк); почтовый тариф; печатные издания; почтовый ящик; почтовое отправление; почтальон; авиапочта; телефонная будка; разносчик телеграмм; бандероль с товарным вложением; почтовая открытка; денежный перевод по почте; ценное письмо; письмо до востребования; главный почтамт; почтовый служащий; конверт с напечатанной маркой; отдел посылок на почте; сопроводительное письмо к посылке; удостоверить свою личность.

6. Kom med noen kommentarer (replikker) til disse utsagn. Bekreft eller benekt dem, be en presisere eller forklare noen detaljer i utsagnet, osv. Gjør det f. eks. etter dette mønsteret:

Jeg skal sende dette brevet her og nå må jeg vel gå til noe postkontor. — Nei, det må du ikke. Det gjelder bare å finne den nærmeste postkasse og legge det inn i den.

1. Så stort og rommelig dette postkontoret er! 2. Jeg tror jeg kan sende disse papirene til deg i et alminnelig brev. 3. Da vi kom inn i salen, fikk vi se at på nesten alle luker sto det «Stengt». 4. Jeg kan vel sende alt dette med et rekommandert brev til ham. 5. Jeg forstår ikke forskjellen mellom et aerogram og et luftpostbrev. 6. En bør vel legitimere seg før en får et poste restante brev. 7. Jeg må sende penger til min venn i Bergen og må nå fylle ut en postanvisning. 8. Jeg skal sende dette fotografiet til ham i et aerogram imorgen.

7. Svar på disse spørsmålene til den annen halvdel av teksten:

1. Hva må en gjøre for å sende penger til noen i en annen by? 2. Når bør en fylle ut et følgebrev? 3. Hvordan kan en åpne en postgirokonto og hva er det for noe? 4. Kan De si noe om postsparebanken? 5. Er det noe problem med frankeringen når en sender et aerogram? 6. Hvorfor er aerogrammer svært populære i Norge? 7. Hva er de alminneligste frimerker i Norge nå for tiden? 8. Hva skjer det bestandig med portotakstene i landet i de siste år? 9. Hvordan må vanlig post til Sverige og Danmark frankeres? 10. Er det noe luftposttillegg for brevene til land utenfor Europa? 11. Hva er utenriksporto for noe? 12. Hvor stor er portotaksten for vanlige brev inntil tjue gram til Amerika? 13. Er det mulig å legge noen ekstra brevark i et aerogram? 14. Hva heter en konvolutt med påtrykt frimerke? 15. Hva kan en sende med en småpakke?

8. Les og oversett denne samtale. Gjenfortell dens innhold i indirekte tale.

A.: Unnskyld, hvor er nærmeste postkontor?

B.: Det vet jeg dessverre ikke. Jeg er nok fremmed her selv. Kanskje den herren der borte kan si Dem det?

A.: Takk ... Unnskyld, kan De si meg hvor nærmeste postkontor er?

C.: Ja, da. Det ligger i hovedgaten. Jeg skal den veien selv. Kanskje De vil da følge med meg.

A.: Takk, det var meget elskverdig av Dem.

C.: Ser De den hvite bygningen der til høyre? Det er postkontoret.

A.: Tusen takk.

C.: Ingen årsak.

A.: Får jeg kjøpt frimerker i denne luken.

D.: Nei, det får De i luken ved siden av.

A.: Frøken! Jeg skulle sende dette brevet til Sverige. Koster det mer enn for brev innenlands?

F.: Nei, portotakstene for vanlig post til de andre land i Norden er de samme som innenlands?

A.: Og hva er porto en til utlandet ellers?

F.: For vanlige brev inntil 20 gram er den to ganger så stor som den innenlandske, dvs. det dobbelte.

A.: La meg få endel forskjellige frimerker, er De snill. Og så ville jeg også gjerne ha et aerogram. La meg forresten få tre konvolutter med det samme.

F.: Vær så god. Her får De flere forskjellige frimerker, et aerogram og tre konvolutter med påtrykte frimerker. 8 kroner og 50 øre i alt.

A.: Takk. De er meget elskverdig.

9. Oversett disse spørsmålene til norsk og besvar dem, hvis det lar seg gjøre og De kan det.

1. Не скажете ли вы мне, как я могу открыть свой почтовый счет на вашей почте? 2. Каким письмом я должен послать некоторые документы моему другу в Бергене? 3. Я хочу отправить это письмо как заказное. Что я должен написать на конверте? 4. Не могли бы вы объяснить мне, что такое аэрограмма? 5. Можно ли послать деньги в другой город каким-либо письмом? Я не хочу заполнять этот бланк почтового перевода. 6. Сколько может весить бандероль с книгами? 7. Что можно послать бандеролью с товарным вложением? 8. Кто разносит в этом районе адресатам письма и бандероли? 9. Где здесь находится ближайшее телеграфное отделение? 10. Есть ли на вашей почте телефонные будки для клиентов?

10. Sett passende ord, ordgrupper eller uttrykk fra teksten inn i disse setningene.

1. Hvis en vil at brevet blir levert til selve adressaten i hendene, bør en sende et ... brev. 2. For å sende penger til noen bør en utfylle en ... 3. Frimerkekonvolutter har påtrykte frimerker og derfor må ikke ... 4. Verdifulle papirer og penger kan en sende med det såkalte ... 5. Hvis det står ... på luken, betyr det at det er ingen ekspedisjon der akkurat nå. 6. Poste restante brev må en selv ... på postkontoret. 7. Hvis noen luke på postkontoret er stengt, kan en spørre noen ... om årsaken dertil. 8. Når en sender bøker, tidsskrifter og lignende, må en skrive ... på pakken. 9. I småpakker under 1 kg kan en sende allslags mindre ... 10. Hvis en vil få mulighet til å betale for sine innkjøp uten å ha penger på seg, bør en åpne ... 11. Av

alle luftpostforsendelser er ... mest populære i Norge. 12. I siste år økte ... i Norge betydelig.

11. Tenk Dem at De kommer til et norsk postkontor og skal sende noen brev (rekommandert og verdibrev), hente et poste restante brev, sende noen pakker eller trykksaker innenlands og til andre land, osv. Hva slags samtaler kan De i dette tilfelle ha med postfunksjonærer? Lag slik en samtale.

12. Besvar disse spørsmålene. Gjør det så utførlig som De bare kan og som det lar seg gjøre.

1. Kan De si noe om portotakstene for forskjellige postforsendelser i Sovjet-Unionen? 2. Hva er lokalportoen for et vanlig brev og brevkort i vårt land? 3. Må man betale noe tillegg for å sende et rekommandert brev? 4. Koster det noe ekstra å sende brev med flyposten? 5. Hvor mye koster det å sende et telegram? 6. Er det noe tillegg for brev til utlandet? 7. Hvilke brev er det nødvendig å forsegle med lakk? 8. Kan en sende penger i et alminnelig brev? 9. Hva er en bankokonvolutt for noe? 10. Når må en utfylle en postanvisning? 11. Hva er et følgebrev for noe? 12. Kan en, som regel, sende telegrammer fra et postkontor i vårt land? 13. Hva må en gjøre hvis en vil sende penger til noen? 14. Hvordan kan en sende bøker til andre byer? 15. Hva kan en sende med den type postforsendelse som heter småpakke?

13. Oversett disse spørsmål til norsk. Be Deres kollega agere en postfunksjonær og besvare disse spørsmål.

1. Где на вашей почте я могу получить письмо до востребования? 2. Не можете ли вы сказать мне, где здесь находится ближайший почтовый ящик? 3. Есть ли у вас отдел для обычных (товарных) посылок? 4. Можно ли отсюда послать ценное письмо за границу? 5. Вы можете сказать мне, сколько стоит послать заказное письмо в Берген? 6. Я хочу послать деньги по почте. Где я могу получить бланк почтового перевода? 7. Нужно ли писать сопроводительное письмо к этой товарной посылке? 8. Что надо написать на конверте письма с денежным вложением? 9. Я хотел бы открыть свой почтовый счет. Можно ли это сделать здесь? 10. Каков сейчас тариф на письма авиапочтой в Европу? 11. Где здесь находится ближайшая телефонная будка? 12. Каков максимальный вес бандеролей с товарным вложением?

14. Si Dem enig med disse forslagene fra Deres venns side, men be ham forandre sted, tid eller noe annet i forslaget.

1. La oss gå nå til hovedpostkontoret. Der kan du kjøpe hva som helst av postsaker. 2. Hvorfor bruker du så mye tid

for å skrive dette brevet? Kan du ikke sende et telegram istedenfor brevet? 3. Hvis jeg tar ingen feil, må du frankere dette brevet til Amerika med 1-krones frimerke. 4. Kom neste fredag morgen til postkontoret og da skal du kunne hente et poste restante brev fra meg. 5. Jeg skal vente på deg ved denne telefonboks neste søndag klokka 3 ettermiddag. 6. La oss sende disse fotografier med et verdibrev. Vi kan gjøre det på dette postkontoret.

15. Skriv synonymer til disse ord og uttrykk. Lag setninger med dem (helst spørsmål og svar).

et poststed; rundt om; en postboks; å frankere et brev; et brev med penger inni; ekstra; taksten for postforsendelsen; innenfor et begrenset område; innenlands; en flypost; et aerogram; et telegrafkontor; en brevmottaker.

16. Les og oversett denne samtale. Gjenfortell innholdet av dialogen i direkte tale sammen med en av Deres kolleger.

A.: God morgen, frøken! Kan jeg få kjøpt her noen konvolutter?

B.: Nei, det får De over på den andre siden.

A.: Mange takk... Hvor mye koster et brev til utlandet?

B.: Til de skandinaviske land koster det 70 øre, akkurat som innenlands, men til utlandet ellers koster et vanlig brev 1 krone og 40 øre. Lokalportoen er 70 øre.

A.: Og et brevkort?

B.: Det er 40 øre innenlands og 80 øre utenom Skandinavia.

A.: Jeg ville gjerne sende noen penger også.

B.: Vær så god, her er en postanvisning, som først må utfylles.

A.: Men jeg ville gjerne sende et brev samtidig med pengene.

B.: Da må De sende et bankobrev. Har De en bankokonvolutt?

A.: Nei, dessverre. Jeg visste jo ikke noe om dette her.

B.: Her er en. Når De får skrevet navn og adresse, samt «Innlagt kroner...» i høyre hjørne, så legger De brevet inn i og gir meg pengene.

A.: Vær så god, jeg håper dette er riktig?

B.: Ja, takk. Nå skal jeg legge pengene inn i, frankere det og forsegle det med lakk på baksiden, så er det hele i orden.

A.: Koster det noe ekstra å sende brev med flyposten?

B.: Nei, ikke noe tillegg for Europa lenger.

A.: Unnskyld, kunne De ikke si meg, hvor mye det koster å sende et telegram til Bergen?

B.: Det er 20 øre pr. ord, men 2 kroner er den minste takst.

17. Oversett disse uttrykk og ordgrupper til norsk. Lag setninger med dem (helst spørsmål og svar).

конверт с маркой; проштемпелевать почтовую марку; начало и конец письма; заполнить бланк денежного перевода; получить письмо до востребования; разносить почту адресатам; для всеобщего пользования; сдавать посылку; открыть счет в (сберегательном) банке; на заднем плане чего-либо; когда надо торопиться; конверт с напечатанной маркой; дополнительная надбавка.

18. Tenk Dem at De kommer inn i noe postkontors lokale og treffer der en av Deres norske bekjente. Lag en for dette tilfelle passende samtale. Fortell om Deres ærend på postkontoret og spør om hans. Be ham hjelpe Dem med å hente et poste restante brev og med å sende noen bøker til Deres venn i noen mindre norsk by.

19. Oversett dette lokalbrevet til norsk skriftlig:

Осло, 15 апреля.

Дорогой Пер!

Извини меня за то, что я не смог прийти к тебе сегодня утром. Когда я хотел выйти из дома, пришел почтальон с заказным письмом от моих друзей. Они писали об очень важном деле, и я должен был ответить на их письмо сразу. Я написал ответное письмо и хотел опустить его в ближайший почтовый ящик на пути к тебе. Однако оказалось, что у меня нет (не было) ни одной почтовой марки и ни одного конверта. Поэтому я должен был идти на почту. Там я купил несколько марок по 70 эре и пару конвертов, а также три открытки, написал адрес и наклеил одну из марок. Потом я опустил письмо в большой почтовый ящик у входа и хотел пойти на телеграф, чтобы послать отцу телеграмму об этом письме. Но сначала я решил подойти к окну, где выдаются письма до востребования, и спросить, есть ли там письма для меня. Оказалось, что там было два письма. В одном из них мой русский друг просил меня прислать ему как можно скорее (så snart som mulig) одну новую книгу по его специальности, что я и сделал сразу, так как возле почты есть большой книжный магазин. Книгу я послал как бандероль, авиапочтой. Само собой разумеется, одновременно с книгой я должен был послать ему письмо. Я послал ему аэрограмму и только после этого смог пойти на телеграф и отправить телеграмму родителям. Когда я это сделал, было уже 12 часов и было уже поздно идти к тебе, так как к часу дня я должен

был быть уже в университете. А вечером я уезжаю в Берген на несколько дней. Когда вернусь, сразу приду к тебе.

Привет. *Виктор.*

20. Les og oversett disse korte tekstene til russisk ved hjelp av en norsk-russisk ordbok.

Når De ønsker å åpne en **postgirokonto** fyller De ut en åpningsblankett. Den utfylte blanketten kan De levere inn på posthuset eller til et landspostbud. Samtidig betaler De inn det beløpet som De ønsker å åpne kontoen med. Til dette bruker De et postgiro-innbetalingskort. Åpning av konto koster ingenting. For å kunne bruke kontoen må De utfylle et utbetalingskort. De kan sende penger fra Deres postgirokonto på to måter — ved girering eller som kontant utbetaling. Hvis den De skal sende penger til, har egen postgirokonto, er det enklest og billigst å girere (dvs. overføre) beløpet fra Deres konto til mottakerens konto ved hjelp av gireringskort.

Trykksaker til utlandet kan veie inntil 3 kg. Det trengs ikke adressekort eller andre skjemaer for å sende trykksaker, men der er et par viktige ting som en må huske. Trykksaker kan bare inneholde trykte saker av papir. Det må derfor ikke legges brev eller noen gjenstander eller skrives personlige meldinger i slike forsendelser. Sendingene må være pakket slik at Postverket lett kan kontrollere dem.

Småpakker er en egen sendingsart i Postverket, men det er dessverre ikke alle land det kan sendes småpakker til fra Norge. Småpakker kan veie inntil 1 kg, og det kreves ikke adressekort eller følgebrev. Det kan legges inn smågjenstander av alle slag, likevel ikke gjenstander av gull, sølv eller platina. Det må heller ikke legges inn brev eller andre personlige meldinger av noen art. Høyeste vekt er, som sagt, 1 kg og hvis De skal sende tyngre ting, kommer De da ikke forbi vanlig pakkepost med adressekort. Pakkepostportoen er som regel høyere enn portoen for trykksaker og småpakker.

21. Oversett denne samtale til norsk. Gjenfortell den etterpå i direkte tale.

A.: Доброе утро, фрёкен! Посмотрите, пожалуйста, нет ли мне письма или открытки.

B.: Здравствуйте! Как ваше имя и фамилия?

A.: Меня зовут Арне Нильсен. Должен ли я удостоверить свою личность?

B.: Да, конечно, господин Нильсен. По правилам, это надо сделать.

A.: Вот мой заграничный паспорт (reisepass, et).

B.: Благодарю. Вот вам два письма и одна аэрограмма.

A.: Спасибо. Не скажете ли вы, где я могу купить несколько конвертов и марок? Кроме того, где можно сдать ценное письмо?

B.: Марки, конверты и прочие почтовые принадлежности вы можете купить здесь, в этом окошке, а ценные, заказные и другие подобные почтовые отправления надо сдавать в окошко номер 4.

*

A: Я хотел бы послать это ценное письмо заказным. Какими марками я должен франкировать его?

C.: Позвольте посмотреть на него. Я должен взвесить письмо и узнать адрес получателя.

A.: Пожалуйста, вот оно. И опечатайте его сургучом, пожалуйста.

C.: Конечно, это будет сделано. Но вы забыли написать «заказное».

A.: Ах, извините. Я так торопился. Сколько весит письмо?

C.: В нем 15 граммов лишнего веса, и вы должны заплатить еще 90 эре в марках.

A.: Да, конечно. Скажите мне, где я могу сдать эту бандероль? Здесь несколько книг для моего друга в Москве.

C.: Там в углу, в отделе для мелких посылок. Однако сначала напишите на пакете «печатные издания», а также имя и адрес отправителя.

22. Les, analyser og oversett til russisk disse sammensatte ordene, lær dem utenat og lag noen setninger med dem (helst korte spørsmål og svar).

en brevbærer, en brevvekt, en pakkevekt, en postkvittering, et brevpapir, en telegramblankett, en telegramtakst, et telegrafkontor, et postgironummer, en postmester, et postfly, en trykksakkonvolutt, et postgirokort, en åpningsblankett, et følgebrev, en postsparebank, et frimerkealbum, en frimerkesamling, en postgiroblankett, en postforbindelse, en trykksakporto.

23. Les og oversett denne samtale til russisk. Gjenfortell innholdet av den, først i indirekte, siden i direkte tale.

A.: Unnskyld, har De post til meg? Det må være et poste restante brev fra Bergen.

B.: Hva heter herren?

A.: Mitt navn er Per Jensen.

B.: Kan De legitimere Dem?

A.: Ja visst. Her er mitt reisepass.

B.: Takk, herr Jensen. Her er to brev og et flypostbrevkort.

A.: Jeg ville gjerne rekommandere dette brevet. Hva er porto'en for sånne brev? Jeg skal sende det til Kirkenes.

B.: Brevet må veies først. Og De har glemt å skrive «Rekommandert», samt adressatens husnummer.

A.: Å, unnskyld meg, frøken. Nå er all i orden. Vær så snill å sende dette brevet som ilbrev for det haster.

B.: Vel. Det skal bli gjort.

A.: Ville De forsegle brevet for meg?

B.: Har De eget signet?

A.: Nei, dessverre, vær så snill å nytte postkontorets. Hvor mye veier brevet?

B.: 15 gram overvekt. La meg se det blir 2 kroner 40 øre i alt.

A.: Vær så god. Men si meg, er De snill! Hvor kan jeg få innlevert denne pakken? Det er trykksaker.

B.: Der borte i pakkeluka. Men skriv først på avsenderens navn og adresse.

A.: Takk skal De ha, frøken! De var meget elskverdig.

24. Fortell om noe postkontor De kjenner godt til, for eksempel hovedpostkontoret i Moskva. Beskriv kontorets lokaler, fortell om Deres eget besøk dit en av dagene.

TEKST 2

TELEFONEN

Telefonen er en fin oppfinnelse og en så viktig faktor i den daglige kontakt med våre medmennesker i dag, at en stor del av et moderne menneskes privatliv og ofte også dets forretningsliv avhenger sterkt av telefonkonversasjoner. Det er bare synd at telefonen blir misbrukt så ofte og telefonkulturen er derfor av en meget stor betydning nå for tiden for oss alle. Her er en liten rettledning i spørsmålet og en del praktiske råd i denne forbindelse og i samsvar med norske skikk og bruk.

I Norge har man praktisk talt overalt, unntagen mindre hoteller, allerede gått over til automatisk telefon uten noe sentralbord og telefondamer. Det eneste en trenger når en skal ringe til noen, er å ta av (eller løfte) telefonrøret og å slå det riktige telefonnummer, dvs. innstille nummeret på skiven, eller trykke på tilsvarende knapper på de mest moderne telefonapparater, som kan også ha en høyttaler istedenfor et alminnelig telefonrør.

Hvis en er ute og bruker en telefonsamtaleautomat, som det er nå så mange av overalt i byen, er det best å følge bruksanvisningen som står på hvert apparat.

Denne bruksanvisningen går i korte trekk ut på at en bør løfte av mikrotelefonen og vente på summetone, så legge på to stykker 25-ører og innstille telefonnummeret. Ved opptattsignalet eller når ingen tar røret av, kommer myntene ut igjen når mikrotelefonen blir hengt opp. Samtaler ved disse automatene ute blir brutt etter 4-5 minutter. Før nedbrytning hører en varsellone. Fra disse samtaleautomatene ute i byen kan det ikke ekspederes telegrammer og rikstelefonsamtaler. Men fra private telefoner hjemme eller på kontoret kan man godt ha både lokal- og fjernvalgsamtaler. Alle opplysninger om fjernvalg, retningsnummer til andre nummerområder, nummer til rikstelefon etc. står i telefonkatalogen. I tvilstilfelle er det best å ringe til Opplysningen. Hvis en ringer fra en rikstelefonkiosk med det såkalte flermyntapparat, bør en nøye følge bruksanvisningen for å unngå feil. Etter reglene bør en bruke bare èn mynt om gangen. Mynten innkasseres ved svar og gir en viss taletid. En varsellone forteller når betalt taletid er ute. Kort etter blir forbindelsen brutt, hvis ikke en ny mynt er lagt på.

Når man tar telefonen på kontoret, sier man alltid firmaets navn: «Aktuell, vær så god!» Og dette er mest forretningsmessig korrekt. Ringer telefonen hos den som skal ha den, svarer han med sitt navn, for eksempel: «Per Berg her, vær så god!» Er Per Berg ikke på plass og en kollega tar telefonen, sier han: «Per Bergs telefon». Privat svarer man enten med telefonnummer eller med sitt navn. Den som ringer, i nleder enhver telefonsamtale med å si hvem han er og etterpå spør etter den han vil snakke med, for eksempel: «Kan jeg få snakke med herr Berg?» Svaret kan være: «Ja, vær så god, et øyeblikk!», eller: «Herr Berg er ikke hjemme (er borte, er gått for dagen, o. l.). Hvem kan jeg få lov å hilse fra?» Nevner den som ringer sitt navn, er det viktig at navnet oppfattes riktig og det bør straks noteres på en blokk, som alltid skal ligge ved telefonen. Hvis den som ringer oppgir sitt telefonnummer, må dette noteres nøyaktig.

Har mottakeren bare svart med «hallo» — hvilket ikke er riktig — kan man bringe på det rene at man har fått riktig nummer først.

Er en så uheldig å innstille et galt nummer, eller overhodet ringe galt av en eller annen årsak, bør en be om unnskyldning for det. Det er uhøflig å si bare at man er kommet feil. Da bør en si høflig og klart, etter at en har fått svaret: «Unnskyld, det er feilringning», eller: «Unnskyld, jeg har ringt feil», og så legge røret på.

Leksikalske forklaringer til teksten

det er synd at ... — жаль, что ..., достойно сожаления, что ...

være av en stor betydning — иметь большое значение

i samsvar med noe — в соответствии с чем-либо

slå et telefonnummer på skiven — набрать номер на диске телефона

være ute — находиться вне дома (в поездке и т. д.)

gå ut på noe — сводиться к чему-либо

i korte trekk — вкратце, в общих чертах

en fjernvalgsamtale — разговор по междугородному телефону с автоматическим вызовом города по шифру

et retningsnummer — телефонный шифр города (района и т. д.)

etc. [et sé:tara] *(лат.)* — и так далее

i tvilstilfelle — в сомнительных случаях, в случаях сомнения в чем-либо

Opplysningen — телефонное справочное бюро (в Норвегии)

et flermyntapparat — телефон-автомат с оплатой несколькими монетами (для междугородных разговоров)

mynten innkasseres ved svar — при ответе монета проваливается в кассу аппарата

tiden er ute — время истекло

ta telefonen — зд.: отвечать на телефонный звонок, снимать трубку

spørre etter noen — справляться о ком-либо, спрашивать о ком-либо

Et øyeblikk! — Подождите! Минуточку!

Han er gått for dagen. — Он ушел, и его сегодня не будет.

bringe noe på det rene — выяснить, уточнить что-либо

er en så uheldig å ... — если кому-либо не повезло (в чем-либо)

å ringe galt, å ringe feil, å komme feil, å slå galt nummer — набрать телефонный номер неверно

en feilringning — ошибочный телефонный звонок

Øvelser og oppgaver

25. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les den høyt og tydelig. Oversett den til russisk ved hjelp av ordlista til leksjonen.

26. Finn i teksten «Telefonen» alle verbene som står i passivform. Studer og forklar bruken av ethvert av dem.

27. Les høyt og tydelig disse sammensatte ord fra teksten. Pass på riktig uttale og betoning. Studer disse ordene og oversett dem til russisk. Lag noen setninger med dem (helst spørsmål og svar).

et medmenneske, et forretningsliv, en telefonkonversasjon, et husnummer, en rettledning, et sentralbord, en telefondame, et telefonrør, et telefonnummer, et telefonapparat, en samtaleautomat, en bruksanvisning, en summetone, et opptattsignal, en varsellone, en rikstelefonsamtale, en fjernvalgsamtale, en telefonkatalog, en telefonkiosk, en feilringning, en telefonforbindelse.

28. Svar på disse spørsmålene:

1. Hvorfor sier en ofte at telefon er en fin oppfinnelse? 2. Hva avhenger et menneskes forretningsliv sterkt av? 3. Trenger en noe sentralbord når en bruker automatisk telefon? 4. Hva må en gjøre når en vil ringe til noen? 5. Hva betyr å slå telefonnummeret? 6. Hvor i Norge kan en finne telefonsamtaleautomater? 7. Hvorfor er det best å følge bruksanvisningen når en bruker sånne automater? 8. Når bør en legge på mynter — før eller etter innstillingen av nummeret? 9. Hva bør en gjøre ved opptattsignalet? 10. Når hører en varsellone? 11. Kan rikstelefonsamtaler ekspederes fra telefonautomatene ute i byen? 12. Hva sier en vanlig når en har ringt feil? 13. Med hva innleder en vanlig en telefonsamtale? 14. Hva noterer man vanlig på en blokk som ligger ved telefonapparatet? 15. Er det riktig å svare bare med «hallo» når en tar røret av? 16. Hva sier en som regel når en tar telefonen på kontoret? 17. Hvordan bør en svare privat hvis en er hjemme? 18. Hvilke opplysninger kan en finne i en telefonkatalog?

29. Oversett disse ordgruppene til norsk. Lag setninger med dem (helst spørsmål og korte svar).

набрать номер неправильно; сигнал «занято»; записать номер телефона; выяснить что-либо; телефонный шифр города; междугородный телефон; деловая жизнь; разговор по телефону; злоупотреблять телефоном; руководство по какому-либо вопросу; телефонный коммутатор; положить трубку; телефон-автомат (таксофон); инструкция по использованию чего-либо; предупредительный сигнал; прервать разговор по телефону.

30. Les og oversett denne samtale til russisk. Gjenfortell den etterpå i indirekte tale.

A.: Unnskyld! Får jeg lov til å bruke telefonen?

B.: Ja, selvfølgelig. Der borte ser De en telefonkiosk.

A.: Takk, men den er ikke ledig. Kan jeg ringe herfra, for det haster?

B.: Vær så god.

A.: Vil De hjelpe meg litt?

B.: Er det innenbys samtale eller rikstelefon?

A.: Rikstelefon til Oslo, takk.

B.: Rikstelefonsamtaler fra hotellet må en bestille på telefonsentralen.

A.: Hvordan bør jeg gjøre det?

B.: En legger på en femtiøring og tar av røret. Så venter en på summetonen. Etter å ha innstilt det riktige nummer på skiva trykker en på knappen når en har fått forbindelse. Her er bruksanvisningen. Følg den nøye og alt blir i orden.

A.: Takk skal De ha. Jeg syns det er opptattsignalet.

B.: Hvis opptattsignalet høres, legges røret på igjen, og en får mynten tilbake.

A.: Får jeg lov til å prøve en gang til?

B.: Ja, gjør det, vær så god.

A.: Nå får jeg, heldigvis, forbindelse.

T.: Telefonsentralen her, vær så god!

A.: Frøken, kan jeg få en riks til Oslo med det samme?

31. Tenk Dem at De er nå i noen mindre norsk by vestpå i landet og må straks ringe til Oslo. De kommer inn i et hotells forhall og snakker med mannen i resepsjonen. Lag en kort samtale som kan passe for et slikt tilfelle. Be Deres kollega agere mannen i hotellets resepsjon.

32. Fortell alt De kan om det hva en bør gjøre når en ringer til en annen by, et annet land, hvis en bruker: 1) automatisk telefon med fjernvalgsystemet, 2) alminnelig rikstelefonforbindelse med sentralbord og telefondamer.

33. Oversett denne samtalen til norsk. Gjenfortell sammen med Deres kollega innholdet av den i direkte tale.

A.: Извините, могу я воспользоваться этим телефоном?

Б.: Да, конечно, если господин будет разговаривать не очень долго.

A.: Благодарю вас. Мне нужно всего две минуты. *(Набирает номер.)*

Т.: Бюро путешествий Т. слушает. Что вам угодно?

A.: Здравствуйте. Могу ли я поговорить с господином Ларсеном?

Т.: Господина Ларсена сейчас нет. Как передать, кто ему звонил?

А.: Это журналист А. Запишите, пожалуйста, мой номер телефона и попросите его позвонить мне, когда он придет. Это очень важно для господина Ларсена.

Т.: Минуточку, господин А. Мне кажется, господин Ларсен уже вернулся. Да, вот он входит в комнату.

Л.: Ларсен слушает. Здравствуйте, господин А. Рад слышать вас снова. Я давно жду вашего звонка.

А.: Доброе утро, дорогой друг. Я только что приехал из Северной Норвегии и очень хотел бы встретиться с вами сегодня.

А.: Отлично! Приходите сюда через полчаса, и мы вместе поедем куда-нибудь на моей машине. Я жду вас.

34. Les og oversett denne samtalen til russisk. Gjenfortell innholdet av den etterpå i indirekte tale.

A.: Frøken, varer det lenge til samtalen til Oslo kommer?

B.: Kanskje en halv time.

A.: Jeg må ha den øyeblikkelig. Kan De skaffe meg en 4-minutters liriks?

B.: Ja da, men en ilsamtale må del betales tredobbelt takst for.

A.: Vel, men jeg må ha den straks.

B.: Den får De med det samme.

*

B.: Unnskyld, er herren ferdig med samtalen?

A.: Nei, jeg er ikke kommet fram ennå. Jeg skal prøve en gang til.

B.: Har De fått svar?

A.: Ja, men jeg har ringt galt, jeg syns jeg har slått noe galt nummer på skiva.

B.: Vel, De får to minutter til.

A.: Og nå høres det opptattsignalet. Hva skal jeg gjøre, frøken?

B.: Ring en gang til.

*

A.: Frøken, jeg snakket nettopp med Oslo, men ble avbrutt. Vær så snill å skaffe meg forbindelse igjen.

B.: De snakket for lenge, og det var jo bestilt en ilsamtale på fire minutter, ikke sant?

A.: Jo da, men hvor lenge har jeg snakket?

B.: Minst fem minutter.

A.: De må virkelig unnskylde meg, frøken. Hvor meget skal jeg betale?

35. Oversett denne samtalen til norsk og gjenfortell innholdet av den i direkte tale.

А.: Послушай, Пер! Я вижу, ты так часто звонишь по телефону, что мне кажется, что вся твоя работа — это телефонные разговоры.

В.: Видишь ли, телефон — отличное изобретение. Он очень помогает всем нам и в деловой, и в частной жизни. С его помощью я решаю много всяких важных вопросов.

А.: Это верно, но, к сожалению, многие злоупотребляют телефоном и ведут долгие разговоры о мелочах.

В.: Ты прав, конечно. Вот сейчас я уже три раза звонил в фирму А. и все время слышу сигнал «занято». Я уверен, что это фрёкен В. разговаривает со своей подругой.

А.: Скажи мне, Пер! Почему ты иногда отвечаешь на звонок и называешь нашу фирму, а иногда собственное имя?

В.: У меня на столе два телефонных аппарата. Один из них мой личный, другой — официальный (offisiell) телефон фирмы. Все это очень просто.

А.: Как тебе нравится новый аппарат, с кнопками вместо диска и громкоговорителем вместо трубки?

В.: Ты знаешь, мне кажется, мой старый добрый телефон с диском лучше. Снимаешь трубку, набираешь номер и можешь спокойно разговаривать.

А.: Почему же? Все говорят, что это хорошее изобретение, которое экономит время.

В.: Я не знаю. На этом новом аппарате я часто набираю неправильный номер, т. е. нажимаю кнопки неверно, особенно когда спешу.

А.: Я тоже думаю, что нехорошо, когда другие слышат, о чем ты говоришь с кем-нибудь по телефону.

В.: О, это не так важно. Кроме того, можно одновременно говорить по телефону и записывать что-нибудь. Руки-то ведь свободны.

А.: А куда можно звонить отсюда?

В.: Куда угодно как в этом городе, так и по всей стране и за границу. Этот аппарат связан с автоматической системой междугородной связи. Надо только знать шифр города или района, другими словами, номер направления. Кроме того, все сведения можно получить в телефонной справочной службе.

36. Be to av Deres kolleger lese høyt for Dem den norske oversettelsen av teksten i øvelse 35. Tenk Dem etterpå at De nettopp har fått høre denne samtalen mellom Deres to norske venner. Gjenfortell innholdet av samtalen i indirekte tale og kom med Deres personlige kommentarer, bemerkninger og

meninger angående noen påstander og utsagn av vennene i denne samtalen.

37. Sett inn passende preposisjoner der det er nødvendig.

1. ... større byer ... alle land i verden har man ... lenge siden gått over ... automatisk telefon. 2. Når du skal ringe ... noen, bør du ta røret ... og slå telefonnummeret ... skiven. 3. Bruker en telefonsamtaleautomat ute ... byen, er det best å følge bruksanvisningen, som står ... hvert apparat. 4. Mens en venter ... summetonen, bør en legge ... to stykker 25-ører. 5. Heng røret opp ... opptattsignalet eller når ingen tar røret ... 6. ... telefonkatalogen kan en finne alle opplysninger ... fjernvalg, retningsnummer ... andre byer, osv. 7. En kan kjøpe frimerker, sende en pakke, et verdibrev o. l. ... et postkontor. 8. Denne avdelingen er ... salg ... frimerker og denne ... innlevering ... småpakker og trykksaker. 9. ... en bankokonvolutt skriver en «Innlagt kroner...» ... øvre høyre hjørne. 10. Nå er det ikke noe tillegg ... å sende brev ... flyposten innenlands. 11. Et aerogram ... Norge ... vårt land koster ... den siste tiden 170 øre. 12. Sender en et telegram ... Norge, bør en huske at taksten er 20 øre ... ord.

38. Lag sammensatte ord av disse stamordene, og bruk dem i korte setninger, helst korte samtaler (spørsmål og svar);

som første del av sammensatte ord bruk:

post-, brev-, telegraf-, telefon-, fly-, hoved-, frimerke-;

som annen del av sammensatte ord bruk:

-post, -brev, -kontor, -kort, -pakke, -kiosk, -kasse, -boks, -forbindelse, -papir, -porto, -dame, -katalog, -nummer, -samtale, -frimerke.

39. Oversett dette brevet skriftlig til norsk:

Драммен, 15 октября этого года.

Дорогой Марие!

Я получил твое письмо несколько дней назад. Спасибо за него. Я рад, что ты теперь работаешь в такой важной организации. Я тоже начал работать в качестве посыльного в почтовом отделении в нашем городе. Здесь у нас есть несколько почтовых отделений и даже главный почтамт. Мой рабочий день длится восемь часов. С утра до вечера я хожу по городу, разношу газеты и посылки, письма и открытки. Мне нравится моя работа. Я теперь знаю многих интересных людей. Очень часто я сижу в помещении нашей почты и смотрю на людей. Помещение у нас очень хорошее и просторное, и есть все отделы, как на главном почтамте. У нас есть даже окно для приема телеграмм. Особенно многолюдно обычно у окна, где выдаются письма до востребования.

Здесь можно видеть, главным образом, веселую молодежь. Рядом находится окно для заказных и ценных писем, а также для писем с денежным вложением. У этого окна стоят обычно солидные господа и дамы в хороших костюмах, с портфелями, папками или сумками. Молодые люди стоят у этого окна очень редко. Слева от окна, где принимают телеграммы, находится отдел посылок. Здесь, как правило, очень громко разговаривают. Возле самого входа есть маленькое окно, где можно купить марки, открытки и конверты. У этого окна обычно стоят школьники, которые покупают различные красивые открытки и марки. Я очень люблю смотреть на всех этих людей. В целом я доволен своей работой. В следующий раз напишу более подробно. Пиши мне тоже о своей работе. Я жду твоего письма.

Твой *Пер.*

40. Les teksten av brevet i øvelse 39 enda en gang. Tenk Dem at det er De selv hvem hadde sendt brevet til Per og nå har mottatt svarbrevet fra ham. Lag en eventuell telefonsamtale med Per. Still ham slike spørsmål at han må fortelle Dem alt hva han har skrevet i brevet.

41. Oppfyll disse oppgavene:

a) Finn i tekstene 1 og 2 alle setninger hvor verbets tid ferdig framtid er brukt. Forklar grunnen dertil.

b) Finn i dialogene i øvelsene 30 og 34 alle verb som står i passivform. Studer typen. Gjør disse setningene om til aktivform, der det lar seg gjøre.

Ordliste til tekstene og dialogene i leksjon 12

post, -en, -er	почта
post- (в сложн. словах)	почтовый
med post	по почте, почтой
postkontor, -et, -er	почтовое отделение, почтамт
hovedpostkontor, -et	главпочтамт
gå på postkontoret	идти на почту
frimerke, -t, -r	почтовая марка
pakke, -n, -r	посылка, бандероль; пакет, сверток
sende som pakke	послать посылкой, бандеролью
poste restante [på'stresta'nt]	до востребования
posterestantebrev, -et	письмо до востребования
brevkort, -et, -	почтовая карточка, открытое письмо
postkasse, -n, -r	почтовый ящик

franker||e, -te, -t — оплатить почтовое отправление (наклеиванием марок)

postforsendelse, -n, -r — почтовое отправление
tøm||me, -te, -t — опорожнять, опустошать
skranke, -n, -r — прилавок, стойка (в учреждении)

luke, -n, -r — служебное окно
funksjonær, -en, -er — служащий, чиновник
kaste, -t, -t — бросать
aerogram, -met, -mer — аэрограмма; аэропочтовое отправление, в котором внутренняя сторона конверта используется для письма

konvolutt, -en, -er — конверт
påtrykt — напечатанный
innlever||e, -te, -t — сдавать, вручать
rekommandert — заказной (о письме)
rekommander||e, -te, -t (et brev) — послать заказное письмо

verdibrev, -et, - — ценное письмо
bankobrev, -et, - — письмо с денежным вложением
forsegle, -t, -t — опечатывать
lakk, -et (-en) — зд.: сургуч
trykksaker, *s. fl.* — бандероль с печатными изданиями

småpakke, -n, -r — бандероль с товарным вложением

sende som småpakke — послать бандеролью
gjenstand, -en, -er — предмет, вещь
pakkepostavdeling, -en, -er — отдел посылок (на почте)
vei||e, -t (-d/d/e), -t (-d/d/) — весить, иметь вес
overvekt, -en — лишний вес
sparebank, -en, -er — сберегательный банк
utlever||e, -te, -t — выдавать (письма, посылки и др.)

legitimer||e seg, -te, -t — удостоверить свою личность предъявлением документа

fyl||le ut, -te, -t — заполнять (анкету и т. п.)
syn. utfylle

postanvisning, -en, -er — почтовый денежный перевод; бланк перевода

følgebrev, -et, - — сопроводительное письмо
blankett, -en, -er — бланк, схема, анкета

postgirokonto, -en, -er [k'ånto] — счет в банке, позволяющий оплачивать расходы чеками

bakgrunn, -en — задний план, дальняя часть
haste, -t, -t — спешить, торопиться
fly, -et, - — самолет
luftpost, -en — авиапочта
med luftpost — авиапочтой
ekstra, *adj.* — дополнительный
tillegg, -et, - — добавка, добавление, прибавление, приложение

ark, -et, - — лист (почтовой бумаги и т. п.)
nemlig — 1) именно; 2) в действительности

portotakst, -en, -er — почтовый тариф, тариф за пересылку

øk||e, -te, -t — 1) увеличивать; 2) увеличиваться, расти

porto, -en, -er [pórto, pårto] — стоимость, плата за пересылку письма и т. п.

lokalporto, -en — местный тариф
utenriks- (в сложн. словах) — внешний, иностранный; за пределами страны

telegram, -met, -mer — телеграмма
telefonboks, -en, -er — телефонная будка
adressat, -en, -er — адресат, получатель письма
syn. mottaker, -en, -e
adresse, -n, -r — адрес
avsender, -en, -e — отправитель
syn. sender, -en, -e
bud, -et, - — посыльный, курьер
postbud, -et — почтальон, разносчик писем
il- (в сложн. словах) — спешный, срочный (о почтовых отправлениях, телефонном разговоре)

orden, -en — порядок
i orden, *adv.* — в порядке
årsak, -en, -er (til noe) — причина (чего-либо)
syn. grunn (til noe)
av den årsak — по этой причине
syn. av den grunn
Ingen årsak. — Не стоит благодарности. (в ответ на благодарность)

frøken, -en, -er — девушка, барышня (при обращении); незамужняя женщина (с именем собств.)

oppfinnelse, -n, -r	изобретение
faktor, -en, -er [fáktor, *fl.* faktó:rər]	фактор
daglig	ежедневный; повседневный
kontakt, -en, -er	1) контакт, связь; 2) электрическая розетка
medmenneske, -t, -r	согражданин, соотечественник, человек
forretningsliv, -et	деловая жизнь, служебная деятельность
konversasjon, -en, -er	разговор, беседа, обмен мнениями
Det er synd.	Жаль. Жалко.
misbruk‖e, -te, -t	злоупотреблять, использовать не по назначению
rettledning, -en, -er (i noe)	инструкция, разъяснение (по какому-либо вопросу)
råd, -et, -	совет
i samsvar med (noe)	в соответствии (с чем-либо)
sentralbord, -et, -	телефонный коммутатор
telefondame, -n, -r	телефонистка
løfte, -t, -t	поднять; зд.: снять
rør, -et, -	зд.: телефонная трубка
slå et telefonnummer, slo, slått	набрать телефонный номер
innstil‖‖le et telefonnummer, -te, -t	набрать телефонный номер
skive, -n, -r	зд.: диск телефонного аппарата
tryk‖ke, -te, -t	нажимать
tilsvarende	соответствующий
telefonsamtaleautomat, -en, -er	телефон-автомат
bruksanvisning, -en, -er	указания (руководство, инструкция, правила) по использованию
følge bruksanvisningen	соблюдать правила использования
trekk, -et, -	черта, штрих
summetone, -n, -r	зуммерный сигнал телефона
opptattsignal, -et, -er	сигнал «занято» (в телефоне)
bryte, brøt, brutt	прерывать
nedbrytning, -en, -er	разъединение, прерывание связи (в телефоне)
varsle, -t, -t	предупреждать

varsel‖tone, -n, -r	предупредительный сигнал (в телефоне)
vars‖el, -et, -ler	предупреждение
rikstelefon, -en, -er	междугородный телефон
opplysning, -en, -er	разъяснение; информация, данные
Takk for opplysningen!	Спасибо за разъяснение!
nøye, *adv.*	тщательно, аккуратно, точно
katalog, -en, -er	каталог (зд.: телефонный)
om gangen, *adv.*	за один раз
viss	определенный, известный
forretningsmessig, *adv.*	в деловом отношении
firma, -et, -er	фирма
korrekt, *adv.*	правильно
enten ... eller	или ... или
innlede, -t, -t	начинать, приступать к чему-либо
oppfatte, -t, -t	понять, воспринять, разобрать что-либо
blokk, -en, -er	блокнот, тетрадь для записей, настольная записная книжка
blokkbokstav, -en, -er	печатная буква
opp‖gi, -ga, -gitt	зд.: назвать, указать, сообщить
nøyaktig, *adv.*	точно, пунктуально
overhodet, *adv.*	вообще, в целом, главным образом
unnskyldning, -en, -er	извинение; оправдание
få forbindelse *syn.* komme fram	зд.: дозвониться до абонента
oppringning, -en, -er	звонок по телефону
vente på oppringningen	ждать чьего-либо звонка

VVVVVV

LEKSJON 13

Лексическая тема. Путешествие по стране. Отпуск.
Грамматические темы: 1. Практическая классификация имен существительных и грамматический род. 2. Отложительные глаголы.

1. ПРАКТИЧЕСКАЯ КЛАССИФИКАЦИЯ ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ И ГРАММАТИЧЕСКИЙ РОД

В норвежском языке действуют две альтернативные системы грамматического рода — двухродовая (общий и средний род) и трехродовая (мужской, женский и средний род). Принадлежность существительных к тому или иному грамматическому роду проявляется в норвежском языке согласуемыми с этими существительными артиклями, местоимениями и прилагательными. Распределение существительных по грамматическим родам в норвежском языке, как и в других европейских языках, не основано на каком-либо последовательно проводимом семантическом или этимологическом принципе и является фактически весьма условным. Лишь в некоторых, отдельных случаях принадлежность существительного к тому или иному грамматическому роду более или менее последовательно объясняется самим значением существительного.

Вместе с тем для значительных групп слов существует ряд морфологических признаков, которые дают возможность точно определить грамматический род имени существительного по морфологической структуре самого слова, что является очень важным условием обеспечения грамматической правильности речи при изучении норвежского языка.

Так, принадлежность всех производных имен существительных к тому или иному грамматическому роду определяется суффиксом существительного. Например, к **общему роду** (felleskjønnsord) относятся существительные с суффиксами:

-anse: en konferanse	совещание
-de: en bredde	ширина, широта
-dom: en barndom	детство
-else: en bevegelse	движение

Исключения:

et værelse	комната
et spøkelse	призрак, привидение
-ent: en student	студент
-er: en flyver	летчик
-esse: en prinsesse	принцесса
-het: en frihet	свобода
-ikk: en politikk	политика
-(n)ing: en bygning	здание
-inne: en lærerinne	учительница
-ise: en ekspeditrise	продавщица
-isme: en kommunisme	коммунизм
-ist: en marxist	марксист
-nad: en søknad	заявление, прошение
-sel: en trusel	угроза
-sjon: en nasjon	нация
-ske: en sykepleierske	медицинская сестра
-tet: en kvalitet	качество
-tor: en lektor	преподаватель
-ur: en manufaktur	мануфактура
-ør: en redaktør	редактор

К **среднему роду** (intetkjønnsord) относятся существительные с суффиксами:

-dømme: et herredømme	господство
-ende: et utseende	внешний вид

Исключения:

en henseende	отношение
en tidende	известие
-eri: et bakeri	пекарня
-ment: et departement	министерство

Исключение:

en kompliment	комплимент
-mål: et spørsmål	вопрос
-skap: et naboskap	соседство, соседские отношения

Но и: en vitenskap — наука; en kjennskap — знание

-tøy: et kjøretøy	транспортное средство
-(i)um: et auditorium	аудитория

К этому же грамматическому роду относятся также отглагольные имена существительные — названия действий с нулевым окончанием (суффиксом):

et hopp	прыжок
et løp	бег
Но и: en dans	танец
en feil	ошибка

К женскому роду (hunkjønnsord) могут относиться существительные с суффиксами:

-d:	ei mengd	количество
	ei nemnd	комиссия
-(n)ing:	ei såing	сев
	ei industrialisering	индустриализация

В то же время существительные с суффиксами -inne, -ise, -ske, обозначающие названия лиц женского пола, относятся к общему роду. Многие существительные, обозначающие названия профессий, образуются одинаково для лиц мужского и женского пола и не имеют специальных суффиксов. Для дифференциации названий подобного рода употребляется лексический способ обозначения рода, конкретного слова kvinnelig и mannlig, а также -dame как элемент сложного слова:

en kvinnelig student	студентка
en mannlig lege	врач-мужчина
en kontorist	конторский служащий
en kontordame	женщина-служащая
en skrivemaskindame	машинистка
en sydame	портниха
en serveringsdame	официантка

Таким образом, в целом по суффиксам и другим морфологическим и иным структурным особенностям слов можно определить грамматический род только у части всех существительных, имеющихся в лексическом составе современного языка.

Некоторую, правда менее последовательную, помощь в определении грамматического рода может оказать семантическая принадлежность имени существительного к какой-либо группе лексики, обозначающей предметы, явления и т. д. одного свойства, вида, характера, порядка.

Так, например, к общему роду относится большинство названий живых существ — людей, животных, а также растений. Исключениями, которых в целом насчитывается весьма много, в частности, являются слова, как бы нейтральные в отношении различия пола: et menneske *человек*, et dyr

животное, et barn *ребенок*, et tre *дерево*, а также многие другие: et svin *свинья*, et esel *осел*, et ekorn *белка*, et får *овца* и др.

К среднему роду относится бо́льшая часть названий веществ и имен существительных собирательных: et kritt *мел*, et vann *вода*, et brød *хлеб*, et korn *зерно*, et løv *листва*, но и en te *чай*, en melk *молоко* и др.

Таким образом, различие между общим и средним родом может в некоторых случаях выражать различие между живым существом и неживой материей, между лицом и чем-то абстрактным, между отдельным предметом и чем-то вещественным, несчитаемым, собирательным. В некоторых случаях это различие выступает и в родовой дифференциации омонимов: en råd *советник*, et råd *совет;* en bruk *обычай*, et bruk *хозяйство;* en følge *следствие, результат*, et følge *свита;* en kurs *курс, направление*, et kurs *учебный курс*. Таких пар имен существительных в современном языке встречается сравнительно немного.

К среднему роду относятся существительные, обозначающие названия учреждений: et fakultet *факультет* (и другие подобные существительные с суффиксом -tet), et akademi *академия*, et institutt *институт*, et byrå *бюро*, et kontor *контора, учреждение* и др. К среднему роду относится также ряд географических названий (названия стран, городов, отдельных районов, гор), в составе которых нет имени нарицательного общего рода, например: det gamle Norge *старая Норвегия*, det nøytrale Sverige *нейтральная Швеция*, det nye Moskva *новая Москва*, det malmrike Ural *богатый рудой Урал*, а также в виде исключений det høye norden *Крайний Север*, Det fjerne østen *Дальний Восток*. Окончание -en в словах norden, østen, являющееся по происхождению постпозитивным артиклем мужского рода, сейчас в этих производных словах воспринимается как неотъемлемая часть слова, а не артикль.

К женскому роду относятся названия живых существ женского пола: ei jente *девушка*, ei frue *госпожа;* многие названия животных и растений: ei ku *корова*, ei bjørk *береза*, а также ряд названий предметов и явлений, характерных для норвежской действительности, географии, трудовой деятельности: ei nemnd *комиссия, комитет*, ei li *склон, поросший лесом*, ei onn *страда, полевые работы*.

Вместе с этим в практическом использовании современного языка следует учитывать, что формы женского рода вошли в норвежский литературный язык в результате его «норвегизации» официально только в последнее время. Они имеют, как правило, определенную стилистическую окраску, и большинство из них употребляется преимущественно в разговорной речи. В «чистом» букмоле по-прежнему используется двухродовая система грамматического рода с весьма небольшим количеством слов женского рода.

В целом семантический принцип определения грамматического рода имени существительного является значительно менее надежным и практичным, чем морфологический, ибо исключений и непоследовательностей в данном случае очень много. С другой стороны, легко и точно определить род по морфологическому признаку, т. е. по суффиксу, можно только для производных слов, т. е. лишь для части лексического состава, в то время как семантический принцип более универсален, действителен фактически для всего лексического состава языка, в том числе и для корневых слов.

Род сложных существительных определяется по роду последнего компонента существительного.

Øvelser og oppgaver

I. Finn i leksjon 12 alle avledete substantiver og studer betydningen av deres suffikser. Gjør rede for hvilket grammatisk kjønn hvert substantiv hører til.

II. Skriv ut separat abstrakter, stoffnavn, samlingsnavn og egennavn og oversett dem.

en melk, et folk, en småting, et ullstoff, et skoløy, et lekeløy, en glede, en vare, en kvalitet, Sydpolen, et resultat, et reisebyrå, et nasjonaltag, en gruppe, Melkeveien, en mening, en skjønnhet, et verdensmesterskap, Sovjetunionen, en nasjon.

III. Nevn grammatisk kjønn av disse substantivene og oversett dem.

fellesskap, republikk, forberedelse, studium, arbeider, selvbetjening, takknemlighet, grunnlegger, utvikling, krydderi, konsultasjon, maler, maleri, regjering, fødsel, ønske, varme, dybde, attraksjon, lengde, konkurranse, alderdom, utdannelse, stillhet, publikum, flyvertinne, bibliotek, festning, leninist, svømmerske, universitet, butikk, diktator, konjunktur, direktør, broderskap, laboratorium, vin, spøk, øl, sang, spill, lek, adressat, album, arrangement, beliggenhet.

IV. Dann substantiver av disse ordene ved hjelp av suffikser og oversett substantivene til russisk.

-er:	å bake, å lytte, å fly(ve), å løpe, å arbeide, å male;
-(n)ing:	å bygge, å forklare, å mene, å fortelle, å betjene, å bety, å bestille, å løse;
-het:	vanskelig, stille, sikker, ny, skjønn, lik, fri;
-else:	å gjenta, å fortsette, å rette, å begynne, å bestemme (seg), å beskrive, å delta, å omgi;
-dom:	syk, rik, fattig, ung, barn, alder.

V. Les og oversett disse setningene til russisk. Studer substantivene i dem og forklar hvilket grammatisk kjønn hvert substantiv hører til, og hvorfor.

1. En serveringsdame kom bort til bordet vårt. 2. Er han engelskmann eller nordmann? — Han er nordmann, men moren er engelsk og faren amerikaner. 3. Hva er hans søster? — Hans søster er ekspeditrise. 4. I vår gruppe er det åtte studenter: sju kvinnelige og bare en mannlig. 5. Alle sykepleierskene på sykehuset var meget hjelpsomme. 6. Jeg kom inn og så en tiltrekkende kvinnelig lege. 7. Doktoren sa jeg måtte holde sengen. 8. Dette flyet svarer til tidens krav. 9. Bjørka forekommer overalt i Norge, men furua kan vi ikke finne langt i nord. 10. Hvor mange er klokka? — Den er bare noen få minutter over ni. 11. Per byttet *(менять)* bort kua, fikk fela *(скрипка)* igjen, står det i ei gammel norsk folkevise. 12. Se etter disse nye ord og uttrykk i ordlista.

2. ОТЛОЖИТЕЛЬНЫЕ ГЛАГОЛЫ (DEPONENTE VERBER, PASSIVFORMEDE VERBER)

В норвежском языке существует группа глаголов, имеющих окончание -s в действительном залоге, т. е. то же окончание, что и флективная форма страдательного залога, но являющихся активными по своему значению. Это так называемые отложительные (депонентные) глаголы. Подавляющее большинство их непереходные и не имеют значения страдательного залога. Подлежащее при таких глаголах часто имеет значение не субъекта — автора (источника) действия, а субъекта — носителя действия, которое происходит с субъектом как бы независимо от его воли или желания. Таковы глаголы lykkes *удаваться, везти, посчастливиться;* minnes *вспоминать;* trives *процветать, хорошо себя чувствовать;* synes *полагать, казаться* и др.

В русском языке предложения с такими глаголами нередко передаются конструкцией «местоимение (существительное) в косвенном падеже + глагол»: jeg lykkes *мне удалось,* hun minnes *ей вспоминается,* vi syns *нам кажется* и т. д. Однако такая закономерность прослеживается далеко не у всех отложительных глаголов норвежского языка при переводе их на русский язык. Многие из них переводятся самыми обычными глагольными конструкциями действительного залога.

Некоторые из отложительных глаголов приближаются по своему значению к страдательному залогу, хотя и не относятся к нему: se(e)s *виднеться,* høres *доноситься,* skyldes *объясняться,* behøves и treng(e)s *требоваться,* finnes (fins) *находиться, иметься.*

Целая группа отложительных глаголов обозначает действия, относящиеся к мышлению человека: synes (syns) *думать,*

считать, minnes *вспоминать*, (for)undres *удивляться, интересоваться* и др.

Среди отложительных глаголов есть ряд безличных:

Det dages.	Светает.
Det våres.	Наступает весна.
Det vintres.	Наступает зима.

Некоторые отложительные глаголы могут быть и безличными, и личными:

Det synes klart at ...	Кажется, ясно, что ...

Но:

Jeg synes at ...	Мне кажется, что ...
Det lyktes meg å gjøre det.	Мне посчастливилось (мне удалось) это сделать.

Но:

Jeg lyktes å gjøre det.	Я сумел (мне удалось) сделать это.

С отложительными глаголами по форме совпадают так называемые «взаимные» глаголы (resiproke verber): møtes и treffes *встречаться*, slåss *драться*, ses *видеться*, kappes *соревноваться, состязаться*, skilles *расставаться* и др. Однако по своему семантическому содержанию они отличаются от депонентных глаголов, ибо у таких глаголов всегда не один, как у депонентных, а два или несколько субъектов действия.

Некоторые отложительные глаголы имеют значение перехода из одного состояния в другое: grønnes *зеленеть*, gulnes *желтеть*.

При некоторых отложительных глаголах подлежащее имеет значение субъекта — источника действия, например у глаголов omgås *общаться*, ferdes *ездить*, fortsettes *продолжаться*.

Некоторые отложительные глаголы и совпадающие с ними по форме «взаимные» глаголы имеют соответствующую активную форму: møtes *встречаться* — møte; føles *чувствоваться* — føle; kjennes *ощущаться* — kjenne; другие имеют только отложительную форму: lykkes, dages, våres; третьи имеют соответствующую возвратную форму и сами имеют возвратное значение: gledes — glede seg *радоваться*, forundres — forundre seg *удивляться*, причем в парах этого типа часто нет различия в значении.

«Взаимный» глагол может совпадать по форме с неотложительным глаголом в страдательном залоге. Например:

Hver dag møtes vi ved biblioteket. *(resiprokt verb)*	Каждый день мы **встречаемся** у библиотеки. *(взаимный глагол)*

Но:

Hver dag møtes gutten av foreldrene sine ved skolen. *(passiv form)*	Каждый день родители **встречают** этого мальчика у школы. *(страдательный залог)*

Переходными отложительные глаголы бывают лишь в отдельных случаях, например: minnes noe *помнить, вспоминать что-либо*.

Отложительные глаголы спрягаются по слабому или сильному спряжению и имеют следующие особенности: а) сохраняют в любой из основных форм окончание -s, в том числе и в форме презенса; б) образуют причастие II, совпадающее по форме с инфинитивом:

Infinitiv	syn(e)s	finnes (fins)
Presens	syn(e)s	finnes (fins)
Imperfektum	syntes	fantes (fans)
Perfektum	har syn(e)s	har finnes
Futurum I	skal syn(e)s	skal finnes

Øvelser og oppgaver

VI. Oversett disse setningene til russisk. Studer passivformede verber. Forklar bruken av verbenes -s-form. Skriv disse setningene etterpå om slik at passivformede verber sløyfes og erstattes med verbene i aktiv form. Gjør det der det lar seg gjøre.

1. Der merktes at noen hadde vært her. 2. Skal jeg hjelpe med å bære pakken? — Nei takk, det behøves ikke. 3. Jeg undres på om lektoren kommer. 4. Det synes på deg at du har løpt fort. 5. Det hørtes ut som fiolinmusikk. 6. Vannet var så kaldt at det kjentes som om hele hånden var frosset til is. 7. Hvordan føles det å være fri etter den travle uke du hadde? 8. Det trengtes en større og bedre ordbok for å oversette denne vanskelige artikkelen. 9. Jeg synes at frøken Olsen er mye vakrere enn sin søster? — Det synes ikke jeg. 10. Det begynte å våres tidlig og allerede i slutten av april begynte gresset å grønnes i engene. 11. I begynnelsen av ferien måtte jeg skilles med vennen min, men snart fikk jeg anledning til å møtes med ham igjen. 12. Barna trivdes godt på landet og de likte seg i denne hyggelige landsby. 13. Det føltes herlig der ute ved sjøen. 14. Fotballspillerne sloss om ballen, men ikke noe av lagene lyktes å slå målet. 15. «Jeg kan minnes en tid da jeg var ung, og det syntes meg at en fyrstikkeske og en fiskestang var omtrent all den utrustning (снаряжение) en mann burde trenge for å ferdes noen uker i skog og fjell». Ordene er Fridtjof Nansens, i en tale han en gang holdt til skoleungdom.

VII. Studer nøye disse *-s*-formede verber og prøv å huske deres grunnformer (infinitiv — presens — imperfektum). Lag korte setninger med dem, helst spørsmål og svar.

å synes — synes — syntes	казаться; полагать
å fortsettes — fortsettes — fortsatte	продолжаться
å møtes — møtes — møttes	встречаться (по плану)
å treffes — treffes — traf	встречаться (случайно)
å omgås — omgås — omgikk(e)s	общаться, быть вместе с кем-либо
å frydes — frydes — frydets	наслаждаться, радоваться
å lenges — lenges — lengtes	тосковать, стремиться к чему-либо
å mislykkes — mislykkes — mislyktes	не удаваться, не «повезти», не посчастливиться
å grønnes — grønnes — grønnes	зеленеть, покрываться зеленью
å skilles — skilles — skiltes	расставаться, разводиться
å trives — triv(e)s — trivdes	хорошо себя чувствовать (где-либо)
å kappes — kappes — kappedes	соревноваться, состязаться
å undres — undres — undredes	удивляться; поинтересоваться
å minnes — minnes — mintes	вспоминать
å samles — samles — samledes	собираться
å behøves — behøves — behøvdes	требоваться
å trenges — treng(e)s — trengtes	требоваться
å slåss — slåss — sloss	драться
å se(e)s — se(e)s — så(e)s	1) увидеться, встретиться; 2) виднеться, проглядывать, быть видимым
å merkes — merkes — merktes	замечаться, быть заметным

VIII. Les og oversett denne teksten. Finn i den alle deponente og andre passivformede verber og studer bruken av dem. Gjenfortell tekstens innhold etterpå i imperfektum. Pass på riktig bruk av deponente verber i alle tider.

På en skitur i Nordmarka

Om vinteren drar Ingrid og Olav på skitur nesten hver søndag. De avtaler alltid med noen andre jenter og gutter om

å møtes ved Nationaltheatret kl. 8 for å ta forstadsbanen opp til skiterrenget ved Holmenkollen og Frognerseteren i Nordmarka. De samles da alle på plattformen og venter til trikken kommer.

Skiene og skistavene settes utenpå vognene i spesielle stativer. Vognene er som regel fulle av folk, men barna er vant til det. De synes ikke det gjør noe — det er bare morsomt.

«Jeg undres på om det er fint skiføre i dag», sier Olav. «Det er det sikkert», svarer en annen gutt, «jeg hørte i radio i morges om kuldegrader og nysnø i høyden». «Det høres fint ut», sier Ingrid.

Ved Frognerseteren går de ut av vognen og med skiene på bena drar innover mot bakkene, hvor det skal trenes i slalåm og utforrenn. I bakkene er det allerede fullt av unge og eldre skiløpere. I skogen er det også en mengde skiløpere — alminnelige turgåere og langrennsløpere. I større og mindre hoppbakker slåss gutter i alle aldrer om å få plass på hoppstillaset.

Alle trives svært godt denne vakre, solfylte skisøndagen. Det sies at nordmenn er født med ski på bena. Her i Nordmarka merkes det i allfall at Norge er en skiløpernasjon.

Ut på ettermiddagen drar skolekameratene tilbake til byen. De skilles i sentrum av byen. «Morn'a», roper de til hverandre, «og så sees vi i morgen på skolen».

Denne fine skidagen vil de minnes lenge.

IX. Oversett disse setningene til norsk. Bruk i norsk oversettelse *-s*-formede verber (se etter aktuelle verber i øvelse VII) for framhevede verber i russisk tekst.

1. Мне **нравится встречаться** с этим человеком. Он **общается** с очень интересными людьми и многое может рассказать. 2. Этот человек давно живет далеко от родины и очень **тоскует** по ней. 3. Нам **не повезло** в этом деле, и мы начали все еще раз. 4. По какому поводу вы **состязаетесь (соревнуетесь)**? О чем идет речь? 5. Они **расстались** как добрые друзья. 6. Старый Ивар **плохо себя чувствовал** в больших городах, так как привык жить в деревне. 7. В конце апреля ветви деревьев уже начинают **зеленеть**, а в мае уже **виднеются** первые листочки. 8. Не говори о наших планах. Этого **не требуется** сейчас. 9. Улав считает, что в школе неинтересно. Он с радостью **вспоминает** каникулы. 10. Дети **собираются** у школы, чтобы оттуда отправиться в поход в лес и в горы. 11. Братья **подрались** из-за новой игрушки. 12. Мне **кажется**, что мы опоздаем. Ведь мы уже так долго ждем автобуса. 13. Впервые мы **встретились** в университете, и с тех пор никогда **не расставались**. 14. Сейчас я должен кончать писать тебе, но мы скоро **увидимся**. 15. Так не **должно было продолжаться**. **Необходимо было** что-то изменить.

X. Les, studer og oversett disse setningene. Gjør rede for forskjellen i betydningen og bruken av verbene *synes, tro, mene, tenke,* og forklar denne forskjellen på russisk.

1. Han tror ikke at du vil hjelpe ham. 2. Anita tok seg en drink, satt og tenkte på hvordan hun kunne hjelpe sin venn Bjørn. 3. Kommer han snart? — Ja, jeg tror det. 4. Det høres rart ut, men jeg tror deg. 5. Faren trodde ikke et ord av det gutten sa. 6. Er sjefen gått? — Nei, jeg tror ikke det. 7. Jeg mener hva jeg sier. 8. En amerikansk turist mente. Bergen var hovedstaden i Norge. 9. Min onkel mener å reise imorgen. 10. Mange nordmenn mener at Norge må gå ut av NATO. — Ja, jeg mener det samme. 11. Jeg likte ikke denne gave. — Nei. Men det var godt ment. 12. Noen av turistene synes ikke det er hyggelig her i Bergen, for det er svært mye regn. 13. Hva synes du om dette bildet? — Jo. Jeg forstår ikke hva maleren mente. 14. Jeg syntes så tydelig at jeg hørte noe. 15. Og hva sier de andre til det? — Mener du meg?

XI. Svar på disse spørsmålene. Studer bruken av verbene *tro* og *synes*. Bruk dem om hverandre der det lar seg gjøre.

1. De synes ikke det er kaldt her, synes De det? 2. De tror ikke jeg er utlending, tror De det? 3. Synes mange utlendinger ikke det er hyggelig i Norge? 4. Hvordan, synes De, været er i dag? 5. Synes De det er mye eller lite regn her? 6. Synes De utsikten fra Deres vindu er pen? 7. Synes De norsk er et vanskelig eller et lett språk for å studere? 8. Tror De vi får regn eller pent vær i morgen? 9. Tror De De vil lære norsk fort? 10. Tror Deres kone dere vil trives i Norge? 11. Tror De det er kaldt i Norge om vinteren? 12. Tror De det er lett å få kontakt med nordmenn?

XII. Oversett denne samtalen til russisk. Studer bruken av verbene *mene, tro, tenke, synes,* og finn i samtalen de setningene hvor verbene kan bli brukt om hverandre.

N.: De er ikke norsk, syns jeg, er De det?

F.: Nei, jeg er ikke norsk.

N.: Hvor er De fra? Jeg mener, fra hvilket land?

F.: Jeg er fra Sovjet-Unionen.

N.: Å, er De det? De snakker meget godt norsk. Jeg mener, for en utlending.

F.: Syns De det virkelig?

N.: Ja, jeg synes det, kan De tro.

F.: Takk for det. Men jeg tror mitt norsk er likevel ikke helt bra.

N.: Jo. De tar feil, syns jeg. Trives De her i landet? Jeg mener, liker De Dem her i Norge?

F.: Nei, jeg gjør ikke det, oppriktig sagt.

N.: Ikke det? Så synd! Hvorfor ikke det?

F.: Det er så trist her, syns jeg.

N.: Nei, synes De virkelig det? Hvordan det? Hva mener De med det?

F.: Det er så uhyggelig og kaldt og så mye regn her, synes jeg.

N.: Det er bare akkurat nå, det, må De tro.

F.: Nei, tror De det?

N.: Ja visst, tror jeg det. Jeg vet det. I morgen er det sikkert solskinn og fint vær igjen.

F.: Mener De at det blir også varmere i været i morgen?

N.: Ja, jeg kan godt tenke meg det. Vinteren er jo over og våren nærmer seg.

F.: Det er fint, det.

XIII. Oversett disse korte samtaler til norsk. Bruk i dem et av disse verbene *tro, synes, mene, tenke,* der hvor hvert av dem passer best etter Deres mening. Begrunn valget.

1. Ты думаешь, что наш друг уже пришел? — Да, мне **показалось**, что я видел его только что там у входа! 2. Мы **считали**, что тебе следует посетить господина Хансена.— А я думал, что он сам придет ко мне. 3. Вы **полагаете**, что мне следует туда поехать? — Я не знаю. Давайте **подумаем** об этом вместе. 4. Вы **считаете**, что лучше всего подождать с этим делом? — Да, я **имел в виду** именно это. 5. Мне **кажется**, ты можешь помочь моему другу в этом.— Я не могу ответить сразу. Позволь мне **подумать** немного. 6. **Какого мнения** ты о господине А.? — Я **считаю**, что он очень приятный и любезный человек. 7. Что вы **думаете** о погоде здесь в Норвегии? — Мне **представляется**, что она в целом не плохая. Раньше я всегда думал, что климат в этой стране более суровый, чем это оказалось в действительности. 8. О чем вы **думаете** сейчас? — Видите ли, я **думаю** о вашем предложении. Мне оно **кажется** очень интересным. 9. Я **полагаю**, что нам надо немного подождать с поездкой туда. Как вы **считаете**? — Вы правы. Я **придерживаюсь того же мнения**.

XIV. Tenk Dem at De snakker med en nordmann om natur og klima i Norge. Lag en for dette tilfellet passende samtale og bruk i den verbene *syns, tro, tenke, mene.* Bruk et eller annet verb av disse fire der hvert av dem passer best etter Deres mening. Gjør rede for grunnlaget til Deres valg.

TEKST 1

MIN SOMMERFERIE I FJOR

I fjor sommer lyktes det min kone og meg å tilbringe vår sommerferie ombord på en stor turistbåt. Nå minnes vi med glede denne herlige reise.

Først måtte vi komme til Leningrad, fordi turistbåten vår startet der, og deretter gikk oppover Nevafloden til de nordliggende områder i vårt land. Vi kjøpte to billetter til nattoget og neste morgen var vi fremme. Jeg hadde bestilt et værelse på et hotell på forhånd, og vi oppholdt oss fem dager i Leningrad før vår feriereise skulle begynne. I løpet av disse fem dagene besøkte vi berømte museer, blant annet den verdenskjente Eremitasje, og besåLeningrads historiske palasser, monumenter og andre severdigheter. Vi var også i noen av Leningrads naturskjønne forsteder og beundret deres arkitektoniske minnesmerker. Sent ut på kvelden spaserte vi på kaiene langs Nevafloden og opplevde skjønnheten av de lyse nettene. Vårt opphold i Leningrad gjorde et sterkt inntrykk på oss.

Fem dager etter gikk vi ombord på skipet. Det var det mest moderne og komfortable skip som kan seile i elver, innsjøer og langs kysten i sjøen. Skipet har plass til 360 passasjerer og kahyttene der er så komfortable at de kan tilfredsstille enhvers smak. Alle kahyttene har nødvendige bekvemmeligheter: vask, toalett, dusj og kondisjoneringsanlegg. Ombord på skipet var det en fin restaurant, en bar med utsøkt interiør, lese- og musikksalonger, en kinosal, et postkontor og en souvenirkiosk, hvor gjestene kunne kjøpe seg et bilde eller et merke av skipet til minne om sin reise. Oppe på øverste dekk var det en stor plass for solbad. Turistene solte seg der og betraktet de vakre omgivelsene som vi seilte forbi. Min kone og jeg likte denne feriereisen så meget, og vi syntes at alt dette skyldtes i stor grad alle disse bekvemmeligheter og selvfølgelig den elskverdige betjeningen som vi fant der.

Vi seilte oppover Nevafloden og passerte den gamle festningen i Nevas utløp og inn i den store og kalde Ladogainnsjøen. Det var dessverre dårlig vær den dagen og min kone ble litt sjøsyk, men neste dag var det betydelig bedre vær og alt det ubehagelige gikk over.

Når vi kom til bryggene på forskjellige steder, var det svært folksomt der, for turistene gikk i land og samledes i grupper for å dra på sightseeing. Enkelte steder, hvor naturen var særlig vidunderlig, hadde vi anledning til å dra på tur til skogs og plukke blomster, bær og sopp. Der badet noen fra skjær og holmer, rodde i små båter og fisket.

Så kom vi inn i Onegainnsjøen og besøkte hovedstaden i Kareliarepublikken, byen Petrosavodsk. Ikke langt fra denne byen, på en liten øy i innsjøen, finnes det et friluftsmuseum, som består av mange vakre gamle trebygninger. Der beundret vi noen fine gamle kirker av en særegen russisk arkitektur.

Så gikk skipet videre nordover på kanalen som binder Onegainnsjøen og Hvitehavet. Der så vi en mengde fargerike telter på de maleriske strendene. Folk som på den måte opplevde herlighetene av friluftslivet, satt ofte ved et bål, noen vinket til oss, og vi vinket tilbake når vi passerte disse stedene.

Vi besøkte mange nordliggende byer, besågamle klostrer i det høye norden, og i alle byene og på alle stedene gjorde guiden vår oss oppmerksom på minnesmerkene fra Den store fedrelandskrig.

Reisen tok oss to uker. Under reisen fikk vi mange nye kjenninger og sammen med dem ble vi bedre kjent med russiske maleriske landskaper, nye byer og mennesker. Da vi kom tilbake til Leningrad besluttet vi å fly hjem til Moskva, for det skulle ta oss bare en times tid. Etter frokosten tok vi buss til flyplassen og spiste middag hjemme i Moskva.

Vi kommer aldri til å glemme vår reise og vil anbefale våre venner og slektninger å feriere ombord på et turistskip. I år planlegger vi å foreta en båltur i ruten fra Moskva og nedover Volgafloden til Det kaspiske hav.

Noen forklaringer til teksten

først måtte vi ...	сначала нам пришлось ...
oppover Nevafloden	вверх по реке Неве
neste morgen var vi fremme	на следующее утро мы были на месте
oppleve skjønnheten	наслаждаться красотой
enhvers smak	любые вкусы, запросы любого человека
det skyldtes i stor grad	это в большой степени объяснялось (чем-либо)
bli litt sjøsyk	заболеть (легко) морской болезнью
alt det ubehagelige gikk over	все неприятности кончились, остались позади
gå i land	сойти на берег
dra på sightseeing	отправиться на экскурсию
ha anledning til ...	иметь возможность для ...
vi vinket tilbake	мы отвечали на приветствия взмахом руки
i det høye norden	на крайнем (дальнем) севере
gjøre noen oppmerksom på noe	обратить чье-либо внимание на что-либо

Øvelser og oppgaver

1. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les og oversett den.

2. Finn alle deponente verber i teksten og studer og forklar bruken av dem.

3. Tenk Dem at De snakker med det ekteparet som forteller (se tekst 1) om sin feriereise i fjor sommer. Besvar deres spørsmål om denne feriereisen.

1. Hvordan tilbrakte vi vår sommerferie i fjor? 2. Hvorfor måtte vi komme til Leningrad først? 3. Hvilke transportmidler brukte vi for å komme til Leningrad? 4. På hvilken måte løste vi boligproblemet i Leningrad? 5. Hvor lenge oppholdt vi oss i denne neststørste byen i vårt land? 6. Hvordan tilbrakte vi vår tid i Leningrad? 7. Hvilke severdigheter beså vi i byen? 8. Hvorfor likte vi å spasere på kaiene? 9. Hvilket inntrykk gjorde Leningrad og byens forsteder på gjestene? 10. Hva for et skip var det som vi skulle seile med? 11. Hvor mange passasjerer kunne skipet ta ombord på en gang? 12. Hva slags bekvemmeligheter kunne turistene finne i alle kahyttene? 13. Hva kunne turistene kjøpe i souvenirkiosken? 14. Hvordan tilbrakte turistene sin ferie på skipet? 15. Hva skyldtes det at alle likte denne feriereisen? 16. Hva kan De si om skipets rute? 17. Hvordan var været i Ladogainnsjøen? 18. Hvorfor var det svært folksomt på bryggene? 19. Var det noen anledning til å dra på tur til skogs? 20. Hvordan så friluftsmuseet ut? 21. Hva gjorde guiden oss oppmerksom på i alle de byene og stedene som vi besøkte? 22. Hvordan planlegger vi å feriere i år?

4. Finn på synonymer til disse ord og ordgrupper og lag noen setninger med dem.

å tilbringe sommerferien; en turistbåt; med glede; herlig; berømt; naturskjønn; å spasere; en flod; utsøkt; en reise; å ta solbad; å betrakte; elskverdig; å ha anledning til; en mengde.

5. Oversett disse ordgruppene til norsk og lag noen setninger med dem (helst spørsmål og svar). Lag av dem en kort samtale over ens feriereise ombord på en turistbåt.

провести отпуск; на борту туристского теплохода; северные районы страны; пробыть где-либо несколько дней; живописная природа; канал, который соединяет два моря; осмотр достопримечательностей; окрестности города; восхищаться чем-либо; произвести сильное впечатление; удовлетворить чей-либо вкус; принимать солнечные ванны; сойти на берег; собирать грибы и ягоды; рвать цветы; обращать чье-либо внимание на что-либо.

6. Sett inn passende ord eller uttrykk fra teksten.

1. På østsiden av Oslofjorden ligger Ingierstrand, som er et av Norges største og mest moderne utstyrte ... 2. På brygga ved Rådhuset er det vanlig svært ..., for turistene samles her for å ta en båttur. 3. Det kan vel ikke tenkes noe herligere enn å feriere ... på et komfortabelt ... 4. I Leningrad er det mange ...

museer og en mengde arkitektoniske ... 5. Da jeg oppholdt meg i en liten landsby hvor foreldrene mine bor, gikk jeg til skogs for å ... bær og ... 6. Turistene liker å spasere langs granittkledde ... i Leningrad og beundrer skjønnheten av byens arkitektur. 7. ... på skipet hadde alle moderne bekvemmeligheter. 8. Alle sto på øverste ... og ... ruinene av et gammelt ... 9. Norsk Folkemuseum, som ligger på Bygdøy og som er egentlig et ..., består av mange vakre trebygninger fra forskjellige steder i Norge. 10. Når jeg ferierer nede ved sjøen, pleier jeg å ligge i solen, ... og hoppe ut i vannet fra ... 11. Klimaet i Norge er mye mildere enn man kunne tenke seg, og det ... at Golfstrømmen går langs kysten. 12. I campingen så vi en mengde fargerike ... og biler.

7. Tenk Dem at det er Deres gode venner hvem har tilbrakt sin ferie ombord på en turistbåt og hvem er nå kommet til Dem på besøk. Still til Deres venner slike spørsmål om deres ferie at de blir faktisk nødt til å fortelle Dem utførlig alt hva det står i tekst I.

8. Hør på lydbåndopptaket til teksten «Min sommerferie i fjor» enda en gang og gjenfortell etterpå innholdet av teksten så detaljert som det bare lar seg gjøre.

9. Oversett disse korte samtaler til norsk skriftlig:

1. Как вы отдыхали по время отпуска в прошлом году? — Мы все лето прожили в деревне у своих родственников. — А каковы ваши планы на этот год? — Мы хотим провести весь отпуск на борту туристского теплохода. — Вам удалось уже достать билет? — Еще нет, но я думаю, что все будет в порядке. 2. Вы когда-нибудь были в Ленинграде летом, когда там белые ночи? — Да, конечно, несколько раз. — И, наверное, гуляли ночью по гранитным набережным Невы, не правда ли? — Само собой разумеется. — А как вы проводили время днем? — В этом городе так много интересного, что мы были заняты с утра до вечера. — Вы, очевидно, посетили все музеи в городе? — Да, и не только в самом Ленинграде, но и в его пригородах. 3. Скажите, пожалуйста, природа в этих северных краях красивая? — Да, очень. Мне кажется, она напоминает природу вашей страны. — Вот как! Что вы имеете в виду? — Здесь много озер, бурных речек, гранитных скал и живописных лесов. — Я думаю, там летом много туристов? — Конечно. Летом разноцветные палатки туристов можно видеть вдоль всех речек и на берегах больших и малых озер. — Туда лучше ехать поездом или пароходом? — Я полагаю, лучше всего самолетом. Поездка на поезде или пароходе занимает слишком много времени.

10. Les høyt og oversett denne samtalen til russisk. Gjenfortell dens innhold etterpå i direkte tale. Gjør dette sammen med Deres kollega.

En tur til Bergen og Trondheim

D.: Jeg skal snart på en seks-åtte dagers reise rundt om i Norge. Vil du bli med, Ole?

O.: Med fornøyelse, min kjære venn. Hvor skal du hen?

D.: Jeg ville gjerne reise helt opp til Mo i Rana.

O.: Hva er det du sier? Se på kartet hvor store avstander det gjelder. Se her, i «Rutebok for Norge».

D.: Ja, du har rett i det, Ole. Men jeg har så stor lyst til å se de nordliggende områdene som jeg har lest så mye om.

O.: Det kan du gjøre en annen gang.

D.: Jeg er enig med deg om å ta en kortere tur. Hva kan du anbefale?

O.: Nå gjelder det om å få sett ordentlig på både Bergen og Trondheim, som er våre to største byer etter hovedstaden Oslo.

D.: Nei, jasså! Det var interessant. Jeg vet at det finnes mange severdigheter på begge steder, men kunne vi ikke...

O.: Nei, det kunne vi ikke! Hvis du mener at vi skal gjøre oss fort ferdig med Bergen. Jeg skal vise deg så mange maleriske gater og hus og utsikter både der og i Trondheim at du ville ønske vi hadde en hel uke på hvert sted.

D.: Ja, nå begynner du å overtale meg! Og siden du er så elskverdig å være min guide, så får jeg bare høre hva du anbefaler.

O.: Vårt opphold der kommer du vel aldri til å glemme. Men nå til saken. La oss bestemme reiseruten og transportmidlene.

D.: Jeg har alt tenkt på det. La oss ta dagtoget fra Oslo til Bergen og siden fortsette med skip fra Bergen til Trondheim.

O.: På denne måten vil du også oppleve Norge fra sjøen, og vi får korte opphold både i Ålesund, Molde og Kristiansund underveis. Da kan du løpe rundt i full fart og se alt, mens båten ligger ved brygga.

D.: Ja, det vil jeg gjerne! Jeg gleder meg virkelig til alt dette. Men etter Trondheim, hva da?

O.: Har vi tid, foreslår jeg at vi tar dagtoget igjen, denne gangen over Dovrefjell og nedover den berømte Gudbrandsdalen via Lillehammer til Oslo. Og er vi i tidsnød, så kan vi ta flyet. Det bruker bare to timer på strekningen Trondheim — Oslo.

D.: Det stemmer, pluss like mye tid på busser og i venterom. Jeg ville foretrekke å ta toget, iallfall denne første gangen. For da kan man få bedre kontakt med både landskapet, gårdene, stasjonsbyene — og ikke minst de mennesker som bor der.

11. Be to av Deres kolleger lese opp dialogen i øvelse 10 høyt for Dem, og tenk Dem så at De nettopp har fått høre to venner snakke sammen om en feriereise som de har lyst til å foreta rundt om i Norge. Fortell etterpå detaljert om hva disse to venner har spurt, sagt og foreslått hverandre.

12. Tenk Dem at De er nå i Oslo og har anledning til å foreta en sju dagers rundreise i Sør- og Vest-Norge sammen med en av Deres norske venner. Lag en for dette tilfellet passende samtale med Deres venn og spør ham om de mest interessante ruter, byer, transportmuligheter, billett- og hotellpriser, severdigheter og andre turistattraksjoner, osv. Be en av Deres kolleger agere Deres norske venn.

13. Oversett denne samtalen fra russisk til norsk skriftlig:

А.: Скажите, господин Енсен, где вы собираетесь провести свой летний отпуск?

Е.: Я еще не знаю точно. Возможно, мы с женой поедем к нашим родственникам, которые живут в Западной Норвегии. А вы?

А.: Я хочу отправиться куда-нибудь в южные районы страны. В это время года там не очень много отдыхающих, и я надеюсь, что легко найду какую-нибудь туристскую гостиницу.

Е.: Да, это неплохая идея. Вы правы. Трудно представить себе что-либо более приятное, чем отдохнуть после трудового года на берегу моря.

А.: Сначала я хотел тоже поехать в горную местность, но моя жена убедила меня в том, что летом для детей море самое главное, и я согласился ехать на юг.

Е.: Это верно, но я хочу посмотреть западные фиорды, побродить по горам и лесам, половить рыбу в многочисленных реках и озерах.

14. Les samtalen i øvelse 13 enda en gang og fortell etterpå i indirekte tale hva herr Jensen og hans venn snakket om. Gjør det så detaljert som De bare kan. Gi så Deres kommentarer til både herr Jensens og hans venns planer og si hvem av dem, etter Deres mening, har valgt mer interessant måte å tilbringe sin ferie på, og hvorfor De mener det.

15. Les og oversett denne teksten til russisk. Gjenfortell innholdet av den etterpå. Vis på kartet hvorledes familien Larsen reiste, og si hva De mener om selve reiseruten.

På reise

I fjor sommer var familien Larsen på ferie på Vestlandet. De reiste en onsdag kveld med tog fra Oslo til Bergen, og der bodde de i to dager hos sine venner Jensens. I Bergen var de heldige med været, det regnet ikke, det var solskinn og svært varmt begge dager. Barna var ute og badet nesten hele dagen.

Lørdag ettermiddag seilte de med båt fra Bergen til Sognefjorden. Det var dessverre dårlig vær på kysten og barna ble litt sjøsyke. Men inne i Sognefjorden var det bedre vær, og da var de oppe på øverste dekk for å se på de mektige snøkledde fjellene. Larsen kjente en bonde inne i Lærdal, og de besøkte ham på gården hans. Her inne prøvde Larsen å fiske laks i Lærdalselva sammen med bonden, men det lyktes ham ikke å få noe på kroken.

Tirsdag morgen reiste de med buss over fjellet til Valdres, der de bodde på et turisthotell et par dager. Her fisket både Larsen og Olav mye fin ørret. Været var ikke så godt, men det regnet ikke mye, og de hadde mange fine turer innover fjellet. Fredag reiste de videre med buss til Fagernes og derfra reiste de med tog hjem til Oslo.

16. Tenk Dem at De snakker med herr Larsen etter at han kom tilbake til Oslo etter sin feriereise rundt om i Vest-Norge (les øvelse 15 enda en gang). Hvilke spørsmål skulle De stille ham om hans families reise for å avklare noen detaljer som ikke er nevnt i teksten? Be ham om noen råd m.h.t. en liknende reise, som De selv har lyst til å foreta i nærmeste framtid.

17. Oversett denne samtalen til norsk. Gjenfortell den etterpå sammen med Deres kollega i direkte tale.

А.: Господин Берг! Мне сказали, что вы хотите совершить туристскую поездку в Советский Союз в свой отпуск. Это правда?

Б.: Да, это так. Возможно, этим летом мы с женой поедем туда. Нам обоим хочется увидеть вашу великую страну и посмотреть на ее природу и достопримечательности. Говорят, у вас очень много живописных старинных городов.

А.: Это правда. Я уверен, что вы не пожалеете, если поедете туда. Такая поездка будет очень интересной, и вы долго будете вспоминать о ней.

Б.: Скажите, а как лучше всего ехать: туристским автобусом, поездом, пароходом или, может быть, на легковой машине?

А.: Это зависит от вас. Если вы хотите увидеть побольше городов и различных районов СССР, то лучше всего путешествовать самолетом. Это, конечно, сравнительно дорого, однако экономит массу времени.

Б.: Нет, мы не будем торопиться, и, кроме того, моя жена не любит летать на самолетах.

А.: Тогда поезжайте на легковой машине. Ведь у вас есть машина?

Б.: Вот как!? Почему вы так считаете? Говорят, в России мало хороших дорог и мотелей для автотуристов.

А.: Вы ошибаетесь, господин Берг. Сейчас в нашей стране есть очень много первоклассных автодорог, которые связывают все крупные города, порты, места отдыха и т. д. Фактически во всех этих местах есть также современные мотели, кемпинги и рестораны.

Б.: Это все очень интересно! А где я могу получить конкретные сведения о туристских маршрутах, ценах за гостиницы, питание и т. д.?

А.: Лучше всего позвонить в отделение нашего бюро путешествий «Интурист» или посетить его. Оно находится в Осло. Вот телефон этого отделения.

Б.: Большое спасибо. Я сегодня поговорю с женой и позвоню туда в ближайшие дни. Я очень благодарен вам за ваш рассказ и советы.

18. Les og oversett disse utsagn og kom med noen kommentarer, bemerkninger eller replikker til dem. Si dem enig med utsagnet eller innvend mot noe i det, be en om å forklare noe i setningen eller bare bekreft den osv., alt etter innholdet av utsagnet.

1. Jeg har aldri sett så flott skiterreng så nær en stor by som i Oslos omegn. 2. Sommeren er så kort her i Norge, og det er ikke alltid riktig varmt. 3. Hvis jeg blir kjent med noen som har en god motorbåt, skal jeg øve meg på vannski. 4. Vi har et stort ønske om å reise rundt om i vårt land og ta se nye byer og vår vakre natur. 5. Mange som bor i Middelhavsbyer, foretrekker å tilbringe sin ferie i noe nordliggende land, hvor det ikke er særlig varmt midt på sommeren. 6. Når en går opp til fjells, er det best å kle godt på seg. 7. Det er et vidunderlig vær i dag. Er det alltid sånt i mars her? 8. Jeg syns at ferien nede ved sjøen er det beste en kan tenke seg. 9. Det er ikke noe bedre enn å feriere i en liten hytte på fjellet like ved noe vann. 10. Jeg føler meg ikke så godt og derfor ville jeg gjerne tilbringe min ferie i noe feriehjem. 11. Hele sommeren spaserte han i skogen, plukket bær og sopp og fisket ørret i store elver. 12. Jeg ville aldri anbefale noen å reise til denne byen på denne tiden av året.

19. Oversett dette brevet til norsk skriftlig.

Мосс, 1.VII.1979 г.

Мой добрый друг, дорогой А.!

Я получил вчера твое письмо и очень рад, что у тебя все хорошо. Как ты пишешь в конце письма, очень скоро ты получишь отпуск и будешь отдыхать целых три недели. Я не знаю ничего о твоих планах, но если ты еще не решил, где будешь проводить свое свободное время, то разреши мне предложить тебе приехать сюда, в наш маленький городок. Здесь ты отдохнешь очень хорошо. У нас есть замечательный пляж с гостиницей для туристов. Недалеко от города есть очень живописные шхеры, где можно удить рыбу. Обычно в это время года здесь бывает не особенно многолюдно. Здесь есть возможность заниматься всевозможными спортивными играми, совершать прогулки пешком в горы, в лес и на горные озера. Можно взять лодку и идти на веслах вдоль берега фиорда или взять напрокат парусную лодку и покататься под парусом. Если ты не хочешь останавливаться в гостинице, ты можешь жить у меня дома или найти хорошую комнату по сходной цене. Что ты думаешь об этом предложении? Напиши мне ответ в ближайшее время.

С приветом, твой *Б.*

20. Les teksten av brevet i øvelse 19 enda en gang og lag på grunnlag av det en telefonsamtale mellom A. og B. Be Deres kollega agere herr A., og prøv å overtale ham til å komme til Deres by når han får sin sommerferie.

TEKST 2

DET ER MANGE MÅTER Å FERIERE PÅ

Finland, Sverige og Norge er i de senere årene stadig blitt omtalt som Europas grønne hjørne. Disse landene er i ferd med å bli det viktigste rekreasjonsområdet for en hel verdensdel. Omtrent 60 prosent av landarealet i Norge er fjelltrakter, Norge har også omkring 5000 kvadratkilometer isbreer og 15 000 kvadratkilometer vannflate i ferskvann. Det er altså ikke rart at det er omtrent 1 million utenlandske turister som kommer til Norge hvert år for å tilbringe sin ferie der.

I Norge er det mange muligheter for å oppleve naturen, for å drive et rikt og allsidig friluftsliv i skog og fjell. Der finner man rike muligheter for å dyrke spesialinteresser av mange slag. For naturfotografen, f. eks., finns det ingen geografiske begrensninger: han vil finne motiver overalt. Mer begrenset er selvfølgelig brevandrerens operasjonsfelt. Men selv han har mye å velge mellom. Men for den friluftshobby som sikkert

har de fleste tilhengerne i dag, sportsfisket, er mulighetene overveldende. Spredt over hele landet finns det i Norge bortimot 300 000 vatn, bundet sammen av bekker og elver. Til Norge kommer det en mengde utenlandske turister med fiskestang. Og det som gjør sportsfisket i Norge til kanskje det mest attraktive i Europa, er rikdommen på vatn og elver i en mangfoldig og vekslende natur. Det er også veldig attraktivt at i Norge trives det godt så verdifulle fiskearter som laks og ørret. De forekommer så å si overalt, fra sjøkanten og like opp til de kalde og klare sjøene helt oppunder breene.

Dyrelivet har en ganske spesiell interesse for friluftsfolk flest — et møte med ville dyr er alltid en opplevelse. Her, som for fisket, gjelder det at vekslende naturforhold og enkelte særlig verdifulle dyrearter gjør Norge til et godt land for jegere.

For dem som liker å vandre og vil oppleve sommerfjellet på en tur fra hytte til hytte, står 150 turisthytter til disposisjon. Disse hyttene eies av landets vel tretti turistforeninger. Men i tillegg finns det en god del privateide turisthytter. Men de som vil bo i telt i fjellet, skal være oppmerksom på at det også er plass i overflod for dem i de fineste områdene i de forskjellige landsdelene.

Det er godt å oppleve den herlige norske naturen med ryggsekk, telt og sovepose. Men hva skal gjøre de som har familie og barn? For disse er mulighetene til billig ferie ikke så mange og rike. I Norge er det ikke så mange barneinstitusjoner hvor barna kan tilbringe sommeren. Heller ikke mange er rekreasjonssteder og feriehjem for eldre og syke mennesker. For å feriere i så tilfelle må man ha mange penger.

For mange er og blir likevel sjøen det viktigste. Der er nok av badesteder langs hele Oslofjorden. Hvis man vil lenger bort, kan man dra ned på Sørlandet. På de fleste stedene i Sør-Norge vil man lett finne et hotell eller pensjonat. Mange av slike badesteder har en deilig badestrand, hvor hele familien kan slå seg ned for å bade og sole seg. Barna gleder seg kanskje mest over dette herlige livet på sjø og land. Stranden er full av badende, kvinner og menn, voksne og barn. De tilbringer største delen av dagen der. De bader og ligger i solen for å bli brune. Mange foretrekker å bade fra et skjær lenger ute. Derfor er det nokså vanlig at tilreisende leier en liten robåt når de feriere ved sjøen. Har man fått tak i båt, kan man også dra ut og prøve å få noe på kroken. Som sagt er det svært populært blant store og små.

I de senere årene er kombinasjonen bil/tur-ferie blitt populær som en ny ferieform. For dem som planlegger å feriere på den måte, står campinger til disposisjon.

Ja, det er mange måter å tilbringe sin ferie på i Norge, hvis man har råd til det og er ung og frisk.

Noen forklaringer til teksten

Det er mange måter å feriere på.	Есть много способов провести свой отпуск.
Norge er blitt omtalt som ...	о Норвегии говорят, как о ...
være i ferd med å bli	становиться (чем-либо)
vannflate i ferskvann	поверхность (площадь) пресноводных водоемов
det er ikke rart at ...	нет ничего странного в том, что ...
oppleve naturen	познать природу, хорошо познакомиться с природой
av mange slag	многих видов, различные
ha mye å velge mellom	иметь большой выбор
spredt over hele landet	разбросанные по всей стране
her gjelder det at ...	в этом отношении важно то, что ...
skal være oppmerksom på at ...	не должны упускать из виду, что ...
er og blir	есть и остается (чем-либо)
vil lenger bort	хотят уехать подальше (от города)
slå seg ned	остановиться, разбить лагерь, обосноваться
få tak i noe	заполучить что-либо в свое распоряжение

Øvelser og oppgaver

21. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les den høyt og oversett til russisk.

22. Svar på disse spørsmålene:

1. Hvordan blir Finland, Sverige og Norge omtalt i de senere årene? 2. Hvorfor er disse landene i ferd med å bli Europas viktigste rekreasjonsområde? 3. Hvor mange utenlandske turister kommer til Norge hvert år? 4. Hvorfor er det mange muligheter for å oppleve naturen i Norge? 5. Hvem har et stort operasjonsfelt for sine interesser? 6. Hva slags friluftshobby har de fleste tilhengerne i dag? 7. Hvorfor er sportsfisket i Norge det mest attraktive i Europa? 8. Hvorfor viser mange stor interesse for dyrelivet? 9. Hvordan kan de som liker å vandre med ryggsekk, løse overnattingsproblemet? 10. Er det lett å feriere for dem som har barn eller kanskje er blitt gammel og syk? 11. Hva kan man finne langs Oslofjorden og på Sørlandet? 12. Hvordan løser man der mat- og

boligproblemet? 13. Hvordan tilbringer de tilreisende største delen av dagen ved sjøen? 14. Hvem gleder seg mest over det herlige livet ved sjøen? 15. Hvem bruker campingene?

23. Finn i teksten alle avledete substantiver med suffikser og forklar suffiksenes betydning.

24. Finn på synonymer til disse ord og ordgrupper og lag noen setninger med dem (helst spørsmål og svar), henholdsvis med et ord og et synonym til det.

i de senere årene; å være i ferd med å gjøre noe; et landareal; et trakt; en spesialinteresse; overveldende; en god del; attraktiv; mangfoldig; så å si; å feriere; å sole seg; herlig; å få tak i noe; populær; å planlegge; en sjøkant.

25. Sett inn passende ord eller uttrykk fra teksten.

1. Krim og Kaukasia er ikke de eneste ... i vårt land. 2. En fotballkamp mellom de ledende lag i landet er alltid en riktig ... for fotballinteresserte. 3. Det billigste er å drive ... i skog og fjell. Det er også meget behagelig. 4. I Norge er det mange isbreer, så det er mange ... som kommer hit for å vandre deroppe. 5. Guiden gjorde oss ... på at det kunne bli kjølig i fjellet. 6. Jeg er også ... av sportsfisket, for jeg er svært glad i å sitte med ... ved et vann eller ei elv. 7. Det som er mest ... i Nord-Norge, er selvfølgelig midnattssolen. 8. I Norge er geografiske forhold meget ... fra landsdel til landsdel. 9. I Sovjet-Unionen trives det mange ... arter av dyr og fisk. 10. Min venn er svært glad i å ... med ryggsekk bak ryggen. Han pleier å overnatte i ... og sove i ... 11. Det fins en god del ... langs hele Svartehavskysten. De fleste av dem har en herlig ... 12. Hvor har du ... ? Du er så ... ! — Jeg var på Sørlandet og solte meg der største delen av dagen.

26. Oversett disse ordgrupper til norsk og lag noen spørsmål med dem. Be Deres kollega besvare dem.

курортный район; общаться с природой; заниматься туризмом; найти богатые возможности для чего-либо, поле деятельности; иметь много сторонников (поклонников); быть привлекательным; разнообразные природные условия; путешествовать по лесам и горам; обосноваться в курортном месте; снять комнату.

27. Gjenfortell innholdet av teksten «Det er mange måter å feriere på».

28. Oversett disse spørsmål og svar til norsk skriftlig:

1. Где в этом районе можно попробовать половить на удочку лосося или форель? — Почти в любой горной речке

или горном озере. 2. Говорят, что недалеко от Осло есть замечательные пляжи. Это правда? — Да, это так. Однако в жаркие дни летом там очень многолюдно. 3. Правда ли, что в этой стране очень распространен туризм? — Да, летом целые семьи путешествуют с рюкзаками по горам и лесам. 4. Что привлекает так много туристов в Северную Норвегию? Прежде всего белые ночи, полуночное солнце и дикая природа. 5. Насколько я знаю, в прошлом году ты провел свой отпуск в каком-то доме отдыха у моря. Ты хорошо отдохнул? Конечно, там были все возможности для этого. 6. Природные условия в этой стране очень разнообразны, насколько я знаю. — Это верно. Именно поэтому здесь так много различных диких животных и птиц. 7. Я вижу, тебе очень нравится фотографировать природу, не так ли? — Да, это фактически мое хобби, как у многих в наше время. 8. Конечно, есть много способов провести свой отпуск. Я предпочитаю туризм. А ты? — А мне нравится постоять с удочкой у какой-нибудь бурной речки в горах.

29. Tenk Dem at De snakker med en av Deres norske bekjente om forskjellige feriemuligheter om sommeren for en alminnelig norsk familie. Be en av Deres kolleger agere denne nordmannen og still ham alle mulige spørsmål om alt hva kan være av interesse for Dem i denne forbindelse og passer for en samtale i et slikt tilfelle.

30. Les og oversett denne dialogen til russisk. Gjenfortell dens innhold etterpå i direkte tale sammen med en av Deres kolleger.

Ferieplaner

A.: Nå, Fredrik, hvor har du tenkt å dra med din familie i sommer?

F.: Jeg vet sannelig ikke. Vi har ikke bestemt oss ennå. Det er temmelig vanskelig å tilfredsstille alle parter. Hva planlegger du å gjøre?

A.: Jeg tror vi drar ned til sjøen og skal ligge der en del av tiden. Senere tenkte vi å ta en billur og reise en ukes tid opp på fjellet.

F.: Lar dere barna bli alene igjen da?

A.: Nei, vi sender dem til noen av våre slektninger, som har et deilig sommersted nede på Sørlandet. Jeg mener de har det bra nok der — de liker dessuten sjøen mye bedre enn fjellet. Det er bedre for barna å løpe i badedrakt på stranden enn å sitte i bilen hele dagen. — Hvor pleier dere å reise hen?

F.: For holdt vi oss her i Oslofjorden. Men i de senere år dro vi til forskjellige badesteder. Hvor, spiller ingen rolle

for barna. Hovedsaken er at de får sol og luft og vann på kroppen.

A.: Hvordan ordner du deg? Tar du inn på hotell eller leier du værelse og bor privat?

F.: Vi har prøvd begge deler. I år skal vi kanskje leie en hytte, eller bo i et pensjonat. Apropos — kan ikke du bli med oss? Så kunne vi være sammen. Det skulle være veldig hyggelig.

A.: Det var en god idé! Men jeg må snakke med min kone først og høre hva hun synes om det.

F.: Ja, gjør det, og så la meg få beskjed så snart som mulig.

31. Tenk Dem at De nettopp har fått høre på to venners samtale om sine ferieplaner (les øvelse 30 enda en gang eller be Deres kolleger lese den opp høyt for Dem). Gjenfortell innholdet av denne samtale i indirekte tale.

32. Oversett denne samtale fra russisk til norsk skriftlig. Gjenfortell dens innhold etterpå i direkte tale.

С.: Здравствуй, Пер! Мы давно с тобой не встречались. Где ты планируешь проводить свой отпуск?

П.: Добрый день, Сверре. Мы с женой еще не решили точно, нам хотелось бы поехать на юг, к морю.

С.: А как вы будете там устраиваться? У вас там есть родственники?

П.: Да, семья брата собирается ехать за границу, и на это время они предоставляют в наше распоряжение свой домик.

С.: Да, вам повезло. Это не будет стоить больших денег. А ведь море для детей самое главное.

П.: А ты, Сверре, куда собираешься отправиться? Насколько я помню, ты всегда был поклонником туризма.

С.: Да, ты прав. Все последние годы я бродил по горам и лесам с рюкзаком и палаткой или от одной туристской хижины к другой. Но теперь все по-другому.

П.: Что ты имеешь в виду?

С.: Во-первых, я женился и теперь надо принимать во внимание желания жены. Во-вторых, я купил машину и мне уже больше не хочется ходить пешком.

П.: Вот как! И какие же у вас теперь планы?

С.: Моя жена любит отдыхать со всеми удобствами. Мы думаем провести отпуск в гостинице или пансионате в Южной Норвегии.

П.: Для этого надо иметь средства. Во время купального сезона там очень высокие цены.

С.: Это верно. Но мы поедем туда на машине, и я надеюсь, что мы сможем жить в кемпинге.

П.: Счастливого пути!

С.: Спасибо. И тебе того же.

33. Besvar disse spørsmålene og kom med noen kommentarer eller forklaringer for å begrunne svaret.

1. Hvor tenker De og Deres familie å tilbringe ferien i år? 2. Er det lett å tilfredsstille alle parters ønsker når det gjelder sommerferien? 3. Planlegger De ikke å dra ned til sjøen denne sommeren? 4. Hvordan pleier De å feriere om vinteren? 5. Vil De ikke reise for en ukes tid opp på fjellet? 6. Holder dere dere i byen om sommeren eller reiser noensteds hen? 7. Hvordan løser dere mat- og boligproblem når Deres familie er på ferie? 8. Liker De å feriere i et feriehjem eller et annet rekreasjonssted? 9. Har De aldri prøvd å oppleve friluftslivet med ryggsekk og telt? 10. I hvilken tid hadde De ferien Deres i fjor? 11. Hvilke transportmidler brukte De da De var på ferie? 12. Var De fornøyd med ferien? Hvorfor? 13. Var dere heldige med været? 14. Var alle partene tilfredsstilt?

34. Oversett denne teksten til russisk ved hjelp av ordbok. Gjenfortell dens innhold etterpå. Lag en samtale på grunnlag av denne teksten.

Campinger i Oslo

Bogstad Camping eies av Oslo kommune. Den daglige drift står Norges Automobilforbund (NAF) for. Anlegget tilfredsstiller de internasjonale krav og helsedirektoratets forskrifter. Campingplassen ligger i naturskjønne omgivelser med rike muligheter for variert friluftsliv med bading i Bogstadvannet og turer i Oslomarka. På 150.000 m² er det plass til 1000 enheter (kjøretøy og telt). I campinghuset er det velassortert butikk, kafeteria, kiosker, postkontor, veksling, bensinstasjon etc. Det finnes også 20 hytter på campingplassen. Hver av hyttene har plass for 4—5 personer. Hyttene er møblert med pene bondemøbler og har moderne bekvemmeligheter: elektrisitet, kjøleskap, kokemuligheter.

Oslo kommune eier og NAF driver campingplassen på Ekeberg, i likhet med Bogstad Camping. Plassen ligger syd for Oslos sentrum og like opp for Mosseveiens innkjøring ved «Gamlebyen». Ekeberg Camping er, i likhet med Bogstad Camping, bygget ut til en tidsmessig og moderne campingplass. Campingplassen ligger på en høyde med ypperlig utsikt over byen, åsene og havnen. 600 enheter (kjøretøy og telt) får plass på 50.000 m². Her kan man finne en velassortert butikk og salgkiosk.

35. Les og oversett disse utsagnene. Kom etterpå med noen replikker eller kommentarer til hvert av dem, f. eks. si Dem helt eller delvis enig med hovedtanken i utsagnet, innvend noe mot det, be presisere noen detaljer i det eller bare kommenter utsagnet på en eller annen måte.

1. Hvis De skal oppholde Dem en tid i Norge om sommeren, bør De reise til et badested. 2. På de fleste steder i Sør-Norge kan man lett finne et hotell for turister, som kommer hit under badesesongen. 3. Om sommeren er badestedene langs Oslofjorden fulle av mennesker som foretrekker å feriere ved sjøen. 4. Nordmennene er svært glade i å drive friluftsliv i skog og fjell med ryggsekk bak ryggen. 5. Ute på skjærene kan vi se mennesker som fisker, soler seg, bader eller seiler i små seilbåter. 6. Det er ikke så vanskelig å løse mat- og boligproblemet under badesesongen i Norge hvis man bare har penger. 7. Før slo vi oss ned på landet ikke langt fra Moskva, men nå foretrekker vi å reise til sjøen. 8. I Norge er det mange isbreer og isbrevandrere fra hele Europa kommer hit for å drive sin hobby. 9. Min venn er ikke noen jeger, han er naturfotograf og foretrekker å gå på jakt med fotoapparatet. 10. Norge er rikt på vatn og elver med ferskvann og det gjør Norge til et godt land for tilhengere av sportsfisket. 11. Særlig interessante områder for friluftsliv kan man finne nesten overalt i ytre strøk i Nord-Norge. 12. Turisthyttene, som ligger en dagsmarsj fra sted til sted, eies av forskjellige turistforeninger og den største av dem er Den Norske Turistforening. 13. Det kan vel ikke tenkes noe herligere enn en ukes tid nede ved sjøen, når man er trett av arbeidet i byen. 14. I nærheten av hotellet vil en ofte finne en tennisplass, og i hagen er det som regel anledning til allslags spill og lek. 15. Jeg liker meg så godt her i denne byen at jeg gjerne ville slå meg ned her for godt, hvis jeg bare kunne.

36. Oversett denne samtale fra russisk til norsk skriftlig.

П.: Ну, наконец-то мы покончили с экзаменами. Теперь можно по-настоящему отдохнуть. А что вы думаете, друзья?

Х.: Я хотел бы куда-нибудь уехать. Я не хочу провести все наши каникулы здесь в Бергене. Здесь так дождливо.

П.: Может быть, ты что-нибудь посоветуешь, Арвид?

А.: Я предпочел бы поехать в Южную Норвегию к морю покупаться, позагорать. Мне кажется, я мог бы лежать целыми днями на солнышке и ничего не делать.

П.: В Южную Норвегию? Это ведь очень далеко. Что ты, Ханс, скажешь на это?

Х.: Конечно, трудно себе представить что-либо лучше, чем отдых у моря. Но я думаю, там сейчас очень много народу.

А.: Ничего, мы можем взять напрокат палатку и спальные мешки. Рюкзаки у нас у всех есть. Ну, что вы на это скажете?

Х.: Это неплохая идея. Может быть, действительно поедем туда, Пер?

А.: Да это просто чудесно! Вы не можете себе представить, как я рад предстоящему отдыху. Вы оба будете очень довольны.

П.: Я согласен. Когда мы отправимся и на чем?

Х.: Ну, скажем, завтра или послезавтра дневным поездом из Бергена на Кристиансанд. Вы согласны с этим?

П.: Мне кажется, поездом очень долго. Нам придется в Осло делать пересадку на Кристиансанд. Дорога займет у нас более суток. Однако другого выхода нет, к сожалению.

А.: А если лететь самолетом?

Х.: Это будет слишком дорого. К тому же, мне бы хотелось посмотреть окружающую природу из окна вагона.

П.: А обратно в Берген можно поехать на теплоходе вдоль всего западного побережья.

А.: Вот и отлично. Тогда мы сможем посмотреть на Западную Норвегию с моря. Я тоже поеду обратно в Берген на теплоходе, хотя я часто чувствую себя плохо в море.

Х.: Тогда давайте ближе к делу. Мы ведь еще должны уложить вещи в дорогу.

А.: А я поеду покупать билеты. Сейчас, в середине летнего сезона, это не так-то легко. Но не беспокойтесь. Я все улажу.

П.: Не задерживайся очень долго. Мы должны еще кое-что купить для нашего путешествия.

А.: Если все будет хорошо, я вернусь часа через полтора.

Х.: Мы подождем тебя и затем все вместе пойдем делать покупки.

37. Oversett dette brevet til russisk og gjenfortell dets innhold etterpå.

Oslo, 21. april 1979

Kjære Einar!

Takk for ditt siste brev av 30. mars. I dag er det lørdag og jeg har min fridag, så jeg har virkelig god tid til å sette meg ned og svare. Ellers har jeg nok å gjøre, vet du.

Du spør i brevet ditt om vi kommer og besøker deg til sommeren. Vi er ennå ikke sikre på hva vi kommer til å gjøre. Vi får se. Vi tror vi kanskje kommer til å ta en biltur over til Vestlandet. I så tilfelle er det jo mulig vi kan besøke din vakre bygd. Vi minnes ofte hvor hyggelig vi hadde det der siste gang vi var der. Jeg glemmer ikke den fine hytta du bor i, med utsikt over hele dalen.

Vi vet ikke riktig når vi kommer til å reise på ferie ennå, men det blir kanskje på samme tid som i fjor, det vil si i første halvdel av august. Vi skal snart planlegge alt i detaljer og da skal du få vite hvor turen går og hvordan vi skal ordne det hele. Vår eldste datter kommer ikke til å bli med oss i år. Han skal til Sørlandet med sin gode norske venninne. På den annen side kommer vi muligens til å ta med oss min kollegas yngste sønn, som er vår gutts beste venn og klassekamerat.

Forøvrig har vi det bare bra og holder oss stort sett friske. Mens jeg husker det — hvordan står det til med gamle Per som bor ikke langt fra deg? Du må hilse ham så meget fra meg.

Nå kommer min kone Marie og sier at jeg må slutte for hun skal dekke middagsbordet her hvor jeg sitter og skriver. Så dette blir alt for denne gang. Mange hilsener fra oss begge. Skriv snart igjen.

Hilsen. *Viktor.*

38. Be en av Deres kolleger lese opp for Dem den norske oversettelsen av dialogen i øvelse 36. Tenk Dem at De hører på en samtale mellom tre venner — norske studenter — om sin sommerferie. Gjenfortell innholdet av deres samtale i indirekte tale.

39. Les teksten i øvelse 37 enda en gang og tenk Dem at det er De som skriver dette brevet til Deres norske venn Einar. Tenk Dem at istedenfor å skrive dette brevet, ringer De til Einar og forteller ham alt hva det står i brevet. Lag en telefonsamtale som kan passe for dette tilfelle. Be en av Deres kolleger agere Einar.

40. Tenk Dem at De snakker med en av Deres norske bekjente om feriemuligheter for et alminnelig sovjetmenneske. Fortell ham om alle mulige og mest populære måter å tilbringe sin ferie på for en arbeiderfamilie i Sovjet-Unionen. Be en av Deres kolleger agere denne nordmannen hvem De snakker med, og stille Dem tilsvarende spørsmål om dette emnet.

Ordliste til tekstene og dialogene i leksjon 13

være vant til noe	быть привычным к чему-либо
lykkes, lyktes, lykkes	удаваться, посчастливиться
ombord	на борту, на борт
minnes, mintes, minnes	вспоминать
herlig	великолепный, чудесный, прекрасный

herlighet, -en
herligheter, *fl.* — великолепие, величие, красота
starte, -t, -t — красоть
billett, -en, -er (til noe) — отправляться в путь, начинать
oppe||holde seg, -holdt, -holdt — билет (на что-либо)
opphold, -et — пребывать, находиться
be||se, -så, -sett — пребывание
historisk — осматривать
palass, -et, -er — исторический
naturskjønn — дворец
syn. malerisk — живописный

opplev||e, -de, -d (noe) — наблюдать, переживать что-либо, быть свидетелем чего-либо

opplevelse, -n, -r — впечатление, событие
inntrykk, -et, - — впечатление
gjøre inntrykk på noen — произвести на кого-либо впечатление

kahytt, -en, -er — каюта
tilfredsstil||le, -te, -t — удовлетворять
luftkondisjoneringsanlegg, -et — кондиционер, установка для охлаждения и очистки воздуха

bar, -en, -er — бар
merke, -t, -r — знак, значок
dekk, -et, - — палуба
ta solbad — принимать солнечные ванны
syn. soli||e seg, -te, -t — загорать
betrakte, -t, -t — внимательно рассматривать
skyldes, skyldtes, skyldes (noe) — объясняться (чем-либо)
passer||e, -te, -t — проезжать, миновать
utløp, -et — исток (реки)
brygg||e, -n (-a), -r — причал, набережная
sightseeing [sáitsi:iŋ] *(англ.)* — экскурсия по городу, осмотр достопримечательностей

enkelt — отдельный, некоторый
vidunderlig — чудесный, дивный, замечательный

plukke, -t, -t — собирать (грибы, ягоды, фрукты), рвать (цветы)

sopp, -en, -er — гриб
friluftsmuse||um, -et, -er — музей под открытым небом
kanal, -en, -er — канал

bind̀e, bandt, bundet — связывать
telt, -et, -er — палатка
strand, -en, strender — берег, прибрежная полоса
bål, -et, - — костер
vinke, -t, -t — махать рукой
klost||er, -et, -re — монастырь
gjøre noen oppmerksom på noe — обратить чье-либо внимание на что-то
guide, -n [gaid] *(англ.)* — гид, экскурсовод
landskap, -et, -er — ландшафт, местность
beslutte, -t, -t — решить, принять решение
ferier||e, -te, -t — проводить отпуск, отдыхать во время отпуска

syn. tilbringe ferien — быть в отпуске, отдыхать (во время отпуска)
være på ferie

feriereńde, en — отдыхающий
plan||legge, -la, -lagt — планировать
fore||ta, -tok, -tatt — предпринять
gå i rute, gikk, gått — плавать, ходить по определенному маршруту, совершать регулярный рейс

rute||bok, -en, -bøker — путеводитель, туристский проспект

ordentlig,*adj., adv.* — 1) основательный, настоящий; 2) как следует, основательно

overta||le, -te, -t — уговорить, убедить
underveis, *adv.* — по пути
være i tidsnød — иметь мало времени
syn. ha dårlig tid
ha god tid — иметь достаточно времени
via *(лат.)* — через (какой-либо пункт), проездом

bonde, -n, bønder — крестьянин
mektig — мощный, грандиозный, могущественный

gård, -en, -er — хутор, двор
omta||le, -te, -t — упоминать
bli omtalt som — быть предметом упоминания, отзыва
være i ferd med noe — собираться, намереваться; начинать (что-либо)

rekreasjon, -en — отдых

rekreasjonssted, -et, -er — место отдыха
rekreasjons- (в сложн. словах) — предназначенный для отдыха

areal, -et, -er — площадь, территория, поверхность

trakt, -en, -er — край, местность
begrensning, -en, -er — ограничение
motiv, -et, -er — мотив, сюжет; причина
vandre, -t, -t — путешествовать; бродить
vandrer, -en, -e — путешественник, турист, путник

vandring, -en — путешествие, странствие
felt, -et, -er — поле, область (деятельности)
operasjonsfelt, -et — поле деятельности
tilhenger, -en, -e — сторонник, поклонник
overveldende — колоссальный; подавляющий
overveldende flertall — подавляющее большинство
spredt — разбросанный
bortimot — приблизительно, примерно
syn. nesten, omtrent, omkring, cirka, rundt

fiske||stang, -en, -stenger — удочка
krok, -en, -er — крючок
få (noe) på kroken — поймать (что-либо) на крючок
rik (på noe) — богатый (чем-либо)
rikdom, -men (på noe) — богатство (чего-либо)
gjøre noe til noe — превращать, делать что-либо чем-то

attraktiv — привлекательный, притягательный

mangfoldig — разнообразный, богатый
trives, trivdes, trives — хорошо себя чувствовать
art, -en, -er — вид
fore||komme, -kom, -kommet — встречаться, попадаться
så å si — так сказать, практически
kant, -en, -er — край, кромка; сторона
dyr, -et, - — животное, зверь
dyreliv, -et — животный мир
jeger, -en, -e — охотник
disposisjon, -en — распоряжение
stå til disposisjon for noen — находиться в чьем-либо распоряжении
stille til ens disposisjon — предоставить в чье-либо распоряжение

overflod, -en — изобилие, избыток
i overflod — в избытке
barneinstitusjon, -en, -er — детское учреждение
pensionat, -et, -er [paʊʃon'a:t] — пансионат
bade||strand, -en, -strender — пляж
slå seg ned, slo, slått — обосноваться, осесть
bli brun — загореть
være brun — быть загорелым
tilreisende, en — приезжий
lei||e, -de, -d — снять (комнату); взять напрокат

få tak i noe — заполучить что-либо
kombinasjon, -en, -er — сочетание, комбинация
form, -en, -er (for noe) — форма (чего-либо)
camping, -en, -er [k'æmpiŋ], *(англ.)* — кемпинг, палаточный городок

ordne seg, -t, -t — устраиваться
ta inn på et hotell — остановиться в гостинице
apropos [aprop'o:] — между прочим
beskjed, -en, -er — разъяснение; известие, сведение
gi beskjed — дать знать, сообщить
få beskjed — узнать, получить сведения

∇∇∇∇∇

LEKSJON 14

Лексическая тема. Гостиница, пансионат, туристская гостиница.

Грамматические темы: 1. Образование сложных имен существительных. Различные способы словообразования. 2. Словопроизводство имен существительных. 3. Субстантивация прилагательных и причастий. 4. Синтаксические способы обособления членов предложения.

1. ОБРАЗОВАНИЕ СЛОЖНЫХ ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ. РАЗЛИЧНЫЕ СПОСОБЫ СЛОВООБРАЗОВАНИЯ

В норвежском языке, как и в русском и других языках, образование имен существительных из других частей речи происходит несколькими способами:

1. Посредством сложения нескольких слов в одно слово. Такой способ словообразования называется **словосложением** (ordsammensetting). Например: en bil — en billtur *прогулка в автомобиле;* en for-glem-meg-ei *незабудка* (ei = ikke).

2. Посредством суффиксов и префиксов. Такой способ словообразования называется **словопроизводством** (ordavledning). Например: en venn — et vennskap *дружба;* en tanke — en mistanke *подозрение.*

3. Посредством **субстантивации** различных частей речи. Например: et tusen *тысяча* (от числительного); en blind *слепой человек* (от прилагательного); de gamle *старики* (от прилагательного); de undertrykte *угнетенные* (от причастия); en styrke *сила* (от глагола).

4. От основ глаголов с изменением или без изменения корневой гласной, т. е. с помощью так называемой **конверсии.** Например: å hjelpe — en hjelp *помощь;* å bruke — en bruk *использование;* å spille — et spill *игра;* å binde — et bånd *тесьма, шнур;* å kjempe — en kamp *борьба.*

5. Посредством **сокращения** слов: en bil *автомобиль* (от automobil), en buss *автобус* (от omnibus).

Основными способами образования имен существительных являются словосложение, словопроизводство и субстантивация различных частей речи, прежде всего прилагательных и причастий. (Подробно о **словосложении** в норвежском языке см. раздел «Словосложение» в грамматическом разделе урока 11 учебника).

2. СЛОВОПРОИЗВОДСТВО ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

СЛОВОПРОИЗВОДСТВО С ПОМОЩЬЮ СУФФИКСОВ

В современном норвежском языке для словопроизводства имен существительных используются, с разной степенью частотности, следующие суффиксы имен существительных: -er, -ner, -aner, -enser, -itt, -ist, -ent, -ant, -or, -ør, -inne, -esse, -ise, -e, -ske, -ling, -ing, -ning, -el, -else, -sel, -dom, -het, -d, -de, -t, -st, -est, -este, -n, -sjon, -isme, -tet, -i, -eri, -dømme, -skap, -ke, -en, -ert, -nad, -as, -me, -s, -se, -um, -ium, -ikk.

Суффиксы придают производному существительному новое или измененное смысловое значение. Многие суффиксы имеют более или менее четко выраженное семантическое содержание и объединяют производные однотипные существительные в группы. По использованным суффиксам можно также определить грамматический род имен существительных.

1. Суффиксы **-er, -ner, -aner, -enser, -itt,** а также суффиксы иностранного происхождения **-ist, -ent, -ant, -or, -ør** образуют существительные общего рода, обозначающие лиц по их деятельности, действиям, склонностям, занятиям, по происхождению из страны, города, места, по принадлежности их к какой-нибудь нации и т. д.: en leder *вождь,* en russer *русский,* en minister *министр,* en kunstner *художник,* en indianer *индеец,* en osloenser *житель Осло,* en moskovitt *москвич,* en kommunist *коммунист,* en student *студент,* en musikant *музыкант,* en doktor *доктор,* en inspektør *инспектор.*

К этой же группе относятся суффиксы, используемые при образовании слов, обозначающих лиц женского пола соответствующей профессии, положения, национальности и т. д. Суффиксами, заимствованными из других языков, являются **-inne, -esse, -ise,** исконно норвежскими — **-e, -ske.**

Эти суффиксы присоединяются непосредственно к основам слов — названий лиц мужского пола. При использовании суффикса -ise для производства слов, обозначающих лиц женского пола, от слов мужского рода, оканчивающихся на ударное -ør, ø опускается. Ударение в существительных с иностранными суффиксами -inne, -esse, -ise падает на первый слог суффикса, в существительных с норвежскими суффиксами -e, -ske — на корень слова: en lærer — en lærerinne *учительница;* en venn — en vennine *подруга;* en engelsker — en engelskerinne *англичанка;* en prins — en prinsesse *принцесса*

co; en ekspeditør — en ekspeditrise *продавщица*; en inspektør — en inspektrise *инспектор (женщина)*; en direktør — en direktrise *директриса*; en kokk — en kokke *повариха*; en skøyteløper — en skøyteløperske *конькобежка*; en syer — en syerske *швея*.

2. Суффикс **-ling** образует существительные общего рода, обозначающие лиц, отличающихся от других лиц по характерному признаку, или существительные со значением уменьшительности: en yndling *любимец*; en krøpling *инвалид*; en særling *оригинал, чудак*; en kylling *цыпленок*; en rømling *беглец, дезертир*.

3. Суффиксы существительных общего рода **-ing, -ning, -el, -else, -sel, -dom, -het, -d, -de, -t, -st, -est, -este, -n, -sjon, -isme, -tet**, а также суффиксы существительных среднего рода **-i, -eri, -dømme, -skap** придают производным существительным значение отвлеченных понятий (свойства, состояния, процесса, действия, результата действия и т. п.). В существительных с иностранными суффиксами **-sjon, -isme, -tet, -i, -eri** ударение падает на суффиксы; с другими суффиксами — на корень слова или иногда на префикс: en utvikling *развитие*, en konsolidering *укрепление*, en løsning *решение (задачи)*; en dagning *наступление дня*; en ledelse *руководство*; en trusel *угроза*; en barndom *детство*; en enhet *единство*; en ferd *ход, поездка*; en trygd *обеспечение*; en lengde *длина*; en vekst *рост*; en kløkt *остроумие*; en kunst *искусство*; en tjeneste *служба*; en søvn *сон*; en revolusjon *революция*; en kommunisme *коммунизм*; en kvalitet *качество*; et demokrati *демократия*; et maleri *живопись*; et herredømme *господство, власть*; en(et) vennskap *дружба*.

Иногда суффиксы **-ing, -ning, -n, -d, -t, -eri** образуют существительные, обозначающие отдельные предметы: en samling *коллекция*; en bygning *здание*; et barn *ребенок*; en sæd *семя, зерно*; en jakt *яхта*; et maleri *картина*.

4. Посредством суффикса **-e** образуются преимущественно существительные с конкретным значением (от глаголов, прилагательных и существительных): å stige — en stige *лестница*; ung — en unge *детеныш, малыш*; en hatt — en hette *капюшон*.

5. Суффиксы **-ke, -ske, -en, -ert, -nad, -as, -me, -s, -se, -um, -ium, -ikk** образуют и конкретные, и абстрактные имена существительные: et stykke *штука*; ei veske *сумка*; en skøyteløperske *конькобежка*; en hilsen *привет*; en kikkert *бинокль*; en søknad *прошение, заявление*; en seilas *навигация, плавание под парусом*; en sødme *сладость*; en fedme *тучность*; et gods *имущество, товары*; *поместье*; ei helse *здоровье*; et museum *музей*; et auditorium *аудитория*; en fabrikk *фабрика, завод*. В современном языке все эти суффиксы являются малопродуктивными.

Как следует из приведенных примеров, образование существительных посредством одних и тех же суффиксов может происходить от различных частей речи, преимущественно от глаголов, прилагательных и существительных, иногда от числительных. Однако различные суффиксы имеют не одинаковую сферу применения. Некоторые из них более, некоторые менее универсальны.

а) Посредством суффикса **-er** могут быть образованы существительные **от основ глаголов** (å fiske — en fisker), **от прилагательных** (tysk — en tysker), **от существительных** (Berlin — en berliner), **от числительных** (ti — en tier *десяток, десятка*).

б) Посредством суффиксов **-de, -me, -s, -se** могут быть образованы существительные **только от прилагательных**: høy — en høyde *высота*; tung — en tyngde *тяжесть*; bred — en bredde *ширина*; dyp — en dybde *глубина*; lang — en lengde *длина*; vid — en vidde *объем, простор*; søt — en sødme *сладость*; fet — en fedme *тучность*; god — gods *имущество*, hel — ei helse — *здоровье*.

в) Посредством суффиксов **-st, -est, -este, -n, -nad, -ert, -as** могут быть образованы существительные **только от основы глаголов**: å kunne — en kunst *искусство*; å fange — en fangst *улов, добыча*; å hylle — en hyllest *овация, приветствие*; å tjene — en tjeneste *служба*; å sove — en søvn *сон, спячка*; å lyve — en løgn *ложь*; å søke — en søknad *прошение*; å kikke — en kikkert *бинокль*; å seile — én seilas *(парусная) регата*.

г) Посредством суффиксов **-ner, -aner, -enser, -itt, -inne, -i, -ise** могут быть образованы существительные **только от различных имен существительных**: en port *ворота* — en portner *швейцар*; Luther *Лютер* — en lutheraner *лютеранин*; Oslo *Осло* — en osloenser *житель Осло*; en greker *грек* — en grekerinne *гречанка*; en ryttер *всадник* — et rytteri *кавалерия*. en ekspeditør *продавец* — en ekspeditrise *продавщица*.

д) Посредством суффиксов **-ing, -ning, -ling, -dom, -skap**, которые являются наиболее универсальными, могут быть образованы существительные фактически от всех главных частей речи:

от **глаголов**: å tegne — en tegning *рисование*; å sette — en setning *фраза, предложение*; å lære — en lærling *ученик, подручный*; å lege — en legedom *исцеление*; å regne — et regnskap *отчетность*.

от **прилагательных**: gammel — en gamling *старец*; gal — en galning *сумасбродный человек*; sær — en særling *чудак, оригинал*; ung — en ungdom *молодость, молодежь, молодой человек*; doven — en dovenskap *лень*.

от **существительных**: Telemark — en telemarking *житель Телемарка (область в Норвегии)*; en slekt — en slekting *родственник*; en ætt *род* — en ætling *потомок*, et barn — en

barndom *детство*; en venn — et vennskap *дружба*; en bror — et brorskap *братство*.

е) Посредством суффикса **-het** могут быть образованы существительные от **прилагательных**: mild — en mildhet *нежность, мягкость*, god — en godhet *доброта*; от **числительных**: én — en enhet *единство*; от **существительных**: et menneske — en menneskehet *человечество*.

СЛОВОПРОИЗВОДСТВО С ПОМОЩЬЮ ПРЕФИКСОВ

В современном норвежском языке более или менее продуктивными и употребительными являются следующие префиксы имен существительных: an-, be-, ge-, er-, for-, mis-, sam-, tve-, u-, unn-, ur-, van-, gjen-, bi-, re-.

Во многих случаях префиксы являются общими для существительных и глаголов.

Префиксы изменяют в той или иной мере смысловое значение слова. Однако семантика префиксов выражена значительно слабее, чем семантика суффиксов.

Многие глагольные префиксы употребляются для образования имен существительных от других имен существительных. Образованные таким образом существительные по своему значению всегда связаны со словами, от которых они образованы.

1. Префиксы **an-, be-, ge-, er-, for-** заимствованы из немецкого языка. (Префикс an- всегда получает ударение; префикс for- часто получает ударение в существительных; остальные префиксы являются безударными):

an-: et anfall *нападение* (et fall *падение*); et ansvar *ответственность* (et svar *ответ*); en anledning *повод, причина* (en ledning *руководство; проводка*);

be-: et begrep *идея, понятие* (et grep *хватка, схватывание*); en befestning *укрепление, фортификация* (en festning *крепость*); en bearbeidelse *обработка* (et arbeid *работа*);

ge-: et gevær *винтовка, ружье* (слово целиком заимствовано из немецкого языка); en gevinst *выигрыш* (en vinst *выигрыш*);

er-: en ernæring *питание* (en næring *питание, пища*); en erkjennelse *признание* (å kjenne *знать*);

for-: en forpliktelse *обязательство* (en plikt *долг, обязанность*); en forsamling *собрание* (en samling *собирание, сбор, коллекция*).

Во многих словах префикс for- имеет значение *пред-, пре-, перед-*. В этом случае префикс произносится с ударением: et fòrord *предисловие* (et ord *слово*); et fòrspill *прелюдия* (et spill *игра*); en fòrside *фасад, лицевая сторона* (en side *сторона, бок*); en fòrstad *пригород* (en stad *город* (устар.); en fòrsommer *начало лета* (en sommer *лето*).

2. Префикс **mis-** придает слову негативное значение, противоположное значению слова-основы, или имеет значение отрицания: en misbruk *злоупотребление* (en bruk *употребление, пользование*); en misfornøyelse *недовольство* (en fornøyelse *удовольствие*).

3. Префикс **sam-** имеет значение совместности, коллективности: et samarbeid *сотрудничество* (et arbeid *труд*); en samfølelse *сочувствие, солидарность* (en følelse *чувство*).

4. Префикс **tve-** имеет значение *два, двойной, парный*: en tvelyd *двугласный (звук), дифтонг* (en lyd *звук*); en tvekamp *поединок* (en kamp *борьба*).

5. Префиксы **u-, unn-** имеют значение противоположности или отрицания значения слова-основы: en ulykke *несчастье* (en lykke *счастье*); en ufred *смутные времена* (en fred *мир, покой*); en unnskyldning *извинение* (en skyld *вина*).

6. Префикс **ur-** имеет значение первоначальности: et urfolk *первобытные люди* (et folk *народ, люди*); en urform *исходная форма, основная форма* (en form *форма, образец*); en urpremiere *самая первая постановка, премьера* (en premiere *премьера в каком-либо театре*); et ursamfunn *первобытное общество* (et samfunn *общество*).

7. Префикс **van-** имеет значение недостаточности, негативности в оценке: en vanmakt *бессилие* (en makt *сила, мощь*); en vantro *недоверие, неверие* (en tro *вера*); en vanskapning *урод, выродок* (en skapning *творение, создание*).

8. Префикс **gjen-** имеет значение повторности действия или обратного направления: en gjenfortelling *пересказ* (en fortelling *рассказ*); et gjensyn *свидание* (et syn *вид*); en gjengivelse *изложение (содержания); возмещение* (å gi *давать*); en gjenfødelse *возрождение* (å føde *рождать*).

9. Префикс **bi-** имеет значение побочности, параллельности, попутности, нахождения рядом: en bistand *помощь, поддержка, содействие* (å stå *стоять*); en bielv *приток (реки)* (en elv *река*).

10. Префикс **re-** имеет значение повторности, воспроизведения заново, повторяемости: en reproduksjon *воспроизводство* (en produksjon *производство*); en rekonstruksjon *реконструкция, восстановление* (en konstruksjon *сооружение, постройка*).

Øvelser og oppgaver

I. Les tekstene i leksjonene 12 og 13 og finn alle substantiver med prefikser og suffikser. Analyser betydningen og bruken av dem.

II. Lag substantiver av disse verb ved hjelp av suffikset *-er* og oversett substantivene til russisk.

å svømme, å delta, å vinne, å kjempe, å lære, å lede, å føre, å grunnlegge, å eie, å lese, å kjøpe, å selge, å tale, å skape,

å spille, å hoppe, å ro, å seile, å bryte, å løpe, å trene, å samle.

III. Understrek suffikser i disse substantiver og nevn substantivenes kjønn. Oversett ordene til russisk. Lag noen setninger med dem (helst spørsmål og svar).

vending, dannelse, vennskap, vennlighet, regning, sendelse, trygghet, sykdom, åpning, menneskehet, forandring, fellesskap, agitasjon, konsolidering, agitator, leninisme, stillhet, kjennskap, produksjon, teknikk, nasjonalitet.

IV. Skriv tilsvarende hunkjønnsord. Lag noen korte setninger med disse par ord (helst spørsmål og svar).

en russer — русский, en kineser — китаец, en albaner — албанец, en englender — англичанин, en amerikaner — американец, en greker — грек, en italiener — итальянец, en østerriker — австриец, en japaner — японец.

V. Lær utenat disse substantiver. Skriv tilsvarende lands navn. Lag korte setninger med landsnavn og benevnelser av innbyggere i disse land (helst spørsmål og svar).

en nordmann — норвежец; en danske — датчанин, датчанка; en svenske — швед, шведка; en finne — финн, финка; en tysker — немец, немка; en franskmann — француз; en kanadier — канадец, канадка; en bulgar — болгарин, en bulgarerinne — болгарка; en sveitser — швейцарец, швейцарка.

VI. Oversett disse par ord til norsk og lag noen korte setninger med dem (helst spørsmål og svar).

читатель — читательница, друг — подруга, учитель — учительница, директор — директриса, продавец — продавщица, инспектор — инспектриса, конькобежец — конькобежка, портной — портниха (швея), повар — повариха.

VII. Dann nye substantiver av disse ord ved hjelp av prefikset *for-* og oversett substantivene til russisk.

et arbeide, fedre (отцы), en mann, et værelse, et navn, en post, en rett, en arm, en stad, en tale, en tid, en side, en historie, en utbetaling, et spill, en sommer, et ord, en middag.

VIII. Finn stamord i disse substantiver og oversett dem til russisk.

en forbindelse — связь, en forandring — изменение, en befolkning — население, en gjengjeld — возмещение, компенсация; en forsamling — собрание, en gjenopprettelse — восстановление, en unntagelse — исключение, en uorden — беспорядок, en vantro — недоверие, et samråd — совещание, en samtale — беседа, en misforståelse — недоразумение, en tvekamp — поединок, en beskyldning — обвинение.

Repetisjonsøvelser og oppgaver til ordsammensetting

IX. Lag sammensatte substantiver av disse ord:

en arbeider, et parti, en klasse, en industri, et proletariat, en kapitalisme, en skole, en inspektør, et barn, en lærer, en mottaker, en radio, en anvisning, en post, en avdeling, en adresse, et vær, et forhold.

X. Les disse ordene. Oversett dem til russisk ved hjelp av en ordbok. Finn bestanddeler i disse ordene og gjør rede for hvilke ordklasser første og annen deler i alle ordene hører til.

et nederlag, en tilbakekomst, en smågutt, en sjeldenhet, en dampbåt, førstnevnt, et fellesnavn, en rettskrivning, et intetkjønn, ikkestridende, en skrivebok, en ettermiddag, en medborger, en hverdag, forangående, et egennavn, sistnevnt, et hunkjønnsord, en ikkeangrepspakt, å omorganisere.

XI. Lag sammensatte substantiver av disse ord og preposisjoner (prefikser). Oversett sammensatte substantiver til russisk. Bruk dem i noen korte setninger (helst spørsmål og svar).

a) ut-, til-, over-, inn-, av-, fra-, gjennom-, under-, bak-, foran-;

b) en gang, en dannelse, en deling, et bygg, en levering, en del, et dekk, et trykk, et løv.

3. СУБСТАНТИВАЦИЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ И ПРИЧАСТИЙ

Помимо использования имени прилагательного и причастий обоих видов (реже) в качестве определения к имени существительному и в роли именной части в сложном или именном сказуемом, в норвежском языке, как и в других языках, прилагательные и причастия нередко употребляются самостоятельно, отдельно от какого-либо существительного и выполняют в предложении такую роль, которую обычно выполняют прежде всего имена существительные, т. е. выступают в качестве своеобразных производных имен существительных.

При этом значение такого прилагательного или причастия воспринимается иначе, нежели в обычных случаях их употребления. Если обычно прилагательное или причастие обозначает качество, свойство, особенность, состояние и другие характеристики, присущие какому-либо предмету, явлению и т. п. и существующие только в единстве с этим предметом, то в этом случае происходит переосмысление самого предметного содержания прилагательного или причастия. Прилагательное при-

обретает предметное значение, т. е. обозначает уже не свойство (и т. п.) какого-либо другого предмета, а некое самостоятельное понятие, явление, представление или реально существующий объект. Этот процесс переосмысления знаменательного содержания прилагательного (причастия), превращения его в своеобразное новое имя существительное называется субстантивацией прилагательного (причастия), а само новое слово — субстантивированным прилагательным (причастием).

Подобное явление прослеживается во всех языках. Однако если в русском и в ряде других языков такое переосмысление ничем внешне в форме слова не проявляется и никак на письме не отображается, поскольку имя существительное как часть речи не имеет в этих языках какого-либо отдельного собственного грамматического оформителя (грамматического форманта), то в норвежском языке, где такие грамматические форманты имени существительного есть, а именно его артикли, процесс субстантивации прилагательных (причастий) отражается в том, что с такими субстантивированными прилагательными (причастиями) используется один из артиклей имени существительного. Собственно использование артикля при таком прилагательном (причастии), стоящем отдельно, помимо роли, которую оно выполняет в предложении, и свидетельствует фактически о субстантивации прилагательного (причастия), поскольку с прилагательными (причастиями) в их основном значении артикль, как известно, не употребляется.

Процессу субстантивации может подвергаться как 1) слабая, так и 2) сильная форма прилагательного, однако прилагательное в слабой форме субстантивируется чаще. Поэтому грамматическим оформителем субстантивации прилагательного чаще всего является препозитивный определенный артикль имени существительного den (det, de), хотя в отдельных случаях используется и постпозитивный определенный артикль -en(-n), -et(-t), -a:

1) а) den syke *больной;* det gode *добро (доброе),* de arbeidende *трудящиеся;* de sårede *раненые;* б) tjukken *толстяк (толстый);* vesla *малышка, крошка (о ребенке).*

2) При субстантивации прилагательных в сильной форме используется неопределенный артикль en (el, ei): en kristen *христианин (крещеный);* en innfødt *абориген, туземец, местный житель.*

Использование одного и того же прилагательного или причастия в основном и субстантивированном вариантах и различие в их лексическом значении ясно прослеживаются в следующих примерах: den syke mannen *больной мужчина* (прилагательное) — den syke er hjemme *больной (находится) дома* (субстант. прилагательное); den fremmede gutten *чужой мальчик* (прилагательное) — den fremmede er gått *незнакомец ушел* (субстант. прилагательное); de arbeidende

mennesker *трудящиеся (работающие) люди* (причастие) — de arbeidende i Sovjet-Unionen *трудящиеся Советского Союза* (субстант. причастие).

Большинство субстантивированных прилагательных могут, как и обычные существительные, быть и в определенной, и в неопределенной форме. От обычных существительных они отличаются тем, что в определенной форме принимают не постпозитивный артикль, как обычные существительные, а препозитивный определенный артикль и окончание -e: en fremmed — den fremmede *незнакомец;* en medskyldig — den medskyldige *соучастник;* en innfødt — den innfødte *туземец;* en kristen — den kristne *христианин.*

Если основной формой субстантивации является слабая форма прилагательного, то при образовании сильной формы такого субстантивированного прилагательного или неопределенной формы этого нового существительного окончание -e, свойственное слабой форме прилагательного, остается и в сильной форме субстантивированного прилагательного, что отличает его от сильной формы обычного прилагательного: det onde — et onde *зло;* det gode — et gode *добро, благо;* det fjerne — et fjerne *даль, далеко* (существительное), det hele — et hele *все, целое.*

Выбор артикля с точки зрения грамматического рода, т. е. den или det при субстантивации слабой формы прилагательного, а также en или et при субстантивации сильной формы, зависит от содержания и свойств субстантивируемого слова и обозначаемого им понятия. Так, артикли общего рода (den, en, -en) используются, как правило, если субстантивируемое прилагательное обозначает человека, реальный предмет, конкретное явление и т. д. Артикли среднего рода (det, et, -et) употребляются с субстантивированными прилагательными, обозначающими абстрактные, отвлеченные представления, понятия и явления: а) den syke *больной;* den arbeidende *трудящийся;* den gjerrige *скряга, жадный человек;* б) det inntrufne *случившееся;* det hele *всё, целое;* det gamle *старина, старое;* det gode *добро;* det onde *зло.*

Для обозначения отвлеченных или абстрактных понятий иногда в значении субстантивированных прилагательных используются и некоторые прилагательные, стоящие в сильной форме в среднем роде. В подобных случаях никаких артиклей не употребляется:

skilnaden på **godt** og **ondt**	различие между добром и злом
Vi fikk hverken **vått** eller **tørt.**	Мы не ели и не пили.
Med **ondt** skal **ondt** fordrives.	Зло злом вышибают.

Субстантивироваться могут прилагательные не только в положительной степени, но и в превосходной и даже в срав-

нительной, правда очень редко: en kjæreste *возлюбленная* (прилагательное в превосходной степени); den nærmeste *близкий человек* (прилагательное в превосходной степени); et høyre *член партии Хейре* (прилагательное в сравнительной степени).

Некоторые субстантивированные прилагательные могут принимать и постпозитивный артикль. Такие слова следует считать уже не субстантивированными прилагательными, а обычными существительными, образованными от прилагательных с помощью конверсии. Все эти слова относятся к общему роду и обозначают чаще всего прозвища, клички или ласкательные имена людей или животных: Gamla *Старая (старуха)*; Småen *Малыш*; Tjukken *Толстяк*; Vesla *малышка, крошка* (о ребенке); Styggen *Урод*; Blakken *Сивка* (распространенная кличка лошади); Brunen *Буренка* (распространенная кличка коровы).

Все субстантивированные прилагательные приобретают качества имени существительного и могут употребляться во всех ролях, выполняемых обычными существительными. Они могут, как и обычные существительные, иметь относящиеся к себе определения: 1) выраженные прилагательным или местоимением: den kjære avdøde *дорогой почивший человек (умерший)*; den rike styggen *богатый урод*; å gjøre sitt beste *сделать все, что возможно*; en stakkars avsindig *бедный слабоумный*; en uskyldig mistenkt *невинно подозреваемый*; disse omkomne *эти погибшие*; våre nære og kjære *наши родные и близкие*; 2) выраженные существительным в родительном падеже: soldatens overordnede *старшие (начальники) солдата*; den døendes pårørende *близкие умирающего*; sognets fattige *бедняки прихода*.

Субстантивированные прилагательные могут сами также использоваться в родительном падеже в качестве определения к имени существительному: den gjerriges sorger *заботы скряги*; den dreples venner *друзья убитого*; etter sakkyndiges mening *по мнению специалистов*; den ensommes jul *рождество одинокого*; de reisendes · tøy *одежда путешественников*.

В субстантивированном значении используются также причастия I и причастия II как с неопределенным, так и с определенным артиклем и вовсе без артикля. Фактически никакого различия в оформлении и употреблении субстантивированных причастий и субстантивированных прилагательных нет: en **besatt** ble helbredet *одержимый исцелился*; forlovede kjøper billigst hos oss *обрученные могут у нас купить вещи по самой дешевой цене*; **de reisende** kommer og går *приезжие (гости) приходят и уходят*; **det forsømte** er gjenopprettet *упущенное наверстано*; **tiltalte** var beruset *обвиняемый был нетрезв*; følgende ble vedtatt *было принято следующее*.

Øvelser og oppgaver

XII. Les, studer og oversett til russisk disse setningene. Forklar bruken av substantiverte adjektiver og partisipper i dem.

1. Han prøvde å gjøre sitt **beste**. 2. **En syk** trenger mye pleie. 3. Er det noen **sportsinteresserte** blant dere? 4. Hver morgen får vi høre siste **nytt** i radio. 5. **De fattiges** gleder er av en annen art enn **de rikes**. 6. Døra ble åpnet og **den døde** ble båret ut. 7. **Det vanskeligste** for ham var å være presis. 8. **Den syke** kom seg litt etter litt og alt gikk igjen sin gang. 9. **De unge** bør reise seg for **de gamle**. 10. Han prøvde å forene **det nyttige** med **det behagelige**. 11. Kan du forestille meg for din **forlovede**? 12. Hva tenker du på, min **elskede**? 13. Han kom aldri tilbake til Norge, sålenge **Gamla** levde. 14. Det ble for meget av **det gode** ved festen. 15. **De arbeidende** i kapitalistiske land kjemper for sine retter. 16. For **den rene** er alting rent.

XIII. Oversett disse adjektiver og partisipper til norsk og bruk dem i korte setninger både adjektivisk og substantivisk, der det lar seg gjøre.

а) больной, чужой, далекий, целый, жадный, старый, полезный, толстый, внимательный, способный (умелый), опытный,

б) путешествующий, трудящийся, читающий, улыбающийся, идущий, голодающий, прочитанное, следующий.

XIV. Les, studer og oversett disse ord ved hjelp av en ordbok. Lag noen setninger med disse substantiverte adjektiver og partisipper (helst spørsmål og svar).

de etterlatte, den reisende, en utenforstående, en kjæreste, det beste, den elskede, de troende, småen, den overordnede, det gode, vesla, den ordførende, den sårede, den drepte, Blakken.

XV. Finn i ordlistene til leksjoner 10—13 alle substantiverte adjektiver og partisipper og analyser bruken av dem.

XVI. Les disse par setninger. Bestem i hvilken betydning partisipper og adjektiver er brukt i dem (vanlig eller substantivisk). Oversett setningene til russisk ved hjelp av en ordbok.

1. Vi vet om den **inntrufne** historie. Vi beklager det **inntrufne**. 2. I den **fjerne** fortid bodde mennesker i huler. Blånende åser i det **fjerne** begynner å mørkne. 3. Her kan du kjøpe noe for din **elskede**. Her må De ta en gave for Deres **elskede** mann. 4. Der i den byen var han på forestillingen i et **reisende** sirkus. Ved denne stasjonen steg ingen **reisende** ut av toget. 5. Det

beste er alltid en fiende av det gode. Det **beste** huset i byen tilhører herr A. 6. Hver dag gjør han det **samme**. Vi stilte henne det **samme** spørsmål noen ganger, men fikk ingen svar. 7. Han fikk en refselse fra sin **overordnede**. Denne befaling ble sendt til en **overordnede** instans. 8. Den **drepte** mannen lå like ved vinduet. De satt og snakket om den **drepte**. 9. De **arbeidende** i hele verden har samme mål. Vi tidde stille og bare så på den **arbeidende** mannen. 10. Litt etter litt forsvant båten i det **blå**. Sola skinte fra den **blå** himmelen.

XVII. Oversett disse korte samtaler til norsk. Studer bruken av adverber, adjektiver og partisipper i dem.

1. **Хорошо,** что ты нашел **новое** решение этого вопроса, не правда ли? — Конечно. **Новое** всегда **хорошо, а хорошее** почти всегда **ново.** 2. Это было для него очень **полезное** и **приятное** путешествие. Не так ли? — Да. Этот человек всегда стремится объединить **полезное** с **приятным.** 3. **Молодые** люди в Норвегии знают очень мало о последней войне, не так ли? — Да, к сожалению. **Молодежь (молодые)** сегодня интересуется больше спортом и туризмом, чем историей своей страны. 4. Мне кажется, что **старые** люди страдают (å lide) от кризиса больше всего. — Да, **старикам (старым)** сейчас особенно трудно.

4. СИНТАКСИЧЕСКИЕ СПОСОБЫ ОБОСОБЛЕНИЯ ЧЛЕНОВ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

В норвежском языке, как и в других языках, существует несколько способов обособления того или иного члена предложения, т. е. выделения его в предложении на первый план с помощью каких-то средств с целью привлечь к нему бóльшее или основное внимание читающего или слушающего. Благодаря обособлению речь становится точнее, целенаправленнее, получает эмоциональную окраску. Внутри всего сообщения обособленный член предложения является центром, основным пунктом высказывания, предикатом сообщения. Поскольку логическим предикатом сообщения может быть любой член предложения, в роли обособленного члена также может выступить любой член предложения.

1. Наиболее часто и универсально применяемым способом обособления является изменение обычного порядка слов в предложении с одновременным использованием особой выделительной интонации.

Как известно, в норвежском языке порядок слов в предложении строго определенный и произвольная перестановка членов предложения с одного места на другое, что имеет место, например, в русском языке, невозможна. Именно благодаря

тому, что каждый член предложения в обычных условиях должен быть на своем определенном месте, постановка его в начале предложения и соответствующее интонационное оформление всего предложения равносильны обособлению этого члена, т. е. выделению его как главного пункта сообщения, как логического предиката высказывания. Обособляться таким способом, т. е. ставиться на первое место в предложении, могут не только различные, наиболее часто используемые обстоятельства (времени, места и другие), что вполне закономерно при обратном порядке слов и без особой выделительной интонации, но и все другие члены предложения, например: **именная часть сказуемого: Så skjønn** er hun! *Она так красива!;* **обстоятельство образа действия: Hviskende** falt spørsmålene, **hviskende** – svarene. *Шепотом спрашивали, шепотом и отвечали;* **прямое дополнение: Boken** må du ikke ta. *Книгу ты не должен брать;* **косвенное дополнение: Meg** behøver du ikke å hykle for. *Уж передо мной-то тебе не нужно лицемерить.* Как видно из примеров, в предложении в этом случае используется обратный порядок слов.

2. Вторым по частотности использования и таким же универсальным способом обособления является употребление особой синтаксической выделительной конструкции — det er ... som (at). В данном случае обособляемый член предложения превращается в именную часть сказуемого этой выделительной конструкции с безличным местоимением det в роли подлежащего, которая становится главным предложением. Оставшаяся же часть основного предложения превращается в придаточное предложение, соединяемое с главным относительным местоимением som (иногда hvem, hva и др.) или союзом at, в зависимости от вида этого придаточного предложения. Одновременно обособленный член предложения выделяется и интонационно, получая сильное смысловое ударение. Этим способом могут обособляться члены предложения, выраженные теми частями речи, которые можно использовать в роли именной части сказуемого с глаголом-связкой å være. Например, в предложении Han leser ofte norske eventyr for sin datter с помощью данной конструкции можно обособить любой член предложения, кроме сказуемого:

Det er **han** hvem leser ... *(подлежащее)*

Det er **ofte** at han leser ... *(обстоятельство времени)*

Det er **norske** eventyr (som) han leser ... *(определение к прямому дополнению)*

Det er norske **eventyr** (hva) han leser ... *(прямое дополнение)*

Det er sin **datter** (hvem) han leser ... for *(косвенное предложное дополнение)*

Det er sin datter (hvem) han leser ... for *(определение к косвенному предложному дополнению)*

Относительное местоимение, если оно не является подлежащим, может быть опущено в речи, как и при обычных придаточных предложениях.

Если такая выделительная конструкция стоит в середине предложения, т. е. после какого-либо второстепенного члена предложения или после целого придаточного предложения, то в ней по общим правилам используется обратный порядок слов. От этого степень обособленности выделенного члена предложения не снижается, хотя в письменной речи в данном случае обнаружить обособленный член предложения значительно труднее:

I slikt et tilfelle er det **deg** hvem er ansvarlig for alt.

В таком случае именно ты несешь ответственность за все.

3. В разговорной повседневной речи для обособления, смыслового выделения какого-либо члена предложения, чаще всего подлежащего или именной части сказуемого, нередко используется способ употребления одного и того же слова дважды в одном предложении. Этот же способ обособления есть и в русском языке.

Altså **du** har gjort det, **du**!

Значит, ты сделал это, **ты**!

Hun var så **flink**, så **flink**.

Она была **такой прилежной, такой прилежной.**

Повторением глагольного сказуемого подчеркивается длительность действия. Аналогичное явление прослеживается и в русском языке:

De **satt** og de **satt**.

А они все **сидели** и **сидели**.

Vi **ventet** og vi **ventet**, men forgjeves.

Мы **ждали** и **ждали**, однако напрасно.

Вариантом этого способа обособления является так называемый *плеоназм* — стилистический оборот речи, в котором используются разные, но синонимичные по значению слова, обозначающие один и тот же член предложения. Иначе говоря, вместо повторения того же самого слова используется другое, но обозначающее тот же предмет, явление и т. п. Этим способом обособляется преимущественно подлежащее. Если оно выражено существительным, то при повторении используется соответствующее личное местоимение, если — местоимением, то используется основное существительное:

Mor vet mye om det, **hun**!

Мать, она многое знает об этом!

Valsen er vanskelig, **den**!

Вальс, он трудный!

Det kunne **han** ikke gjøre, **vennen** din.

Этого он не мог сделать, **друг твой.**

Han har jo innflytelse, **denne mannen**.

А он влиятелен, **этот человек!**

В литературной письменной речи используются чаще всего первый и второй способы обособления.

Øvelser og oppgaver

XVIII. Les høyt og oversett disse setningene til russisk ved hjelp av ordboka. Studer ordfølgen i setningene og finn det fremhevede setningsleddet. Nevn fremhevelsestypen. Bruk en annen fremhevelsestype hvis det lar seg gjøre.

1. Svare for seg kunne hun ikke, det ble bare til en snufsing. 2. Situasjonen var allerede dårlig, men enda verre ble den to dager senere. 3. Avsted satte ørnen og alle kunne snart se den oppe imot den klare blå himmelen. 4. Så inderlig glad som jeg er idag, har jeg ikke vært på lenge. 5. Nei, behagelig er mitt arbeid ikke. 6. Snart ble mye og forskjellig fortalt i byen, men ingen visste noe med sikkerhet. 7. Aldri ble han oftere sett ved hennes hus. 8. Den gang merket han intet, nå følte han det straks. 9. Slik skal du ikke si, du, Thorbjørn. 10. Ham er det ingen som tar seg av. 11. Å reise hele folket for kampen mot monopolene, deri ligger partiets oppgave 12. Det var Tsjkalov hvem fløy over nordpolen til Amerika for første gang i historien. 13. Det var fjorten gårder som en kunne se fra denne fjelltoppen. 14. Siden den gang er det mange ting som hendte. 15. Det er nemlig det hva jeg skal snakke med ham om. 16. Det var ham jeg hadde ventet i tre timer. 17. Ut vil jeg, ut, og så langt, langt, langt. 18. Hun likte det ikke, hun gamle Maria.

XIX. Les, studer og oversett disse setningene. Skriv dem etterpå om, slik at det setningsledd som er trykket med fykke bokstaver, blir fremhevet ved hjelp av omvendt ordstilling. Les setningene høyt med riktig intonasjon og betoning.

1. Ragnhild kom ut på gården **tidlig om morgenen**. 2. Vi alle ble **så glad** da vi fikk se båten. 3. Det er ikke så lett å gjøre det **i så kort tid**. 4. Dere to skulle gå **foran**. 5. Vi er ikke tilfreds med **slik en løsning av spørsmålet**. 6. Det var **bare seks stykker brød** på middagsbordet. 7. En aften i forrige uke ble jeg invitert **til middag hos Hansens**. 8. Om vinteren må en holde seg det meste av tiden **innendørs**. 9. Det er så **mye snø** der midt på vinteren. 10. Vi kan **overnatte** her, men imorgen tidlig må vi kjøre videre. 11. En må svare på alle spørsmål **kort og klart**. 12. Den boken er ikke meget interessant, men den er nyttig for deg.

XX. Bruk ordgruppen *Det er ... som (at) ...* for å fremheve de ord som er trykket med fykke bokstaver. Oversett setningene etterpå.

1. Dere skulle spørre **meg** om dette. 2. Verdens største kraftverk ved byen A. ble tatt i bruk **14. oktober 1966**. 3. Den

botaniske hagen i gruvebyen Kirovsk på Kola-halvøya er den nordligste i verden. 4. Han kommer sikkert imorgen. 5. Mange mener at Bergen er den mest norske byen i hele Norge. 6. Oppgaven er meget viktig og du må oppfylle den idag. 7. Denne herren har fortalt oss mye interessant om Norge. 8. Sovjet-Unionen gjør mye for å bevare fred i hele verden. 9. Norge er det femte største landet i Europa når det gjelder flateinnholdet. 10. Norske sportsmenn har de største triumfer på vintersportens område. 11. Vi må hjelpe henne først og fremst. 12. Dette sommerhuset hører til ingeniør Vilhelmsen.

XXI. Oversett disse setningene til norsk. Bruk den fremhevelsesmodell som passer best i hver setning.

1. Учебный год в школах Норвегии начинается 15 сентября. 2. Первый искусственный спутник Земли был создан Советским Союзом в 1957 году. 3. Как красив наш город, особенно в утренние часы весной. 4. Именно наша страна построила первый в истории атомный ледокол. 5. Поезд из Осло в Берген отходит в 10 часов вечера, а не в 9, как ты говоришь. 6. Ты должен закончить эту работу сегодня, а не завтра. 7. Именно здесь вы должны встретиться с ним в ближайшее время. 8. Все сведения относительно поездки в Северную Норвегию можно получить в этом бюро путешествий. 9. С вершины этой горы открывается отличный вид на город и острова в фиорде. 10. Улица Карла Юхана является, конечно, самой оживленной улицей в столице Норвегии, городе Осло.

XXII. Lag korte setninger med disse ordgrupper, helst spørsmål og svar, eller korte utsagn og repliker til dem. Gjør dette etter mønstrene:

a) Tror du at din venn kommer snart? — Ja, visst. Det var jo han hvem ba meg om dette møtet.
b) Været blir verre og verre, dessverre. — Ja, det er akkurat det hva jeg var redd for.
det er ... som...; det er ... hvem ...; det er ... hva ...; det er ... at ...; det er ... når ...; det er ... hvilken ...; det er ... hvor ...; det er ... hvis ...

XXIII. Les og oversett disse setningene til russisk ved hjelp av en ordbok. Finn det fremhevede setningsleddet. Studer ordfølgen og nevn fremhevelsestypen.

1. Tilbake til sin familiegård skulle han reise, stakkars gutt. 2. Hun hadde bare en feil, Karin, — altfor snill og ærlig og oppriktig var hun. 3. Den tid seiret arbeiderklassen bare i ett land, i det gamle tsaristiske Russland. 4. Henne behøver vi ikke å hjelpe. 5. Er det deg hvem heter Karl? 6. Bare i

dette hus bor nå sytten familier som har sine personbiler. 7. Det er ikke meg, det er mor min som sier det. 8. Det var en kjent fagforeningsleder som hadde sagt det. 9. Det er høyning av lønningene hva arbeiderne kjemper for. 10. Du er så ivrig idag, du Ingrid! 11. Du vet det nok, du, at imorgen blir det sent. 12. Hun ble så redd, så redd, da hun så ham. 13. Han er en stribukk, bror din. 14. Du skulle ha juling, skulle du. 15. Det var den siste kvelden i året, nyttårskvelden. 16. Karin, hun visste det bedre. 17. Frida må jeg og skal jeg se. 18. En ting må man imidlertid huske alltid.

TEKST I

HOTELLET

Overalt i hele verden er det nå i de fleste byer, kursteder, feriesteder og ute på landet mange forskjellige store og små hoteller, pensjonater, ungdomsherberger, ferie- og høyfjellshoteller osv. Men det er, naturlig nok, alminnelige byhoteller de reisende tar helst inn på når de er ute og reiser. Hotellene i de fleste land verden rundt ligner som oftest hverandre ganske meget. I alle større byer i Norge er det også noen gode og til med fasjonable hoteller. Det gjelder selvfølgelig først og fremst Oslo. Fremmede turister og forretningsreisende er nesten bestandig sikre på å få et værelse et eller annet sted i Norges hovedstad.

Men hvis en vil være helt sikker, er det best å bestille værelset på forhånd. Og dette kan en gjøre per telefon, eller ved hjelp av telegram, brev eller brevkort. Da bør en nevne i telegrammet e. l. hva slags værelse en vil ha, f. eks. enkelt- eller dobbeltrom, hvor lenge en tenker å bli i byen o. l.

Når en kommer til Oslo, finner en straks at byens hoteller og reglene som gjelder i dem, ligner, som sagt, hotellene i andre lands større byer.

Riktignok kan forskjellige hoteller i en hvilken som helst by være mer eller mindre moderne, større eller ikke så store, dyre eller rimelige med hensyn til prisene for værelsene osv., men en kan trygt si at de fleste av alle norske hoteller svarer tidens krav når det gjelder innredning og betjening.

Når man går inn i et hotell gjennom hovedinngangen kommer man først til vestibylen, eller forhallen, hvor folk kommer og går hele tiden. Der ser man vanlig en mengde reisende, som enten nettopp er kommet til hotellet eller skal reise. Det er som regel flere dype og bekvemme lenestoler i hallen, hvor en kan sitte og avslappe seg litt etter en tur ute i byen, bla gjennom noen reklameprospekter, ta seg en røyk eller bare snakke med venner og besøkende.

Når en ny gjest kommer, tar en hotellkjener seg av hans bagasje mens gjesten selv går opp til resepsjonen og spør om de har noen ledige værelser. Har en bestilt værelset på forhånd, nevner en da bare sitt navn og spør personalet i resepsjonen om nummeret på sitt rom, og så ber om nøkkelen. Hvis værelset er allerede reservert for en, får en oppgitt nummeret på sitt rom straks, får nøkkelen til det og tar heisen opp. Og bagasjen kommer opp med det samme.

Hvis en kommer på hotellet uten varsel, kan det ta en litt mer tid. Om sommeren, midt i feriesesongen, kan de mest kjente hotellene i Oslo, f. eks. Viking, Grand Hotell og noen andre, være fullt belagt og en blir nødt til å søke andre, mindre populære steder, eller vente noen tid nede i forhallen, inntil en eller annen gjest reiser og noe rom blir ledig.

Når en tar inn på et alminnelig hotell i Norge, bør en som regel fylle ut hotellblanketten og skrive inn i den sine etternavn, fornavn, fødselsår og fødselsdag, nasjonalitet, tittel eller yrke, hjemsted, adresse og av og til noe annet, og så sette sin underskrift under det hele.

Værelsene på moderne hoteller er som regel ikke så store, men rene og koselige til å være i. I de fleste hoteller er det selvfølgelig varmt og kaldt vann på alle rommene, men hvis det er noe gammelt hotell i en mindre by og det ikke er eget bad til værelset, vil en lett finne et badeværelse i nærheten.

Noen hoteller i små byer og store byers utkanter har sine egne små hager omkring huset, men hvis hotellet er sentralt beliggende, er det som regel ikke tilfelle nå for tiden. Istedenfor kan en sikkert finne en god bilparkeringsplass ved siden eller i nærheten av hotellet, for i våre dager kommer svært mange gjester med sine egne biler. Hvis man ikke er kjent i byen, er personalet i resepsjonen alltid villig til å gi en alle opplysninger og hjelpe hvis en har noe å spørre om. De forteller gjerne om de viktigste severdigheter i byen, skaffer konsert- og teaterbilletter, ordner med mange andre viktige saker for en, og skal gjøre alt for at ens opphold på hotellet og i byen skal bli behagelig. Hvis en trenger en guide eller en tolk til forretningsmøter eller -konferanser, kan en sikkert få tak i en gjennom hotellet. Skal en skrive forretningsbrev eller lignende, kan en få en skrivemaskin til sin disposisjon til fastsatte priser.

Hvis en har konen med seg, vil hotellbetjeningen rettlede henne m.h.t. butikker, fortelle henne hvor hun kan gjøre visse innkjøp, hvorledes hun skal komme dit o.l. De kan anbefale henne hva hun bør se i byen, eller fortelle hva hun kan fordrive tiden med mens en selv er opptatt og gjør sine forretninger.

Noen leksikalske forklaringer til teksten

ute på landet	в деревне, в сельской местности, вне городов
naturlig nok	вполне естественно (как вводный элемент предложения)
ta inn på et hotell	остановиться в гостинице, снять комнату в гостинице
være sikker på å gjøre noe	быть уверенным в чем-либо (в возможности сделать что-либо)
gjøre noe på forhånd	сделать что-либо заранее
reglene som gjelder	действующие правила
rimelig med hensyn til prisen	доступный в отношении цены
avslappe seg litt	немного расслабиться, отдохнуть
ta seg av noe	заняться чем-либо, взять заботу о чем-либо на себя
rettlede noen m.h.t. noe	проинструктировать кого-либо в отношении чего-либо
gjesten får oppgitt nummeret på sitt rom	приезжему (гостю) называют номер его комнаты
gjøre noe uten varsel	сделать что-либо без предупреждения
være fullt belagt	быть полностью занятым (о гостинице)
under det hele	зд.: в самом низу (анкеты); под всем, что написано
rommet er koselig til å være i	в этой комнате приятно находиться
være sentralt beliggende	иметь центральное расположение
være tilfelle	иметь место, происходить в действительности
være kjent i byen	знать город, быть знакомым с городом
være villig til å gjøre noe	быть готовым, согласиться (сделать что-либо), иметь желание (готовность) сделать что-либо
ordne med noe	уладить (выполнить) что-либо, решить какой-либо вопрос
få tak i noe	заполучить, достать что-либо
fordrive tiden med noe	провести (убить) время, делая что-либо
gjøre sine forretninger	заниматься своими делами

Øvelser og oppgaver

1. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les den høyt og tydelig. Oversett den til russisk ved hjelp av ordlista til leksjonen.

2. Finn i teksten alle sammensatte substantiver og studer bruken og betydningen av dem.

3. Finn i teksten alle substantiverte adjektiver og partisipper og studer bruken av dem.

4. Svar på disse spørsmålene:

1. Er det nå mange hoteller i de fleste byer rundt om i verden? 2. Hvilke hoteller tar de reisende helst inn på? 3. Hvordan ser de fleste hotellene ut? 4. Er man bestandig sikker på å få et værelse et eller annet sted i Oslo? 5. Hva må en gjøre for å være helt sikker på å få et værelse i et eller annet hotell? 6. Hvorledes kan en bestille et hotellværelse på forhånd? 7. Hva bør en nevne i et telegram eller brev som en sender til noe hotell for å bestille et værelse? 8. Ser hotellene i Oslo anderledes ut enn hotellene i andre land? 9. Hva kan en si om de fleste hotellene i Oslo? 10. Er alle hotellene i Norge i samme klasse m.h.t. prisene for værelser? 11. Hva ser en når en kommer inn i et hotells vestibyle? 12. Hvordan ser et alminnelig hotells forhall ut? 13. Hva er resepsjonen i et hotell for noe? 14. Hvem hjelper til en gjest med bagasjen hans? 15. Hva bør en skrive i en hotellblankett?

5. Oversett disse ordgruppene som sammensatte substantiver. Lag noen setninger med dem (helst spørsmål og svar).

молодежная гостиница; двойной номер в гостинице; рекламное издание; обслуживающий персонал отеля; сезон отпусков; анкета для останавливающихся в гостинице; место стоянки автомашин; лифтущая машинка; гостиничный рассыльный; приемный отдел (администрация) в гостинице; деловая встреча; горничная в гостинице; ключ от номера.

6. Tenk Dem at De snakker med en nordmann om hotellene i Norge. Lag en samtale som passer for dette tilfellet, og bruk i den uttrykk og ordgrupper som er nevnt nedenfor. Be Deres kollega agere denne nordmannen og besvare Deres spørsmål med disse ordene.

en forretningsreisende; et feriehotell; et enkeltværelse; å være fullt belagt; å være sikker på noe; å gjøre noe på forhånd; reglene som gjelder i hotellet; et hotellværelse til en rimelig pris; et eller annet sted; å avslappe seg etter noe; personalet i hotellets resepsjon; å gjøre noe med det samme; midt i feriesesongen; å sette sin underskrift; å være sentralt beliggende; å ordne med noe; å gjøre sine forretninger; å få tak i noe; å fordrive tiden med noe.

7. Les teksten «Hotellet» enda en gang og svar etterpå på disse spørsmålene, helst med passende setninger fra teksten.

1. Hvordan er værelsene på moderne hoteller? 2. Er værelsene på de fleste hoteller koselige til å være i? 3. Har alle hoteller i Norge værelser med bad? 4. Hvilke hoteller kan ha sin egen hage omkring huset? 5. Hvor kan en hotellgjest parkere sin bil? 6. Hva bør en gjøre hvis en ikke er kjent i byen? 7. Hvem kan hjelpe til en gjest m.h.t. forskjellige opplysninger? 8. Hva er personalet i resepsjonen alltid villig til? 9. Hvorledes kan en reisende ordne med mange viktige saker? 10. Hva bør en gjøre hvis en trenger en guide? 11. Hvor kan en få tak i en skrivemaskin hvis en trenger den? 12. Hvem kan rettlede en m.h.t. severdigheter, butikker, forretninger o.l.? 13. Hvordan kan en fordrive tiden i en fremmed by? 14. Hva kan en få ved et hotell til fastsatte priser når en skal skrive et forretningsbrev? 15. Hvem trenger en reisende i et fremmed land hvis han ikke kan landets språk?

8. Gjenfortell innholdet av teksten «Hotellet».

9. Les og oversett disse samtalene. Gjenfortell dem etterpå i direkte tale sammen med en av Deres kolleger.

A.: Unnskyld, har De et værelse ledig?

B.: Nei, dessverre. Alle værelsene er nå opptatt for øyeblikket.

A: Det var synd. Kan De anbefale meg et annet godt hotell?

B.: Ja, visst. De kan sikkert få værelse på hotell Viking.

A.: Takk. Hvor er det? Er Viking her i sentrum av byen?

B.: Ja, da. Det ligger faktisk midt i byen, ca. 3 minutter fra Østbanestasjonen, i Akersgate 26.

A.: Tusen takk! Kan De hente meg en drosje? Jeg har noen kofferter og vesker med.

B.: Vær så god. Der ute ved hotellet er det vanlig et par ledige drosjebiler.

*

A: God aften! Kan jeg få et enkeltværelse med bad hos Dem?

K.: Ja, vær så god! Men vi har nå bare værelser uten bad. Badet er like ved siden av.

A.: Er det i første etasje?

K.: Nei, det er i annen og tredje.

A.: Vel, jeg tar værelset i annen etasje. Må jeg fylle ut noen blanketter?

K.: Ja, her er den. Herren kan gjøre det ved det bordet der i hjørnet av hallen.

A.: Vær så god. Jeg håper alt er i orden nå?

K.: La meg se. Ja, det er det. Og her er Deres nøkkel. Bagasjen kommer opp med det samme.

A.: Takk skal De ha. De er meget elskverdig.

10. Be to av Deres kolleger lese samtalene i øvelse 9 opp høyt for Dem og tenk Dem at De sitter i hotellets vestibyle og hører på disse samtalene mellom en gjest og en hotellfunksjonær. Gjenfortell etterpå innholdet av begge samtalene i indirekte tale så detaljert som det tar seg gjøre.

11. Les og oversett disse korte utsagn, studer dem nøye og si etterpå hvilke spørsmål man må stille, eller hva man må si for å få disse setninger som svar på sine spørsmål eller replikker til sine ord.

1. Det er nå tilfelle i hele verden. 2. For å være helt sikker må du gjøre dette på forhånd. 3. De kan ta inn på et eller annet hotell. 4. Hotellene der er fullt belagt bare i feriesesongen. 5. Det kan man trygt si. 6. De fleste av dem svarer til tidens krav. 7. Reglene som gjelder i norske hoteller, er de samme som ellers i verden. 8. Du kan sitte og avslappe deg litt i forhallen. 9. På alle spørsmål får du svar i resepsjonen. 10. Der er det noen pensjonater og ungdomsherberger, men ingen hoteller, dessverre.

12. Skriv synonymer til disse ordene. Lag setninger med disse par ord, helst spørsmål og svar, slik at både ordet og synonymet til det blir brukt i dem.

en vestibyle; et hotellværelse; et badeværelse; en hotelltjener; å skaffe seg noe; en hotellbetjening; å bruke tiden for å ... ; å gjøre sine forretninger; å rettlede en m.h.t. noe; noe til fastsatt pris; å ordne med noe; å være villig til noe.

13. Tenk Dem at De kommer til et norsk hotell og snakker med mannen i resepsjonen. Lag en samtale som passer for dette tilfelle, og bruk i den spørsmål og utsagn som er anført nedenfor. Oversett dem til norsk først.

1. Здравствуйте, меня зовут Хансен. Я заказывал у вас комнату телеграммой два дня назад. Надеюсь, что все в порядке и я могу получить номер сразу. 2. Извините. Это мои друзья. Могут ли они также получить у вас комнату на дво-

их на несколько дней? 3. Скажите, пожалуйста, комната, которую вы предлагаете мне, с ванной? 4. Должен ли я заполнить эту анкету сразу? Или можно принести ее позднее? Я очень устал сейчас и должен немного отдохнуть. 5. Скажите мне, пожалуйста! В вашей гостинице все номера с телефоном? 6. Где я могу получить некоторые сведения о достопримечательностях вашего города? 7. Не могли бы вы сказать мне, в каком номере живет господин Пер Ульсен? 8. Алло! Это администрация? С вами говорит Хансен из 27-го номера. Вы сказали, что мой багаж принесут сразу. Прошел уже час, а я все еще не получил его. 9. До какого часа (как поздно) мои гости могут быть у меня в номере? Что написано об этом в правилах, действующих в вашей гостинице? 10. Я уезжаю через час. Не могли бы вы прислать посыльщика в мой номер? У меня несколько чемоданов, которые надо отнести к машине.

14. Tenk Dem at De har i en ukes tid vært på en forretningsreise i en av større norske byer og er nettopp kommet tilbake til Oslo og forteller til Deres norske venn om Deres reise. Bruk i Deres fortelling disse ordgruppene og uttrykkene:

å rettlede noen med hensyn til noe; å fordrive tiden med noe; å gjøre sine forretninger; å få noe til sin disposisjon; til fastsatt pris; å være sentralt beliggende; å være tilfelle; å være kjent i byen; å være villig til å gjøre noe; å ordne med noe; rommet var koselig til å være i; å sette underskrift under noe; å avslappe seg litt etter noe; å ta seg av noe; å gjøre noe på forhånd; å gjøre noe med det samme.

15. Les og oversett denne samtalen til russisk. Gjenfortell innholdet av den etterpå i direkte tale sammen med en av Deres kolleger.

A.: God morgen! Mitt navn er Svendsen. Har De fått mitt telegram? Jeg sendte det to dager siden og ba om å reservere et værelse for meg?

B.: God morgen, herr Svendsen! La meg se... Ja, her er Deres telegram! Hva slags værelse ønsker De å få? Og hvor lenge blir De her i byen?

A.: Jeg skal ha et enkeltværelse med bad og telefon, for fire-fem dager.

B.: Vær så god, vi har ledige rom i femte og tredje etasjer.

A.: Jeg tar i tredje. Hva koster det per dag?

B.: 150 kroner, plus betalingen for telefonsamtaler og betjeningen på rommet.

A.: Er dette ikke for dyrt? Har De ikke noe rom til rimeligere priser?

B.: Nei, dessverre. Det er en alminnelig fastsatt pris for alle enkeltværelser.

A.: Ja, vel, ja. Jeg tar det. Vær så snill og send min bagasje opp.

B.: Ja, visst, men først må herren fylle ut denne blanketten her.

A.: Ja, takk. Jeg gjør det straks. Kan jeg skrive med en kulepenn?

B.: Ja, men helst med penn og blekk. De finner dem der ved bordet. Og skriv, er De snill, med blokkbokstaver.

A.: Vel, da bruker jeg min fyllepenn. Vil de hjelpe meg litt med den blanketten?

B.: Ja, vær så god. Først skriv Deres etternavn her og fornavn her. Siden — Deres fødested og fødselsår. Og her — Deres yrke og nasjonalitet. Og så dato for ankomst og dato for avreise der.

A.: Vær så god. Håper alt er i orden nå?

B.: Nei. De har glemt å sette underskrift under det hele. Ja, takk.

A.: Kan jeg få nøkkelen nå?

B.: Ja, visst. Her er den. De får værelse 312. Og bagasjen kommer om noen minutter.

A.: Takk skal De ha. Kan jeg ta heisen opp?

B.: Ja, heisen er der borte i hjørnet.

16. Be to av Deres kolleger lese samtalen i øvelse 15 høyt opp for Dem, og tenk Dem at De sitter i hotellets vestibyle og hører på denne samtalen mellom en tilreisende og en hotellfunksjonær. Gjenfortell etterpå innholdet av samtalen i indirekte tale så detaljert som De bare kan.

17. Oversett disse samtalene til norsk. Lær A's replikker utenat og lag med dem en samtale med bæreren på flyplassen og en med resepsjonisten på hotell Viking. Be to av Deres kolleger agere bæreren og resepsjonisten.

A.: Носильщик! Помогите мне, пожалуйста! Где здесь можно взять такси?

H.: Пожалуйста. Куда господин хочет ехать?

A.: Мне говорили, что «Викинг» очень хорошая гостиница. Я поеду туда. Это далеко от аэродрома?

H.: «Викинг» находится в центре Осло. Это примерно в 15 километрах отсюда. У господина большой багаж?

A.: У меня три чемодана и вот эта дорожная сумка.

H.: Хорошо. Подождите меня, пожалуйста, здесь. Через несколько минут такси будет у выхода. Я знаю, где стоят свободные такси, и сейчас иду туда.

A.: Спасибо. Вы очень любезны.

H.: Пожалуйста. Такси вас ждет. Чемоданы я донесу до машины.

A.: Сколько я вам должен? Пожалуйста, возьмите вот это. Сдачу (остаток) оставьте себе.

H.: Спасибо. Желаю вам приятного пребывания в нашем городе. До свидания.

*

A.: Здравствуйте! Могу я получить у вас комнату на несколько дней?

B.: Доброе утро! Господин не заказывал комнату заранее?

A.: Нет. Эта поездка в Осло была совершенно неожиданной для меня. У меня не было времени позвонить вам или послать письмо.

B. Вам повезло, так как сейчас у нас есть несколько свободных номеров. А обычно в это время года все номера заняты.

A.: Я очень рад. Мне говорили, что отель «Викинг» популярная гостиница. Поэтому я поехал с аэродрома сразу к вам.

B.: Вы можете получить комнату на одного человека с ванной на 4-м этаже, № 408. Это сравнительно большой и тихий номер.

A.: Спасибо. Сколько она стоит в сутки?

B.: Примерно 150 крон. Заполните вот эту анкету и не забудьте подписаться внизу.

A.: Хорошо. Мне кто-нибудь поможет принести вещи в номер?

B.: Не беспокойтесь. Все будет в порядке. Вам поможет наш рассыльный.

A.: Я должен заполнить анкету на норвежском языке или я могу писать по-английски?

B.: Как вам угодно. Вы можете писать на любом из пяти языков, указанных в анкете. Вот ключи от вашего номера.

A.: Спасибо большое. Тогда я сразу иду в свой номер.

18. Les høyt og oversett denne samtalen. Gjenfortell innholdet av den i indirekte tale.

Herr Berg og frue er nettopp kommet til Oslo og tar inn på Grand Hotell. De kommer inn i hotellets vestibyle.

B.: Jeg telegraferte imorges og ville gjerne høre ...

Portieren: Unnskyld. Vil De være så vennlig å henvende Dem til resepsjonssjefen der i hjørnet. Han vil gi Dem alle opplysninger De ønsker.

B.: God dag! Mitt navn er Berg. Har De fått mitt telegram imorges?

R.: God dag, herr Berg! La meg se ... Ja, vi har fått Deres telegram og har reservert et dobbeltværelse med bad i annen etasje. Vi kunne dessverre ikke gi Dem værelset i første etasje, da alt var opptatt. Men De får et deilig og rommelig værelse som De sikkert vil like.

B.: Takk. Er det kommet noen post til meg?

R.: Jeg skal straks se etter. Vil De være så vennlig å skrive Deres navn her i fremmedboken?

B.: Ja visst, hvis det er en regel her. Altså, navn, stilling, adresse ... Så er det i orden.

R.: Her er Deres brev. Hotellgutten skal straks komme opp med Deres bagasje .. (*Til hotellbudet*) Vis herren opp til hans værelse nr. 34.

*

H.: Her er Deres værelse. Badeværelset ligger ved siden av soverommet. Er det ellers noe De ønsker?

Fru B.: Ja. Vil De sende stuepiken heropp?

H.: Ja vel. Hun kommer straks.

S.: ...Får jeg lov til å komme inn? Hva ønsker fruen?

Fru B: Vil De pakke koffertene ut og henge klærne inn i skapet? Kan jeg få denne kjole presset i løpet av et par timer?

S.: Ja, det skal jeg nok sørge for. Fruen skal få den om en time.

B.: Tror De at jeg også kan få min dress presset? Den er blitt krøllet av å ligge i kofferten.

S.: Ja. Jeg skal sende den til skredderen.

B.: Ja, gjør det, er De snill.

19. Tenk Dem at De sammen med en av Deres norske bekjente kommer til noen større by i Norge og skal ta inn på et hotell. Lag noen korte samtaler som passer for et slikt tilfelle. Bruk i samtalene disse korte dialoger, som først må oversettes til norsk.

Вы уверены, что мы получим комнату в этой гостинице? — Я надеюсь на это, однако сейчас в городе очень много приезжих и многие гостиницы могут быть полностью заняты. — А где находится отель, о котором вы говорите? — Он расположен в центре города.

*

Комната, которую вы предлагаете, выходит окнами на улицу или во двор гостиницы? — Она выходит на красивую городскую площадь. — Не можете ли вы дать мне более спокойный номер? — Обратитесь вон к тому господину. Он поможет вам уладить это дело.

*

Я приехал сюда на своей машине. Есть ли при отеле автостоянка? — Конечно. Она расположена во дворе гостиницы. — Благодарю вас. Не могли бы вы также пригласить для меня на завтра гида, который хорошо знает этот город? — На какое время? — Я думаю примерно с 10 утра и до середины дня. — Хорошо. Гид будет ждать вас здесь в вестибюле ровно в 10 часов.

*

Можно ли у вас получить напрокат машину на три часа? — Конечно. Через пять минут она будет в вашей комнате. — Спасибо. Кроме того, мне нужен переводчик с английского для деловой встречи. Вы можете помочь мне в этом? — Да. Вам следует позвонить по этому телефонному номеру.

*

Если кто-нибудь спросит меня, скажите, пожалуйста, что я вернусь после обеда. — Хорошо, господин Иванов. — Кроме того, мой друг уезжает послезавтра и хотел бы заказать билеты на поезд в Осло. — Пусть он подойдет ко мне и скажет, какие билеты он хочет заказать и на какой поезд, ночной или дневной. — Хорошо. Он сейчас придет к вам.

20. Les, studer og oversett disse setningene. Still spørsmål til de framhevede ord eller uttrykk. Besvar spørsmålene etterpå.

1. **Etter en lang diskusjon** sa han seg villig til å gjøre dette. 2. Du må hjelpe meg med å få tak i **en kopi av dette** fotografiet. 3. Jeg håpet at dette hotellet er **koselig til å være** i, men det er dessverre ikke tilfelle. 4. En kan alltid få et værelse **på dette ungdomsherberget** til fastsatte priser. 5. **Denne mannen er meget dyktig** og derfor kan han ordne med hva som helst i en kort tid. 6. Jeg kan ikke hjelpe Dem med noe, **for De er kommet uten varsel**. 7. Mens jeg gjør mine forretninger, **kan du avslappe deg litt** nede i forhallen. 8. **Vi måtte søke et annet hotell**, for Viking var fullt belagt. 9. **Han var ikke kjent i byen** og, naturlig nok, kunne han ikke finne denne gaten selv. 10. Resepsjonsbetjenten rettledet henne m.h.t. noe **og så tok han seg av andre gjester**. 11. Jeg

kan ikke si trygt at reglene som gjelder her i Deres hotell, er de samme som overalt i landet. 12. Under det hele sto den reisendes underskrift.

21. Oversett denne samtalen til norsk. Gjenfortell innholdet av den etterpå i direkte tale sammen med Deres kollega.

К.: Алло! Это администрация? С вами говорит Карлсен из 45-го номера.

А.: Да, я вас слушаю.

К.: Я уезжаю через два часа. Прошу вас подготовить счет за мое пребывание в вашей гостинице.

А.: Вот как, господин Карлсен! Но вы же заказывали комнату на целую неделю, а пробыли у нас всего три дня. Вам не нравится наша гостиница?

К.: Наоборот, я очень доволен всем: и центральным расположением отеля, и комнатой, и обслуживанием. Дело в том, что я уладил здесь все свои дела и мне надо возвращаться в свой город.

А.: Да, да, я понимаю. Господин Карлсен, здесь есть почта для вас: два письма и один пакет.

К.: Будьте любезны, пошлите с ними гостиничного рассыльного ко мне в номер. Я упаковываю чемоданы, и у меня мало времени.

А.: Хорошо, господин Карлсен. Он будет у вас через несколько минут.

К.: Кроме того, в 3 часа после обеда мне будет нужен носильщик, чтобы отнести мой багаж из номера в вестибюль и далее в машину.

А.: Будет исполнено, господин Карлсен.

К.: Кстати, моя машина стояла в эти дни на стоянке гостиницы. Кроме того, я один раз пользовался пишущей машинкой гостиницы в течение часа. Должен я что-нибудь уплатить за это?

А.: Да, конечно, но очень немного. Вы заказывали что-нибудь к себе в номер из ресторана в эти три дня?

К.: Да, мне приносили завтрак каждое утро. Но я всегда платил наличными (å betale med kontanter).

А.: Хорошо! Что-нибудь еще, господин Карлсен?

К.: Дайте подумать! Да, мне еще стирали две рубашки. И потом у меня был междугородный разговор по телефону. За это я не платил.

А.: Не беспокойтесь. Все будет включено в счет, который вы получите здесь внизу в окне администратора.

К.: Спасибо. Не забудьте, пожалуйста, прислать мне сейчас почту и носильщика к трем часам дня. Да, между прочим. Могу я уплатить по счету перед самым отъездом или я должен сделать это заранее?

А.: Как вам угодно. Это займет у вас всего несколько минут. Не забудьте сказать горничной, что вы уезжаете. Ключ принесите, пожалуйста, сюда.

К.: Хорошо, я это сделаю. До свидания!

22. Tenk Dem at De har bodd på et norsk hotell i noen dager og nå skal reise. De ringer til resepsjonen fra Deres værelse og snakker med resepsjonssjefen. Lag en for tilfellet passende samtale. Bruk dialogen i øvelse 21 som mønster for Deres egen samtale. Be en av Deres kolleger agere resepsjonssjefen.

23. Oversett denne teksten skriftlig til russisk ved hjelp av ordboken og ordlisten nedenfor. Studer alle avledete og sammensatte ord og forklar sammensetningen av dem.

Norge er et av de få land i verden som har en egen hotellov, som setter bestemte krav for driften av hoteller. Der er således meget strenge bestemmelser for den som vil drive hotell. Man må ha visse kvalifikasjoner, må ha gjennomgått Hotellfagskolen, ha en bestemt tids praksis og dermed være i besittelse av hotellfagbrevet. Ifølge samme lov kan man heller ikke bruke navnet hotell på alle etablissementer som driver innkvartering. Hotellover stiller betingelser for et værelses størrelse og dets utstyr. Dette er en sikkerhet for det tilreisende publikum.

Hotellene i Norge er inndelt i forskjellige prisklasser. I landet er det ingen hoteller i egentlig internasjonal luksusklasse, men de hoteller Norge har i «særklasse», som det i landet benevnes, er de beste og tilfredsstiller fullt ut ethvert rimelig krav til moderne komfort.

Ordliste til teksten

Hotellfagskolen	училище по подготовке персонала гостиниц
hotellfagbrevet	патент (письменное разрешение) на открытие гостиниц (для частного лица)
å drive hotell	открыть (создать, учредить) гостиницу (для частного лица)
å være i besittelse av noe	иметь какой-либо документ (диплом, патент, разрешение и т. п.)
et hotell i luksusklasse	гостиница «люкс» (высшего класса, разряда)

24. Oversett dette brevet skriftlig til norsk. Gjenfortell dets innhold etterpå.

Дорогой Пер!

Спасибо за твое письмо. Я очень рад снова получить от тебя привет. Ты спрашиваешь, как обстоит дело с получением комнаты в гостиницах или пансионатах в нашем городе. Я отвечу коротко на твой вопрос. Здесь имеется несколько гостиниц, и ты можешь быть всегда уверен в том, что сразу найдешь комнату с ванной в том или ином месте. Однако если ты хочешь быть полностью уверенным и остановиться в отеле, расположенном в центре города (букв.: с центральным расположением в городе), то тебе следует заказать номер заранее. Ты можешь послать в ту или иную гостиницу письмо, открытку или телеграмму, и все будет в порядке. Не забудь написать, когда ты хочешь приехать и как долго останешься в городе. В гостиницах, которые расположены у самого моря, цены за комнаты весьма высокие, например одиночный номер стоит от 120 до 200 крон в сутки. Однако можно найти комнату и по более умеренным ценам в других отелях. Обедать, завтракать и ужинать ты сможешь в ресторане или кафе, которые есть при каждой гостинице. Это будет стоить 70—100 крон на одного человека за каждый день. Обслуживающий персонал при отеле поможет тебе решить все вопросы с билетами в театры, посещениями музеев, осмотром достопримечательностей и т. д., а также даст тебе советы по всем другим вопросам. Напиши мне о том, когда ты приедешь. Я встречу тебя на вокзале и помогу доехать до гостиницы. Жду тебя в нашем городе.

Привет. *Арвид.*

25. Les, oversett og gjenfortell etterpå disse vitser og anekdoter.

Hansen var ute på turné og skulle overnatte i en meget liten by. På det primitive hotellet han fant i byen, fikk han utlevert nøkkelen til værelset sitt. Men det fantes ikke numre, hverken på dørene eller på nøkkelen.— Hvordan skal jeg finne veien frem til det rette værelse? — spurte Hansen.— Jo, det skal jeg forklare Dem, så portieren.— Nå går De bortover korridoren og så skal jeg nok si fra når De er kommet til det riktige værelset.

Så gikk Hansen oppover trappen og fortsatte bortover en lang og mørk gang. Plutselig knallet han pannen mot en lav bjelke, så det sang i hele huset...— Nå skal De så til venstre,— lød det nede fra portieren.

*

Det var på fjellhotellet. Den unge damen snuste til professoren som skulle dra og nå salt og betraktet regningen.— Si meg, professor,— sa hun,— hvorfor kan man egentlig vite at vi er så høyt over havet? — Det,— sa professoren med et sukk;— det fremgår tydelig av hotellregningen.

*

— En hotellportier er verdens største vidunder,— hevder Svendsen og når han blir bedt om å begrunne denne påstanden, sier han vanlig: — En hotellportier kan samtidig åpne døren og bære alle mine kofferter, men har allikevel hender til overs til å ta imot drikkepenger med.

26. Fortell om noe hotell som De noen gang tok inn på, eller som De kjenner godt til.

27. Oppfyll disse oppgavene:

1. De er nettopp kommet til hotellet hvor De har på forhånd bestilt et værelse telegrafisk. Spør kontoristen i resepsjonen om alt De er interessert i med hensyn til værelset, De skulle gjerne få, samt med hensyn til Deres opphold i byen.

2. De har bodd på et hotell i løpet av noen dager og skal så reise tidlig om morgenen neste dag. Henvend Dem til noen av personalet ved hotellets resepsjon og få ordnet med alle de spørsmål som er aktuelle i tilfellet, f. eks. tidlig vekking, bagasje, drosjebil, betaling på regningen, osv.

TEKST 2

FERIEHOTELLER

Betegnelsen «hotell» er i seg selv en garanti for at et sted tilfredsstiller myndighetenes minimumskrav til orden, renhold og utstyr. Turist- og høyfjellshoteller må dessuten oppfylle visse krav om beliggenhet og komfort.

Nedenfor er det en del generelle regler og opplysninger for opphold på ferie- og høyfjellshoteller.

Bestilling av værelse: Man kan bestille rom direkte til hotellet, eller gjennom et reisebyrå. Reisebyråene innkrever som regel et depositum, og depositumkvitteringen gjelder som betaling for det påskrevne beløp ved oppgjøret på hotellet. For jule-, påske- og høysommersesongen må man fastsette tidsrommet for oppholdet nøyaktig. Ved avbestillinger etter at jule- og påskeuken er begynt, må det ofte betales vederlag fordi vertskapet da risikerer å bli sittende med et ubelagt værelse.

Priser: Når oppholdet bare varer en eller noen få dager beregnes prisen særskilt for værelset og de forskjellige måltider. For å få pensjonspris må oppholdet som regel vare

minst fem dagn. Måltidspriser, pensjons- og værelsespriser skal alltid stå oppslått. For barn under 12 år kan det gis inntil 50% reduksjon i pensjons- eller måltidsprisen. Man kan bestille ekstra barneseng innsatt på rommet. En slik seng er favere i pris enn de faste sengene. Har man værelse med bad, kan badet benyttes etter ønske (helst ikke etter kl. 23). For værelser uten bad bestilles bad ekstra og betales pr. gang. Servering på værelset koster alltid ekstra. I tiden januar til slutten av februar gir en rekke turisthoteller moderasjon fra 11 til 20%.

Ankomst: Fremmøte ved stasjon eller lignende med hotellbil for viderekjøring til hotellet regnes som vanlig transportmiddel til faste takster. Man kan også bestille egen bil til henting.

Ved fremkomsten til hotellet henvender man seg i resepsjonen og får anvist sitt værelse. Kommer man uanmeldt tidlig på dagen, kan man ikke vente å få noe værelse før ut på ettermiddagen. Man har rett til å disponere værelset til kl. 16 avreisedagen, tidspunktet varierer litt. Kommer man uten bagasje til et hotell hvor man ikke er kjent, er det helt alminnelig at hotellet ber om forskudd. Fremmedskjemaet som må fylles ut, er en politiforordning som hotellet har plikt til å oppfylle.

Alle forespørsler kan rettes til resepsjonspersonalet, som enten selv gir de ønskede opplysninger eller setter gjesten i forbindelse med rette instans. Hotelldirektøren fungerer gjerne som vert, hvis ikke innehaveren selv er tilstede.

Måltider: Spisetidene er vanligvis fastsatt med et par timers frokost, lunsj midt på dagen og middag om kvelden. Man bør være presis til måltidene. Til middag skifter man gjerne antrekk. Ved gjestens første måltid på hotellet blir han gjerne vist til sin plass ved bordet og presentert for sine bordfeller. Denne skikken er imidlertid ikke så utbredt som en kunne ønske, og gjestene må ofte selv sørge for presentasjonen.

Måltider kan som sagt føres på regningen, men de fleste hoteller serverer vin bare mot kontant betaling.

Generelle opplysninger: Det skal være stille på rommene senest ved midnatt av hensyn til andre gjester. Besøkende må være ute av rommene til samme tid, ofte også tidligere. En kan trygt sette sko og støvler ut om aftenen til pussing og smøring. De fleste hoteller har strykerom, hvor en selv kan besørge den nødvendige strykingen. Ber man værelsespiken om ekstra hjelp til vasking og stryking, betales hun for dette. Enkelte steder blir slike poster oppført på regningen.

Sport m.m.: Har hotellet fast skiinstruktør i vintersesongen, må man betale for undervisningen i skiteknikk. Det samme gjelder leie av ski- og tennisutstyr. De fleste steder er

imidlertid leien av selve tennisbanen gratis. Deltagelse i utflukter m.m. som hotellet arrangerer for gjestene, føres naturlig nok som særskilt post på regningen.

Drikkepenger: De fleste hoteller fører opp drikkepenger til betjeningen som et særskilt 10% tillegg på regningen. I dette tillegg er ikke tatt med drikkepenger til portier og hotellbud, som må betales ekstra i forhold til de tjenester de har ytet den reisende. Etter lengre opphold gir en gjerne også drikkepenger til værelsespiken og den oppvartningspiken en har hatt mest å gjøre med.

Når en får oppgitt værelsesprisen på et **feriehotell**, bør en altså automatisk legge på 10% for å få den reelle pris. Hotellene er uten ansvar for gjestenes reisegods og verdisaker som oppbevares på værelsene. Verdisaker kan som regel innleveres til oppbevaring i hotellets kontor.

Noen leksikalske forklaringer til teksten

kvitteringen gjelder som betaling	квитанция действительна в качестве денежного документа при оплате
ved oppgjøret	при окончательном расчете
ved avbestilling	при отказе (от заказанной ранее комнаты)
bli sittende med et ubelagt rom	букв.: остаться с несданной (незанятой) комнатой
skal stå oppslått	должны быть вывешены (на видном месте)
gi moderasjon	делать скидку (в цене)
til faste takster	по постоянным (установленным) расценкам
til henting	зд.: для того чтобы доехать до отеля со станции
en gjest får anvist sitt værelse	гостю указывают выделенную для него комнату
komme uanmeldt	прибыть, не оповестив об этом заранее
før ut på ettermiddagen	раньше чем во второй половине дня
sette noen i forbindelse med rette instans	связать кого-либо с соответствующим лицом (учреждением и т. п.)
tiden er fastsatt	время установлено (определено, назначено)
gjesten blir vist til sin plass	гостя проводят до его (постоянного) места

mot kontant betaling	при уплате наличными, за наличные
av hensyn til noen	учитывая интересы кого-либо, из уважения к кому-либо
det samme gjelder...	это же относится и к...
være ført med	быть включенным (в счет, список и т. п.)
i forhold til noe	в соответствии с чем-либо, по отношению к чему-либо
å være behjelpelig	оказать услугу
noen en har mest å gjøre med	кто-либо, с кем больше всего имел дело

Øvelser og oppgaver

28. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les den høyt og tydelig. Oversett den til russisk ved hjelp av ordlista til leksionen.

29. Oversett disse ordgrupper som sammensatte ord og lag setninger med dem, helst spørsmål og svar eller korte utsagn og replikker til dem.

горная гостиница; стоимость номера в гостинице; дорожные вещи; посыльный в гостинице; инструктор по технике ходьбы на лыжах; сосед по столу; персонал приемного отделения (в гостинице); анкета для иностранцев; предписание полиции; минимальные требования; квитанция об уплате задатка; бюро путешествий; промежуток времени; детская кровать; помещение для стирки; день отъезда.

30. Svar på disse spørsmålene:

1. Hvilke minimumskrav må et hotell tilfredsstille? 2. Hva krever en m.h.t. turist- og høyfjellshotellers beliggenhet? 3. Hva kan De fortelle om generelle regler og opplysninger for opphold på feriehoteller? 4. Hvorledes kan man bestille rom på disse hotellene? 5. Hva krever reisebyråene, som regel, ved bestillinger av rom på turisthoteller? 6. Hvor og når gjelder depositumkvitteringen som betaling? 7. Når må man fastsette tidsrommet for oppholdet nøyaktig? 8. Hvilke regler gjelder ved avbestilling av rommet på et feriehotell? 9. Når beregnes priser særskilt for værelset og de forskjellige måltider? 10. Hvor lenge må oppholdet vare for at en kunne få pensjonspris? 11. Til hvem kan det gis inntil 50% reduksjon i pensjonsprisen? 12. Hva sies det i reglene om servering på værelsene?

31. Oversett disse uttrykk og ordgrupper til norsk og lag noen spørsmål med dem. Besvar spørsmålene etterpå.

быть гарантией (для) чего-либо; удовлетворять минимальные требования; покупать что-либо за наличные деньги; оказывать какие-либо услуги; по постоянным (установленным) расценкам; делать скидку в цене; приезжать, не оповестив об этом заранее; это же относится и к...; быть включенным в (список); учитывая интересы кого-либо; связать кого-либо с кем-либо; при окончательном расчете; в соответствии с чем-либо; в установленное (определенное) время; при отказе от чего-либо (заказанного ранее).

32. Lag noen setninger med disse ordgruppene og uttrykkene.

etter lengre opphold; å gi drikkepenger til noen; å være uten ansvar for noe; å levere noe til oppbevaring; senest ved midnatt; å kunne trygt gjøre noe; å oppføre noe på regningen; å undervise noen i noe; å sørge for noe, å være en garanti for at ...; å gjøre noe gjennom et reisebyrå; å innkreve et depositum; fremmøtet ved en jernbanestasjon; å betale vederlag for noe; å gjelde som betaling; ved avbestilling av noe.

33. Svar på disse spørsmålene:

1. I hvilke måneder gir en rekke turisthoteller en viss moderasjon? 2. Hva kan De fortelle om en gjests ankomst til et feriehotell? 3. Hva må en gjøre ved fremkomsten til hotellet? 4. Hva kan det skje når en kommer ankommer til hotellet tidlig på dagen? 5. Til hvilken tid har man rett til å disponere værelset? 6. Når pleier hotellene be om et forskudd? 7. Hva slags politiforordning gjelder ved alle turisthoteller? 8. Hva er et fremmedskjema for noe? 9. Hvorfor må alle forespørsler rettes? 10. Hvem kan sette gjesten i forbindelse med rette instans? 11. Hvilke regler gjelder vanlig ved et ferie- eller turisthotell m.h.t. måltidene? 12. Hvem blir en gjest presentert for ved hans første måltid? 13. Mot hva serverer de fleste hoteller brennevin og lignende? 14. Hvor lenge kan besøkende være på rommene i et feriehotell? 15. Hvilke muligheter er det på de fleste hotellene for å drive noen sport? 16. Er deltagelsen i forskjellige utflukter gratis for gjestene? 17. Hvilke regler gjelder ved disse hotellene m.h.t. drikkepenger? 18. Hvor må verdisakene oppbevares?

34. Gjenfortell innholdet av teksten «Feriehoteller».

35. Les og oversett denne samtalen. Gjenfortell etterpå dens innhold i indirekte tale.

K.: Hallo! Er det høyfjellshotell A.?

A.: Ja, vær så god! Hotellet A. her!

K.: God morgen, herre! Dette er ingeniør Per Knudsen fra Oslo. En av mine venner, doktor Svend Hansen fra Helsedirektoratet, anbefalte meg Deres hotell noen tid siden, og jeg ville gjerne feriere hos Dem i tiden fra 25. juli til 10. august i år. Kan De reservere for meg et skikkelig dobbeltværelse for disse to uker? Jeg kommer med konen.

A.: Et øyeblikk, herr Knudsen! Altså De vil ha et dobbeltværelse fra slutten av juli for to uker, vil De det?

K.: Ja, akkurat.

A.: La meg se... Herr Knudsen! Dessverre har vi alle værelser belagt til 27. juli, men denne dagen reiser noen gjester hjem og vi får, blant annet, et godt dobbeltrom ledig.

K.: Når, sier De? 27.? Vel, to dager tidligere eller senere, det gjør hverken fra eller til. Jeg syns jeg tar dette værelse. Men kan De ikke fortelle meg litt om forholdene der, og om Deres værelses-, måltids- og pensjonspriser?

A.: Jo, det kan jeg visst, men, herr Knudsen, De kan få alle disse og mange andre opplysninger om vårt hotell i reisebyrået N, Torggata 17, Oslo. Der får De også dette værelset reservert mot et lite depositum.

K.: Ja, visst, ja. Jeg skal dit straks. Men si meg, vær så snill! Ligger dere langt fra noen jernbanestasjon?

A.: Nei, ikke særlig, faktisk bare to mil fra stasjonen G. Hotellbilen henter der daglig kommende gjester klokken 4 ettermiddag. Men man kan også bestille egen bil til henting til faste takster. Reisebyrået ordner med alt dette.

K.: Ja, mange takk. Men si meg, er De snill, er det hos dere noen muligheter til fiske, eller, kanskje, noen annen sport? Kan en, for eksempel, gå på ski der, på denne tiden av året?

A.: Ja da, herr Knudsen. Hotellet ligger 1600 meter over havet i et vilt fjellparti med mange bekker, fosser og innsjøer som er rike på fisk. Og snøen ligger her på fjellplatåene faktisk året rundt.

K.: Må en ha skiutstyret og fiskeutstyret med når en reiser til dere?

A.: Nei, absolutt ikke. Gjestene kan leie til fastsatte priser både ski-, fiske- og tennisutstyr her på hotellet. Og vi har en god tennisbane like ved huset. Leien av den er gratis.

K.: Og hvordan er det med hensyn til sightseeingturer?

A.: Hotellet arrangerer utflukter for gjestene, eller besøk av severdighetene i omegnene hver tredje dag i uka.

K.: Takk skal De ha for alle disse opplysninger, herre! Må jeg fortelle der på reisebyrået om denne samtalen vår?

A.: Som De vil, herr Knudsen. Jeg skal straks ringe dit og fortelle dem om det hele. Og jeg nevner Deres navn for dem der.

K.: Å, ja, jeg forstår. Håper alt blir i orden da?

A.: Selvfølgelig, herr Knudsen, og glem ikke depositumkvitteringen når De kommer hit. Den gjelder som betaling for det påskrevne beløp ved oppgjøret på hotellet.

K.: Mange takk, og på gjensyn. Altså, jeg kommer 27. juli om ettermiddagen og hotellets bil henter meg på stasjonen G.

A.: Ja, akkurat. På gjensyn, herr Knudsen.

36. Tenk Dem at De har planer om å feriere på et eller annet høyfjellshotell i Norge. En av Deres norske venner anbefalte Dem nylig et av slike hoteller, og nå ringer De dit og snakker med resepsjonssjefen der om saken. Lag en for tilfellet passende samtale og spør ham om alt hva De kan være interessert i i et slikt tilfelle. Bruk dialogen i øvelse 35 som mønster for Deres egen samtale. Be en av Deres kolleger agere resepsjonssjefen.

37. Skriv synonymer til disse ordene og uttrykkene. Lag setninger med dem (helst spørsmål og svar).

en benevnelse; å oppfylle krav; alminnelige regler; et ferichotell; å reservere et rom på hotellet; varigheten av oppholdet; et ledig hotellværelse; en moderasjon i prisen; å være lavere i prisen; en ankomst; å henvende seg til noen; uten varsel; tidlig på dagen; ut på ettermiddagen; å ha noe til sin rådighet; å ha plikt til å gjøre noe; innehaveren av noe.

38. Oversett disse spørsmålene til norsk og be en av Deres kolleger besvare dem.

1. Каким образом можно заказать комнату в какой-нибудь туристской гостинице? 2. В каком бюро путешествий я мог бы получить некоторые сведения об этом горном отеле? 3. Нужно ли в норвежских гостиницах платить за что-либо наличными или оплата за все услуги вносится в общий счет? 4. Можно ли поставить в мой номер дополнительную кроватку для ребенка и сколько это будет стоить? 5. В какое время года ваша гостиница предоставляет гостям скидку в цене за комнаты? 6. Сколько нужно платить дополнительно за обслуживание в номере (комнате) по сравнению со стоимостью обедов и т. п. в ресторане? 7. Есть ли в этой гостинице для отпускников какая-либо возможность заниматься спортом? 8. Сколько стоит прокат лыж, лыжных ботинок и т. п. в сутки? 9. Организуются ли какие-либо экскурсии для гостей этого горного отеля? 10. Как у вас обстоит дело в отношении чаевых (денег) для обслуживающего персонала?

39. Forklar betydningen av disse uttrykkene på norsk med andre ord og ordgrupper. Lag setninger med dem.

å servere noe mot kontant betaling; å føre noe opp på regningen; det samme gjelder (noe); leien av noe er gratis; å arrangere utflukter for hotellgjester; drikkepenger til betjeningen; å yte noen en tjeneste; å ha mest å gjøre med noen; oppholdet varer 3–4 dager; prisen står oppslått; å gi moderasjon.

40. Les og oversett skriftlig til russisk dette utdraget av regler som gjelder i hotell Viking i Oslo.

Opplysninger:

Alle bestillinger fra rommet skjer pr. telefon. Servering på rommene fra klokken 6^{00} til klokken 23^{30}. Alle opplysninger fås ved informasjonsdisken i hallen, hvor også alle slags billetter etc. besørges. Vekking bestilles over sentralbordet eller ved informasjonsdisken. På rommet er det installert radio, hvor De kan velge mellom to programmer. Pressing, rensing og reparasjoner besørges, bestill telefon «garderobeservice». Måltidskuponger bes levert til hovmesteren ved bestilling av måltidet. Regninger betales i kassen i hallen. Ved lengre opphold betales regning hver uke.

Observer:

1. Vennligst lås døren når rommet forlates, og lever nøkkelen ved informasjonsdisken.
2. Avreise bes meldt innen kl 12^{00} avreisedagen.
3. Bagasje som ønskes transportert av hotellet, bes meddelt senest 1 time før avreisen.
4. Hotellet er kun ansvarlig for penger og verdigjenstander som er deponert i «Safe». Innlevering ved informasjonsdisken.
5. Service påføres Deres regning. Portier er ikke inkludert.

41. Oversett denne samtalen til norsk. Gjenfortell den etterpå i direkte tale sammen med en av Deres kolleger.

А.: Ты знаешь, Пер! В этом году я не поеду на родину. Мы с женой и сыном решили провести отпуск здесь, в Норвегии.

П.: Это очень разумное (умное) решение. Но ты, конечно, вместе с семьей хочешь совершить поездку по всей Норвегии, не так ли?

А.: Не совсем. Вполне естественно, мы не останемся в Осло в течение всего месяца. Очевидно, мы поедем на две-три недели в какую-нибудь гостиницу для отпускников у моря или еще где-либо. Мы уже видели много городов в стране и хотели бы отдохнуть на природе.

П.: Тогда я рекомендую вам поехать в одну горную гостиницу, которую я хорошо знаю. Вы получите от пребывания там незабываемые впечатления.

А.: Это как раз то, что я имел в виду. А как уладить это дело? Как можно получить там хорошую комнату на троих?

П.: А когда вы хотите поехать туда?

А.: Не скоро еще. Через полтора месяца, в мае.

П.: Тогда это очень легко сделать. Ты можешь послать письмо прямо в эту гостиницу и заказать комнату на определенное время. Это можно сделать и через бюро путешествий. Думаю, что это даже более надежно, чем письмо.

А.: А что это за гостиница? Она хорошая?

П.: Да, это современный горный отель, который отвечает всем требованиям в отношении порядка, чистоты, оснащения и расположения. Он расположен к северу от Осло, недалеко от озера Мьёса.

А.: Это хорошо. А есть ли там какие-либо возможности заниматься спортом?

П.: Конечно! Там есть несколько отличных теннисных кортов, и, кроме того, в горах почти круглый год можно ходить на лыжах.

А.: Отлично. Мы возьмем с собой лыжи и теннисные ракетки (снаряжение для игры в теннис).

П.: При гостинице есть постоянный «лыжный» инструктор, и вы пройдете (букв., получите) краткий курс обучения ходьбы на лыжах в горах. Конечно, за это надо платить дополнительно.

А.: Что еще делают там отпускники в течение дня?

П.: Отель организует очень часто «автовылазки» для гостей в соседние города и районы и к разным природным достопримечательностям.

А.: А как там с питанием?

П.: Не беспокойся. Все будет в порядке. Как правило, гости живут там на условиях пансионата, т. е. стоимость завтрака, обеда и ужина вносится в общий счет.

А.: Значит ли это, что гости должны приходить в столовую в определенное время?

П.: Да, желательно быть точным.

А.: Сколько все это будет стоить в сутки для каждого человека?

П.: Я не знаю точно, потому что цены постоянно растут (å stige). Кроме того, когда тебе назовут цену, ты должен прибавить 10%, чтобы узнать настоящую цену. Это так называемые чаевые для обслуживающего персонала.

А.: Хорошо! Так где находится бюро путешествий, куда я должен обратиться?

П.: Вот здесь адрес этого бюро. Оно недалеко отсюда. Советую тебе сходить туда в ближайшие дни. Там ты получишь все необходимые сведения относительно этой гостиницы и пребывания в ней.

А.: Спасибо. Я это сделаю завтра.

42. Les høyt og oversett disse samtalene til russisk. Gjenfortell dem etterpå i direkte tale sammen med en av Deres kolleger.

P.: Nei, hør nå, Arvid! Jeg er redd for at vi ikke finner noe ledig værelse på noe hotell her i byen nå. På denne tiden av året er alle hotellene, som regel, fullt belagt. Og du har jo ikke bestilt noe værelse på forhånd.

A.: Nei, det har jeg ikke gjort, dessverre. Jeg hadde så lite tid før denne reisen, skjønner du. Men, Per, kan du ikke anbefale meg noe pensjonat her i byen?

P.: Jo, det kan jeg trygt. Jeg kjenner til et meget godt pensjonat. Riktignok er det ganske lite, bare er par værelser.

A.: Det er da bare bra. Vær så snill og fortell meg litt om det. Hvor ligger pensjonatet?

P.: Det ligger faktisk midt i byen, i Nansensgate, nummer 9. Vertinnen heter fru Svendsen. Værelsene der er pent møblerte og koselige til å være i. Og prisene er rimelige.

A.: Er alle rommene der med bad?

P.: Nei, men alle værelser har toalett og dusj med både varmt og kaldt vann.

A.: Må man ha der full pensjon?

P.: Ja, selvfølgelig. Det er jo et riktig pensjonat. De tar bare gjester med full pensjon. Og ikke for mindre enn en uke.

A.: Det gjør ikke noe. Jeg blir her minst ti dager, men jeg liker ikke det med full pensjon. Jeg skal jo være ute i byen fra morgen til kveld og blir, sannsynligvis, nødt til å spise på noen kafé.

P.: Hvorfor det? Maten er veldig god på pensjonatet, og til rimelige priser. Og selve pensjonatet er jo sentralt beliggende.

A.: Å, ja, det har jeg glemt. Da er alt i orden. Jeg går dit med det samme. Takk skal du ha for råd og hjelp. Adjø.

P.: Ha det bra, Arvid, og lykke til med dine forretninger.

*

A.: God aften, fru Svendsen! Mitt navn er Arvid Berg, fra Oslo. Jeg er her i byen på en kort forretningsreise. Har De et

værelse til leie? Jeg trenger et rolig rom for minst ti dager.

S.: Ja, vær så god, herr Berg. Jeg har et koselig og moderne møblert værelse i annen etasje.

A.: Kan jeg få se på værelset og møblene?

S.: Ja, visst, vær så god, bli med opp... Her er det. Kom inn. Som De ser, er det riktig stort, og alle møbler er ganske nye.

A.: Ja, jeg liker værelset, men er det sol her inne?

S.: Ja da. Dette vinduet vender mot sør, og det andre mot øst.

A.: Hva koster værelset?

S.: 910 kroner uken.

A.: Men er ikke dette for dyrt?

S.: Nei, slett ikke, i våre dager! Det er jo med full pensjon, tre gode måltider.

A.: Vel, jeg tar værelset.

S.: Når vil De flytte inn?

A.: Nå i kveld, faktisk med det samme. Bagasjen min er nede i hallen. Jeg er veldig trett og skal sove straks.

S.: Ja, vær så god. Her er nøkkelen. Skal vi vekke Dem i morgen? Vi har frokost fra 7 til 9.

A.: Nei, takk, jeg vil ligge så lenge som mulig.

S.: God natt, herr Berg. Bagasjen skal jeg sende opp straks. Badet er der i korridoren, og spisestuen i første etasje.

A.: God natt, fru Svendsen, og takk for alt.

S.: Selv takk og sov godt.

43. Les og oversett til russisk dette utdraget av reglene ved Hotell Atlantic i Stavanger.

For at de lettere skal finne Dem til rette under Deres besøk, har vi samlet de opplysninger vi mener De vil ha nytte av i Hotell Atlantic.

Telefonen gir Dem forbindelse med alle hotellets avdelinger. På apparatet finner De en fortegnelse over telefonnumrene.

Bysentralen: Slå 0, vent på ny summetone og slå nummeret.

Portieren: Nummer 129 og 169

Rikstelefoner ekspederes over vårt sentralbord. Slå nummer 20.

Telegrammer leveres portieren. Blanketter finner De i skrivebordskuffen.

Spisesalen: For bordreservasjon i spisesalen vennligst ring hovmesteren nummer 94.

Værelseservice: Ønsker De å gi en beskjed til stuepiken, ber vi Dem ringe nummer 90 eller 91 — sentralavretningen — som vil formidle Deres beskjed.

Bestillinger: Servering på værelsene. Vær vennlig å slå nummer 90 eller 91, oppgi Deres navn og værelsesnummer og be om det De ønsker.

Spisesalen er åpen fra kl. 12 til kl. 0.30. I spisesalen sørger vårt orkester for underholdningsmusikken og spiller til dans om aftenen.

Vekking bestilles hos portieren. Ønsker De frokost på værelset, vennligst bestill denne samtidig.

Skopuss bes meldt portieren om aftenen. Skoene bør plasseres i passasjen mellom dørene, da vi ellers ikke påtar oss noe ansvar for dem.

Ikke forstyrres: Hvis De ønsker ikke å bli forstyrret, ber vi Dem henge ut skiltet som De finner på innsiden av døren.

44. Oversett dette brevet til norsk. Gjenfortell innholdet av det.

Осло, 25 мая 1979 г.

Дорогой Виктор!

Я с удовольствием отвечу на все твои вопросы относительно туристской гостиницы А, куда ты собираешься поехать этим летом со всей семьей. Для того чтобы получить там хорошую комнату, рекомендуется заказать ее заранее по телефону, письмом или телеграммой. В заказе следует указать, какую комнату вы хотите иметь, дату вашего прибытия и срок пребывания в отеле. Когда вы приедете в гостиницу, нужно обратиться в приемный отдел гостиницы, где вам предложат сначала заполнить анкету для гостей, в которой имеются вопросы о вашей профессии, национальности и ряд других вопросов.

После заполнения анкеты вы получите ключ от вашего номера и горничная покажет вам вашу комнату. Все необходимые сведения и разъяснения можно получить в приемном отделе, который находится обычно в вестибюле. Все заказы и запросы из номера можно сделать по телефону. Таким же путем можно решить вопросы о стирке белья, глажении и т. п. Плата за все эти и подобные услуги, а также за питание заносится в общий счет, который вы оплатите перед отъездом. Об отъезде необходимо предупредить администратора (приемный отдел) за несколько часов до него. К общей сумме счета обычно прибавляют 10% в качестве чаевых обслуживающему персоналу.

В целом — все как в обычных гостиницах. Надеюсь, что вам там понравится. Желаю вам хорошего отдыха (отпуска).

Твой *Пер.*

45. Fortell om Deres opphold på noe feriehotell (feriehjem), eventuelt på et høyfjellshotell.

46. Tenk Dem at De er kommet til et reisebyrå for å bestille et værelse på et eller annet feriehotell, hvor De vil tilbringe Deres ferie. Still passende spørsmål til reisebyråets personale og få ordnet alle formaliteter med ankomst, henting fra stasjonen, selve oppholdet på hotellet og alle andre spørsmål som er av interesse for Dem i denne forbindelse. Be en av Deres kolleger agere reisebyråets funksjonær.

Ordlisten til tekstene og dialogene i leksjon 14

kursted, -et, -er	курорт, курортный городок
feriested, -et, -er	место отдыха (во время отпуска)
herberge, -t, -r	дешевая гостиница; ночлежный дом
feriehotell, -et, -er	туристская гостиница, гостиница для отдыхающих (отпускников)
reisende, en, *s. part. I*	путешественник, разъезжающий, путник
forretningsreisende, en	разъезжающий по делам, командировочный
enkeltrom, -met, -	номер на одного человека (в гостинице)
dobbeltrom, -met, -	двойной номер, номер на двоих (в гостинице)
med hensyn til (*fork.* m.h.t.)	в отношении, что касается
trygg	уверенный, надежный
krav, -et, -	требование
innredning, -en	оборудование, внутреннее убранство; зд.: меблировка
vestibyle, -n, -r	вестибюль, главный холл в гостинице
forhall, -en, -er	зд.: вестибюль гостиницы
bla, -dde, -dd	листать, перелистывать, просматривать
reklameprospekt, -et, -er	рекламный проспект, рекламная брошюра
gjest, -en, -er	гость, зд.: клиент (гостиницы, ресторана и т. п.)
bagasje, -n	багаж, дорожные вещи

ta seg av (noe, noen), tok, tatt	заняться (чем-либо), стараться помочь (кому-либо)
resepsjon, -en	администрация (гостиницы); стойка (окно) администратора (гостиницы)
personale, -t	персонал (обслуживающий)
feriesesong, -en, -er	сезон отпусков
være belagt	быть занятым (о комнате, гостинице и т. п.)
søk‖e, -te, -t	искать
nasjonalitet, -en	национальность
tit‖el, -en, -ler	звание, титул, ранг
hjemsted, -et, -er	место постоянного жительства
underskrift, -en, -er	подпись
tilfelle, -t, -(-r)	случай
være tilfelle	иметь место, произойти
villig (til å gjøre noe)	готовый, согласный (на что-либо)
tolk, -en, -er	переводчик (устный)
konferanse, -n, -r	конференция, совещание
skrivemaskin, -en, -er	печатная машинка
fastsatt	установленный, твердый (о цене)
fast‖sette, -satte, -satt	определить, установить; указать
rettlede noen m.h.t. noe, -t, -t	инструктировать, информировать кого-либо в отношении чего-либо
for‖drive tiden med noe, -drev, -drevet	проводить, коротать (время)
Det var synd!	Жаль! Жалко!
koffert, -en, -er	чемодан, саквояж
ankomst, -en	прибытие
avreise, -n	отъезд
heldig	счастливый, везучий, удачливый
en er heldig	повезло (кому-либо)
portier, -en, -er [pårtié:]	портье, швейцар
henvend‖e seg, -te, -t (til noen)	обратиться (к кому-либо)
stuepike, -n, -r *syn.* værelse(s)pike, -n, -r	горничная (в гостинице)
presse, -t, -t *syn.* stryke, strøk, strøket	гладить, утюжить
betegnelse, -n, -r	обозначение, наименование, название

garanti, -en, -er	гарантия, залог (чего-либо)
myndighet, -en, -er	власть, орган власти
renhold, -et	чистота, содержание в чистоте
generell [ʃ-]	общий, обобщенный
innkrev‖e, -de, -d	взимать, взыскивать, требовать (уплаты)
krev‖e, de, -d	требовать, предъявлять требование
deposit‖um, -et, -a	задаток, предварительный взнос
kvittering, -en, -er	квитанция, денежная расписка
beløp, -et, -	сумма
oppgjør, -et	расчет, зд.: окончательная уплата денег за что-либо
jul, -en	рождество
påske, -n	пасха
høysommersesong, -en	разгар летнего сезона
tidsrom, -met, -	продолжительность, период времени
tidspunkt, -et	срок, момент времени
nøyaktig	точно, подробно
avbestilling, -en, -er	аннулирование (отказ от) заказа
vederlag, -et, -	штраф, денежная компенсация
beregne, -t, -t	вычитывать, определять сумму, исчислять
særskilt, *adv.*	отдельно, индивидуально
reduksjon, -en, -er	сокращение, снижение, уменьшение, зд.: скидка
benytte, -t, -t	пользоваться, использовать
moderasjon, -en, -er	уменьшение, снижение платы за что-либо; зд.: скидка
fremmøte, -t, -r	прибытие, явка (куда-либо)
fremkomst, -en, -er	прибытие (на место назначения)
uanmeldt: komme uanmeldt	приезжать неожиданно, входить без доклада
disponer‖e, -te, -t	располагать (чем-либо), иметь в своем распоряжении
forskudd, -et, -	задаток, залог (денежный), предварительный взнос
fremmedskjema, -et, -er	анкета для приезжающих, остающихся в гостинице
forordning, -en, -er	распоряжение, постановление

plikt, -en, -er	обязанность, долг
forespørs‖el, -en (-len), -ler	запрос; зд.: пожелание, просьба
funger‖e, -te, -t	действовать, выступать в качестве (кого-либо)
innehaver, -en, -e	владелец, хозяин (чего-либо)
skifte, -t, -t	менять, сменять; переодеваться; пересаживаться (на транспорте)
imidlertid	все же, однако, тем не менее
sørge, -t, -t (for noe, noen)	заботиться (о чем-либо, о ком-либо)
før‖e på regningen, -te, -t *syn.* oppføre	записать в счет
kontant, *adj.*	наличный
kontant, -en, -er	наличные деньги
strykerom, -met, -	комната для глажения одежды
besørge, -t, -t	зд.: выполнять, осуществлять
post, -en, -er	зд.: пункт, раздел, параграф
instruktør, -en, -er	инструктор, наставник
leie, -n, -r	зд.: прокат, использование что-либо за плату
husleie, -n	квартирная плата
gratis, *adj.*	бесплатный
utflukt, -en, -er	выезд, прогулка; зд.: экскурсионная поездка
drikkepenger, *s. fl.*	зд.: чаевые, деньги на чай (в ресторане и т. п.)
i forhold til (noe)	в соответствии с (чем-либо)
yte, -t, -t	оказывать (помощь, поддержку, содействие и т. п.)
oppvartningspike, -n, -r	официантка
reell	реальный, настоящий
ansvar, -et	ответственность
ansvarlig	ответственный
ha ansvar for noe *syn.* være ansvarlig for noe	быть ответственным за что-либо
reisegods, -et, -	багаж, дорожные вещи
verdisaker, *s. fl.*	ценные вещи, вещи высокой стоимости

▽▽▽▽▽▽

▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽▽

LEKSJON 15

Лексическая тема. У врача. В аптеке. Посещение больного. Пребывание в больнице.

Грамматические темы: 1. Словопроизводство. Образование имен прилагательных и наречий с помощью суффиксов. 2. Сочинительные союзы и их употребление. Порядок слов в сложносочиненных предложениях. 3. Именные формы глагола и их употребление. 4. Причастные и инфинитивно-предложные обороты и их употребление.

1. СЛОВОПРОИЗВОДСТВО (ORDDANNELSE VED AVLEDNING). ОБРАЗОВАНИЕ ИМЕН ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ И НАРЕЧИЙ С ПОМОЩЬЮ СУФФИКСОВ

СУФФИКСЫ ИМЕН ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ

В современном норвежском языке сравнительно широко используются следующие словообразовательные суффиксы прилагательных: -bar, -som, -aktig, -lig, -ig, -sk(-isk), -aisk, -messig.

Новые имена прилагательные могут быть образованы с помощью этих суффиксов от основ глаголов, существительных, других прилагательных и реже от остальных знаменательных частей речи. При этом производные прилагательные сохраняют основное корневое значение тех слов, от которых они образованы, обозначая свойство, качество, особенность, специфику, характеристику предмета или явления.

В ряде случаев с одним корнем допустимо использование различных суффиксов. Несмотря на то что все указанные суффиксы различны по происхождению и по написанию, провести четкое смысловое различие в значениях или оттенках значений прилагательных в зависимости от используемого суффикса не представляется возможным, так как варианты значений ряда суффиксов, включенных в слово, часто совпадают. С другой стороны, каждый суффикс может в составе производного прилагательного передавать несколько оттенков значения.

И все же, учитывая преобладающую тенденцию, можно сказать, что в составе таких производных от других часте

речи прилагательных разные суффиксы имеют различное доминирующее значение. Так, например, суффикс -bar в составе нового слова чаще всего обозначает *пригодный, допустимый, возможный для действия, обозначенного корнем прилагательного;* суффиксы -som и -lig чаще всего значат *несущий в себе качество, умение, способность, обозначаемую корнем слова;* суффикс -aktig *похожий, напоминающий по своим свойствам качество, выраженное корнем прилагательного;* суффикс -messig *типичный, характерный для предмета, явления, обозначаемого словом, от которого производится прилагательное;* суффиксы -sk (-isk), -alsk *относящийся к или свойственный группе предметов, обозначаемых корнем слова.*

Учет этой специфики в употреблении суффиксов может существенно облегчить практический выбор того или иного суффикса при самостоятельном производстве прилагательных от уже известных слов.

Вместе с тем следует иметь в виду, что, будучи служебными элементами языка, эти суффиксы в отрыве от слова какого-либо постоянного самостоятельного значения, в отличие от знаменательных слов, естественно, не имеют, хотя исторически и являются знаменательными словами, что и предопределяет их некоторое смысловое отличие друг от друга в составе производного прилагательного.

По продуктивности и частоте использования суффиксы также неравноценны. Так, некоторые из них, наиболее часто употребляемые суффиксы, например -bar, -som, -lig, -ig, используются для производства прилагательных от нескольких различных частей речи; другие же, например -sk, -alsk, -messig, — для производства только от определенных частей речи. Различные оттенки значений у разных суффиксов хорошо прослеживаются на следующих примерах словопроизводства от различных частей речи:

-bar: от глагола: brennbar *горючий, воспламеняющийся;* dyrkbar *пригодный к обработке* (о земле); hørbar *слышимый, внятный;* merkbar *заметный, ощутимый;* от существительного: fruktbar *плодородный;* straffbar *наказуемый;* от прилагательного: dyrebar *дорогой, драгоценный;* åpenbar *явный;*

-som: от глагола: følsom *чувствительный;* sparsom *бережливый; редкий;* skånsom *бережный, щадящий;* vågsom *смелый;* от существительного: folksom *людный, густонаселенный;* voldsom *свирепый, ожесточенный;* lønnsom *оправдывающий себя;* от прилагательного: langsom *медленный;* varsom *осторожный;*

-aktig: от глагола: følg(e)aktig *послушный;* sløsaktig *расточительный,* от существительного: narraktig *дурашливый, глуповатый;* løgnaktig *лживый;* smøraktig *маслянистый;* от прилагательного: storaktig *высокомерный, надменный;* gulaktig *желтоватый;* gråaktig *сероватый;*

lig: от существительного: vennlig *добрый, дружеский;* punktlig *точный;* latterlig *смехотворный;* от прилагательного: kjærlig *душевный;* smålig *мелочный;* sykelig *болезненный;* от глагола: spiselig *съедобный;*

-ig: от глагола: lydig *послушный;* viktig *важный; важничающий;* от существительного: blodig *кровавый;* saftig *сочный;* kraftig *сильный;*

-sk (-isk): от существительного: typisk *типичный;* djevelsk *дьявольский;* dyrisk *звериный, животный;*

-alsk: от существительного: fysikalsk *физический;* grammatikalsk *грамматический;* musikalsk *музыкальный;*

-messig: от существительного: bymessig *городской, свойственный городу;* tallmessig *численный;* regelmessig *регулярный.*

Помимо собственно суффиксов, являющихся чисто служебными элементами языка и перечисленных выше, в этой же роли нередко употребляются частично десемантизированные знаменательные слова, например прилагательные full *полный;* fri *свободный;* rik *богатый;* løs зд.: *отсутствующий, которого нет* и др.: harmfull *гневный, полный гнева;* hatefull *ненавидящий;* skyfri *безоблачный, свободный от туч;* skogfri *безлесный;* vannrik *полноводный, богатый водой;* tallrik *многочисленный;* snøløs *бесснежный, не имеющий снега;* gledeløs *безрадостный, лишенный радости* и т. д.

Подобные образования можно считать и производными прилагательными, и сложными словами, ибо слова, выступающие в роли суффиксов, сохранили свое самостоятельное смысловое значение, в отличие от собственно суффиксов.

Øvelser og oppgaver

I. Skriv noen adjektiver som De kan og som har suffiksene *-bar, -lig, -ig, -som, -aktig, -sk(-isk), -alsk.* Lag setninger med disse adjektivene (helst spørsmål og svar).

II. Lag noen adjektiver av disse ordene ved hjelp av suffiksene *-bar, -lig, -ig, -som, -aktig, -sk, -alsk.* Oversett nye ordavledninger til russisk. Bruk dem i korte setninger.

en type — тип, вид; en historie — история; å virke — действовать; en lykke — счастье; å fare — ехать; å ønske — желать; å tenke — думать; å spise — кушать, есть; å merke — замечать; et øyeblikk — мгновение; en feil — ошибка; et barn — ребенок; et held — удача, везение; å forglemme — забывать; å løse — решать (задачу и т. п.).

III. Oversett disse adjektivene til norsk. Analyser bruken av suffiksene. Lag noen setninger med disse ordene.

значительный, внимательный, регулярный, пунктуальный, судоходный, заметный, безлесный, немыслимый, незабывае-

мый, сложный (трудный), неразрешимый, дымообразный (похожий на дым), зеленоватый, исобычный, моментальный, вероятный.

IV. Oversett disse setningene til norsk. Studer bruken og sammensetningen av adjektivene.

1. Что вы скажете о последнем матче? — О, это был **классический** пример мастерства наших хоккеистов. 2. Вы читаете **грамматические и лексические** пояснения к текстам? — Да, конечно. Они облегчают работу с этими текстами. 3. Вам было трудно сделать это? — Да. Передо мной стояла почти **неразрешимая** задача. 4. Мне кажется, что это было **ошибочное** решение. — Да, к сожалению. Оно может привести к **серьезным** последствиям. 5. Почему он не смог победить в этих соревнованиях? — Я думаю из-за (på grunn av) **нерегулярных** тренировок. 6. Тебе понравилась поездка в Северную Норвегию? — Конечно. Я получил **незабываемые** впечатления. 7. Почему ты думаешь, что дорога в А. сейчас стала **непроезжей**? — Так всегда бывает в дождливую погоду. 8. Это правда, что район к северу от города Т. очень **живописен**? — Нет, я так не думаю. Там лежат большей частью **безлесные** горные равнины и плато. 9. Вы довольны выполненной работой? — Нет. К сожалению, мы не получили **желаемого** результата. 10. Вам нравится господин А.? — Да, он всегда такой **внимательный** и пунктуальный во всем. 11. Мне говорили, что в Норвегии фактически нет судоходных рек. Это так? — Да, это правда, если не иметь в виду реку Гломму.

V. Les høyt, studer og oversett disse avledete adjektivene. Lag noen setninger med dem, helst spørsmål og svar, f. eks. slike som i øvelse IV ovenpå.

merkbar, langsom, regelmessig, vennlig, åpenbar, oppmerksom, punktlig, blåaktig, arbeidsom, landsbyaktig, farbar, dyrkbar, sykelig, feilaktig.

СУФФИКСЫ НАРЕЧИЙ

В норвежском языке большинство наречий являются производными словами от некоторых других частей речи или от других наречий:

1. От имен прилагательных наречия образуются с помощью суффиксов -t, -e, -vis и некоторых других: pent *красиво*; visst *конечно*; sikkert *определенно*; lenge *долго*; langt *далеко*; lykkeligvis *к счастью*; naturligvis *естественно*; heldigvis *удачно (к счастью)*; bare *только*.

2. От имен существительных наречия образуются значительно реже с помощью суффиксов -s, -vis: dels *частью*; innbyrdes *взаимно, между собой*; parvis *попарно*; stykkevis *поштучно*; delvis *частично*; tusenvis *тысячами*; hundrevis *сотнями*.

3. От наречий, обозначающих направление действия, образуются наречия, обозначающие место действия, с помощью суффикса -e: ute *снаружи*; oppe *вверху*; inne *внутри*; nede *внизу*; fremme *впереди*; hjemme *дома*; borte *в стороне*.

4. От неопределенных местоимений наречия образуются посредством суффиксов -steds, -lunde, -sinne: noensteds *где-то, куда-то*; ingensteds *нигде, никуда*; noensinne *когда-либо, когда-то*; noenlunde *как-то, как-нибудь*; ingenlunde *никоим образом*; ingensinne *никогда*.

Помимо суффиксального образования, для создания новых наречий в языке широко используется адвербиализация (или конверсия) некоторых частей речи и их форм [1]:

— **прилагательных,** оканчивающихся на -lig, -ig: ærlig *честно*; riktig *правильно*; vanskelig *сложно, трудно*;

— **причастий настоящего времени:** rivende *быстро, стремительно*; truende *грозно, угрожающе*; levende *живо, наглядно*; bitende *пронизывающе*;

— **причастий прошедшего времени:** fortsatt *все еще, по-прежнему*; uttatt *не считая, кроме*; iberegnet *включая*;

— **существительных с предлогом,** иногда с падежным окончанием: idag *сегодня*; imorgen *завтра*; iaftes *вчера вечером*; imorges *прошедшим утром*; tilskogs *в лесу, лесом*; tilvars *вверх, в воздух*; tilsjøs *в море, на море*;

— **сочетаний глаголов с другими словами:** kanskje *может быть*; måskje *должно быть*; kanhende *возможно, может быть*;

— **застывших сочетаний фактически любых частей речи:** forresten *впрочем, притом*; likevel *все же*; visstnok *видимо, вероятно*; i det hele tatt *в целом, в общем*.

Øvelser og oppgaver

VI. Lag adverber av disse adjektiver ved hjelp av suffikset *-t*. Oversett dem til russisk. Lag setninger med avledete adverber (helst spørsmål og svar).

sen, varm, god, mørk, morsom, lys, langsom, kald, skjønn, oppmerksom, bred, frisk, sikker, fri, vakker.

VII. Lag adverber av disse substantivene ved hjelp av suffikset *-vis*. Oversett dem til russisk. Lag setninger med dem (helst korte utsagn og replikker til dem).

et hundre, en måned, et dusin, en time, en masse, en ske en meter, et år, et par, et tusen, et stykke, et unntak.

VIII. Oversett disse adverbene til norsk og lag setninger med dem (helst spørsmål og svar).

особенно, быстро, легко, именно, возможно (может быть) охотно, действительно, естественно, точно, всегда, внима

[1] Переосмысление их в наречия без добавления или использования каких-либо суффиксов.

тельно, медленно, свободно, далеко, поштучно, где-то, правильно, трудно, наверняка (уверенно), часами (в продолжение многих часов).

IX. Les og oversett disse setningene til russisk. Studer adverbene.

1. Jeg vet ikke om jeg reiser i **morgen** eller i **overmorgen**, men det vil jeg **sikkert** gjøre. 2. Det er ikke **håpløst** å kjempe, selv om en er i mindretall. 3. Det ble **heldigvis** ikke **nødvendig** å bruke kraft. 4. **Naturligvis** var hun med på kirkegården for å legge blomster ned til monumentet. 5. **Lykkeligvis** ligger intet av våre skip for tiden i denne havnen. 6. Til den fastsatte tiden var arbeidet gjort **bare delvis**. 7. **Rolig** og så **nendelig selvfølgelig** og **sikkert** sa han at **sådan** og **sådan** skulle det være. 8. Har du **noensinne** vært på noen av feriehotellene i Norge? 9. **Ingensteds** i verden er det så mange reisebyråer som i denne turistbyen. 10. Alle opplysninger kan en **selvfølgelig** få ved hotellets informasjonsdisk **nede** i hallen. 11. En kan **trygt** anbefale dette høyfjellshotellet. 12. Vikinghotellet i Oslo er **faktisk sentralt** beliggende.

X. Oversett disse setningene til norsk. Studer bruken av adverbene.

1. Когда он работает, он может **часами** сидеть **совершенно** тихо. 2. К **счастью**, все прошло **хорошо** в этот раз. 3. Там **определенно** будет **много** народу. 4. Парни и девушки выходили из танцевального зала **парами**. 5. Ты **когда-нибудь** бывал в Северной Норвегии? — Да, много раз. 6. Каждый год он хочет поехать **куда-нибудь** на юг, но, к **сожалению**, он всегда очень занят летом. 7. В тот год было **мало** фруктов, и яблоки, и апельсины продавались **поштучно**. 8. Вы **когда-либо** разговаривали с этим человеком? — Нет, **никогда**, к сожалению. 9. Через несколько недель я **наверняка** (определенно) поеду в эту горную гостиницу. 10. Здесь так **красиво** летом. 11. Ты можешь, **естественно**, приходить ко мне когда угодно. 12. Он **медленно** подошел к памятнику, постоял там **немного** и **внимательно** осмотрел его.

2. СОЧИНИТЕЛЬНЫЕ СОЮЗЫ И ИХ УПОТРЕБЛЕНИЕ. (SIDEORDNENDE KONJUNKSJONER OG BRUKEN AV DEM)

УПОТРЕБЛЕНИЕ СОЮЗОВ

Для сочинения однородных членов предложения в составе простого предложения, а также простых предложений в сложносочиненные (sideordnede setninger) используются сочинительные союзы.

По своему значению все сочинительные союзы делятся на четыре группы:

1. **Соединительные союзы (forbindende konjunksjoner):** og *и, а;* samt *а также;* både ... og ... *и ... и...;* så vel ... som ... *как ... так и ...:*

Solen gikk opp og fiskerne skyndte seg til innsjøen.	Взошло солнце, и рыбаки заторопились к озеру.
Han er både gammel og grå.	Он и стар, и сед.
Han skulle sove samt ha frokost og aftensmat hjemme.	Он должен был ночевать, а также завтракать и ужинать дома.
Så vel du som jeg er bedt om å komme.	Как тебя, так и меня просили прийти.

2. **Противительные союзы (motsettende konjunksjoner):** men *но;* enn *но, однако, а;* dog (союз-наречие) *однако.*

Det begynte allerede å dages, men stjernene glimret ennå på den mørke himmelen.	Уже начало светать, но звезды все еще мерцали на темном небе.
Hvordan har du det? — Takk, bra. Enn du da?	Как у тебя дела? — Спасибо, хорошо. А у тебя?
Han er litt syk idag, dog kommer han likevel.	Он немного болен сегодня, однако он все равно придет.

3. **Разделительные союзы (adskillende konjunksjoner):** eller *или;* enten ... eller ... *или ... или ...;* hverken ... eller ... *ни ... ни...;* snart ... snart ... *то ... то...;* dels ... dels ... *частично (отчасти) ... частично (отчасти) ...:*

Vil du vente eller gå?	Ты будешь ждать или уйдешь?
Han kommer enten lørdag eller søndag.	Он приедет или в субботу, или в воскресенье.
Det er hverken fugl eller fisk.	Это ни птица, ни рыба (поговорка: ни рыба ни мясо).
Det var en vanlig septemberdag: snart skinnet solen, snart regnet det.	Был обычный сентябрьский день: то светило солнце, то шел дождь.
Dels ville han ikke komme, dels hadde han mye å gjøre den dagen.	Отчасти он не хотел приходить, отчасти у него было много дел в тот день.

4. **Причинно-следственные союзы (begrunnende konjunksjoner):** altså (союз-наречие) *так что, итак;* således (союз-наречие) *и таким образом;* for *потому что, ибо, поскольку, так как;* ti *поскольку;* derfor (союз-наречие) *поэтому.*

Han var allerede 90 år, altså var han meget gammel.	Ему было 90 лет, так что он был очень стар.

Gutten gråler, for han har tannverk.	Мальчик плачет, потому что у него болят зубы.
Han kunne ikke se noe, ti han var liten av vekst.	Он не мог ничего видеть, поскольку он был маленького роста.
Du var jo der, således kunne du se dette.	Ты ведь был там и таким образом мог видеть это.

Помимо перечисленных союзов, к сочинительным союзам нередко относят союзные наречия uten (forulen) *кроме;* unntagen (unntatt) *исключая, за исключением;* så nær som *так же как и* в том случае, когда они выступают в соответствующем союзном значении, сочиняя члены предложения или целые простые предложения:

Ingen uten du kan hjelpe meg.	Никто, кроме тебя (кроме как ты), не может помочь мне.
Hele gruppen unntatt han løp sin vei.	Вся группа, исключая его, убежала.
Alle så nær som han var straks villige.	Все, как и он, сразу изъявили свое согласие.

ПОРЯДОК СЛОВ В СЛОЖНОСОЧИНЕННЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЯХ ПРИ ИСПОЛЬЗОВАНИИ СОЧИНИТЕЛЬНЫХ СОЮЗОВ

Сочинительные союзы og, samt, men, eller, en, ti никакого влияния на порядок слов в простом предложении не оказывают. Если эти союзы используются в рамках простого предложения, то после них может стоять любой член предложения. Если эти союзы сочиняют предложения, то порядок слов в предложениях, стоящих после такого союза, может быть и прямой, и обратный, в зависимости от внутреннего строя предложения или от других причин.

Остальные союзы при сочинении предложений вызывают после себя инверсию, поскольку большинство из них имеют наречный характер и воспринимаются не только как союзы, но и как своеобразные обстоятельства. Как правило, после них стоит спрягаемая часть сказуемого.

Если союз både ... og ... сочиняет предложения, то после både наступает инверсия, а после og используется прямой порядок членов предложения:

Både studerte han selv meget og han krevde det fra andre.	Он и сам занимался много, и требовал этого от других.

Союз dog, когда он стоит в начале предложения, вызывает после себя инверсию:

Han forser seg ofte, dog strever han alltid etter å gjøre det godt igjen.	Он часто ошибается, однако (он) всегда стремится исправить свою ошибку.

При использовании союза enten ... eller ... для сочинения предложений после enten используется обратный порядок слов, после eller – прямой:

Det er mange lyder i vårskogen: enten suser vinden i løvet, eller fuglene synger.	Много звуков в весеннем лесу: либо ветер шуршит листвой, либо птицы поют.

После союзов dels ... dels ..., snart ... snart ... инверсия наступает в обоих сочиняемых предложениях:

Dels var det allerede for sent, dels hadde han ingen lyst til å gå dit.	С одной стороны, было уже слишком поздно, с другой — у него не было никакого желания идти туда.
Det var en vanlig septemberdag: snart skinnet solen, snart regnet det.	Был обычный сентябрьский день: то светило солнце, то шел дождь.

После союзов derfor, altså, således, когда они стоят в начале предложения, используется обратный порядок слов:

Han er meget syk, derfor kommer han ikke idag.	Он очень болен, поэтому сегодня (он) не придет.
Jeg tenker, altså er jeg til.	Я мыслю, значит я существую.
Bussen er alt gått, således er du nødt til å ta en drosje.	Автобус уже ушел, и, таким образом (следовательно), ты вынужден взять такси.

Øvelser og oppgaver

XI. Finn alle sideordnende konjunksjoner i tekstene til 13. og 14. leksjoner og forklar bruken av dem.

XII. Studer bruken av sideordnende konjunksjoner i disse sideordnede setninger. Forklar ordfølgen i dem.

1. Været er pent, men det er ennå kjølig ute. 2. Så vel min far som min mor var født i denne byen. 3. Snart gikk han langsomt, snart løp han. 4. Enten kommer du til meg i nærmeste dager, eller jeg selv skal besøke ditt hjem. 5. Ditt armbåndsur går litt for fort, altså kommer du dit i rette tid. 6. Der får du kost og losji, samt en god anledning til å treffe morsomme folk. 7. Dels var jeg trett, dels hadde jeg ingen lyst til å gå dit. 8. Vi hadde dårlig tid, derfor tok vi en drosje. 9. Ja så, du er fri idag, altså kan du komme til meg. 10. Han likte dette menneske, dog ville han ikke snakke med ham igjen. 11. Mange rike familier bodde dengang dels i selve byen, dels på store gårder i omegnen. 12. Været er strålende nå, altså kan vi gå en tur.

XIII. Oversett disse setningene til norsk:

1. С утра небо было покрыто тучами, однако к полудню показалось солнце. 2. То слышалась музыка, то пел кто-то, то можно было слышать чьи-то голоса. 3. Или ты сделаешь это сегодня сам, или я попрошу кого-нибудь другого поехать туда. 4. Несколько дней прошло, однако он чувствовал себя все хуже и хуже. 5. В городе было много туристов в это время, и поэтому я заказал комнату в гостинице заранее. 6. Или мы должны спешить, или мы опоздаем на поезд. 7. Я не ездил туда вчера. Отчасти я был очень занят, отчасти у меня не было никакого желания видеть этого человека. 8. Мы встречались сравнительно часто. То он приходил ко мне, то мы вместе ездили к его друзьям. 9. Я уверен, что ты сделаешь это легко и быстро. Однако ты должен быть очень внимательным. 10. Как сам город, так и его окрестности очень красивы и живописны. 11. Ни сегодня, ни завтра я не смогу позвонить тебе, к сожалению. 12. Наш общий друг уехал в Берген. Таким образом, мы не можем встретиться с ним в ближайшие дни.

XIV. Fullend disse setningene:

1. Snart kommer eksamenen, altså ... 2. Jeg har lite fritid i disse dagene, derfor ... 3. Denne lærer er meget ung, dog ... 4. Snart var han på fiske, snart ... 5. Herr Larsen er nå, dessverre, syk, altså ... 6. Hele tiden satt vi innendørs. Dels var det kaldt ute, dels ... 7. Han kommer til Oslo om noen dager, således ... 8. Vi er jo venner, altså ... 9. Vi må møtes idag. Enten kommer du til meg, eller ... 10. Jeg er meget opptatt nå, dog ... 11. Dels er den mannen meget morsom, dels ... 12. Snart har vi eksamen i norsk, således ...

XV. Les og oversett disse setningene til russisk ved hjelp av ordboka. Studer bruken av sideordnende konjunksjoner.

1. Der sto «Thærie Viigen» med hvitmalt skrift, samt året han hvile fant. 2. Han har så mange ganger svart både ja og nei. 3. Skattene, så vel til staten som til kommunen, er meget store i dette landet. 4. Ingen syntes de kunne tro annet enn godt om ham. 5. Han behandler henne hardt og dog blir hun hos ham. 6. Han er fem år yngre enn jeg. Altså er han godt og vel førtitre. 7. Det er et riktig vårvær. Snart er det kladt, snart er det varmt. 8. De har intet hverken til å gråte eller smile over. 9. Det er kanskje galt av meg å spørre henne om det, dog vil jeg gjøre det likevel. 10. Ditt ord gjør da hverken fra eller til. 11. Han arbeider hverken med fart eller med humør. 12. Enten engstende ung, eller skrekkende gammel, det middels gjør vammel.

3. ИМЕННЫЕ ФОРМЫ ГЛАГОЛА И ИХ УПОТРЕБЛЕНИЕ (VERBETS SUBSTANTIVISKE OG ADJEKTIVISKE FORMER OG BRUKEN AV DEM)

К именным формам глагола, т. е. к формам глагола, используемым в роли имени существительного или имени прилагательного, относятся: инфинитив глагола (во всех его видах), причастие I (причастие настоящего времени) и причастие II (причастие прошедшего времени).

ИНФИНИТИВ ГЛАГОЛА

Инфинитивом глагола называется глагольно-именная форма, обозначающая действие без указания времени его совершения. Форма инфинитива передает значение предельности или непредельности действия и его залоговое значение. По своему грамматическому значению и употреблению в языке инфинитив близок к имени существительному и может выступать фактически во всех его языковых функциях.

Инфинитив глагола представлен в норвежском языке в следующих видах:

1) Инфинитив I, обозначающий непредельное действие: å lese.

2) Инфинитив II (перфектный инфинитив), обозначающий предельное действие: å ha lest, å være gått — и соответствующие формы инфинитива в страдательном залоге.

3) Инфинитив пассива действия: å bli lest.

4) Инфинитив пассива состояния: å være (blitt) lest.

Как следует из приведенных примеров, сложные формы инфинитива образуются сочетанием инфинитива I вспомогательных глаголов å ha, å bli, å være с причастием II знаменательного глагола.

Постоянным и основным признаком инфинитива всех видов является инфинитивная частица å, стоящая перед глаголом, а также окончание -e для инфинитива I корневых (не «сложных») глаголов, которые имеют два и более слогов: å lese, å skrive, å begynne, å kaste, o. l.

Односложные глаголы, а также производные глаголы, состоящие из двух основ слов, если вторым составным элементом является односложный глагол, могут оканчиваться на любую гласную: å ha, å gå, å bo, å si, å kle, o. l.; å foregå, å innby, å vedta, å bebo, å forutsi, o. l.

Инфинитивная частица употребляется почти во всех случаях использования инфинитива в языке. Однако частица å опускается:

— Если инфинитив стоит после модального глагола: jeg kan lese; du må ha lest det; boken bør bli lest; boken skal være lest til imorgen.

— В ряде случаев в разговорной речи, если инфинитив стоит после глаголов, близких по своей семантике к модальным, таких, например, как: å be *просить;* å behøve *нуждаться,* å greie *справиться, суметь сделать что-либо;* å like *нравиться;* å orke *смочь, посметь;* å pleie *иметь обыкновение (делать что-либо);* å synes *казаться;* å trenge *нуждаться* и др. В литературной речи частица å после этих глаголов, как правило, употребляется.

— При сочетании нескольких инфинитивов, являющихся однородными членами предложения, перед вторым и последующими инфинитивами:

Han er flink til å lese og skrive.	Он умеет хорошо читать и писать.
Å være eller ikke være — det er spørsmålet!	Быть или не быть — вот в чем вопрос!
Hun lærte hverken å veve, eller spinne eller sy.	Она не научилась ни ткать, ни прясть, ни шить.

— В двойном или сложном дополнении к глаголам å la *позволять,* å be *просить,* å høre *слышать,* å se *видеть* и к другим глаголам, обозначающим чувства человека (т. е. в так называемой конструкции «винительный падеж + инфинитив»), перед глаголами, входящими в это дополнение:

Han ba henne komme.	Он просил ее прийти.
Jeg hører ham synge.	Я слышу, как он поет.
Vi så ham gå.	Мы видели, как он уходил.
La oss gjøre det.	Давай сделаем это.

— После союза enn и союзной группы ikke annet enn, если перед этим союзом стоит инфинитив без å или глагол в прошедшем времени:

Helst ville han skyte seg enn gå dit.	Он бы скорее застрелился, чем пошел бы туда.
De gjorde ikke annet enn lese.	Они только и делали, что читали.

— После вопросительного наречия hvorfor:

Men hvorfor skjule sannheten?	Но зачем скрывать правду?

— В речевых оборотах с глаголом gjøre в значении другого глагола:

Selge, gjorde han ikke.	Продавать-то (что-либо) он не продавал (не делал этого).

Функции инфинитива в речи

Поскольку инфинитив глагола является глагольно-именной формой, он может выступать как в роли имен существительного и прилагательного, так и в роли глагола. Фактически в предложении инфинитив поэтому может быть использован в роли почти любого члена предложения или его части:

— Подлежащего: Å leve er å kjempe. *Жить — значит бороться.*

— Предикативного члена сложного или составного сказуемого: Hans hensikt var å more seg. *Его намерением было повеселиться.* Vi må vente på ham. *Мы должны подождать его.*

— Дополнения: Han holdt opp å snakke. *Он перестал говорить.*

— Определения: Kunsten å skrive er meget gammel. *Искусство писать (письма) очень древнее.*

— Обстоятельств различного вида: Jeg kom for å si at ... *Я пришел, чтобы сказать, что ...;* Han er trett av å lese. *Он устал от чтения.*

— Предикативного члена сложного дополнения: Jeg ser ham komme. *Я вижу, как он идет.*

— Составной части предикативного члена: Det er umulig å vite. *Это невозможно знать.*

— Зависимого члена предложного словосочетания: De levde av å fiske. *Они жили тем, что ловили рыбу.* Han gikk uten å stanse. *Он шел не останавливаясь.*

— Составной части вводных оборотов: etter dette å dømme *судя по этому.*

— Составной части сложных глагольных форм: будущего I и II, будущего в прошедшем I и II и сослагательного наклонения (см. соответствующие разделы учебника).

Инфинитив, подобно другим глагольным формам, может иметь при себе прямое и косвенное дополнения и обстоятельства различного типа.

ПРИЧАСТИЕ

Причастием называется глагольно-именная форма, имеющая в норвежском языке временно́е и залоговое значение, однако приближающаяся по своему употреблению и значению к прилагательному. В норвежском языке имеется два вида причастий: причастие I (причастие настоящего времени) и причастие II (причастие прошедшего времени).

Причастие I образуется прибавлением окончания -ende к основе глагола. Модальные, безличные и отложительные (депонентные) глаголы причастия I не образуют. В отличие от прилагательного, причастие I не изменяется по родам и числам, т. е. не склоняется.

Причастие I обозначает незаконченное, продолжающееся действие, совершающееся одновременно с действием основного глагола в высказывании:

Vi så en flygende fugl. — Мы видели летевшую (летящую) птицу.

Der sitter en lesende mann. — Там сидит читающий человек.

Как правило, причастие I имеет значение действительного залога и лишь в отдельных случаях и в некоторых фразеологических словосочетаниях — страдательного. Однако и в этих случаях значение страдательного залога возможно только при использовании причастия I в роли предикативного члена и, как правило, в разговорной речи:

Isen er kjørende. — По льду можно ездить.

Причастие I может употребляться как:

— Определение: et synkende skip *тонущий корабль.*

— Предикативный член именного сказуемого. Han var rasende. *Он был в бешенстве.*

— Обстоятельство образа действия (очень редко как обстоятельство следствия): Nei, nei, — sa hun smilende. *«Нет, нет», — сказала она улыбаясь.*

— Предикативный член — определение к дополнению: Vi fant henne sovende. *Мы нашли ее спящей.* De brakte ham døende. *Они принесли его умирающим.*

Причастие II является одной из трех основных форм глагола и образуется с помощью окончаний -et, -t, -d, -dd, -tt, а у неправильных глаголов также и изменением корневой гласной. При употреблении в роли прилагательного причастие II склоняется, принимая окончание -e во множественном числе и в слабой форме, причем причастие, оканчивающееся на -et, может менять t на d, а в некоторых случаях (обусловленных историческим развитием и изменением языка) на -ne: en lest bok — leste bøker — den leste boken; en elsket sønn — elskede sønner — den elskede sønnen; en stjålet hatt — stjålne hatter — den stjålne hatten.

Причастие II у переходных глаголов имеет значение страдательного залога: en lest bok *прочитанная книга;* en elsket sønn *любимый сын;* en stjålet hatt *украденная шляпа,* а у непереходных — действительного залога: en sunket båt *затонувшее судно;* bortkomne barn *заблудившиеся дети.*

Причастие II обозначает состояние, вызванное закончившимся или прекратившимся действием или действием неопределенных глаголов, имевшим место в прошлом.

Причастие II может употребляться как:

— Определение: en elsket datter *любимая дочь.*

— Предикативный член именного сказуемого: Boka er funnet. *Книга найдена.*

— Предикативный член глагольно-именного сказуемого: Forslaget foreligger nå trykt. *Предложение (проект) имеется теперь в напечатанном виде.*

— Предикативное определение дополнения: Han hadde barnet gjemt. *Ребенок у него был спрятан.*

— Составная часть вводных оборотов: kort sagt *короче говоря;* strengt talt *строго говоря.*

— Составная часть сложных глагольных форм: перфекта, плюсквамперфекта, будущего II, форм страдательного залога и других (см. соответствующие разделы учебника).

Øvelser og oppgaver

XVI. Finn alle infinitiver i tekstene til 13. og 14. leksjoner og studer bruken av dem. Nevn hvilken funksjon hvert enkelt infinitiv har i den setning det står i.

XVII. Oversett disse verbene i 4 forskjellige infinitivsformer (der det tar seg gjøre). Forklar bruk og betydning av alle former. Lag korte setninger med dem (helst spørsmål og svar).

писать, вешать, вести, работать, отдыхать, открывать, заказывать, представлять, покупать, продавать, приводить в порядок (улаживать), обещать, заполнять, изменять, восхищаться.

XVIII. Lag noen setninger med disse verbene i infinitivsform, og bruk infinitivene som forskjellige setningsledd: subjekt, objekt, styring i et komplement.

å snakke, å ordne, å spille, å pleie, å synge, å reflekte, å vinne, å likne, å representere, å anbefale, å bestille, å sammenlikne.

XIX. Skriv 14 korte setninger med noen verb fra tekstene i leksjon 14 i infinitivsformen. Lag setningene slik at infinitivsmerke å foran verbene må sløyfes p.g.a. 7 forskjellige årsaker (to setninger til hvert tilfelle).

XX. Les og oversett disse setningene til russisk ved hjelp av ordboka. Studer og forklar bruken av infinitivene i dem.

1. Les alltid igjennom et brev du har skrevet. Du vil finne svært ofte en liten feil å rette. 2. Vis deg ikke ved å kjøre fort, men ved å kjøre godt. 3. Møter man samme person flere ganger om dagen, er det nok å hilse første gang. 4. Misbruk ikke telefonen til å prate i. 5. Det tar seg ikke ut å gå og spise på gaten. 6. Flere enn tre bør ikke gå ved siden av hverandre. 7. Når du kommer til å telefonere, så pass på å be om riktig nummer, eller å slå det riktige tall på en automatisk telefon. 8. Brenn de brev du ikke vil skal bli lest etter din død. Gjem bare dem det kan ha interesse for de overlevende å se. 9. Som

regel bør man **ha bestilt** plass på forhånd når man skal ta inn på et hotell. 10. Det er flere måter å **lære** barna pene bordmanerer på. 11. **Ved å trekke seg** fra valglista gjorde denne mannen det mulig **å finne** fram til en løsning i denne striden. 12. Dette arbeidet er det vanskelig for meg **å oppfylle** uten din hjelp.

XXI. Oversett disse korte samtaler til norsk. Studer bruken av verbalformen infinitiv i dem.

1. Здравствуйте, господин А.! Я рад **видеть** вас в моем доме.— Доброе утро, друг мой! Я тоже хочу **пригласить** вас с супругой **посетить** нас в ближайшее время. 2. Мне кажется, что **построить** такой завод в течение всего лишь трех лет — очень трудная задача.— Да, это верно. **Решить** такую задачу можно только в социалистической стране. 3. Говорят, что ты хочешь **провести** отпуск в Бергене. Что ты будешь там делать целый месяц? — Самое первое и большое мое желание — **посетить** дом-музей Эдварда Грига. Я очень люблю его музыку, и мысль **поехать** туда пришла мне очень давно. 4. Судя **по этому письму**, твой друг может **помочь** нам **решить** этот вопрос. Я хотел бы **познакомиться** с ним.— Хорошо. Я постараюсь (попытаюсь) **найти** какую-нибудь возможность **представить** тебя ему. 5. Я имею честь **сообщить** (рассказать) вам, что ваши фотографии получили первую премию на фотовыставке.— Вот как! Позвольте **поблагодарить** вас за эту приятную новость. 6. В ближайшие дни мы хотим **поехать** на юг и **отдохнуть** там несколько дней у моря.— Это хорошая идея. В это время года снять комнату в гостинице или **найти** хороший пансионат возле самого моря очень легко. 7. Девушка! Не могли бы вы **посмотреть**, есть для меня письма до востребования? Мое имя А.— Да, конечно. Подождите немного.— Должен ли я **удостоверить свою личность (себя)**, для того чтобы **получить** эти письма? 8. Мне нужен новый костюм, а я не знаю, что **делать, купить** готовый или **навестить** своего портного и **заказать** костюм у него.— Мне кажется, тебе нужно **пойти** в хороший магазин и **выбрать** костюм там. Так ты сможешь **сэкономить** и время, и деньги.

XXII. Finn alle partisipper I og II i tekstene til 13. og 14. leksjoner og studer bruken av dem. Nevn hvilken funksjon hvert partisipp har i den setningen det står i.

XXIII. Lag partisippene I og II av disse verbene, der hvor det lar seg gjøre. Lag korte setninger med dem, helst spørsmål og svar. Studer betydningen og bruken av partisippene.

å avlegge, å bestå, å diskutere, å elske, å begynne, å eie, å fiske, å beslutte, å bo, å forklare, å beundre, å drive, å dele, å beskrive, å gjelde, å kjøre, å oppvarte.

XXIV. Bruk disse partisippene i setninger som forskjellige setningsledd (der det lar seg gjøre).

a) ringende, reisende, bankende, røykende, gående, sittende, spørrende, stående, kontrollerende, løpende;

b) utviklet, truffet, pregel, reservert, regulert, målt, opplyst, kledd, invitert, hvilt, hilst, fulgt, anbefalt, fortalt, bygget.

XXV. Oversett disse ordgrupper til norsk. Lag korte setninger med dem (helst spørsmål og svar).

а) наступающая (приходящая) весна; ныне живущие писатели; решающее значение; читающий студент; отдыхающий человек; поющая женщина; растущий город; путешествующие (ездящие) иностранцы; инструктирующая (дающая нужные сведения) брошюра; посещающие (кого-либо) друзья; улыбающийся ребенок; помогающая рука; синеющие горы;

б) написанное письмо; переведенная книга; накрытый стол; купленные ковры; обсужденные вопросы; открытое окно; прочитанные журналы; заполненная анкета; заказанная комната; установленная цена; занятый (зарезервированный) столик; удовлетворенные требования.

XXVI. Les og oversett disse setningene til russisk ved hjelp av ordboka. Studer bruken av partisippene I og II.

1. Kommer du til teater etter forestillingens begynnelse, bli da stående i sidegangen inntil det blir pause. 2. Kommer en samtale igang mellom de reisende, kan en hver som helst godt delta i denne. 3. På en overfylt plattform bør man ta vare å røyke. 4. Spiser du i kupéen, så la ikke appelsinskall, sjokoladepapir, matpapir o. l. bli liggende. 5. Går man sammen med en person som blir stanset og tiltalt av en tredje, skal man trekke seg litt unna for ikke å virke påtrengende. 6. Når du går ut av trikken, ta imot konduktørens hjelpende hånd ved avstigningen. 7. Har man vekslet noen tilfeldige ord med en medreisende i trikken, bør man hilse idet man går ut av vognen. 8. Styrt ikke ut av teatersalen før teppet er falt. Vis teatret den høflighet å bli sittende til forestillingen virkelig er slutt. 9. Så kom regnet, med torden og styrtende vannmasser. 10. På kirkegården er det reist et verdig minnesmerke over falne soldater. 11. De to bilene i grøfta var stjålne. 12. Etter denne ubehagelige samtalen med sin sjef ble han nedtrykt og bedrøvet.

XXVII. Oversett disse grupper setninger til norsk. Studer og forklar bruken av partisippene.

1. Кому я должен отдать заполненную анкету? — Вы написали все, что необходимо? — Да, конечно. Я все сделал так, как вы говорили. 2. Это правда, что господин Берг был здесь и рассказал все это? — Да, это слышали все присут-

ствующие. 3. Кому принадлежит эта живописно расположенная (лежащая) вилла? — Вы имеете в виду красный домик, окруженный высокими деревьями? Это вилла господина Берга. 4. Мне кажется, что все вопросы уже обсуждены, не так ли? — Да, это так. Однако даже обсужденные, они совершенно не ясны для меня. 5. Официант! Дайте мне, пожалуйста, два сваренных всмятку яйца и несколько кусочков поджаренного (жарить — å riste) хлеба, немного масла и чашку кофе. — Хорошо. Что еще? — Стакан кипяченого молока. 6. Где я могу получить билеты, заказанные мною вчера? — Спросите, пожалуйста, вон ту улыбающуюся девушку, которая сидит у столика с телефоном. 7. Это правда, что г. Берг уже уехал? Он планировал провести здесь целую неделю, а прошло всего три дня. — Да. Все вопросы были улажены (решены) им за два дня, и он уехал в ранее запланированную деловую поездку. 8. Этот город, лежащий у самого фиорда, очень красив в лучах заходящего солнца, не правда ли? — Да, конечно. Особенно если смотреть на него с палубы идущего вдоль берега теплохода.

4. ПРИЧАСТНЫЕ И ИНФИНИТИВНО-ПРЕДЛОЖНЫЕ ОБОРОТЫ И ИХ УПОТРЕБЛЕНИЕ

ПРИЧАСТНЫЕ ОБОРОТЫ

Причастными оборотами называются словосочетания, состоящие из причастия I или II и примыкающих к нему слов. Причастные обороты имеют предикативно-атрибутивный характер и могут быть использованы и как определение, и как обстоятельство (постпозитивное): fjorden, omgitt av høye fjell *фиорд, окруженный высокими горами;* ungdommen, oppdratt av partiet *молодежь, воспитанная партией;* dalen, liggende foran oss *долина, лежащая перед нами;* Omringet av fienden, kjempet han modig til det siste. *Будучи окруженным врагами, он храбро сражался до конца.*

По своему происхождению причастные обороты фактически являются усеченными придаточными предложениями с причастием в роли именной части сказуемого, в которых опущены главные члены предложения (som er или что-либо соответствующее). Например, fjorden (som er) omgitt av fjell. Поэтому в таком причастном обороте причастие всегда стоит на первом месте перед словами, относящимися к нему, независимо от места и роли самого причастного оборота в предложении.

От такой конструкции надо отличать обычное препозитивное определение с использованием причастия. В этом случае причастие вместе с зависимыми от него словами стоит перед определяемым им словом — именем существительным. Такая

группа слов с причастием никакого обособленного причастного оборота не образует и является вариантом редко встречающегося развернутого, распространенного определения. В этой конструкции слова, относящиеся к самому причастию, — наречия, предложные обороты и т. п. — стоят, в отличие от причастного оборота, не после, а перед причастием, являющимся ядром всей группы слов, составляющей развернутое определение. Такая группа слов располагается между артиклем или местоимением и определяемым словом. Предикативности это развернутое определение, в отличие от причастного оборота, не содержит:

den ganske nylig bygde skolen	совсем недавно построенная школа
denne i hele verden kjente forfatter	этот во всем мире известный писатель
den mest beryktede og forhatte av samtlige amerikanske generaler, general R.	наиболее «прославившийся», самый ненавистный из всех американских генералов — генерал Р.

Подобные типы развернутых определений сравнительно часто используются только в научной и политической литературе. В разговорной повседневной речи они фактически не встречаются.

ИНФИНИТИВНО-ПРЕДЛОЖНЫЕ ОБОРОТЫ

В норвежском языке относительно широко используются особые конструкции — сочетания слов, не свойственные русскому языку, — так называемые инфинитивно-предложные обороты. Они образуются путем сочетания предлогов с тем или иным видом инфинитива глагола. На русский язык эти конструкции переводятся или деепричастиями настоящего или прошедшего времени (с отрицанием или без него), или целыми соответствующими придаточными предложениями.

К таким оборотам относятся:

1) uten å + infinitiv; for å + infinitiv; ved å + infinitiv; til å + infinitiv; av å + infinitiv, o. l.;

2) uten å ha + partisipp II; etter å ha + partisipp II; ved å ha + partisipp II; av å ha + partisipp II.

Возможны варианты таких оборотов с использованием инфинитивов страдательного залога, т. е. конструкции типа: uten å bli (være) + partisipp II, o. l., однако они встречаются реже, чем конструкции действительного залога.

Инфинитивно-предложные обороты с предлогами uten, ved и av, приведенные в первой группе, имеют в норвежском языке в большинстве случаев примерно такое же значение, как деепричастие настоящего времени от соответствую-

щего глагола в русском языке. Поэтому часто их значение можно в русском языке передать соответствующим деепричастием настоящего времени (иногда с отрицанием). Например: uten å gjøre noe *не делая чего-либо;* ved å gjøre noe и av å gjøre noe *делая что-либо.*

Однако полностью значения деепричастий русского языка эти инфинитивные обороты не покрывают, ибо употребляются только в причинной взаимосвязи (т. е. в значениях *благодаря чему-либо, из-за того что ..., по причине того что ...* и т. п.), в то время как деепричастия русского языка имеют нередко и временно́е значение. Например: *Он курил, глядя на море.* Поэтому переводить с русского языка деепричастия настоящего времени этими инфинитивными оборотами можно только в определенных случаях. Для перевода деепричастий с временным значением используются другие конструкции.

Инфинитивно-предложные обороты for å gjøre noe и til å gjøre noe переводятся или как придаточные предложения цели, т. е. конструкцией *для того чтобы (сделать что-либо),* или просто сочетанием союза *чтобы* с инфинитивом соответствующего глагола, или даже одним инфинитивом:

Han kom for å hvile.	Он приехал (чтобы) отдохнуть.

Инфинитивно-предложные обороты, указанные во второй группе, имеют значение, близкое к полному значению деепричастия прошедшего времени в русском языке (с отрицанием или без него), т. е. и во временно́й, и в причинной взаимосвязи, и переводятся на русский язык соответственно:

uten å ha gjort noe	не сделав чего-либо (в причинно-временно́м значении)
etter å ha gjort noe	сделав что-либо (во временно́м значении, т. е. *после того, как сделал что-либо*)
ved å ha gjort noe и av å ha gjort noe	сделав что-либо (в причинном значении деепричастия, т. е. *благодаря тому, что сделал что-либо*).

Инфинитивно-предложные обороты страдательного залога, т. е. типа uten å bli (være) gjort, etter å bli (være) gjort, ved å bli (være) gjort и им подобные, переводятся на русский язык с использованием деепричастия *будучи.* Например:

uten å bli bygd	не будучи построенным
ved å være bygd, etter å være bygd	будучи построенным

От инфинитивно-предложных оборотов, имеющих особое синтаксическое значение (соответствующее значению деепричастий или придаточных предложений цели или причины в русском языке), в норвежском языке следует отличать сочетания предлогов с инфинитивом, имеющие субстантивное значение:

Under Fedrelandskrigen ble hele industrien omstilt på kort tid til å levere forsvarsmidler.	Во время Отечественной войны вся промышленность была в короткие сроки переведена на выпуск оборонной продукции.
Partiet peker på nødvendigheten av å organisere en allsidig hjelp til vårt landbruk.	Партия указывает на необходимость организации всесторонней помощи нашему сельскому хозяйству.
De vanskelige oppgaver med å gjenreise industrien etter krigen ble løst på kort tid.	Трудные задачи восстановления промышленности после войны были решены в короткое время.

Øvelser og oppgaver

XXVIII. Finn i tekstene til 13. og 14. leksjoner alle partisippgrupper og studer bruken av dem.

XXIX. Les og oversett disse setningene. Studer og forklar bruken av partisippene.

1. Han hadde to kofferter stående på værelset. 2. Denne historien, fortalt med humor, syntes å være morsom. 3. Omringet av fjell, ligger denne gården i en dyp dal. 4. Denne mannen, avholdt av alle, døde i fattigdom. 5. Denne ifjor offentliggjorte boken vakte en stor interesse. 6. Vår gruppe, ledet av guiden, besøkte Vigelandsanlegget i Oslo. 7. Grepet av denne tanken, gikk han stadig frem. 8. Denne til russisk oversatte bok er meget populær i Sovjet-Unionen.

XXX. Oversett disse ordgruppene til norsk og lag setninger med dem. Studer bruken av partisippene.

окруженный друзьями; лежащий впереди (о местности), недавно построенный; наиболее часто посещаемый; воспитанный партией; покрытый снегом; любимый всеми; написанный известным писателем; заказанный друзьями (о номере в гостинице); прочитанный всей семьей.

XXXI. Les, studer og oversett disse ordgruppene. Bruk en ordbok hvis det blir nødvendig. Lag noen setninger med disse ordgruppene. Bruk dem som postpositive attributter.

bygget av stein (om et hus); ødelagt av jordskjelv (om en by); opprettet av staten (om noen institusjon); utgitt i vårt

land (om en bok); inngått av våre land (om en avtale); oversatt til mange språk (om en roman); delt i to stykker (om en gård); reservert på forhånd (om et bord på restauranten); innlevert av noen (om et brev); ytet av vennen (om en tjeneste); forandret av sjefen (om en plan).

XXXII. Oversett disse setningene til norsk. Studer bruken av partisippene.

1. Этот человек, окруженный рослыми (высокими) и сильными рыбаками, выглядел еще меньше, чем он был в действительности. 2. Раненый, он продолжал идти вперед и все смотрел и смотрел на родной город, разрушенный (ødelagt) немцами. 3. Недавно построенный дом выглядел уже старым и неуютным для того, чтобы жить в нем. 4. Охотно посещаемый молодежью парк находится на окраине города, лежащего у самого моря. 5. Очень известный несколько лет назад, сейчас этот артист играет в театре самые незначительные роли. 6. Дерево, посаженное (plantet) еще его дедом, теперь было выше самого дома, построенного тоже дедом. 7. Долина, покрытая снегом, была похожа на море. 8. Умирающий, он все продолжал говорить о жизни, о море, о друзьях и о будущем.

XXXIII. Les og oversett disse setningene ved hjelp av ordboka. Studer bruken av infinitivene i dem.

1. Han ville helst gå sin vei uten å vente på noen. 2. Gerd kunne ikke fortelle om dette uten å gråte. 3. En blir ikke mett av å se på maten. 4. Etter å ha snakket med sjefen gikk han hjem. 5. Han var for doven til å gjøre det. 6. Vi kunne aldri se på det uten å le. 7. Ved å spørre noen han traff ute, fikk han vite alt han ville. 8. Hun løp vekk uten å si et ord. 9. Vi kom hit for å snakke med deg. 10. Etter å ha oversatt teksten begynte han å lese den igjen. 11. Uten å ha sett det selv er det vanskelig å fortelle om det. 12. For å forstå det riktig skal du lese dette stykke en gang til. 13. De levde der av å fiske og drive jakt. 14. Ved å ha bygget dette kraftverket fikk landet store fordeler. 15. Du får bare nytte av å ha lest denne artikkelen selv.

XXXIV. Oversett disse ord og ordgrupper til norsk og lag noen setninger med dem.

не читая; говоря; пригласив; для того чтобы понять; не спросив разрешения; заказав; не ответив на вопрос; не глядя; помогая; не написав ответа; чтобы знать; посетив музей (в значении: *после того как*); посетив завод (в значении: *благодаря тому что*); изучая норвежский язык; чтобы учиться.

XXXV. Studer bruken av infinitivene i disse setningene. Oversett dem til russisk. Bruk en norsk-russisk ordbok hvis det blir nødvendig.

1. Vi har ingen håp om å se ham i år. 2. Han har ikke noen sjanse til å få disse bøkene lånt her. 3. Jeg må gå på jernbanestasjonen for å møte ham. 4. Hun har ikke tid til å gjøre dette i dag. 5. Ikke alle barn er glade i å lese. 6. Hun ble trett av å vente på dem. 7. Jeg var glad over å se ham. 8. Hun er flink til å tegne. 9. Vi ble forbauset over å høre det. 10. Det er for godt til å være sant. 11. Per ble straffet for å ha reist med toget uten billett. 12. Hun ble oppfordret til å synge.

XXXVI. Oversett disse setningene til norsk:

1. Написав сочинение, они пошли домой. 2. Женщина вышла из комнаты, не сказав ни слова. 3. Делая два дела одновременно, нельзя добиться хорошего результата ни в одном. 4. Чтобы получить правильное представление о городе (букв.: чтобы представить себе этот город правильно), надо посетить его. 5. Трудно изучить иностранный язык, не читая литературу на этом языке. 6. Рассказав о своей поездке, он ушел домой. 7. Посетив исторический музей, они решили отдохнуть немного в парке. 8. Чтобы понять вопрос правильно, он попросил повторить его еще раз. 9. Я не мог понять этого предложения, не переведя его на русский язык. 10. Построив новый мост через фиорд, город получил хорошую связь со всей страной. 11. Разговаривая с рыбаками, он узнал много нового об этом районе страны. 12. Не дожидаясь ответа, он задал новый вопрос.

TEKST I

NÅR EN BLIR SYK

Det finnes neppe noe mer ubehagelig enn å bli syk når en er ute og reiser. En kan lett forkjøle seg, få hoste og snue, ha vondt i halsen, få influensa og lide av sterke hodepiner, eller bare bli søvnløs av overanstrengelse.

En annen kan få dårlig fordøyelse av uvant mat og ha vondt i magen, få smerter i ryggen av forkjølelse eller ha det vondt i hele kroppen. En tredje kan feile hva som helst, f. eks. få blindtarmbetennelse, lungebetennelse eller ha et anfall av hjertesykdom. I større fremmede byer kan en, på toppen av det hele, bli utsatt for noen gatenlykke, skade eller brekke ben eller arm, forstue fot eller hånd, slå seg sterkt på hode eller kne, osv.

Og endelig kan en få tannpine, som mange mener er den verste plage når en er ute og reiser. Men også hjemme er det

å få tannverk heller ikke behageligere. I dette tilfelle er det best å gå til tannlegen med en gang. Han skal da undersøke tennene for å finne ut hvilken tann det er noe galt med. Den onde tannen kan plomberes hvis den ikke allerede er for dårlig. Dersom det ikke går an å fylle, det vil si plombere tannen, skal tannlegen trekke den ut og den forferdelige tannpinen forsvinner straks.

Og i alle andre tilfeller, hvis De er så uheldig og føler Dem ikke bra, hvis De har noen følelse av ubehag, det samme om De er i et fremmed land eller hjemme, bør De gå til en lege.

Og hvis De er så syk at De må holde sengen, bør De ringe etter en lege eller sende bud etter ham. Når han kommer, vil han trolig først spørre Dem hvilke symptomer De har og hva er det som plager Dem. Så vil han sannsynligvis føle på (ta) Deres puls og måle den, be om å få se på tunga og halsen, lytte på brystet, eventuelt ta blodtrykket, og i det hele tatt vil han undersøke Dem grundig for å konstatere hva som feiler Dem. Og selvfølgelig skal han ta (måle) temperaturen for å bringe på det rene om De har høy feber.

Legen kan så foreskrive en diet for Dem, si Dem hva De skal spise og hva De ikke skal spise. Så vil han trolig råde Dem fra å nyte alkohol, sterk kaffe og te, og dessuten til å røyke mindre, eller til å holde helt opp å røyke, i det minste for en tid.

Hvis De skal ha noen medisin, må legen skrive ut en resept som De så må bringe til apotekeren. For å drive et apotek i Norge må man ha bevilling for det, og bare utdannede apotekere har i landet rett til å drive handel med allslags legemidler og medisiner som de lager etter legeresepter.

På apotekene kan man naturligvis også få kjøpt uten resept en hel del «frie» apotekervarer, deriblant forskjellige slags pulver, piller, miksturer, salver o.l., samt allslags sykepleieartikler, som termometere, gasbind, pipetter, varmeflasker, plaster m.m. (med mer).

Men også alle disse «frie» medisinene og legemidlene bør man ta opp eller bruke bare etter legens ordinering eller forskrift. Ellers kan de bare skade en og til og med forverre ens helbredstilstand.

I våre dager reiser man rundt om i verden betydelig mer enn før, og derfor får en mye mer å se og å oppleve enn i gamle dager. Som følge av alt dette blir man ofte svært utmattet av overanstrengelse. Og da føler en seg ytterst uvel, blir fort trett, kan ligge hele natten søvnløs og får kronisk hodepine. Hvis en blir altfor meget overanstrengt, hva kan resultere i et nervesammenbrudd, må en straks besøke en nervelege ved noen poliklinikk og rådslå seg med ham. Legen skal sannsynligvis anbefale ham å være ekstra forsiktig, råde

ham til å ta det roligere. Eventuelt skal han også ordinere et styrkemiddel eller noen annen medisin til ham. Og følger en legens forskrifter nøyaktig, skal en snart bli i god bedring og være bra og helt i orden igjen om noen tid.

De fleste nordmenn foretrekker, når de blir syke, å holde sengen hjemme, for oppholdet på et ordentlig sykehus koster store penger, hvis en ikke har syketrygd. Og kanskje først i særlig alvorlige tilfeller, når en får noen riktig farlig sykdom, blir en nødt til å legge seg inn på et eller annet sykehus eller hospital, hvis det ennå ikke er altfor sent å gjøre dette.

I sitt daglige liv glemmer altfor mange, dessverre, at helsen er det beste og dyreste en har, og at til og med når en er frisk og sunn, bør en alltid gjøre sitt beste for å holde seg i vigør. Man sier ofte: «En sunn sjel i et sunt legeme», og det er helt riktig.

Leksikalske forklaringer til teksten

det finnes neppe noe mer ... enn	вряд ли имеется что-либо более ... чем
være ute og reise	быть в дороге, находиться в путешествии, в поездке
ha vondt i halsen	иметь больное горло, ощущать боль в горле
feile hva som helst	зд.: заболеть чем угодно
på toppen av det hele	в довершение всего
bli utsatt for noe	подвергнуться чему-либо (неприятному, нежелательному)
slå seg på hodet	ушибить голову, удариться головой
få tannverk	почувствовать (сильную) зубную боль
med en gang	сразу же, немедля
det er noe galt med det	с этим что-то не все в порядке
være for dårlig	быть слишком плохим (больным)
det går ikke an å gjøre	этого сделать не удается (нельзя)
hvis du er så uheldig	если тебе так не повезло
en følelse av ubehag	чувство недомогания, болезненного состояния
det samme om De er her eller der	независимо от того, где вы,— здесь или там
holde sengen	соблюдать постельный режим

sende bud etter noen	послать за кем-либо
bringe på det rene	выяснить, уяснить для себя что-либо
rå(de) noen fra å gjøre noe	советовать кому-либо не делать чего-либо
i det minste	по меньшей мере
nyte alkohol	употреблять спиртные напитки
rundt om i verden	по всему миру, по белу свету
ta det rolig	спокойно относиться к чему-либо, сохранять спокойствие (в трудную минуту)
være i bedring	выздоравливать, поправляться после болезни, идти на поправку
være helt i orden	быть в полном порядке
ha syketrygd	быть членом страховой больничной кассы
bli nødt til å gjøre noe	быть вынужденным делать что-либо
gjøre sitt beste for å ...	делать все, от себя зависящее, для того чтобы ...; делать все возможное
En sunn sjel i et sunt legeme.	В здоровом теле — здоровый дух.
følge legens forskrifter	выполнять предписания врача
føle seg ytterst uvel	чувствовать себя крайне плохо
resultere i noe	иметь своим результатом что-либо; зд.: привести к чему-либо
innlegge noen på et sykehus	положить кого-либо в больницу (на излечение)
etter legens ordinering (forskrift)	по предписанию врача
fylle en tann	зд.: запломбировать зуб
ta pulsen (temperaturen, blodtrykket)	измерить пульс (температуру, давление крови)

Øvelser og oppgaver

1. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les den høyt og tydelig. Oversett den til russisk ved hjelp av ordlista til leksjonen.

2. Finn i teksten alle avledete adjektiver og adverb. Studer bruken av dem.

3. Studer bruken av alle sideordnende konjunksjoner i teksten.

4. Besvar disse spørsmålene:

1. Når er det særlig ubehagelig å bli syk? 2. Hva kan det skje med en når en er ute og reiser? 3. Hva kan en bli utsatt for i større fremmede byer? 4. Når kan en få lungebetennelse? 5. Hva er den verste plage etter manges mening? 6. Hva bør en gjøre når en får tannverk? 7. Hva kan tannlegen gjøre med en ond tann? 8. I hvilket tilfelle trekker tannlegen den onde tannen ut? 9. Når bør en gå til en lege? 10. Hva bør en gjøre hvis en er så syk at en må holde sengen? 11. Hva spør legen først om når han kommer til den syke? 12. Hva gjør legen etterpå? 13. Hvorfor må den syke måle temperaturen? 14. Når kan en lege foreskrive en diet for den syke? 15. Hva råder legen vanlig til sine pasienter? 16. I hvilke tilfeller skriver legen ut noen resepter? 17. Hva gjør legen hvis den syke skal ha noen medisin? 18. Hvor skal en bringe resepten som en får fra legen?

5. Oversett disse uttrykk og ordgrupper til norsk og lag noen spørsmål med dem. Be Deres kollega besvare spørsmålene etterpå.

соблюдать постельный режим; состояние здоровья; из-за перенапряжения, переутомления; чувствовать себя крайне плохо; хронические головные боли; предписать диету; выписать рецепт; выздоравливать; пребывание в больнице; ложиться в госпиталь; послать за врачом; беспокоить больного (о болезни); пощупать пульс; измерить температуру; обследовать больного; прекратить (бросить) курить; лечебные средства; измерить давление крови; медицинский (марлевый) бинт; предписание врача; высокая температура (у больного), жар.

6. Skriv inn i disse setningene passende ord og uttrykk fra teksten. Oversett setningene til russisk.

1. Har du feber? — Det vet jeg ikke. Jeg har ikke ... ennå. 2. Siden De har magepine, skal legen ... en diet for Dem. 3. I apotekene kan man uten videre kjøpe bare de såkalte frie ... . Alle andre ... kan man få bare etter legeresept. 4. Doktor! Vil De ikke ... på brystet mitt? Jeg har noe smerte her. 5. Herr apoteker! Jeg skal ha noen ... eller ... . I det siste får jeg nokså ofte ... av hodepine. 6. Jeg har dessverre forkjølt meg og har nå ... og ... 7. Når en blir syk, bør en telefonere eller ... eller en lege. 8. Legen følte på den sykes puls og ... ham grundig. 9. Siden jeg var meget svak, foreskrev legen meg noe ... 10. Nylig falt han på glatt føre og ... venstre ben. 11. Den tannen plager meg meget. Jeg syns det er best ...

den ut. 12. Nei, jeg er ikke syk. Jeg har bare en følelse av ... 13. I de dagene følte hun seg meget dårlig og måtte ... sengen. 14. Han hadde lungebetennelse og nå har han ... opp å røyke. 15. Til apotekervarer hører ..., ..., ..., samt ...

7. Les, studer og oversett denne samtalen til russisk. Be Deres kollega lese den opp for Dem setningsvis og oversett setningene så én etter én. Tenk Dem at De nettopp har hørt to nordmenn snakke med hverandre. Gjenfortell innholdet av deres samtale i indirekte tale. Gjør det så detaljert og utførlig som det bare lar seg gjøre.

A.: Hør nå, vennen min! Du ser ikke riktig bra ut i dag, synes jeg. Hva er det i veien?

B.: Jeg tror ikke det er noe alvorlig, men jeg føler meg så uvel.

A.: Har du ikke sovet godt?

B.: Nei, ikke særlig, dessverre. Igår lå jeg søvnløs lenge etter midnatten.

A.: Du har altså ikke smerter noe sted?

B.: Nei, ikke nå, heldigvis. Jeg har bare en følelse av ubehag. Det kommer sannsynligvis av overanstrengelse.

A.: Kanskje, du har spist noe som du ikke har hatt godt av?

B.: Ja, det kan godt være. Midt på natta hadde jeg vondt i magen, men heldigvis forsvant plagen nokså fort.

A.: Har du feber?

B.: Jeg tror ikke det. Riktignok har jeg ennå ikke tatt temperaturen, men jeg tror ikke det feiler meg noe bestemt, som sagt, bare uvel.

A.: Jo, du hoster og er litt hes i stemmen. La meg få se lungen og halsen. Ja, lungen er belagt. Og så skal jeg føle på pulsen din.

B.: Syns du jeg har forkjølt meg?

A.: Ja, det er jeg redd for. Jeg syns at du har fått influensa. Du skulle gå til doktoren.

B.: Nei, du tar feil nå, jeg er da ikke så dårlig. Du behøver ikke å være urolig for meg. Det vil snart gå over. Jeg får av og til slike anfall.

A.: Du må i hvert fall legge deg i dag og holde sengen.

B.: Ja, det gjør jeg visst. Og tar noe pulver mot forkjølelsen.

A.: Men er du nå sikker på at jeg ikke skal ringe etter din lege?

B.: Nei, gjør ikke det, er du snill. La meg få en kopp te og litt franskbrød uten smør, så skal du se det hele er over innen kvelden.

A.: Ja, vel. Se å få sove litt til, så skal jeg komme innom i ettermiddag.

*

A.: Nå ... Hvordan føler du deg nå?

B.: Takk, mye bedre. Jeg får av og til disse anfallene. Det må være noe jeg spiser og ikke tåler.

A.: Ja, ja, men likevel syns jeg du må snakke med din lege om alt dette, og kanskje gå gjennom en grundigere legeundersøkelse.

B.: Ta det med ro. Jeg tror ikke det er noe farlig. Men det er visst svært ubehagelig så lenge det står på.

A.: Ja, jeg kjenner godt til det av min egen erfaring.

8. Les samtalen i øvelse 7 enda en gang og tenk Dem at De er herr A. og snakker med en av Deres norske venner, herr B., som føler seg uvel. Lag en for et slikt tilfelle passende samtale på basis av dialogen i øvelse 7. Be en av Deres kolleger agere herr B. Ta Deres samtale opp på lydbånd og hør på og analyser den allsidig etterpå.

9. Oversett disse spørsmål og svar (utsagn og replikker) til norsk. Bruk dem i eventuelle samtaler over passende emner.

1. Давай поедем в лес или в горы в ближайшее воскресенье. Ты будешь свободен? — Да. С удовольствием. Вряд ли есть что-либо более приятное, чем отдохнуть на природе после трудовой недели. 2. Ты знаешь, я чувствую себя плохо. Может быть, принять какие-нибудь порошки? — Нет. Тебе следует измерить температуру и вызвать врача. Принимать какие-либо лекарства без предписания доктора нельзя. 3. Доктор! У меня очень болит голова. Дайте мне какие-нибудь таблетки от головной боли. У меня есть какие-то порошки, но их очень неприятно принимать. Они очень горькие.— Хорошо, но прежде разрешите измерить ваш пульс и послушать грудь. 4. Скажите, пожалуйста! Чтобы купить какие-либо лекарства в этой аптеке, нужно ли приносить рецепт от врача? — По рецептам сейчас в аптеках изготовляют только редкие лекарства. Многие лечебные средства продаются свободно. 5. Господин аптекарь! Мне нужен бинт и пластырь, а также один термометр.— Обратитесь, пожалуйста, вон к той девушке. Она вам поможет. 6. Доктор! Измерьте, пожалуйста, мне давление крови. В последнее время у меня часто болит голова и стучит в висках.— Вы курите? —

Да.— Прежде всего я советую вам бросить курить, по меньшей мере на некоторое время. Позвольте мне посмотреть ваш язык и горло.

10. Be Deres kollega lese disse spørsmålene opp for Dem og besvar dem etterpå så utførlig og detaljert som det bare lar seg gjøre. Prøv å lage korte samtaler av disse spørsmål og Deres svar.

1. Hva er de første symptomer på influensa? 2. Når bør en holde sengen? 3. Får De noen gang anfall av hjertesykdom? 4. Hva bør en gjøre for å holde seg i vigør? 5. Hvorfor foretrekker de fleste nordmenn, når de blir syke, å holde sengen hjemme? 6. Hva er en sykefrygd for noe? 7. Når blir en nødt til å legge seg inn på et sykehus? 8. I hvilke tilfeller ordinerer legen noe styrkemiddel til den syke? 9. Hva bør den syke gjøre for å bli i bedring snarest mulig? 10. Hvorfor blir en ofte overanstrengt i våre dager? 11. Hva kan en sterk overanstrengelse resultere i? 12. I hvilke tilfeller bør en rådslå seg med en lege? 13. Hva kan skje hvis en tar opp noen medisiner uten legens forskrift? 14. Hvem kan få bevilling for å drive et apotek i Norge? 15. For hva undersøker legen den syke grundig?

11. Les, studer og oversett disse setningene. Tenk Dem at De fikk høre dem som svar på noen spørsmål. Hvilke spørsmål må en stille for å få disse setningene som svar? Lag spørsmålene slik at de framhevede ord får hovedvekten i svarene.

1. Han ble innlagt på sykehuset **p.g.a. lungebetennelse.** 2. I går klaget hun over en **dårlig helbredstilstand.** 3. I den siste tiden **blir** jeg ofte **overanstrengt** og har **hodepine** svært ofte. 4. Den friske lufta virket bedre på ham enn **allslags medisiner.** 5. På sykehuset ble kan underkastet **en grundig legeundersøkelse.** 6. Han er så svak at han må **legge seg inn på noe sykehus.** 7. **Oppholdet på et ordentlig sykehus i Norge** koster mange penger. 8. **Av en sterk overanstrengelse** ligger han ofte hele natten søvnløs. 9. Oppholdet i dette landet skadet **hans helbredstilstand** sterkt. 10. Jeg trenger **et stykke gasbind** for jeg har skåret meg sterkt.

12. Les og oversett denne samtalen. Gjenfortell den etterpå i direkte tale sammen med en av Deres kolleger.

P.: Doktor! Jeg har vondt i det høyre benet mitt.

D.: Hva skjedde med Deres ben? Har De slått Dem?

P.: Ja, jeg har falt ute og nå har jeg sterke smerter i kneet og litt over ankelen *(лодыжка)*.

D.: La meg få se det benet.

P.: Ja, vær så god ... Tror De ikke at jeg har brukket foten?

D.: Nei, da. Foten er bare litt forstuet.

P.: Hva skal jeg gjøre, doktor? Er det farlig?

D.: Nei, absolutt ikke. Men i noen tid må De holde sengen og la kneet massere.

P.: Men jeg kan jo ikke gå. Og benet plager meg så sterkt.

D.: Ja så? Da må De, kanskje, legge Dem inn på sykehuset til nærmere legeundersøkelse.

P.: Nei takk, jeg er ikke så dårlig. Jeg vil holde sengen hjemme. Kommer De snart igjen til meg?

D.: Ja da. Og jeg vil nå utskrive resept for en god salve. Bruk den over kneet.

P.: Takk skal De ha, doktor. Det vil jeg sikkert gjøre.

D.: Og jeg tror jeg ser innom i morgen. Ta det med ro og om en uke skal De være helt frisk igjen. På gjensyn.

13. Oversett disse korte samtaler til norsk. Bruk dem som bestanddeler i større samtaler over tilsvarende emner.

1. Что с тобой случилось? Ты плохо чувствуешь себя? — Нет, я не могу сказать, что меня беспокоит что-то определенное.— Но ты выглядишь очень усталым и бледным сегодня.— Да, я очень устаю в последнее время. Наверное, мне надо взять отпуск. 2. (Я) боюсь, что я заболел. У меня болит горло и сильный кашель и насморк. Это очень плохо. Сегодня у меня несколько деловых встреч.— Да, ты прав. Нет ничего более неприятного, чем простудиться и заболеть, когда ты в деловой поездке в чужом городе. 3. Ты знаешь, наш друг не придет сегодня.— Вот как! Что случилось? — У него аппендицит, и он лег в больницу.— Да, да. В последние дни он часто жаловался на боли в животе и вообще чувствовал себя очень плохо. 4. Это правда, что господин А. попал в автомобильную катастрофу? — Да, это верно, однако, к счастью (heldigvis), он пострадал не очень сильно. — Он в больнице? — Нет, он дома и лежит в постели, так как (он) сильно ушиб голову и вывихнул ногу. 5. Ты почему не пришел сюда сегодня утром? — У меня была сильная зубная боль, и я ходил к (зубному) врачу. — Он тебе помог? — Да. Он вытащил больной зуб, и боль сразу исчезла. 6. Мне кажется, у тебя жар. Ты измерил температуру? — Нет, я не думаю, что (я) простудился, но чувствую себя я действительно плохо. У меня сильно болит голова.— А в чем причина? — У меня очень высокое давление крови сейчас. Очевидно, это от перенапряжения на работе. 7. Ты купил мне то чудесное (врачебное) средство, о котором говорил? — Видишь ли, это лекарство не продают без рецепта и поэтому я принес тебе другие по-

рошки.— Ты думаешь, они мне помогут? — Конечно. Аптекарь сказал, что они очень хорошие. Я уверен, что ты выздоровеешь к завтрашнему дню.

14. Finn og nevn synonymer til disse ord og uttrykk. Lag noen spørsmål med ordene og be Deres kollega besvare spørsmålene og bruke synonymene i sine svar.

en pine; å ha vondt i magen; et tannverk; en doktor; å forkjøle seg; hjertesmerter; å bli skadet ved et uhell; å fylle tannen; å fjerne den onde tannen; å ha en følelse av ubehag; å ringe etter en lege; å ta temperaturen; å føle på pulsen; å avklare noe; å anbefale; å spise eller ikke spise noe; å holde opp å røyke; en medisin; en bevilling for noe; å drive handel; legens ordinering; å gjøre noe verre; en helse; å holde seg i vigør; et sykehus; å være i god bedring; å følge legens forskrifter.

15. Oversett denne telefonsamtalen til norsk og gjenfortell den etterpå i direkte tale sammen med en av Deres kolleger. Bruk to telefonapparater, hvis det lar seg gjøre.

А.: Алло! Могу я поговорить с господином Б.? Это говорит А. ... Спасибо, я подожду.

Б.: Здравствуйте, господин А.! Извините меня, пожалуйста, за то, что я не пришел в Народный музей вчера. Очевидно, вы меня ждали там, не так ли?

А.: Доброе утро, господин Б. Да, мы с моим другом действительно ждали вас там почти час. Что случилось с вами?

Б.: Ничего особенного, но у меня вчера с утра так разболелись зубы, что я ни о чем другом не мог думать. Я, конечно, не забыл о нашей встрече.

А.: О, я понимаю вас. Сильная зубная боль — это самое большое мучение.

Б.: Сначала я принял какие-то порошки и надеялся, что к полудню боль исчезнет, но порошки, к сожалению, не помогли.

А.: В таких случаях самое лучшее — сразу пойти к зубному врачу.

Б.: Я так и сделал, но только в середине дня.

А.: Ну, и помог вам врач?

Б.: Да, конечно. Он тщательно осмотрел все мои зубы, чтобы выяснить, в чем причина такой боли. Потом он сказал, что надо запломбировать два зуба. А один зуб был уже настолько плохим, что врач сказал, что его надо обязательно удалить (вытащить).

А.: О, как неприятно! И что же вы решили сделать?

Б.: Я сначала не хотел, потому что, по-моему, вряд ли есть что-либо более неприятное, чем тащить больной зуб.

А.: Да, вы, пожалуй, правы. Чем же кончился ваш визит к этому зубному врачу?

Б.: Поскольку эта страшная зубная боль продолжалась, я согласился в конце концов. Врач вытащил больной зуб, и почти все мои мучения сразу исчезли.

А.: Ну а потом? Куда вы пошли после этого? Я звонил вам домой, но мне никто не ответил.

Б.: Я не пошел домой после этого. Я отдохнул немного в комнате ожидания и решил сразу запломбировать два других больных зуба.

А.: Вот как! Вы храбрый (tapper) человек, господин Б. Сколько же всего времени вы провели вчера в зубоврачебном кресле?

Б.: Наверно, часа два, по меньшей мере. Это было очень неприятно и утомительно, но зато значительно дешевле и легче, чем приходить к врачу три раза и платить за каждый визит.

А.: О, я понимаю вас. Вы же здесь, в Норвегии, должны платить за любую врачебную помощь.

Б.: Конечно. Во-первых, я был вчера в частной зубоврачебной клинике, а, во-вторых, я не являюсь членом больничной кассы. К счастью, я болею очень редко.

А.: А у нас в стране любая врачебная помощь, в том числе и помощь зубных врачей, бесплатная.

Б.: Да, я читал об этом. Знаете, господин А., я сейчас чувствую себя неплохо и готов встретиться с вами, когда вы хотите.

16. Be to av Deres kolleger lese dialogen i øvelse 15 i norsk oversettelse høyt opp for Dem. Tenk Dem etterpå at De nettopp har hørt to nordmenn snakke med hverandre. Prøv å gjenfortelle innholdet av deres samtale (i indirekte tale) så detaljert og utførlig som De bare kan.

17. Forklar på norsk betydningen av disse ordgrupper og uttrykk. Lag noen korte setninger med dem, helst spørsmål, og be Deres kolleger besvare spørsmålene.

noens daglige liv; å gjøre sitt beste for noe; å ha sykefrygd; å holde seg i vigør; å være i bedring; å ta det rolig; det kan resultere i ...; rundt om i verden; å bli utmattet av noe; å føle seg ytterst uvel; å rådslå seg med noen; å ha bevilling for noe; å drive handel med noe; etter legens ordinering; å holde opp å gjøre noe.

18. Les og oversett denne samtalen. Fortell etterpå om innholdet av den i indirekte tale.

A.: Unnskyld, frøken! Bor det her noen doktor i nærheten?

F.: Ja, da. De finner en i det huset der, tvers over gata, rett overfor hotellet vårt.

*

A.: God dag, doktor! Kunne De ikke hjelpe meg? Jeg føler meg så uvel.

D.: God dag! Vær så god, ta plass her. Hva feiler det Dem?

A.: Ikke noe spesielt, men jeg får ikke sove. Jeg lå søvnløs faktisk hele natten, skjønt jeg hadde igår tatt opp et par sovetabletter.

D.: Ja, så! Men hva er årsaken til det?

A.: Jeg vet ikke riktig, men jeg tror jeg har ikke tålt luftforandring. Jeg er jo fremmed her i byen.

D.: Og hva er det som plager Dem?

A.: Å, jeg føler meg nå så tung i hodet og magen min er heller ikke i orden. Jeg tror jeg trenger noe avføringsmiddel *(слабительное)*.

D.: Ja, så? Kanskje har De spist for mye av uvant mat?

A.: Ja, kanskje det. To dager siden var jeg på besøk hos en av mine norske venner her i byen og der var det nok av ekte norsk mat.

D.: Har De god appetitt nå?

A.: Nei, langtifra. Bare tanken på maten gjør meg kvalm *(меня тошнит)*.

D.: Ja, ja. Da er jeg redd for at jeg må råde Dem fra å spise både kjøtt og fisk, minst i to-tre dager.

A.: Kan jeg drikke alkohol? Øl, for eksempel? Det hjelper litt mot hodepinen.

D.: Nei, det må De absolutt ikke gjøre, i hvert fall et par dager.

A.: Kan De da foreskrive meg noen piller eller pulver mot disse smertene i hodet mitt?

D.: Ja, visst, men vis meg først Deres tunge ... Den er belagt. De skal sikkert få noe medisin av meg.

A.: Hvor ofte må jeg ta den medisinen?

D.: Det er en mikstur. En halv spiseskje tre ganger om dagen. Glem ikke å ryste *(взбалтывать)* flaska før bruken.

A.: Må jeg holde sengen?

D.: Ja, så lenge De har feber. Og her får De resepten for alle De pillene, pulverne og miksturen som De trenger. Og god bedring, herr A.

A.: Takk skal De ha, doktor. Hvor mye skylder jeg Dem for hjelpen?

19. Les dialogen i øvelse 18 enda en gang og tenk Dem at De er A. og at det er med Dem alt dette skjedde. Be en av Deres kolleger agere legen (D.), fortell ham om alt hva plager Dem, og lag en for et slikt tilfelle passende samtale med ham.

20. Oversett dette brevet til norsk skriftlig ved hjelp av ordlista til tekst 1.

Осло, 10 марта текущего года.

Дорогой друг!

Прошу вас извинить меня за то, что (я) не ответил на ваше письмо от 12 числа прошлого месяца. В тот день, когда я получил его, я почувствовал себя к вечеру, к сожалению, очень плохо. Очевидно, я простудился. У меня поднялась температура, появился кашель и насморк, я ощутил (почувствовал) боль в горле и был вынужден лечь в постель. Сначала я думал, что это (был) обычный легкий грипп и что все пройдет через несколько дней. Поэтому я не вызвал врача сразу же. Однако ни порошки, ни пилюли против простуды и гриппа, которые у меня были, мне не помогли. Через два дня мне стало совсем плохо, температура поднялась до 39° и, кроме того, появились боли в груди и в спине. Моя жена вызвала по телефону врача, и когда он пришел, то после короткого осмотра сказал мне, что у меня, очевидно, сильное воспаление легких и что никакие обычные лекарства в этом случае не помогут.

Затем он позвонил в больницу и долго говорил со старшим врачом о моей болезни. Я почти ничего не понял, так как в разговоре он часто употреблял латинские слова и всякие непонятные выражения. Потом он сказал мне, что я должен лечь в госпиталь, где мне будут делать уколы пенициллина. Я хотел остаться дома, но врач сказал, что это опасно, так как состояние моего здоровья было очень плохим. Кроме того, в госпитале есть отличные врачи и сестры, и поэтому там я скорее поправлюсь после болезни. В результате я пролежал в больнице почти месяц, и только сейчас дело идет на поправку и я могу ответить на ваше письмо и на вопрос, который вы поставили мне в нем.

Я согласен с вашим предложением. Когда я вернусь домой, я позвоню вам и мы обсудим этот вопрос подробнее.

Ваш *К.*

21. Oppfyll disse oppgavene. Skriv ned mulige samtaler som passer for vedkommende tilfeller.

1. Вы почувствовали себя плохо и приходите к врачу. У вас сильная головная боль, но температуру вы не измери-

ли. Порошки, которые вы принимаете обычно в таких случаях, в этот раз не помогли. Проведите условную беседу с врачом.

2. Вы приходите в аптеку и спрашиваете о лекарстве против болей в желудке. Узнав, что лекарство продается только по рецептам врачей, спросите, где находится ближайшая больница или где живет частнопрактикующий врач.

3. Вы звоните в больницу и рассказываете о несчастном случае на улице. Пожилая женщина упала, чувствует сильную боль в ноге и не может встать. Возможно, она сломала или сильно вывихнула ногу. Кроме того, она сильно ударилась головой о землю.

4. Вы беседуете с врачом. В последнее время вы все время чувствуете недомогание, быстро устаете, плохо спите, у вас плохой аппетит, частые головные боли и т. п. Попросите осмотреть вас, прослушать грудь, измерить давление крови и т. д. Уточните или прокомментируйте полученные рекомендации врача. Спросите о режиме питания и возможности употребления кофе, пива и т. п.

22. Fortell om Deres siste sykdom, dens symptomer og om hvordan De følte Dem den tiden.

23. Fortell om Deres besøk på et apotek. Beskriv apotekets lokale. Nevn alt hva man kan kjøpe på et apotek.

TEKST 2

PÅ SYKEHUSET

I vinter var jeg så uheldig å falle i det glatte føre og brekke min venstre arm. Det gjorde meg så vondt at jeg lå faktisk bevisstløs i noen tid. Det skjedde heldigvis like ved mitt eget hus og snart kom min nabo opp til meg og hjalp meg å komme hjem. Så sendte han straks bud etter doktoren, for jeg følte meg ganske dårlig. Legen kom og undersøkte min arm grundig, og sa etterpå at jeg måtte innlegges på sykehuset for det var et slemt brudd, og for sikkerhets skyld ville legen få et røntgenbilde av bruddet. Han ringte straks etter ambulansen og noen tid senere var jeg allerede på et av de små sykehusene i vår by.

Da jeg hadde så store smerter, fikk jeg straks en morfininnsprøytning, og smertene holdt opp. Etter en nærmere røntgenundersøkelse sa overlegen at jeg skulle underkastes en mindre operasjon. Operasjonen forløp godt og fort, men jeg var selvfølgelig meget svak etter bedøvelsen. De første dagene etter operasjonen hadde jeg høy feber, lå ofte søvnløs om natten for det verket sterkt i armen og skulderen. Noen

ganger, når jeg var særlig plaget av smertene, fikk jeg et sovepulver og da sov jeg som en stein.

Men litt etter litt kom jeg i bedring og ble etterhvert nesten helt frisk og sunn igjen.

Jeg hadde det utmerket på dette sykehuset. Både overlegen, alle andre legene, oversykepleiersken og de øvrige sykepleierskene var alle så vennlige og snille.

Det var stuegang hver morgen og aften og to timers besøkstid hver dag om ettermiddagen. Både mine slektninger og venner kom meget ofte på besøk til meg, og i disse dagene fikk jeg mer blomster enn noen gang før i livet.

I samme værelse som jeg, lå det også to andre pasienter, som var kommet til skade ved forskjellige ulykkestilfeller ute i byen. Der lå, for eksempel, en bilsjåfør, hvem hadde brukket høyre ben ved et bilsammenstøt. Han hadde da også slått seg så sterkt på hodet at han fikk en lettere hjernerystelse og hukommelsestap i de første dagene etter ulykken. Da jeg ble innlagt på sykehuset, var han ennå meget svak, men nå er det betydelig bedre med hans helse og jeg snakker ofte med ham om kveldene.

Foruten ham lå det i vårt værelse en 17-årig gutt, et bud fra noen større matvareforretning. Han hadde syklet med noen flasker og falt med sin varesykkel. Da han styrtet ned, gikk alle flaskene i stykker og han skar seg sterkt på glasstykkene. Det blødde så forferdelig av alle sår og skrammer, og skjønt sårene og skrammene straks ble renset med sprit og jod og forbundet, fikk han dog lettere blodforgiftning og svevde lenge mellom liv og død, men kom seg da til sist. I denne tiden fikk han blodoverføring flere ganger. Nå er han heldigvis i god bedring og snart blir han igjen «frisk som en fisk», som han ofte pleier å si til oss.

Like ved siden av vårt værelse, som er temmelig stort, er det et mindre værelse, hvor det er nå to pasienter til den kirurgiske avdeling ved vårt sykehus.

Den ene av dem, en eldre herre, var blitt operert for magesår noen dager før jeg ble lagt inn på sykehuset. Den andre av dem er en yngre mann, hvem plutselig hadde fått blindtarmbetennelse og måtte opereres samme aften han ble innlagt på den kirurgiske avdelingen her. Nå er de begge i god bedring og har det temmelig godt, såvidt jeg kunne forstå det av vår sykepleierskes ord. Men begge herrene trenger visst noen tid for rekreasjon etter operasjonene.

I den borteste enden av korridoren er det et værelse til, hvor det er nå tre pasienter med stygge brannsår, som de hadde fått ved en større brann på noen fabrikk her i byen. Men jeg har ennå ikke hatt noen anledning til å snakke med noen av dem. De er fremdeles så svake, alle tre, at de må selvfølgelig holde sengen.

I det hele tatt, er vårt sykehus, som sagt, nokså lite og her er det ingen avdeling for pasienter med noen smittsomme sykdommer, slike som tuberkulose, tyfus, kolera, kopper, pest, malaria o.a. Og det er vi alle sammen glade for.

De siste to uker har jeg fått massasje og det går stadig bedre med armen. Neste mandag blir jeg utskrevet fra sykehuset og skal så, sannsynligvis, reise til mine slektninger i Kristiansand. Jeg vil nemlig rekreere meg etter sykdommen og har planer om å tilbringe et par uker på et av feriehjemmene der på Sørlandet.

Leksikalske forklaringer til teksten

jeg var så uheldig	мне так не повезло
gjøre en vondt	причинить кому-либо боль, страдание
ligge bevisstløs	лежать (быть) без сознания, потерять сознание
for sikkerhets skyld	в интересах безопасности, ради безопасности, для гарантии
ringe etter ambulansen	вызвать по телефону машину «скорой помощи» (машину для перевозки больных)
det verket i armen	в руке были сильные боли, рука сильно болела
ha det utmerket	отлично себя чувствовать, быть очень довольным своим окружением (условиями)
komme til skade ved noe	пострадать при чем-либо (при каком-либо случае)
gå i stykker	разбиться, разлететься на осколки; сломаться
sveve mellom liv og død	находиться (витать) между жизнью и смертью, чуть-чуть не умереть
komme seg	прийти в себя, поправиться (о больном)
Frisk som en fisk.	Здоров как бык. Свеж как огурчик *(поговорка)*.
bli operert for noe	перенести операцию по поводу чего-либо
såvidt en kan forstå	насколько можно понять
ha anledning til å gjøre noe	иметь возможность (случай, повод) для чего-либо
det går bedre med armen	букв.: дело с рукой идет на поправку

Øvelser og oppgaver

24. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les den høyt og tydelig. Oversett teksten til russisk ved hjelp av ordlista til leksjonen.

25. Finn i teksten alle verber i infinitivsformen og studer bruken av dem.

26. Besvar disse spørsmålene:

1. Hva skjedde det med den herren som forteller om sitt opphold på sykehuset? 2. Hvor skjedde denne ulykke med ham? 3. Hvorfor sendte hans nabo straks bud etter doktoren? 4. Hva sa legen etter at han hadde undersøkt herrens venstre arm? 5. Hvorfor måtte mannen innlegges på sykehuset? 6. Hva ville legen få for sikkerhets skyld? 7. Når ringte legen etter ambulansen? 8. Var det et stort eller et lite sykehus herren ble innlagt på? 9. Hva var årsaken til at han fikk en morfininnsprøytning? 10. Når holdt smertene opp? 11. Etter hva sa overlegen at denne herren skulle underkastes en mindre operasjon? 12. Hvordan forløp denne operasjon? 13. Hvordan følte han seg etter bedøvelsen? 14. Hva forteller han om sin helbredstilstand i de første dagene etter operasjonen? 15. Hvorfor tok han sovepulver av og til?

27. Forklar på norsk betydningen av disse sammensatte ord, ordgrupper og uttrykk, og lag noen setninger med dem, helst korte spørsmål. Be Deres kollega besvare spørsmålene.

en helbredstilstand; å foreskrive; å ha vondt i halsen; en legeundersøkelse; et legemiddel; en sykepleierske; å være hes i stemmen; en hals-, nese- og ørelege; en øyenlege; å klage over noe; å bli underkastet noe; å bli frisk igjen; å trekke pusten dypt; å svelge en pille; å ligge bevisstløs; å gjøre noen meget vondt; for sikkerhets skyld; et røntgenbilde; å ligge søvnløs; å være i bedring.

28. Skriv inn i disse setningene passende ord og uttrykk fra teksten. Parafraser setningene etterpå.

1. Legen sa at etter denne sykdommen må jeg ... meg på et av feriehjemmene sørpå i landet. 2. Vi kan ikke besøke ham for han har noen farlig ... sykdom og ligger på spesialavdelingen på sykehuset. 3. Til de farligste smittsomme sykdommer hører slike som ..., ... og ... 4. Det var en stor brann i huset og han fikk stygge ... under denne ulykken. 5. I den siste tiden har han ofte vondt i magen og jeg er redd for at han har ... 6. De som får ..., blir vanlig operert straks etter at de blir innlagt på hospitalet. 7. Meget lenge var han alvorlig syk, men nå er han heldigvis i god ... 8. Han ligger på den ... avdeling for han må underkastes en mageoperasjon.

9. Igår falt han på det ... føre, slo seg sterkt på hodet og fikk en ... 10. Mange fotgjengere kommer til skade hver dag ved forskjellige ... når det er glattis ute.

29. Svar på disse spørsmålene:

1. Hva forteller herren om overlegen og sykepleierskene? 2. Hvordan hadde han det på sykehuset? 3. Hvor lang besøkstid var det på sykehuset? 4. Hvem fikk han mange blomster fra i de dagene da han var syk? 5. Hvem lå i samme værelse som han og hvor kom de to andre pasienter til skade? 6. Hva hadde det skjedd med den bilsjåføren hvem lå i samme værelse? 7. Hvorfor fikk bilsjåføren en lettere hjernerystelse? 8. Hvordan er det nå med bilsjåførens helse? 9. Hva forteller herren om den 17-årige gutten som var på samme værelse som han? 10. Hvordan følte dette budet seg etter ulykken? 11. Hvorfor fikk han blodoverføring i de første dagene av oppholdet på sykehuset? 12. Hvem lå i et mindre værelse like ved siden av deres? 13. Hva ble disse to herrer operert for? 14. Hvem måtte opereres samme aften han ble innlagt på sykehuset? 15. Hvem lå i værelset i den borteste enden av korridoren?

30. Les og oversett denne dialogen til russisk. Gjenfortell innholdet av den etterpå i indirekte tale.

A.: Unnskyld, herr S. Er De syk? De er så blek i ansiktet.

S.: Ja, jeg føler meg forferdelig dårlig. Jeg må visst gå til doktoren. Kan De anbefale meg en god lege?

A.: Ja, da. Vår huslege, doktor Berg. Han har sitt kontor i Skolegata 3. Det er ikke langt herfra. Det er forresten synd at De ikke har syketrygd. Da ville De få alle Deres doktorregninger betalt.

S.: Det gjør ikke noe. Jeg vil betale så meget som han sier. Bare jeg blir frisk igjen! Men tror De virkelig at jeg kan gå til Deres huslege?

A.: Selvfølgelig. Si ham bare at det var meg som anbefalte ham for Dem.

S.: Takk skal De ha, herr A. Da går jeg straks til doktor Berg.

*

S.: God dag, doktor Berg. Mitt navn er S. Jeg kom på anbefaling fra herr A. Hjelp meg, doktor! Jeg føler meg så dårlig.

D.: Vær så god, herr S. Kom inn og sett Dem her ... Nå, hvor har De smerter? Hva plager Dem?

S.: Jeg ble fryktelig forkjølet nylig. Det gjør nå vondt i hele kroppen. Det verker i hodet og ryggen, i armer og ben.

Jeg har ligget og hostet i hele natten idag. Og jeg er sår i halsen.

D.: Lukk opp munnen, så jeg kan se på halsen. Og så tar vi pulsen og temperaturen. Hold termometeret godt under tungen.... De har meget høy feber, 38,6 Celsius. Hvordan er det med maven?

S.: Ja, jeg har vondt der óg.

D.: Det er best jeg undersøker Dem grundig. Vil De ta av Dem skjorten? Og så vil jeg høre på brystet.

S.: Syns De det er noe farlig med meg?

D.: Jeg er redd for at De har lungebetennelse. Vi må kjøre Dem på sykehuset med en gang. De kan ta på Dem klærne igjen, og så skal jeg ringe etter en ambulanse.

S.: Er De aldeles sikker på at det ikke bare er en stem forkjølelse?

D.: Ja, det er jeg. Dette kan bli meget alvorlig. Men nå har vi utmerkede nye medisiner mot lungebetennelse.

S.: Det er jo så kjedelig på sykehuset, syns jeg.

D.: Nei, det er det ikke. Vi skal finne en søt sykepleierske til Dem ... Hvilke sykdommer har De hatt før?

S.: Bare endel barnesykdommer og så ble jeg såret i krigen og måtte opereres i venstre fot.

31. Be Deres kollega oversette disse spørsmål til norsk. Besvar dem hvis De kan det. Be ham presisere spørsmålene eller kommenter dem på en eller annen måte. Bruk i Deres svar, kommentarer eller replikker en av disse ordgrupper, uttalelser og utsagn:

a) Hva mener De med det?; b) Jeg vet ikke. Spør noen annen; c) Vel, jeg vil prøve det; d) Ja, det er riktig; e) Nei, det stemmer ikke; f) Ja, det kan jeg gjøre; g) Det er ikke noe å snakke om; eller lignende, alt etter innholdet av hvert spørsmål.

1. Говорят, что у тебя был опасный перелом ноги, это правда? 2. Ты когда-нибудь болел какими-либо заразными болезнями? 3. Как зовут главного врача этой поликлиники? 4. Сколько человек пострадало и получило ожоги при пожаре в этой гостинице? 5. Есть ли у тебя какая-нибудь возможность (повод) представить меня кому-либо из врачей или медсестер этого госпиталя? 6. Можешь ли ты рассказать мне подробнее об этом несчастном случае? 7. У тебя столько ссадин и ран на руках! Где это ты так пострадал? 8. Верно ли, что у тебя было воспаление легких и ты лежал в больнице? 9. Почему ты не перевязал бинтом эту страшную ссадину? Надо ее промыть спиртом или йодом, иначе может быть заражение крови. 10. Кто-то сказал мне, что у твоего друга

было сотрясение мозга и полная потеря памяти. Поправляется ли он сейчас? 11. Когда вы в последний раз проходили рентгеноскопию (рентгеновское исследование) легких? 12. Конечно, ты здоров, но почему бы не сделать один укол для гарантии (для уверенности)?

32. Les, studer og oversett disse setningene. Tenk Dem at De fikk høre dem som svar på noen spørsmål. Hvilke spørsmål må en stille for å få disse setninger som svar? Lag spørsmålene slik at de framhevede ord får hovedvekten i svarene.

1. Et par dager siden var han så uheldig å komme til skade **ved et bilsammenstøt.** 2. Under en skitur til fjells i vinters fall hun på en bratt skråning **og brakk venstre arm og forstuet høyre fot.** 3. Jeg slo meg så sterkt på hodet at jeg lå faktisk **bevisstløs** i noen minutter. 4. Du må ringe straks etter en ambulanse, for denne **mannen,** syns jeg, **har et hjerteanfall** og trenger øyeblikkelig hjelp. 5. Om natten ligger han ofte søvnløs for **han blir plaget av en sterk hodepine.** 6. Han **kom** fort **i god bedring** etter et par blodoverføringer. 7. Etter bedøvelsen følte jeg meg ganske svak og **måtte** for det meste **holde sengen.** 8. Oversykepleiersken ga ham en morfininnsprøytning og **smertene forsvant straks.** 9. Han fikk **et alvorlig hukommelsestap** etter denne ulykken. 10. Det blødde så forferdelig, **for han hadde skåret seg sterkt på glasstykkene.**

33. Les og oversett denne samtale. Gjenfortell innholdet av den i direkte tale, sammen med en av Deres kolleger.

A.: Morn, Bjørn! Det gleder meg å se deg sunn og frisk igjen. Noen sa meg du har vært på sykehus i et par uker? Hva var det i veien med deg?

B.: God dag, Arne. Jeg er også meget glad over å treffe deg. Det var virkelig en ulykke med meg i slutten av vinteren. Noen tid siden var jeg så uheldig å falle ute og brekke høyre ben.

A.: Skjedde det noensteds ute i marka? Var du på skitur?

B.: Nei, heldigvis ikke. Jeg falt på det glatte føre like ved mitt eget kontor, og en av arbeidsvennene mine kom straks opp for å hjelpe meg.

A.: Hvorledes kunne han da hjelpe deg? Forstår han seg på alt dette?

B.: Ja, da. Han så på benet mitt og sa straks at jeg skulle ligge absolutt stille og rolig. Og så gikk han inn i kontoret for å ringe etter en ambulanse.

A.: Var det virkelig et så slemt brudd at du måtte ligge?

B.: Ja, det var det, dessverre. Det gjorde meg så vondt at jeg lå faktisk bevisstløs i noen minutter, mens jeg ventet på ambulansen.

A.: Måtte du vente lenge på den?

B.: Nei, heldigvis ikke. Den kom bare ti minutter senere, og jeg fikk straks en innsprøytning mot smertene. Og snart var jeg på hospitalet.

A.: Og der? Verket det fortsatt sterkt i benet?

B.: Forferdelig. Jeg kunne nesten ikke tåle den plage. Så ble jeg underkastet en nærmere røntgenundersøkelse og etter den sa legen at jeg skulle ha en lett operasjon.

A.: Ja, så? Stakkars deg. Jeg er så redd for smertene, jeg.

B.: Det er jeg også, men jeg var i bedøvelsen under selve operasjonen og følte faktisk ingenting. De sa meg etterpå at operasjonen forløp seg fort og godt. Og etter den holdt smertene litt etter litt helt opp.

A.: Lå du der lenge? Det må da være svært kjedelig å ligge sånt på sykehuset.

B.: Nei, egentlig. Der var det noen søte sykepleiersker og jeg hadde det riktig bra der, kan du tro.

34. Oversett denne samtalen til norsk. Gjenfortell innholdet av den i direkte tale sammen med en av Deres kolleger.

Б.: Здравствуйте, доктор. Вынужден опять просить вас о помощи.

В.: Доброе утро. Что с вами случилось?

Б.: Я не знаю точно. Может быть, я немного простудился.

В.: На что вы жалуетесь? Есть ли у вас температура?

Б.: Температуру я не измерял, но у меня сильный кашель и насморк, часто болит голова и по ночам я нередко страдаю от бессонницы.

В.: Вот как? Дайте-ка мне измерить ваш пульс и температуру... Хорошо, теперь покажите ваш язык и горло. У вас небольшой жар.

Б.: У меня что-нибудь серьезное? Как вы думаете, доктор?

В.: Нет, это просто сильная простуда. Однако я должен для гарантии послушать вашу грудь и измерить давление крови.

Б.: Что вы скажете теперь, доктор?

В.: Успокойтесь! У вас, очевидно, был легкий грипп, а теперь просто последствия этой болезни. Ничего опасного.

Б.: Что я должен делать, доктор?

В.: Я пропишу вам лекарство. И, конечно, вы должны соблюдать постельный режим. Кроме того, советую вам не курить в эти дни и не употреблять алкогольные напитки.

Б.: Конечно, конечно, доктор. В последние дни я действительно очень много курю. Скажите, а сколько дней я должен лежать?

В.: Пока у вас будет температура. Я думаю, что вы поправитесь совсем через три-четыре дня, если выполните мои рекомендации.

Б.: Спасибо, я очень рад, что у меня нет ничего серьезного.

В.: Вот вам рецепты на лекарства. Выздоравливайте.

Б.: Благодарю вас, доктор. До свидания.

35. Les, oversett ved hjelp av ordboka og gjenfortell denne fabelen.

Eslet som doktor

Ulven fall engang i en slem sykdom og sendte bud etter noen doktor. Dette fikk eslet høre og så bød det seg til å helbrede den syke. Ulven tok imot tilbudet. Men eselkuren gjorde sykdommen mye verre og pasienten ble krøpling. Da forlangte ulven skadeerstatning og stevnet eslet for retten. Løven var dommer og han dømte at ulven fikk bære skylden selv, siden han var så dum å bruke et esel som doktor.

36. Oversett dette brevet til norsk.

Осло, 30 апреля этого года.

Уважаемый господин Петерсен!

Благодарю вас за ваше любезное письмо и за внимание, которое вы мне оказали. Поскольку вы просили меня описать, что со мной случилось, я напишу об этом немного.

Как вы уже слышали от наших общих друзей, примерно месяц тому назад со мной произошло несчастье. Я попал в автомобильную катастрофу недалеко от Осло. Какой-то грузовик попал на гладкое (покрытое льдом) место на дороге, поехал в сторону и ударил сбоку мою легковую машину. Машина резко остановилась, и я сильно ударился головой о стекло. Как мне потом сказали, несколько минут я был без сознания. На лице у меня было много ссадин и мелких ран и из них сильно текла кровь. Полицейский, который приехал на мотоцикле к месту столкновения, вызвал сразу по телефону «скорую помощь». Скоро приехал врач и сделал мне какой-то укол. Потом он осмотрел меня внимательно и сказал, что ничего опасного нет, что это обычное нервное потрясение. Сестра промыла мне ссадины спиртом и забинтовала все раны, так как боялась, что может быть заражение крови. Однако я все равно чувствовал себя очень плохо, так как

оказалось, что я очень сильно ушиб колено и вывихнул ступню. Я совсем не мог стоять на левой ноге, и врач сначала даже подумал, что я сломал ногу. Кроме того, я чувствовал сильную боль в груди. Через полчаса я был уже в центральном госпитале. Там меня подвергли тщательному врачебному осмотру, сделали рентгеновские снимки груди и ноги. Везде были очень сильные ушибы (повреждения), однако переломов не было, так что, к счастью, никаких операций делать было не нужно. Зато мне сказали, что у меня было легкое сотрясение мозга. Врач предписал мне соблюдать постельный режим. В первые дни я был очень слаб, часто ночью лежал без сна, так как у меня сильно болела грудь и нога. Несколько раз, когда меня особенно мучили боли, мне даже давали какие-то порошки. Я думаю, что это было снотворное средство. Однако через две недели я начал постепенно поправляться. В госпитале было ежедневно 3-часовое время для посещений, и мои друзья часто приходили ко мне. Несколько дней назад я вернулся из госпиталя домой и сейчас фактически совсем здоров.

Так что теперь вы можете приехать ко мне, когда вам угодно. Я буду очень рад видеть вас в моем доме.

Ваш *А.*

37. Les brevet i øvelse 37 enda en gang og tenk Dem for et øyeblikk at alt hva skjedde med brevavsenderen A., har skjedd med Dem. Fortell til en av Deres norske venner om alt hva skjedde, angivelig med Dem. Lag Deres fortelling i *jeg*-form.

38. Les høyt og oversett disse korte vitser, anekdoter og fortellinger til russisk ved hjelp av en ordbok. Gjenfortell innholdet av dem etterpå.

Hun gikk opp til den store psykiater for å forklare ham om sin mann: — Det må være ett eller annet i veien med hans ører eller hjerne, — mente hun. — Det kan skje at jeg taler til ham i timevis uten at han hører et ord av hva jeg sier. — Det, — sa den store psykiater med et sukk, — det er ikke noen sykdom, kjære frue, det er et talent.

*

Den gamle legen hadde aldri før avvist sykebesøk hos fattig eller rik, men nå var han trett. Det ringte midt på natten og han tok telefonrøret og spurte: — Har De penger til å betale? — Ja, naturligvis, — var svaret. — Så ring da til den unge legen, jeg går ikke lenger ut av sengen for noen som kan betale for seg, — sa doktoren.

*

Som hun sa, den litt oppspilte damen, idet hun kom ut fra legekontoret: — Ja, ja, det ble jo ikke akkurat den syk-

dommen jeg hadde tenkt meg, men det får klare seg likevel.

*

To skolevenninner snakker om sine skolekamerater:
— Hvorledes er det gått med Fredrik?
— Jo, han er blitt lege.
— Ja, han hadde en dårlig håndskrift allerede på folkeskolen.

*

Hør nå, doktor, dersom jeg skulle komme til å si noe om min sykdom under bedøvelsen, så må De ikke tro meg.

*

En av mine venninner giftet seg igår med en røntgenlege. — Ja, ja, er det noe rart i det? Han er jo, sannsynligvis, den eneste som kan se noe hos henne.

*

Det var legebesøk på sykehuset og den dyktige, men noe distré professoren gikk i spissen for et følge av leger rundt om i sykesalene. En av legene som var med, spurte professoren om han kunne få låne hans fyllepenn et øyeblikk. Professoren grep i lommen og tok fram et termometer, som han rakte legen. Men da han ble klar over at det ikke var noe skriveredskap han hadde funnet fram, så han temmelig forbløffet ut, grep seg til hodet og utbrøt: «Pokker, så sitter fyllepennen i baronessen».

39. Oppfyll disse oppgavene. Skriv ned mulige samtaler som passer for vedkommende tilfeller.

1. Вы звоните в полицию и рассказываете о дорожном происшествии — столкновении автомобилей. Попросите прислать машину «скорой помощи», так как шофер одной из машин сильно порезался осколками стекла, у него много мелких ран и ссадин и сильно идет кровь. Пассажир другой машины сильно ударился головой и сейчас лежит без сознания.

2. Вы разговариваете с вашим знакомым, который только что выписался из больницы после операции по поводу аппендицита. Спросите о самочувствии до и после операции, о симптомах болезни, о самой операции, о врачах и других моментах, имеющих отношение к пребыванию вашего знакомого в больнице.

40. Fortell om oppholdet på noe sykehus eller hospital som De kjenner godt til.

Ordliste til tekstene og dialogene i leksjon 15

neppe, *adv.*	вряд ли, едва ли
forkjøl‖e seg, -te, -t	простудиться
forkjølelse, -n	простуда
hoste, -n	кашель
hoste, -t, -t	кашлять
snue, -n	насморк
influensa, -en	грипп
lide, led, lidt (av noe)	страдать (от чего-либо), переносить
pine, -n, -r	боль
overanstrengelse, -n	перенапряжение, переутомление
fordøyelse, -n	пищеварение, усвоение пищи
smerte, -t, -r	боль, ломота
feile, -t, -t	страдать (от болезни, боли)
betennelse, -n	воспаление
blindtarmbetennelse, -n	аппендицит, воспаление аппендикса
lungebetennelse, -n	воспаление легких
anfall, -et, -	приступ, припадок
hjerte, -t, -r	сердце
sykdom, -men, -mer	болезнь
skade, -t, -t	повредить; зд.: поранить, нанести ущерб
komme til skade	пострадать
brekke, brakk, brukket	сломать
forstue, -t, -t	вывихнуть
fot, -en, føtter	ступня, нижняя часть ноги
kne, -et, knær	колено
plage, -n, -r	мука, мучение, беспокойство
plage, -t, -t	мучить, беспокоить, досаждать
tannverk, -et	зубная боль
syn. tannpine, -n	
verke, -t, -t	болеть
det verker her	здесь болит
lege, -n, -r	врач, доктор
undersøk‖e, -te, -t	обследовать, осмотреть, подвергнуть осмотру (о больном)
plomber‖e, -te, -t	запломбировать
syn. fyl‖le, -te, -t	

dersom, *konj.* — если
forferdelig, *adj., adv.* — страшный, ужасный
for||svinne, -svant, -svunnet — исчезать, исчезнуть
symptom, -et, -er (av noe) — симптом, признак (чего-либо)
puls, -en — пульс
  ta pulsen — измерить пульс
tunge, -n, -r — язык (анат.)
bryst, -et — грудь, грудная клетка
eventuell — предположительный, возможный, вероятный

blod, -et — кровь
blodtrykk, -et — давление крови
grundig — детальный, подробный, основательный

konstater||e, -te, -t — установить, констатировать
bringe på det rene, brakte, brakt — выяснить, установить

feber, -en — высокая температура, жар (у больного)

fore||skrive, -skrev, -skrevet — предписать
  forskrift, -en, -er — предписание
diet, -en — диета
råde, -t, -t (til å gjøre noe) — советовать, рекомендовать (делать что-либо)
  råde fra å gjøre noe — не советовать, не рекомендовать (делать что-либо)
  råd, -et, - — совет
holde opp, holdt, holdt — прекратить, бросить (курить и т. п.); прекратиться (о боли и т. п.)

medisin, -en, -er — лекарство, лечебное средство
  ta en medisin — принимать лекарство
resept, -en, -er — рецепт
apotek, -et, -er — аптека
  gå på apotek — идти в аптеку
apoteker, -en, -e — аптекарь
bevilling, -en, -er — разрешение, патент на право заниматься чем-либо

utdannet — образованный, подготовленный, обученный
  utdannelse, -n — образование, подготовка
  høyere utdannelse — высшее образование
rett, -en, -er (til noe) — право (на что-либо)
legemid||del, -let, -ler — лечебное средство

pulver, -et, -e — порошок
pille, -n, -r — пилюля, таблетка
mikstur, -en, -er — микстура
salve, -n, -r — мазь
sykepleieartikler, *s. fl.* — предметы ухода за больными
termometer, -et, -e — термометр, градусник
gasbind, -et — бинт медицинский марлевый
pipette, -n, -r — пипетка, капельница
varmeflaske, -n, -r — грелка (резиновая медицинская)

plaster, -et, -e — пластырь
ordinering, -en, -er — предписание
  ordiner||e, -te, -t — предписать (режим, лечебное средство)

forverre, -t, -t — ухудшить
helbredstilstand, -en — состояние здоровья
utmattet — измотанный, утомленный, уставший

kronisk — хронический
resulter||e, -te, -t (i noe) — явиться результатом (чего-либо), привести (к чему-либо

nervesammenbrudd, -et — нервное потрясение, нервное расстройство
  nervelege, -n, -r — невропатолог
poliklinikk, -en, -er — поликлиника
råd||slå seg, -slo, -slått (med noen) — посоветоваться (с кем-либо), спросить совета (у кого-либо)

forsiktig — осторожный
styrkemid||del, -let, -ler — укрепляющее средство
styrke, -t, -t — укреплять
være i bedring — поправляться (после болезни)
  God bedring! — Поправляйтесь!
sykehus, -et, - — больница
syketrygd, -en — больничное страхование
alvorlig — серьезный
hospital, -et, -er — госпиталь, крупная больница со стационаром

sunn — здоровый
hes — хриплый, осипший
  være hes i stemmen — охрипнуть
belagt: tungen er belagt — язык обложен

tål||e, -te, -t — терпеть, выносить, выдерживать

klage, -t, -t (over noe) — жаловаться (на что-либо)

underkaste, -t, -t (noen for noe) — подвергать (кого-либо чему-либо)

innsprøytning, -en, -er — укол, впрыскивание (лекарства), инъекция

bevisstløs, *adj.* — в бессознательном состоянии, без сознания

nabo, -en, -er — сосед

slem, *adj.* — зд.: опасный, серьезный, влекущий за собой тяжелые последствия

brudd, -et, - — перелом

røntgenbilde, -t, -r — рентгеновский снимок

ambulanse, -n, -r — автомобиль «скорой помощи» для перевозки больных, санитарный автомобиль

morfin, -en — морфий; зд.: болеутоляющее и снотворное средство

overlege, -n, -r — главный врач

operasjon, -en, -er — операция

bli operert for noe — быть оперированным по поводу чего-либо

for||løpe, -løp, -løpet — протекать, проходить (об операции и т. п.)

bedøvelse, -n — наркоз; бессознательное состояние

sykepleierske, -n, -r — медицинская сестра

pleie, -t — уход (за больным)

stuegang, -en, -er — врачебный обход (в больнице)

pasient, -en, -er — пациент; зд.: больной, находящийся на излечении

sammenstøt, -et, - — столкновение

hjernerystelse, -n — сотрясение мозга

hukommelsestap, -et — потеря памяти

styrte ned, -t, -t — упасть, свалиться, грохнуться (разг.)

blø, -dde, -dd — кровоточить, сильно течь (только о крови)

sår, -et, - — рана

magesår, -et — язва желудка

være sår i halsen
syn. ha sår hals — иметь красное, воспаленное горло

skramme, -n, -r — ссадина, царапина

rense, -t, -t — очищать; зд.: дезинфицировать

sprit, -en — спирт

jod, -en — йод, раствор йода

for||binde, -bandt, -bundet — перевязать бинтом, забинтовать

forgiftning, -en — заражение

blodoverføring, -en, -er — переливание крови

kirurgisk, *adj.* — хирургический

rekreasjon, -en — восстановление сил после болезни (ранения и т. п.)

rekreer||e seg, -te, -t — восстанавливать силы после болезни, отдыхать после ранения

stygg, *adj.* — зд.: ужасный, страшный; очень серьезный

brannsår, -et, -
brann, -en — ожог
пожар

fremdeles, *adv.* — пока еще, по-прежнему

smittsom, *adj.* — заразный (о болезни), инфекционный

kopper, *s. fl.* — оспа (болезнь)

pest, -en — чума

massasje, -n, -r — массаж, массирование

tyfus, -en — тиф

kolera, -en — холера

malaria, -en — малярия

tuberkulose, -n — туберкулез

trekke pusten dypt — глубоко вдыхать

svelge, -t, -t — глотать, проглатывать

komplikasjon, -en — осложнение (после болезни)

∇∇∇∇∇∇

LEKSJON 16

Лексическая тема. Посещение театра, кино, музея. Культурная жизнь Норвегии.

Грамматические темы: 1. Типы придаточных предложений. 2. Придаточные предложения — подлежащие и придаточные предложения — сказуемые. 3. Придаточные обстоятельственные предложения и их виды.

1. ТИПЫ ПРИДАТОЧНЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЙ (BISETNINGSTYPER)

Классификация придаточных предложений, как правило, основывается на возможности приравнять придаточное предложение к одному из членов простого предложения — главному или второстепенному. В соответствии с этим придаточные предложения принято делить на придаточные-подлежащие, придаточные-сказуемые, придаточные-дополнительные, определительные и обстоятельственные, которые в свою очередь делятся на временны́е, условные, причинные, целевые, следственные, уступительные, сравнительные и др.

Словом, которое вводит придаточное предложение, может быть подчинительный союз для субстантивных (т. е. выполняющих роль существительного) и обстоятельственных придаточных предложений или какое-либо относительное местоимение или наречие для определительных придаточных предложений.

2. ПРИДАТОЧНЫЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ — ПОДЛЕЖАЩИЕ И ПРИДАТОЧНЫЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ — СКАЗУЕМЫЕ

Субстантивные придаточные предложения (substantiviske bisetninger) объединяют придаточные-подлежащие, придаточные-сказуемые и придаточные дополнительные (см. урок 8 учебника).

а) **Придаточные-подлежащие** вводятся союзами at и om и союзными словами hvem, hva, hvilken (hvilket) и др. Если придаточное предложение стоит после главного, то в этом случае главное предложение начинается с предваряющего подлежащего det:

At han kommer er sikkert.	Что он придет, это совершенно точно.
Det er godt **at du studerer norsk.**	Хорошо, что ты изучаешь норвежский язык.

Но и:

At du studerer norsk er godt.	
Hva hensikten var synes uklart.	Каково было намерение, представляется неясным.
Hvem hun er blir kjent imorgen.	Кто она, будет известно завтра.

Если придаточное-подлежащее является косвенным общим вопросом, то оно вводится союзом om, который переводится на русский язык частицей *ли:*

Om vi kommer fram i rette tid er temmelig uvisst.	Прибудем ли мы на место вовремя, довольно сомнительно.

А также:

Det er temmelig uvisst **om vi kommer fram i rette tid.**	

б) **Придаточные-сказуемые** вводятся союзами at и om и являются как бы развернутой именной частью составного сказуемого:

Spørsmålet er **om dette lønner seg.**	Вопрос в том, оправдывает ли это себя.
Det viktigste er **at han må vinne.**	Самое главное, что он должен победить.

3. ПРИДАТОЧНЫЕ ОБСТОЯТЕЛЬСТВЕННЫЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И ИХ ВИДЫ

Придаточные предложения обстоятельственные (adverbiale bisetninger) в зависимости от их значения вводятся различными союзами, причем многие из этих союзов могут вводить разные придаточные предложения, т. е. имеют разные значения.

а) Придаточные предложения **временны́е** и условные подробно рассмотрены в уроке 3 учебника.

б) Придаточные предложения **места** вводятся относительными наречиями hvor *где,* hvorhen *куда,* hvorfra *откуда:*

Jeg reiser nå dit **hvorfra du nettopp er kommet.**	Я еду сейчас туда, откуда ты только что приехал.
Nå er vi endelig der **hvor vi ikke har vært før.**	Сейчас мы, наконец, там, где раньше никогда не были.

в) Придаточные предложения **образа действия** вводятся союзом at с предлогом uten:

Han kom inn uten at jeg merket det.	Он вошел в комнату так, что я не заметил этого.

Сложноподчиненное предложение с придаточным этого типа нередко переводится на русский язык сложносочиненным предложением:

Det gikk en time uten at noen Henrik kom.	Прошел уже час, а никакого Хенрика не было.

г) Придаточные предложения **причины** вводятся союзами da *так как*, fordi (или for) *потому что*, siden *поскольку*, når *так как, раз*, а также несколько устаревшими li *ибо*, ettersom *ввиду того что*, såsom *так как*, idet *так как*:

Han kunne ikke komme, fordi han var syk.	Он не мог прийти, потому что был болен.
På havet ville han aldri mer, da han var sjøskremt.	В море он уже больше никогда не хотел, так как он боялся его.
Du må legge deg og sove litt, når du er så trett.	Ты должен лечь и поспать немного, раз (так как) ты так устал.

д) Придаточные **уступительные** вводятся уступительными союзами skjønt *хотя*, til tross for, på tross av или trass i *несмотря на*, enda *хотя*, selv om *даже если*, uaktet *вопреки, несмотря на*, om ... enn *даже если, хотя бы и*, om-så *даже если бы* и др. Придаточные, вводимые союзами skjønt, enda, til tross for и uaktet, указывают на реально существующие обстоятельства, в то время как придаточные, вводимые союзами selv om, om... enn..., om... så... и некоторыми другими, обозначают предполагаемые или нереальные обстоятельства совершения действия, выраженного главным предложением:

Vi drar på skitur skjønt det er mildtvær.	Мы отправляемся на лыжную прогулку, хотя на улице оттепель.

Но:

Vi skal dra på skitur selv om det blir mildtvær.	Мы пойдем на лыжную прогулку, если даже и будет оттепель.

е) Придаточные предложения **следствия** вводятся союзами så at, så, at или slik at *так что*, så ... at (så — в главном предложении, at — в придаточном):

De snakket i munnen på hverandre, så (at) ingen kunne forstå noe.	Они говорили, перебивая друг друга, так что никто ничего не мог понять.

Snøen var så dyp at det var nesten umulig å komme fram.	Снег был так глубок, что почти невозможно было идти (вперед).

ж) Придаточные предложения **цели** вводятся союзами forat *чтобы*, så at *так чтобы*, slik at *так чтобы*:

De ga meg pledd forat (så) jeg ikke skulle fryse.	Они дали мне плед, чтобы (так чтобы) мне не было холодно.
De snakket lavt slik at (så at) ingen kunne høre.	Они разговаривали тихо, так чтобы никто не услышал.

Если в главном и придаточном предложениях подлежащее является одним и тем же лицом, то придаточное предложение цели можно заменить его грамматическим синонимом — инфинитивно-предложным оборотом for å ..., выступающим в роли обстоятельства цели в простом предложении:

Jeg studerer norsk forat jeg kan (kunne) snakke med nordmenn uten tolk.	Я изучаю норвежский язык, чтобы я мог разговаривать с норвежцами без переводчика.
Ср.:	
Jeg studerer norsk for å kunne snakke med nordmenn uten tolk.	Я изучаю норвежский, чтобы (уметь) разговаривать с норвежцами без переводчика

Глагол придаточного предложения цели на русский язык переводится формой прошедшего времени, в то время как в норвежском языке он может иметь форму презенса.

з) Придаточные **сравнительные** вводятся союзами som *так, like så ... som... так же ... как и...*, etter hvert som *по мере того как*, jo ... jo... или jo ... desto... *чем ... тем...*, enn *чем* (нередко после annen и annerledes), причем в этом случае союз enn всегда вводит именно придаточное предложение, а не отдельный член предложения, как это может иметь место в русском языке:

Herr Larsen er 10 år eldre enn fru Larsen (er).	Господин Ларсен на 10 лет старше, чем госпожа Ларсен
Но и:	
Der var noe annet enn han hadde tenkt.	Это было нечто иное, чем он думал (по сравнению с тем что он себе представлял).
Du får gjøre det som du selv vil.	Ты можешь делать это так, как ты сам хочешь.
Jeg skal oversette den artikkel så godt (som) jeg kan.	Я переведу эту статью так (хорошо), как смогу.

При употреблении парных союзов jo ... jo ..., jo ... desto (dess) ... придаточное предложение стоит после первого элемента — jo *чем* и в нем используется по общим правилам прямой порядок слов, а после второго элемента — jo (desto) *тем* стоит главное предложение и в нем, естественно, необходим обратный порядок слов, поскольку оно стоит после придаточного:

Jo lenger du venter, desto mindre blir sjansene.	Чем дольше ты ждешь, тем меньше остается шансов.
Jo før du kommer, jo bedre er det.	Чем раньше ты придешь, тем лучше.

и) Кроме перечисленных типов придаточных предложений, в норвежском языке есть особый тип придаточных предложений, относящихся не к какому-либо одному члену главного предложения, а к главному предложению в целом. Такие придаточные называются **присоединительными** и вводятся союзными словами hvilket, hva или som *что*:

Vi kunne ikke oppfylle denne oppgaven i tide, **hvilket (hva, som) vi kunne bare beklage.**	Мы не могли выполнить это задание вовремя, о чем можно было только сожалеть.
Solveig lovte å vente, **hva hun også gjorde i hele sitt liv.**	Сольвейг обещала ждать, что она и делала всю свою жизнь.

Øvelser og oppgaver

I. Les høyt og oversett disse setningene. Studer hovedsetningene og de substantiviske bisetninger. Gjør rede for typen av hver bisetning.

1. Det er best du går. 2. Det er bare din skyld at du ikke kan skrive diktaten feilfritt. 3. Det er best vi studerer annonsene i avisen før vi drar på kino. 4. Jeg vet ennå ikke om vi skal reise til Oslo neste uke. 5. At han reiste på ferie alene, likte hun ikke. 6. Det at du sier det, viser du er blitt en voksen mann, du. 7. Hva læreren sa, var helt riktig. 8. Spørsmålet var hva man skulle begynne med for å bygge opp et parti av en ny type. 9. Det er uvisst om vi kan samarbeide under disse forhold. 10. Saken er om vi finner oss et godt pensjonat der. 11. Det gjorde ingenting at du ikke kunne gjøre det. 12. Hva han gjør er både vanskelig og farlig. 13. Ikke for lenge siden begynte vi å lese norske aviser, hva ikke var så lett for oss. 14. Jeg er redd for å møte ham der, da det er sannsynlig at han vil bli sint på meg. 15. Det er tvilsomt at han kjøper seg en ny bil.

II. Skriv 12 hovedsetninger med substantiviske bisetninger som subjekt, predikat og objekt og bruk konjunksjonene *at* eller *om* i dem, eller ingen konjunksjon.

III. Les høyt og oversett disse setningene. Studer bisetningene og gjør rede for typen av enhver av dem.

1. Overalt hvor det bor mennesker, kan du treffe venner. 2. Ingensteds hvor jeg har vært, så jeg slike minnesmerker. 3. Jeg kommer ikke til å kjøpe meg noen bil, for jeg ikke har råd til det. 4. Siden han var bare åtte år, fikk han ikke lov til å være med til denne filmen. 5. Han bestilte lapskaus og fårikål for at jeg kunne smake på ekte norsk mat. 6. Jeg har notert adressen hennes så jeg ikke skulle glemme den. 7. Hun lot som om hun ikke visste noe. 8. Det gikk annerledes enn onkelen hadde tenkt. 9. Da jeg kom for sent, fikk jeg ingen sitteplass. 10. Menn faller hvor gutter står. 11. Vi spiser for at vi skal leve, men vi lever ikke for at vi bare skal spise. 12. Kan De veksle meg et hundre kroner? — Nei, det kan jeg ikke, da jeg ikke har nok penger på meg. 13. Selv om Norge ligger så langt nord, er vintrene der ganske milde takkelvære Golfstrømmen. 14. Han var meget dårlig betalt, enda han var en av firmaets dyktigste funksjonærer. 15. Det ble slik larm at ingen kunne høre noe. 16. Det var mye folk ute på gatene skjønt det var temmelig sent. 17. Jeg sa ikke noe til Åsmund skjønt han var min beste venn. 18. De bodde i en hytte så langt fra kysten at de ikke kunne bade hver dag. 19. Selv om det blir regn, skal vi dra med bil til Bergen i morgen tidlig. 20. Studenten holdt sin tale på konferansen uten at noen merket hans nervøsitet.

IV. Finn i tekstene i leksjon 15 alle bisetninger og bestem typen av dem.

V. Oversett disse korte samtaler til norsk:

1. Я хотел бы остановить машину на таком месте, откуда видна вся долина и фиорд. — Хорошо. Недалеко отсюда есть горная гостиница с площадкой для стоянки машин, откуда открывается прекрасный вид на окружающую местность. 2. Мне кажется, что ваш друг очень хорошо знает русскую и советскую литературу, не так ли? — Да, он очень интересуется культурой русского народа, хотя он никогда не был в Советском Союзе. 3. Несмотря на то что я очень плохо хожу на лыжах, я все равно хотел бы поехать вместе с вами на эту загородную прогулку. — Конечно. Мы будем очень рады. Однако для меня новость, что вы плохой лыжник. — Да, к сожалению. Там, где я жил, редко выпадает столько снега, чтобы можно было ходить на лыжах. 4. То, что ты хорошо знаешь этот район, очень важно для меня.

Дело в том, что я хочу туда поехать. — Ты хочешь, чтобы я поехал с тобой? — Да. Что это необходимо, ты поймешь через несколько минут. 5. Я вижу, ты хочешь надеть плащ, хотя на улице сравнительно тепло? — Да, здесь в Бергене дождь может пойти когда угодно, даже если сейчас солнечная погода и на небе ни облачка. 6. Я надеюсь, что ты поможешь мне, так чтобы мы решили этот вопрос как можно скорее. — Конечно, я сделаю все, что смогу. Вопрос только в том, сможем ли мы найти этого человека сразу. 7. Почему ты думаешь, что нам надо заказать комнату в гостинице заранее? Мне кажется, что в этом городе очень много гостиниц и пансионатов. — Да, это так, однако в это время года там так много иностранных туристов, что найти свободную комнату очень трудно. 8. Я обязательно завтра позвоню вам оттуда, даже если буду очень занят. — Хорошо. Лучше всего, если вы позвоните в первой половине дня, так как после обеда я, возможно, уеду из города.

VI. Lag 12 setninger med disse underordnende konjunksjoner. Bruk ordene fra tekstene i 15. leksjon for å lage setningene.

hvor, hvorhen, uten at, fordi, siden, når, skjønt, enda, selv om, så at, så ... at, forat.

VII. Les, oversett og studer disse hovedsetninger nøye. Gjør dem om slik at De bruker både hovedsetninger og bisetninger, istedenfor framhevede setningsledd.

1. Jeg er trett **av å høre denne historien så ofte.** 2. Far skrudde på radioen **for å finne noen god musikk.** 3. Sjømennene reddet livet **ved å kunne svømme i det kalde vannet.** 4. **Uten å si et ord** forlot Larsen rommet. 5. **Etter å ha bodd der** i ti år flyttet gamle Ole plutselig. 6. Døtrene gikk til stasjonen **for å møte sin far.** 7. Regjeringen oppfordret folket til **å kjempe videre.** 8. Er det ikke godt **å kunne kjøre bil?** 9. **Trass i min advarsel** gikk han dit. 10. **Med gjestene i huset** ville fru Larsen gjøre alt så godt og pent som mulig. 11. **Med de få sommermånedene** er utendørsrestauranter meget populære. 12. Jeg håper **på å bli ingeniør til slutten av neste året.** 13. De levde av **å fiske i sjøen.** 14. Det er galt å svare bare «Hallo!» i telefonen, **uten å si sitt navn.** 15. Han kommer hit ofte **for å kunne snakke på russisk med sine venner.**

VIII. Les høyt og oversett denne teksten. Finn alle bisetninger og studer dem. Gjenfortell innholdet av teksten etterpå.

Om å reise med tog

Når en skal reise langt med tog, bør en helst kjøpe billetter noen dager før en skal dra av sted, enten i et reisebyrå eller på en jernbanestasjon. Etterat en har kjøpt billett (enkeltbillett

eller tur-retur billett), må en tenke på å pakke koffertene. Dersom en har mye bagasje, kan en få den ekspedert som reisegods. Avreisedagen bør en være ute i god tid før toget skal gå. Hvis en ikke har reservert plass på forhånd, kan en da finne seg en ledig vindusplass eller hjørneplass og sette fra seg håndvesker og lettere bagasje i bagasjenettet. Mens en venter på at toget skal gå, kan en gå i aviskiosken og kjøpe lesestoff for turen: aviser, ukemagasiner og kanskje en bok.

Idet toget setter seg i bevegelse, kaster man et siste blikk ut av vinduet og tar farvel med dem som har fulgt en på toget. En jernbanefunksjonær, som står på perrongen, roper: «Sleng dørene! Ta plass! Ta plass!»

Så snart stasjonen er ute av syne, setter en seg godt til rette med en sigarett og med dagens avis. Det går i regelen ikke så lenge innen togkonduktøren viser seg og sier: «Billettene, takk!» Konduktøren beholder billetten hvis det er en enkeltbillett en har, men en får den tilbake etterat han har klippet den, dersom det er en tur-retur billett.

«De må ikke røke i denne kupéen,» sier konduktøren. «Hvorfor ikke?» «Fordi dette er en kupé for ikke-røkere. Hvis De vil røke, kan De gå inn i kupéen ved siden av, da det er en røkekupé». Siden De gjerne vil røke når De har lyst, går De inn i røkekupéen, selv om der er flere passasjerer og De ikke kan få vindusplass eller hjørneplass.

Det er ikke alle tog som har spisevogn, men for at passasjerene skal få noe å spise, er det med jevne mellomrom 10—15 minutters opphold på de store stasjonene, så en kan få tid til å spise på jernbanerestauranten. Det er forresten ofte lange køer ved disken under slike opphold, så mange styrter av toget med en gang det stopper, og løper bort til restauranten som om det gjaldt livet!

IX. Fullend disse setningene og ta dem opp på lydbånd.

1. Jeg kan ikke komme til dem i den uke fordi ... 2. Jeg kan svare utførlig på Deres spørsmål for ... 3. Far kommer hjem først klokken halv åtte, så ... 4. Jeg vil be Dem sende meg en ordbok, så at ... 5. Det er best dere tar trikk for at ... 6. Jeg skal ha gjort min hjemmeoppgave innen kl. 6, for at ... 7. Vannene og elvene er ennå dekket med is, skjønt ... 8. Nordmennene er svært glade i å bade enda ... 9. I Danmark falle det sjelden så mye snø at ... 10. Det store spørsmålet om sommeren er om ... 11. Det er helt sikkert at ... 12. De fleste v helst bo i nærheten av kysten, så at ... 13. Min kollega c nettopp kommet fra Nord-Norge, hvorhen ... 14. Vi hadd arbeidet hardt og det var blitt sådann at ... 15. Da det er blit så varmt nå ute, ... 16. Det er deilig vær i dag og jeg vil gjern gå dit til fots, selv om ... 17. Det gikk 5 minutter uten at ... 18. På dette møtet skulle kamerat P. holde et foredrag, hva

X. Lag 6 hovedsetninger med underordnede bisetninger som henhører ikke til noe enkelt ledd i hovedsetningen, men til hele setningen. Bruk konjunksjoner *hva* og *hvilket*. Se ellers punkt в) i den grammatiske delen av leksjonen. Lag setningene etter disse to mønstre:

а) Han hadde lovet å besøke oss, hva han også gjorde.

б) De prøvde å få bilen stanset, hvilket også lyktes.

XI. Oversett disse utsagn og replikker til norsk. Bruk dem i eventuelle samtaler over tilsvarende emner.

1. Он выглядит старше, чем он есть в действительности. — Да, это так. Очевидно, потому, что он прожил очень трудную жизнь. 2. Здесь, у шведской границы, значительно холоднее зимой, чем в Западной Норвегии, хотя расстояние от границы до моря всего около 350 километров. Почему это так? — Видите ли, по мере того как удаляешься от моря на восток, климат становится более континентальным и суровым. 3. Мне кажется, ты доволен своей поездкой в Берген? — Да, я давно хотел посетить виллу-музей Эдварда Грига, что я и сделал, когда был в Бергене. 4. Говорят, что дороги в этом районе не очень хорошие, это правда? — Да, зимой ездить на автомобиле там очень опасно, так как часто идет снег и дуют сильные ветры. 5. Поскольку ты чувствуешь себя не очень хорошо, мы поедем туда не сегодня, а через несколько дней. — Да, ты прав. Будет лучше, если мы подождем немного. 6. Даже если погода будет очень плохая, я все равно пойду на лыжную прогулку в следующее воскресенье. — Я не советую тебе делать этого, так как ты можешь простудиться.

XII. Lag noen hovedsetninger med sammenligningsbisetninger. Bruk i dem disse sammenligningskonjunksjoner: *jo ... jo, jo ... desto, enn, hvilket, hva (som), etter hvert som, som om, liksom.*

XIII. Les, studer og oversett disse korte utsagn. Kom etterpå med noen kommentarer eller replikker til dem. Bruk i Deres replikker konjunksjonene som står i parentes etter hvert utsagn. Gjør dette etter mønstrene:

а) Noen sa meg at herr Berg er meget syk. (fordi) — Ja, det er han, dessverre, fordi han forkjølte seg noen dager siden.

b) Jeg håper at han kommer til meg i nærmeste dager. (hvis) — Selvfølgelig gjør han det hvis han blir frisk.

1. Hans datter er allerede blitt en voksen dame. (uten at) 2. Det er best at du selv kjører bilen her. (siden) 3. Glem ikke å ta paraplyen med! (skjønt) 4. Der oppe på fjellveiene må en kjøre langsomt og forsiktig. (selv om) 5. Snart kommer sommer og det blir varmere i været. (så ... at) 6. Hvorfor må jeg fortelle deg alt dette? (forat) 7. Det fjellet der er ganske høyt, ikke sant? (like så ... som) 8. Det regner nå så ofte her i Bergen! (jo ... desto) 9. Vår reise var meget interessant. (enn) 10. Du kunne altså ikke finne vår hytte? (til tross for).

TEKST 1

KULTURLIVET I OSLO

Om sommeren kan egentlig ikke hovedstaden Oslo kalles for et kultursentrum skjønt alle museene er åpne og alle er fulle av besøkende, for det meste utenlandske turister. Men de aller fleste teatrene er stengt, musikerne i Filharmonisk Selskaps Orkester og sangerne ved Den Norske Operaen tar ferie, og det samme gjør størsteparten av byens befolkning. Alle som kan, reiser bort: til badestrendene, til fjellene, eller til utlandet.

Men hver sommer kommer det tusenvis av utenlandske turister til Norge. Og det må være noe som får alle disse mennneskene fra forskjellige land i Europa og Amerika og andre verdensdeler til å tilbringe ferien i dette landet. Det som første rekke trekker turister til Norge, er vel alt det som de har hørt og lest om norsk naturs særpregete skjønnhet. Men det er også mye annet av interesse i Norge.

Som sagt er alle museene åpne i Oslo om sommeren. Blant disse kan vi nevne noen som forteller om norsk historie. De er først og fremst Norsk Folkemuseum, som ligger på Bygdøy. Det er et friluftsmuseum, som består av mange vakre gamle trebygninger. Der får man også se folkedansere i nasjonale drakter, de danser norske folkedanser til musikk av norske nasjonalinstrumenter. På Folkemuseet er det også en fin gammel stavkirke som stammer fra middelalderen og som opprinnelig sto i Gol i Hallingdal. Denne kirken studerer turistene nøye, for det er en ekte norsk nasjonal severdighet som utlendinger er særlig interessert i. I middelalderen var det en mengde slike kirker i Norge, men i dag er det bare noen få av dem igjen.

På Bygdøy, hvor man kan komme med båt hen, ligger også Fram-huset, oppført over polarskipet Fram, som ble bygd til Fridtjof Nansens polarferd i 1893—96, og Kon-Tiki-museet som huser balsa-flåten Kon-Tiki, som Thor Heyerdahl og hans fem kamerater brukte under sin ferd for vind og strøm 8000 km over Stillehavet, fra Callao i Peru til koralløya Raroia i Polynesia i 1947. Museet ble bygget i 1957, og inneholder bl. a. en 9,5 meter høy Påskeøystatue.

En av Oslos største severdigheter er de berømte vikingskipene. Et av skipene med et allsidig utstyr er så godt bevart

at det er mulig for vår tids mennesker å danne seg et bilde av dagliglivet i Norge og landets kulturnivå på den tid, i det 9. årh.e.K.

Mye interessant finner folk på Akershus festning og Slott. Akershus er et av de viktigste minnesmerker fra middelalderens Norge. På Akershusfestning, ved siden av rettersstedet for norske patrioter under krigen 1940—45, ligger Norges Hjemmefrontmuseum. Museet tar sikte på gjennom sine utstillinger å gi et sant bilde av de viktigste begivenheter som fant sted i Norge fra det tyske overfall i 1940 til okkupasjonens opphør i 1945. Utstillingene er ordnet kronologisk og omfatter autentiske dokumenter, fotografier, plakater og gjenstander. Museet er skapt av Hjemmefrontens kvinner og menn og ble åpnet 7. mai 1970, altså 25-årsdagen for freden.

De som interesserer seg for kunst, bør se Nasjonalgalleriet, som er egentlig Statens Kunstmuseum. Det er en stor kunstsamling med hovedvekten på norsk malerkunst, skulptur og grafikk. Munch-museet på Tøyen rommer den testamentariske gaven fra Edvard Munch til Oslo by ved hans død i 1944. Her er det utstilt ca. 150 malerier, like mange grafiske blad, samt tegninger og skulpturer.

Foruten disse permanente kunstutstillinger er det også utstillinger som skifter: det er Henie-Onstad-Sentret på Høvikodden. Det rommer en av de fineste samlinger av det 20. århundres kammermusikk, tolket av norske eller utenlandske kunstnere. Malerier og skulpturer av norske førende kunstnere kan man også se i Universitetets Aula og Rådhuset, som derfor også påkaller turistenes spesielle interesse.

Vigelandsanlegget i Frognerparken omfatter ca. 200 skulpturer, som framstiller verden av mennesker og dyr i stein, jern og bronse. Oslo fikk derved et skulpturelt parkanlegg som savner sidestykke i verden. Vigeland-museet, en vakker bygning i rød murstein, rommer mange av billedhoggeren Gustav Vigelands originalarbeider og arrangerer mindre konserter ukentlig.

Etter denne oversikt over Oslos severdigheter kan en danne seg et bilde av kulturlivet i Norges hovedstad. Men om sommeren er det som sagt nokså stille og rolig i Oslo.

Leksikalske forklaringer til teksten

kalles for noe	называться чем-либо
få noen til å gjøre noe	заставить кого-либо делать что-либо
i første rekke	в первую очередь, прежде всего
det er mye annet av interesse	есть много другого, представляющего интерес

Norsk Folkemuseum	Норвежский музей народного творчества
danse til musikk	танцевать под музыку
en stavkirke	старинная деревянная церковь особой архитектуры (в Норвегии)
balsa-flåten Kon-Tiki	плот (из бальзового дерева) «Кон-Тики»
for vind og strøm	с попутным ветром и по течению
være godt bevart	быть в хорошем состоянии, хорошо сохраниться
e.K. — etter Kristus, etter Kristi fødsel	нашей эры
rettersstedet for norske patrioter	место казни норвежских патриотов, место расправы
Hjemmefrontmuseum	Музей движения Сопротивления
Statens kunstmuseum	Государственный музей изобразительных искусств
en kunstsamling med hovedvekten på norsk malerkunst	собрание произведений искусства, где больше всего представлена норвежская живопись
Edvard Munch [munk]	Эдвард Мунк (1863—1944), известный норвежский художник, основоположник экспрессионизма
utstillinger som skifter	выставки с меняющейся экспозицией
noe tolket av noen	что-либо в толковании кого-либо, в обработке кого-либо
i murstein	кирпичный, из кирпича (предлог i здесь означает *выполненный из, в...*: i jern, i stein)
noe som savner sidestykke	нечто, чему нет равного (подобного)

Øvelser og oppgaver

1. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les og oversett den. Lær utenat alle nye ord og uttrykk.

2. Finn i teksten alle bisetninger. Gjør rede for typen av dem.

3. Svar på disse spørsmålene:

1. Hvorfor kan ikke hovedstaden Oslo kalles for et kultursentrum om sommeren? 2. Hvem besøker museene og utstillingene på denne tiden av året? 3. Hvor reiser bybefolkningen hen? 4. Hva er det som tiltrekker tusenvis av utenlandske turister til Norge? 5. Hvilke museer i Oslo forteller om Norges historie? 6. Hva får man se i Norsk Folkemuseum på Bygdøy? 7. Hvilke museer, foruten Norsk Folkemuseum, ligger på Bygdøy? 8. Hvorfor er Kon-Tiki-flåten så kjent i hele verden? 9. Hvor kan man se de berømte vikingskipene? 10. Hva av stor interesse kan en finne på Akershus festning og slott? 11. Hva er utstilt i Norges Hjemmefrontmuseum? 12. Hva bør de som interesserer seg for kunst, se? 13. Hvor holder de konserter i Oslo om sommeren? 14. Hva er Vigelandsanlegget for noe? 15. Hvilke berømte norske malere og billedhoggere kan De nevne?

4. Sett inn ord eller uttrykk fra teksten.

1. Moskva er et ... i Sovjetunionen. 2. De talrike museene i vår hovedstad er alltid fulle av ... 3. Våre ... og sangere er kjent i hele verden. 4. På en øy i Onegasjøen er det et ..., som består av mange gamle ... 5. Disse trebygninger og ... sto ... i forskjellige bygder. 6. Noen av dem stammer fra ... 7. Sovjetiske mennesker kjenner Thor Heyerdahl for hans ... med ... Kon-Tiki. 8. Mange utenlandske turister ... sin sommerferie i Norge. 9. Denne vakre stavkirken ... fra middelalderen og sto opprinnelig i Gol i Hallingdal. 10. Det er vanskelig å ... seg et riktig bilde av Norges okkupasjon uten at man besøker ... 11. I Revolusjonsmuseum i Moskva er det ... mange autentiske dokumenter og ... fra tiden før Oktoberrevolusjonen. 12. I Eremitasje finner man en stor ..., som omfatter ... og skulpturer av de ... utenlandske malere og ... 13. Foruten ... utstillinger arrangerer nesten alle museer kunstutstillinger som ... 14. Moskva Kreml er et vakkert anlegg i rød ..., som ikke har ... i verden. 15. Det som ... alle menneskenes spesielle interesse, er barnas ...

5. Forklar på norsk betydningen av disse ord, uttrykk og ordgrupper. Lag setninger med dem (helst spørsmål og svar).

et kultursentrum; særpreget; å være av interesse; et friluftsmuseum; å studere noe nøye; en polarferd; å danne seg et bilde av dagliglivet på den tid; å ta sikte på å gi et sant bilde av noe; å være ordnet kronologisk; et autentisk dokument; en kunstsamling; en testamentarisk gave; en permanent utstilling; et skulpturelt parkanlegg; å savne sidestykke.

6. Oversett disse ord og ordgrupper til norsk og lag med dem på grunnlag av tekst I en kort fortelling over emnet «Museene på Bygdøyhalvøya».

несколько интересных музеев; история культуры страны; средневековье; достопримечательность; музей под открытым небом; назвать что-либо чем-либо; в большинстве своем; заставить кого-либо сделать что-либо; вызывать особый интерес; происходить из ...; брать свое начало; первоначально, вмещать; содержать в себе; хорошо сохраниться; иметь место; временная экспозиция в музее; обзор чего-либо.

7. Oversett disse spørsmål og svar til norsk. Bruk dem i eventuelle samtaler over tilsvarende emner.

1. Почему на этой выставке всегда так много посетителей? — Видишь ли, здесь хорошо представлены работы ведущих художников и скульпторов нашей страны. 2. Здесь всегда много иностранных туристов. — Что привлекает их сюда? — В этом городе сохранилось очень много архитектурных памятников. Они вызывают особый интерес иностранцев. 3. Что это за музей? — Это центральный выставочный зал. — А что здесь можно увидеть? — Как правило, здесь бывают сменяющиеся выставки, которые ставят своей целью знакомить публику с работами различных художников, в том числе молодых и малоизвестных. 4. Меня очень интересует история, и поэтому я с удовольствием посетил этот музей. — Да, он весьма интересный. В нем выставлено много подлинных документов и экспонатов, дающих представление о жизни людей в прошлом. 5. Мне говорили, что где-то здесь есть Музей старинной деревянной архитектуры. Я хотел бы его посетить. — Ты имеешь, очевидно, в виду музей под открытым небом на полуострове Б. Это недалеко отсюда. 6. Мне хотелось бы посетить какой-нибудь концерт национальной народной музыки и танца. Это можно сейчас сделать? — Конечно. Вам следует пойти в Народный музей. Там каждое воскресенье бывают такие концерты. Вы увидите танцоров в национальных одеждах и услышите народные музыкальные инструменты. 7. Скажите, пожалуйста! Почему картинная галерея в этом маленьком городе всегда привлекает внимание публики? — Дело в том, что там довольно большая коллекция картин известных норвежских художников прошлого века. Некоторые из них известны во всем мире.

8. Les og studer disse utsagn. Kom etterpå med noen bekreftende (nektende) kommentarer eller replikker til hvert utsagn. Gjør dette etter mønstrene:

a) Om sommeren er de fleste teatrene i Oslo stengt. — Ja, det er de, fordi nesten alle byfolk tar ferie og reiser bort fra byen på denne tiden av året.

b) Da må dette bety at byen ligger tom i sommermånedene? — Nei, langtifra. Hver sommer kommer det tusenvis av utenlandske turister til Norge.

1. Om sommeren er alle museene i Oslo åpne og fulle av besøkende. 2. Det er visst norsk natur som trekker fremmede turister til Norge. 3. Et av de mest interessante museer i Oslo er Norsk Folkemuseum. 4. Denne fine stavkirke må være meget gammel, tror jeg. 5. Kon-Tiki-museet er en av de største turistattraksjoner på Bygdøy. 6. Oslos største og eldste severdighet er de berømte vikingskipene. 7. Akershusfestningen er et av de mest interessante minnesmerker fra middelalderen. 8. Mange fremmede turister besøker også Norges Hjemmefrontmuseum. 9. De som interesserer seg for kunst, bør se Nasjonalgalleriet. 10. Vigelandsanlegget i Frognerparken i Oslo er verdenskjent. 11. Munch-museet på Tøyen er også gjerne besøkt av alle kunstinteresserte. 12. Rådhuset i Oslo påkaller turistenes spesielle interesse.

9. Gjenfortell innholdet av tekst 1 «Kulturlivet i Oslo».

10. Les, studer og oversett denne samtale til russisk. Gjenfortell dens innhold etterpå i direkte tale sammen med to av Deres kolleger.

N.: Nå, hva har vi planlagt til i kveld, Arvid?

A.: Har du glemt det? Idag går vi i museum.

N.: Skal vi til Historisk museum eller til Nasjonalgalleriet?

A.: Når det gjelder meg, så foretrekker jeg malerkunsten. Jeg er ikke så glad i å se alle de gamle gjenstandene som stammer fra middelalderen.

N.: Men de kan være godt bevart og danner et sant bilde av folkets liv i vikingtiden. Men jeg har heller ikke noe imot malerkunsten.

A.: Jeg har lest i noen prospekter om en interessant utstilling. Så vidt jeg husker, er den utstilling åpnet akkurat i Nasjonalgalleriet.

N.: Det kunne godt passe oss. Hva sier du til det, Marie?

M.: Så vidt jeg vet, legges hovedvekten i Nasjonalgalleriet på norsk malerkunst, og for det meste norske billeder og skulpturer fra det forrige århundre. Men for meg er moderne billedkunst av spesiell interesse, helst utenlandske kunstnere.

A.: Jeg vil også gjøre meg kjent med verker av utenlandske malere og billedhoggere. En slik utstilling arrangeres nå i Kunstneres hus.

N.: Og når er den åpen?

A.: Alle dager unntagen mandager. Hverdager fra kl. 11 til 19, søndager fra kl. 12 til 19. Som sagt, mandager er den stengt. Fri adgang.

N.: Men utstillingene i Kunstneres hus skifter. Hvor lenge blir denne her åpen?

A.: Inntil den 16. august.

M.: Da må vi skynde oss, idag har vi den 14. ...

A.: ... Og hva sier dere hvis jeg blir deres guide?

N.: Det er unødvendig. Jeg liker ikke å gå med guider. Vanligvis går jeg alene og velger meg bare det som påkaller min interesse, og går straks forbi de andre billeder og skulpturer.

M.: Nei, hva moderne kunst angår, så er det best å bese slik en utstilling med en som forstår seg på dette område bedre enn meg. Undertiden er det til og med vanskelig å forstå hva maleren eller billedhoggeren ville framstille.

N.: Du kan vel kjøpe deg katalogen for ikke å være avhengig av guiden.

M.: Jeg vil bli med noen ekskursjon.

N.: God fornøyelse!

A.: Vi ses ved inngangen om en times tid.

11. Be tre av Deres kolleger lese samtalen i øvelse 10 høyt for Dem (en for A., en for N. og en for M.). Tenk Dem etterpå at De nettopp har hørt tre nordmenn snakke med hverandre. Kan De gi korte karakteristikker til hver av dem og fortelle i indirekte tale hva enhver av dem ville se, hvorhen de besluttet gå og hvorfor det?

12. Oversett denne samtalen til norsk og gjenfortell den etterpå i direkte tale sammen med en av Deres kolleger.

А.: Ты знаешь, Пер! Сейчас здесь в Осло находится один мой русский друг. Он очень интересуется историей, культурой и искусством Норвегии.

П.: Очень приятно это слышать. Может быть, мы можем ему помочь в чем-либо?

А.: Да. Именно поэтому я и рассказываю тебе о нем. Вчера он попросил меня порекомендовать (ему), какие музеи ему следует посетить прежде всего, для того чтобы получить какое-то представление о культурной жизни страны.

П.: О, в Осло очень много различных музеев, выставок, картинных галерей и всяких других исторических достопримечательностей! Мне кажется, все они очень интересны, так как рассказывают о культуре и истории нашего народа. Все иностранные туристы и гости нашего города с удовольствием посещают их.

А.: Да, я знаю это. Но у него очень мало свободного времени, и он может посетить только самые интересные из них.

П.: Тогда ему надо прежде всего поехать на полуостров Бюгдёй. Там есть многое, что всегда вызывает большой интерес у иностранцев.

А.: Ты имеешь в виду Народный музей?

П.: Да, но не только его. Кроме этого музея на открытом воздухе, там можно увидеть корабли викингов, музей «Кон-Тики», полярную яхту «Фрам» и многое другое.

А.: А где можно познакомиться с национальной норвежской живописью и графикой?

П.: Классическое искусство хорошо представлено прежде всего в Национальной картинной галерее, а современное — в музее Мунка, в Ратуше и в актовом зале старого университета.

А.: А что ты скажешь о норвежских скульпторах и их работах?

П.: Само собой разумеется, ему надо посетить парк «Фрогнер» и посмотреть скульптуры Вигеланда как в самом парке, так и в музее, который находится в этом же парке.

А.: Спасибо тебе, Пер, за твои советы. Наверное, я сам тоже пойду еще раз во все эти музеи вместе с моим другом, чтобы помочь ему немного.

П.: Это хорошо. Ходить по музеям одному очень скучно в чужом городе. Я буду рад, если твоему другу понравятся наши достопримечательности.

А.: Конечно. Я уверен в этом. Скажи, пожалуйста! Можно купить какие-нибудь каталоги и путеводители по этим музеям?

П.: Да. Вы можете это сделать в любом книжном магазине и, конечно, в самих музеях.

А.: До свидания, Пер! Я позвоню тебе через неделю!

П.: До свидания, друг мой! Приятного вам обоим времяпрепровождения (удовольствия)!

13. Ta kartet over Oslo og fortell om Norges hovedstad som en turistby. Nevn alle museer, gallerier, kunstutstillinger og andre severdigheter og turistattraksjoner i byen og finn dem alle på kartet.

14. Oppfyll disse oppgavene:

1. Tenk Dem at De kom til Norge om sommeren. Still til Deres norske bekjente noen spørsmål om hovedstadens kulturliv på denne tiden av året. Be en av Deres kolleger agere denne nordmannen og besvare Deres spørsmål.

2. Tenk Dem at De snakker med en venn av Dem, hvem har tilbrakt i Oslo noen år. Still ham noen spørsmål om hva han har sett i Oslo og be ham om å rettlede Dem med hensyn til byens kulturliv. Be en av Deres kolleger agere ham og besvare Deres spørsmål.

TEKST 2

KULTURLIVET I OSLO
(Fortsettelse)

Men så snart september nærmer seg, forandrer dette bilde seg totalt.

Høstens og vinterens kultursesong åpnes med de tradisjonelle høytideligheter ved Universitetet. Først kommer selve immatrikuleringen av studentene, en fargerik seremoni som holdes på plassen foran de tre ærverdige universitetsbygningene på Karl Johans gate. Vanligvis skjer dette den 1. september. Så følger årsfesten, og byens gater om dagen og restaurantene om kvelden er preget av akademikere i alle aldrer. Her er jubilantene, de som ble studenter for 15 eller 25 år siden, og som nå kommer sammen i Oslo igjen i septemberdagene for å feire jubileet.

Universitetsfestlighetene får de andre kulturinstitusjonene til å våkne til liv igjen. Teatrene begynner høstsesongen, det samme gjør Operaen, og Filharmoniske gir ukentlige konserter i Universitetets Aula. Forlagene er også meget aktive og sender ut lister over alt som man snart skal kunne få av ny og gammel litteratur, både norsk og utenlandsk i norsk oversettelse. Kunstgalleriene åpner sine dører i oktober med spesialutstillinger. Jo kortere dagene blir, dess flere timer bruker nordmennene innendørs — i teatre og på konserter, utstillinger og lignende. Kort sagt, det er om høsten og vinteren at norsk kulturliv blomstrer.

Teatrene i Oslo er stort sett lik teatrene andre steder i verden. De fleste teatre, konsertlokaler og kinoer ligger i sentrum. Om sommerem spiller teatrene for det meste farser, revyer og andre lettere underholdningsting. På andre tider av året spilles komedier, tragedier, operaer og operetter. De største teatrene i Oslo er Nationaltheatret, Folketeatret med Den norske Opera og Oslo Nye teater. På Det Norske Teatret spilles stykker på nynorsk, til og med Ibsens dramaer i oversettelse til nynorsk. Kinoene er selvfølgelig åpne hele året rundt. Blant de mest populære kan man nevne Carl Johan teater, Saga, Scala, Klingenberg, Colosseum, Chat Noir og noen andre. Teaterforestillingene begynner vanligvis klokken åtte, og er ferdige halv elleve — elleve. Kinoene åpner som regel klokken fem, og har tre forestillinger alle dager.

Nationaltheatret, landets ledende teater, som ble innviet i 1899, har alltid spilt en stor rolle i landets og byens kulturliv og har hatt en lang rekke fremragende skuespillere. Det nåværende ensemble teller også en rekke ypperlige skuespillere og skuespillerinner. Repertoaret veksler mellom klassisk dramatikk og moderne skuespill, utenlandske og norske scenestykker. I almindeligheten spiller teatret et vekslende repertoar og har flere forestillinger på programmet samtidig, men enkelte større forestillinger spilles en suite. Nationaltheatret fremfører også fra tid til annen operaer og operetter, og det har et fast orkester som i regelen spiller i mellomaktene. Av og til kommer ensembler fra utlandet på gjestespill til Oslo.

De beste plassene i teatret er orkesterplass, parkett eller første rad balkong. Mindre gode er parterre, annen rad og galleri. Løsjene er meget dyre. I teatrene i Oslo og andre større steder i Norge kan man som regel få se forestillinger på høyt kunstnerisk nivå, og de spilles av kjente skuespillere og skuespillerinner. Stykket kan enten være av en klassiker eller av en moderne forfatter. Oppsetningen, sceneri og kostymer kan være moderne eller tradisjonelle, alt kommer an på stykkets karakter. Forteppene er ofte både morsomme og vakre.

Vil De være sikker på å få billett, kan De bestille den på forhånd pr. telefon. Billetten kan De hente i billettluken når De kommer til forestillingen. I norsk teater er det garderobeplikt, dvs. man må levere ytterтøyet i garderoben. I pausen kan man ta en tur i foajéen, hvor man også kan få en forfriskning om man ønsker det.

Hvis en bare har råd, er det altså ingen grunn til å kjede seg i Oslo i vinterhalvåret.

Leksikalske forklaringer til teksten

immatrikuleringen av studentene	зачисление студентов в университет, посвящение в студенты
gatene er preget av akademikere i alle aldrer	на улицах можно видеть выпускников университета всех возрастов
få noen til å våkne til liv	заставить кого-либо (что-либо) пробудиться к жизни
Filharmoniske	филармония (в Осло)
for det meste	зд.: главным образом
Chat Noir (фр.) [ʃa: noáːr]	«Ша Нуар» («Черная кошка»), киноконцертный зал в Осло
være ferdig	зд.: оканчиваться (о спектаклях и т. п.)

en suite (фр.) [asvítt]	один за другим, подряд
ha på programmet, på repertoaret	иметь в репертуаре

Øvelser og oppgaver

15. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les og oversett den. Lær utenat alle nye ord og uttrykk.

16. Svar på disse spørsmålene:

1. Når forandrer bildet av hovedstadens teaterliv seg totalt? 2. Hva åpnes vinterhalvårets kultursesong med? 3. Hva er Oslos liv preget av i september? 4. Når begynner teaterlivet i Oslo å våkne igjen? 5. Hva for lister sender forlagene ut om høsten? 6. Hva arrangerer kunstgalleriene i oktober? 7. Hvordan tilbringer nordmennene sin fritid etterhvert som dagene blir kortere? 8. Hvordan er teatrene i Oslo? 9. Hva spiller teatrene i Oslo? 10. Når begynner teaterforestillingene og når er de ferdige? 11. Hva veksler repertoaret på Nationaltheatret mellom? 12. Er det bare dramatikk som Nationaltheatret fremfører? 13. Hvilke plasser i teatret er de beste og hvilke er mindre gode? 14. Hvordan er kunstnerisk nivå av forestillinger på de norske teatrene? 15. Hva kan man si om oppsetningen og iscenesettelsen på Nationaltheatret? 16. Hvordan kan en få billett til en forestilling på de norske teatrene? 17. Hva kan publikum gjøre i pausen? 18. Hvorfor er det ingen grunn til å kjede seg i Oslo i vinterhalvåret?

17. Finn på synonymer til disse ord og ordgrupper og lag noen setninger med dem (helst spørsmål og svar).

å nærme seg noe; høytideligheter; å holde noe; et jubileum; å komme sammen; å våkne til liv igjen; ny og gammel litteratur; i norsk oversettelse; å bruke tid; stort sett; a være lik noe; å spille et stykke; å være ferdig; et scenestykke, en mellomakt; et sceneri; å komme an på noe.

18. Forklar på norsk betydningen av disse ord og ordgrupper:

immatrikuleringen av studentene; en årsfest, en jubilant; en kulturinstitusjon; en ukentlig konsert; noe som blir å få; å åpne sine dører; en underholdningsting; et populært teater, et ypperlig ensemble; å spille en suite; et fast orkester, et gjestespill; en tradisjonell oppsetning; en garderobeplikt

19. Oversett disse ord og ordgrupper til norsk og lag noen setninger med dem (helst spørsmål og svar).

театральный сезон; красочная церемония; праздновать юбилей; издательство; художественные выставки, проводить

бо́льшую часть времени в помещении; процветать; концертные залы; театр ставит ...; сеанс; открыть (памятник, театр); труппа театра; разнообразный репертуар, иметь в своем репертуаре, приезжать на гастроли.

20. Sett inn i disse setningene passende ord eller uttrykk fra teksten.

1. Til Sovjet-Unionens 60 års ... ble det i Oslo åpnet en spesialutstilling og holdt en rekke ... 2. Til denne ... er alle billettene utsolgt. — Det var da synd! 3. Teatrene i vår by har et ... repertoar; det ... mellom moderne og klassiske scenestykker. 4. I går gikk jeg sammen med min gamle venn på en kafe og vi var ikke ... før kl. 6 om aftenen. 5. Bolsjoj teater har et ypperlig ... — Det teller mange ... dansere og sangere. 6. Det er blitt en tradisjon her i landet at om sommeren reiser alle teatre på ... til andre byer. 7. Konsertsalen som er kalt opp etter Tsjaikovskij, er det beste ... her i byen. 8. Oppsetningen av alle operaer og ballетter på Kongresspalasset i Moskvas Kreml er meget flott. Det gjelder både ..., ... og dekorasjoner. 9. I hver etasje på Kongresspalasset er det sin egen ..., hvor publikum kan ta en tur i ... 10. I publikumssalen i Bolsjoj likte jeg alt: lysekronene, kandelabrene, bildene og selvfølgelig .. 11. Det er ingen ... til å ... seg i vår hovedstad for det er allslags ... man kan velge mellom. 12. ... i Moskvas teatre begynner for det meste kl. 19 og er ... kl. 10 eller litt senere.

21. Les og studer disse utsagn. Be Deres kollega lese dem opp for Dem og kom etterpå med noen korte kommentarer eller replikker til dem. Gjør dette etter mønstrene i øvelse 8 i denne leksjonen.

1. Man sier at de tradisjonelle høytideligheter ved Universitetet i Oslo er en ganske fargerik seremoni. 2. Om høsten våkner også andre kulturinstitusjoner i Oslo til liv igjen. 3. Om høsten blir alle forlag i Norge meget aktive. 4. Repertoaret på de fleste teatrene i Oslo er ganske vekslende. 5. Jeg tror at et besøk på Nationaltheatret er en opplevelse for alle som liker teaterkunst. 6. Jeg syns det er rart å høre Ibsens dramaer i oversettelse til nynorsk. 7. Etter min mening er første rad balkong de beste plassene i alle teatre. 8. Så vidt jeg vet, kommer tealerensembler fra utlandet på gjestespill til Oslo temmelig ofte. 9. Jeg håper vi kan kjøpe billetter like før forestillingen begynner. 10. I pausen kan vi ta en tur i teaterfoajéen.

22. Oversett disse korte samtaler til norsk. Bruk dem i eventuelle større samtaler over tilsvarende emner.

1. Скажите, пожалуйста, когда начинается следующий сеанс? — Ровно в семь часов вечера. — А когда он кончается? —

Примерно без пятнадцати минут девять. — Большое спасибо. 2. У вас есть билеты в первые ряды партера на этот спектакль? — Нет, к сожалению. Все билеты уже распроданы. — Очень жаль. Я очень люблю пьесы Ибсена и хотел бы посмотреть еще раз эту классическую вещь. 3. В прошлом году я видел ваш знаменитый танцевальный ансамбль в Швеции. — О, да! Он ездит на гастроли по всему миру. Он тебе понравился? — Конечно. На представлении мне понравилось все: и сами танцы, и костюмы, и музыка, и декорации. 4. Расскажи мне немного о репертуаре театров этого города в настоящее время. — Пожалуйста. Он весьма разнообразен. В нем можно найти как классические, так и современные вещи. — Очевидно, прежде всего пьесы норвежских авторов? — Нет, не только. В репертуаре есть много пьес английских и других авторов в переводе на норвежский язык. 5. Уже звонок. Надо идти на свои места. — Да, к сожалению, перерыв очень короткий. Мне было очень приятно поговорить с вами. — Мне тоже. Давайте встретимся в фойе после спектакля. — Очень хорошо. Мы вместе поедем домой в моей машине. — Спасибо. Вы очень любезны. 6. Сегодня мне хочется как следует развлечься. — Тогда давай пойдем в театр. — Я согласен. Только не на какую-нибудь классическую пьесу, а на эстрадный концерт. — Хорошо. Позвони в Эстрадный театр (Revyteatret) и закажи билеты.

23. Hør enda en gang på lydbåndopptaket av teksten «Kulturlivet i Oslo» (fortsettelse). Gjenfortell etterpå innholdet av den og finn på kartet over Oslo alle steder, teatre og kinoer som De kommer til å nevne i Deres gjenfortelling av teksten.

24. Les og oversett denne dialogen. Hør på lydbåndopptaket av den. Gjenfortell dens innhold etterpå i direkte tale sammen med to av Deres kolleger.

En besøkende: Har De noen billetter til første eller annen benk i orkesterplass til i aften?

Damen i billettluka: Nei, orkester er dessverre helt utsolgt.

B.: Det var synd! Nå, men parkett kan vi vel få?

D.: Hvor mange billetter skal det være?

B.: Jeg skal bare ha to.

D.: Ja, da har vi to riktig bra plasser i parkett A, 6. benk, nesten midt på.

B.: Takk, jeg tar dem ... Kom, Arvid! Her er parkett A. Vi må levere ytterтøyet her i garderoben. Vær så god.

Mannen i garderoben: Her er garderobemerkel. Vær så god!

Kontrolløren: Billettene, takk. Skal det være program?

B.: Ja takk.

K.: Vær så god.

•

B.: Nå, Arvid, hva synes du? Var ikke det stykket flott?

A.: Jo, jeg moret meg storartet, og du?

B.: Jeg også. Jeg har sjelden ledd så godt som i kveld.

A.: Ja, det var virkelig morsomt.

B.: Og så godt som de spilte!

A.: Ja, det var en strålende forestilling fra først til sist.

25. Still 15 spørsmål til Deres kolleger om Oslos kulturliv og besvar respektive spørsmål fra dem. Finn på kartet over Oslo alt hva dere vil nevne i deres samtale om kulturlivet i Oslo.

26. Les, studer og oversett disse utsagn. Kom etterpå med noen nektende replikker til utsagnene. Bruk i replikkene disse ordgruppene:

Nei, jeg tror ikke at ...; Jeg er ikke sikker på ...; Jeg kan ikke dele Deres mening om ...; Jeg syns ikke at ...; Det har De ikke rett i ..., o.a.

1. Dette klassiske scenestykke er ganske morsomt. 2. Nationaltheatret i Oslo er det største teater i Norge. 3. Om sommeren er forlagene i Oslo meget aktive. 4. Kulturlivet i Norge blomstrer om våren og sommeren. 5. Det er noe nasjonalt som preger alle teatre i Oslo. 6. Mange teatre og kinoer ligger på utkantene av byen. 7. På Det Norske Teatret spilles stykker på bokmål. 8. Kinoene i Oslo er åpne fra morgen til kveld alle dager i uka. 9. Faktisk alle forestillinger i norske teatre spilles en suite. 10. Losjeplassene er nokså billige.

27. Oppfyll disse oppgavene:

1. Tenk Dem at De snakker med en medarbeider på den sovjetiske ambassade, hvem nettopp er kommet til Oslo. Svar på hans spørsmål angående hovedstadens kulturliv i vinterhalvåret og gi ham råd om hva han bør se i første rekke. Be en av Deres kolleger agere denne mannen.

2. Tenk Dem at De snakker med en nordmann. Fortell ham hva De har sett i Oslo, og fortell om de inntrykk som hovedstadens kulturinstitusjoner har gjort på Dem. Nevn hva det var av spesiell interesse for Dem. Be en av Deres kolleger agere denne nordmannen.

28. Les og oversett denne samtale. Gjenfortell dens innhold etterpå.

A.: Hvor skal vi gå hen i aften, Olaf?

O.: Det får du bestemme, Arne, her kan du selv se i avisen.

A.: På Nationaltheatret går Ibsens «Peer Gynt», på Det Nye Teater spilles et moderne lystspill av en engelsk forfatter og på Sentralteatret går en operette.

O.: Du får selv velge, jeg er mest opplagt til bare å more meg i kveld.

A.: Ja, men da synes jeg vi skulle gå på Revyteatret.

O.: Det er utmerket.

•

A.: Er det noen billetter igjen i parkett?

D.: Nei, det er helt utsolgt.

A.: Det var da kjedelig. Kan jeg få to billetter til balkong?

D.: Ja, der har vi riktig bra plasser i annen benk midt foran.

A.: Takk, ta meg få dem. Hva koster de?

•

O.: Spør kontrolløren hvor vi skal hen.

A.: Kan jeg få et program av Dem?

K.: Vær så god.

•

A.: Nå, hva synes du, Olaf?

O.: Strålende. Jeg tror det er den morsomste revy jeg har sett.

A.: Og for et flott utstyr! Balletten var også god.

O.: Det var ikke noen bortkastet kveld.

29. Oversett disse setningene til norsk. Bruk en riktig type av bisetninger.

1. Давай заранее почитаем программу, чтобы знать содержание этого балета. 2. В городе очень много кинотеатров так что всегда можно купить билет в один или другой 3. Если даже мы не попадем в Большой театр, то пойдем сразу же во Дворец съездов, так как там представление начинается на полчаса позже. 4. Поскольку трудно удовлетворить вкусы всех, мы решили пойти в Музей народного творчества: там каждый найдет для себя что-нибудь интересное 5. Хотя театры в Осло летом закрыты, туристам нет основания скучать: все музеи и кинотеатры открыты круглый год

6. Чем холоднее и темнее становится на улице, тем больше времени горожане проводят в помещении. 7. Я пойду в Норвежский театр на спектакль «Пер Гюнт», несмотря на то что не знаю новонорвежского языка. 8. Я запланировал ходить в театр два раза каждый месяц, так чтобы за год посмотреть все самые интересные и популярные спектакли.

30. Les og oversett denne teksten. Hør på lydbåndopptaket av den. Gjenfortell dens innhold. Kom med noen kommentarer eller replikker til de setninger som gir grunn til det.

Min søster og hennes mann er nettopp kommet på besøk til Oslo. De bor på landet og derfor tenkte vi at det kunne være morsomt for dem å være med i teatret. Vi spurte gjestene våre om de ville se et Ibsendrama, men de foretrakk en revy eller en operette.

Vi har heldigvis fått gode plasser i parkett og vi har hørt at den revyen vi skal se, er førsteklasses og svært morsom. Orkesteret er et av de beste og skuespillerne velkjente, og det pleier bety at det blir fullt hus. Min søster kommer sikkert til å like de praktfulle draktene og dekorasjonene, de skal være ekstra gode.

31. Les og oversett denne dialogen. Gjenfortell etterpa dens innhold i direkte tale sammen med en av Deres kolleger.

Skal vi gå på kino eller i teater?

M.: Tom, jeg vil gjerne ut i aften. Hva skal vi gjøre?

T.: Nå skal du høre, Marie. Jeg har nettopp lest kinoannonsene i avisen meget grundig. Det går en flott film på Saga kino. Har du lyst til å være med?

M.: Gjerne det, Tom, men hva slags film er det?

T.: Det er en slags kriminalfilm.

M.: Å nei takk, du. Ikke noen kriminalfilm for meg.

T.: Men filmen har fått meget god kritikk i avisene. Det sies til og med at den kan regnes som en av årets beste.

M.: Nei, jeg liker ikke all den skytingen og døden. La oss heller gå i teatret.

T.: Å, det høres så kjedelig ut.

M.: Det kommer an på stykket, og på hvor flink man er til å forstå norsk.

T.: La oss da se på min avis og studere teatersiden nøye.

M.: Se her, Ibsens «Et Dukkehjem» går på Nationaltheatret.

T.: Jeg har en gang sett Ibsens «Brand» på engelsk, og det var en lang aften, kan jeg forsikre deg!

M.: Jeg elsker Ibsens dramaer! Og det bør du også. Men da må du begynne med noe annet enn «Brand», «Et Dukkehjem», for eksempel.

T.: Hvis noen kan få meg til å gå i teatret en gang til, så måtte det være for å se et lystspill.

M.: Da går vi på Oslo Nye og ser et morsomt stykke om ungdommenes liv.

T.: All right, la oss gjøre det da. I ditt selskap kan ingen kveld bli helt bortkastet.

M.: Tøys! Du kommer sikkert til å like stykket. Jeg gleder meg allerede.

32. Be to av Deres kolleger lese dialogen i øvelse 31 enda en gang høyt opp for Dem og tenk Dem at De nettopp har hørt to ungdommer snakke med hverandre på norsk. Hva har de snakket om? Kan De gi korte karakteristikker til hver av dem og fortelle om deres personlige interesser, smak og behag? Begrunn Deres mening.

33. Oversett denne samtalen til norsk. Gjenfortell den etterpå i direkte tale sammen med to av Deres kolleger.

А.: Девушка, у вас есть еще билеты на следующий сеанс?

Д.: Нет, к сожалению, все билеты на этот сеанс уже проданы.

А.: Очень жаль! Мы очень хотели посмотреть этот фильм.

Д.: Остались билеты только на последний сеанс, он начинается в 21.15.

А.: Нет, это не подходит. Это для нас слишком поздно. Ну, что нам теперь делать, Пер?

П.: Здесь недалеко есть кинотеатр К.

А.: А что там идет сегодня?

П.: Я не знаю. Мне все равно. Я очень давно не был в кино. Пойдем туда.

*

А.: Дайте, пожалуйста, два билета на ближайший сеанс, ряд 10—12-й, середину.

Д.: Вот, пожалуйста.

А.: Когда начинается сеанс?

Д.: Ровно в 19.

А.: Тогда у нас еще есть много времени. Пойдем в буфет и выпьем там пива или лимонаду. Я очень хочу пить.

П.: Очень хорошо. А я с удовольствием выпью чашечку кофе.

А.: А потом, перед началом сеанса, мы, наверное, сможем послушать эстрадную музыку, не так ли, Пер?

П.: Да. В этом кинотеатре хороший зал для ожидания, и здесь часто играют современные молодежные оркестры.

А.: О, это очень интересно. Хорошо, что мы пришли сюда.

*

А.: Ну, как тебе понравился фильм?

П.: Хороший фильм. Я очень рад, что посмотрел его. О нем много говорили и писали. А ты что о нем скажешь?

А.: Мне тоже он очень понравился, хотя я уже видел его раньше. И в этот раз он мне понравился не меньше, чем в первый.

П.: Вот как! Почему же ты не сказал, что видел его раньше?

А.: Видишь ли, это была единственная возможность попасть (быть) в кино сегодня вместе с тобой. А мне очень хотелось поговорить с тобой. И, кроме того, я действительно смотрел его сейчас с большим удовольствием. Я очень рад, что мы встретились сегодня.

34. Les og oversett denne teksten ved hjelp av ordboka. Gjenfortell dens innhold.

Teatret i Sovjet-Unionen

På den som kommer fra et lite land og i teaterhenseende et fattig land, kan Sovjet-Unionens blomstrende teaterliv gjøre et sterkt inntrykk. Et blikk på Moskvas teaterplakater, som bringer det samlede repertoar pr. uke, vil hurtig overbevise om at en teatergjenger her på kort tid kan orientere seg i et verdensrepertoar, som det ville ta ti år å gjøre seg kjent med i andre hovedsteder.

Her oppføres så å si det meste og det beste av verdens dramatiske kulturarv, men først og fremst naturligvis de russiske klassikere og sovjetdramatikere.

Det som er veldig spennende og nytlig i forestillinger, ligger ikke bare i mengden av teatre, men også i at man på samme tid kan oppleve for eksempel to Hamlet-versjoner, to forskjellige Nora'er i «Et Dukkehjem» eller to forskjellig oppfattede utgaver av «Historien fra Irkutsk».

Hvert dramateater har et ganske bestemt særpreg, sitt eget ansikt, enten det heter Kunstteater, Vakhtangov- eller Tagankateater. Det ledende opera- og balletteater, Bolsjojteatret, ligger i Moskvas sentrum. Det er et av de smukkeste operateatre i verden, og i dets ensemble er det de mest fremragende sangere, dansere og musikere. Bortsett fra enkelte nyere operaverker er det den faste grunnstamme av klassiske operaer og balletter som preger repertoaret og er med til å skape Bolsjoj-teatrets ansikt. Operaiscenesettelsene kan virke på en vestlig tilskuer som altfor tradisjonelle, men den musikk-dramatiske oppfatning av verkene forbløffer alltid, så at alle må beundre hvor høye krav det stilles til det vokale, musikalske og dramatiske nivå. Sjaljapin står stadig som et forbilde for hva det kan forlanges av en operakunstner. Koristene på Bolsjoj-teatret er ikke bare en flokk av syngende som følger dirigentens taktstokk, men en samling skuespillere hvor hver for seg yter seg interessant og karakteristisk.

Uldannelsen av kunstnere i Sovjet-Unionen begynner på teater-skolene og fortsetter på det store teaterakademi, hvortil det sendes aspiranter fra alle sovjetrepublikker og hvor det undervises på nærmere femti språk. I Sovjet-Unionen er det en kjær plikt for store skuespillere å bli lærere for kommende generasjoner av kunstnere.

For sovjetmennesker er teaterkunsten ikke bare en god fornøyelse, men er livsnødvendig som det daglige brød.

35. Besvar disse spørsmål. Lag hvert svar slik at det blir til en ganske kort fortelling over tilsvarende emne.

1. Hvorfor gjør teaterlivet i Sovjet-Unionen et sterkt inntrykk på alle fremmede turister? 2. Hva kan en si om repertoaret på Moskvas teatre, hvis en sammenlikner det med repertoaret på teatrene i andre lands hovedsteder? 3. Er det sant at alle Moskvateatrene likner hverandre meget? 4. Hvordan kan det være at faktisk hvert dramateater i vår by har sitt eget kunstneriske teateransikt? 5. Kan De fortelle noe om Bolsjoj-teatret og dets kunstnerensemble? 6. Hva slags forestillinger preger repertoaret på dette ledende opera- og balletteatret i Sovjet-Unionen? 7. Hvilke inntrykk får de fleste gjester fra andre land av besøket på Bolsjoj-teatret? 8. Hvorfor reiser dette teatrets dansere og sangere så ofte på gjestespill til andre land? 9. Hva kan De fortelle om teaterkunsten i andre nasjonale sovjetrepublikker? 10. Hvordan ser sovjetmennesker på teaterkunsten og dens rolle i folkets liv?

36. Les og oversett denne samtalen. Hør på lydbåndopptaket av den og gjenfortell etterpå innholdet av den sammen med en av Deres kolleger.

A.: Hør nå, Viktor! Kunne du ikke fortelle meg litt om teaterlivet i Sovjet-Unionen?

V.: Jo, med fornøyelse, Arvid? Men hva er det du er mest interessert i?

A.: Jeg ville gjerne høre litt om alt hva har noe med teater å gjøre. For eksempel hva slags repertoar har sovjetteatre som regel? Jeg mener nå først og fremst dramateatrene.

V.: De oppfører faktisk det beste av hele verdens dramatiske teaterarv, deriblant av og til også teaterstykker av norske dramatikere, for eksempel noen av Ibsens skuespill.

Men fortrinnsvis selvfølgelig sovjetdramatikere og russiske klassikere.

A.: Da må det være et ganske omfattende repertoar! Men, er det mange teatre, for eksempel, i Moskva?

V.: Ja, det er det. I Moskva kan man telle over førti forskjellige teatre.

A.: Så mange? De må da vel likne hverandre, gjør de ikke det?

V.: Nei, langtifra. Faktisk hvert teater har et ganske tydelig særpreg, så å si, sitt eget kunstneriske teateransikt.

A: Hvordan kan det være? Hva mener du med det?

V.: Ser du! Hvert teater har sitt eget ensemble, som består av fastansatte skuespillere, hver med sine egne særpreg og talenter. Og, selvfølgelig, sin egen fastansatte hovedregissør, som har som regel sine egne syn og smak når det gjelder både valg av skuespill, selve oppføringen og tolkningen av dem, kostymer, dekorasjoner, osv.

A: Og hva finner alt dette sitt uttrykk i?

V.: For eksempel i det at man på samme tid kan på forskjellige teatre oppleve flere ulike iscenesettelser av et og samme stykke av noen sovjetdramatiker, eller for eksempel to Hamlet-versjoner, to forskjellige Nora'er i «Et dukkehjem» og mye, mye annet.

37. Oversett denne samtale til norsk og gjenfortell dens innhold i indirekte tale.

А.: Скажи мне, ты часто посещаешь театр?

Б.: Да, мы с женой очень любим театр, особенно современные спектакли.

А.: И, очевидно, вы хорошо знакомы с театральной жизнью этого города?

Б.: Не очень, но мы всегда интересуемся новыми спектаклями, читаем с удовольствием статьи и книги о театрах, о выдающихся артистах и нередко обсуждаем с друзьями новые театральные постановки; когда мы собираемся вместе.

А.: И какие спектакли вы с женой видели в последнее время?

Б.: Недавно мы прочитали в газете о том, что один из наших театров — Новый театр — поставил пьесу одного современного драматурга. И на днях вместе со своими друзьями посмотрели этот спектакль.

А.: Ну и что? Как он вам понравился? О чем эта пьеса? Как она называется?

Б.: Пьеса, которая называется «Однажды летом», оказалась веселой комедией из жизни современной молодежи. Большинству из нашей компании вещь очень понравилась.

А.: А купить билеты было трудно?

Б.: Да, не очень легко. Большинство билетов было уже распродано, когда мы пришли в театр, и поэтому мы все сидели парами в разных местах: кто в ложе, кто в партере, кто в амфитеатре, а кто и на балконе.

А.: А что ты скажешь об актерах?

Б.: Главную роль играла одна очень известная актриса, а в других ролях были заняты главным образом молодые актеры, но, по-моему, очень талантливые.

А.: Сама пьеса большая? Сколько в ней действий (актов)?

Б.: Да, спектакль очень длинный. Было два антракта (перерыва).

А.: Это хорошо. Я люблю походить в театре по фойе, поговорить со знакомыми, зайти в буфет и выпить чашечку кофе или бутылку пива или съесть мороженое.

Б.: Мы так и делали. Все наши друзья и мы очень долго сидели там и обсуждали и саму пьесу, и постановку, и игру актеров и почти опоздали к началу второго акта.

А.: Это значит, что вещь интересная. Ты советуешь мне пойти на этот спектакль?

Б.: Конечно. Я уверен, что ты будешь доволен. Рекомендую только купить билеты заранее.

38. Les og oversett samtalen. Hør på lydbåndopptaket av den og gjenfortell etterpå innholdet av den sammen med en av Deres kolleger.

A.: Har du ikke noe imot at vi fortsetter vår samtale om teatrene i Sovjet-Unionen?

V.: Nei, visst. Bare spør, du, om hva som helst som har noe med teaterlivet å gjøre.

A.: Fortell meg da litt om Deres verdenskjente Bolsjojteater, er du snill!

V.: Dette er det ledende opera- og balletteater i mitt land og et av de beste teatre i verden, etter manges mening

A.: Ja, jeg har lest et eller annet sted at i dets ensemble er det de mest fremragende sovjetiske sangere, dansere og musikere... Og hva preger repertoaret på dette teatret?

V.: For det meste klassiske operaer og balletter av mange berømte russiske og utenlandske komponister, men også noen nyere og moderne opera- og balletstykker av nålevende sovjetiske komponister.

A.: Du har sagt at det er over førti teatre i bare Moskva, og at alle de er ulike. Hva slags teatre er de da?

V.: Det er ikke bare opera-, ballett- og dramateatre, men også forskjellige musikalske, operette-, revy-, dukke-, barne- og andre slags teatre.

A.: Dere trenger da en mengde kunstnere, jeg mener sangere, dansere, dramatiske skuespillere, musikere o.a.

V.: Ja, visst gjør vi det. For å utdanne skuespillere har vi i landet flere teaterskoler og til og med et slags teaterakademi i Moskva, hvor aspiranter fra alle sovjetrepublikker studerer.

A.: Teaterkunsten må da vel være meget populær blant sovjetmennesker?

V.: Ja, det er den sikkert. Men for oss er teaterkunst ikke bare en ypperlig fornøyelse i fritid, men også en betydelig del av vårt folks åndsliv og et viktig middel for den kommunistiske oppfostring av sovjetmennesker.

39. Oversett dette brevet til norsk skriftlig. Gjenfortell etterpå innholdet av brevet.

Дорогой Арне!

Ты спрашиваешь в своем письме, как я знакомлюсь с культурной жизнью Москвы. Вчера, например, мы с коллегами по учебе решили пойти в городскую картинную галерею. Она называется Третьяковской галереей, и нам давно хотелось посмотреть выставленные там картины известных русских и советских художников. Мы договорились пойти туда после обеда, но оказалось, что в этот день галерея закрыта, и поэтому мы отправились в Исторический музей. Он оказался очень интересным. Мы с большим удовольствием внимательно осмотрели различные музейные экспонаты и оригинальные документы, которые рассказывают об истории русского государства. В музее имеется немало предметов культуры русского народа, которыми все восхищаются. Особый интерес посетителей, и прежде всего туристов из Скандинавских стран, всегда вызывают хорошо сохранившиеся вещи времен викингов. Мы знакомились с экспонатами без экскурсовода, но если нам что-нибудь было не совсем ясно, мы спрашивали сотрудников музея, и они нам охотно отвечали. Например, в одном из залов мы увидели на стенах замечательные картины известного русского художника прошлого столетия. Все они рассказывают о различных важных событиях в истории России. Нам сказали, что художник прислал эти картины в дар музею. Поэтому они выставлены здесь, хотя, конечно, Исторический музей — это не картинная галерея.

Когда мы закончили осмотр музея, мы написали о своих впечатлениях в специальной книге для посетителей. Как ты уже понял, музей нам очень понравился. В картинную галерею мы все, очевидно, пойдем в следующее воскресенье. Потом я напишу тебе о своих впечатлениях от этой знаменитой галереи.

С приветом, *Нильс.*

40. Oppfyll disse oppgavene:

1. Fortell til Deres norske kjenning om kulturlivet i vår hovedstad og besvar hans spørsmål om det. Be Deres kollega agere denne nordmannen.

2. Fortell om hvordan De var en gang i noe museum eller på en utstilling og besvar kollegenes spørsmål om dette besøket.

3. Tenk Dem at De snakker med en dame i billettluken på en kino. Still henne de for anledningen aktuelle spørsmål.

4. Fortell til Deres kolleger om hvordan De var siste gang i teater sammen med Deres kone, og besvar deres spørsmål om dette teaterbesøket.

5. Tenk Dem at De er nå i noe teater i Moskva og ser et eller annet teaterstykke av Ibsen, f. eks. «Et dukkehjem». I mellomakten treffer De helt uventet en norsk kjenning i foajéen. Lag en for tilfellet passende samtale og veksle meninger med ham om stykket, oppføringen, skuespillerne, teatersalen, osv.

Ordliste til tekstene og dialogene i leksjon 16

musiker, -en, -e	музыкант
sanger, -en, -e	певец
befolkning, -en	население
i første rekke	в первую очередь
særpreget	особенный, своеобразный
stamme, -t, -t (fra)	происходить, брать начало
middelalder, -en	средневековье, средние века
opprinnelig, *adj., adv.*	первоначальный
nøye, *adv.*	внимательно, тщательно
oppfør‖e, -te, -t	1) возводить; 2) ставить (на сцене)
ferd, -en, -er	путешествие, поход, поездка
huse, -t, -t	размещать, давать приют, вмещать
inne‖holde, -holdt, -holdt	содержать
innhold, -et	содержание
allsidig	всесторонний
bevar‖e, -te, -t	сохранять

dagligliv, -et — повседневная жизнь, быт
rettersted, -et, -er — место расправы, место казни
henrette, -t, -t — казнить
nivå, -et, -er — уровень
patriot, -en, -er — патриот
ta sikte (på noe) — иметь целью (сделать что-либо)

begivenhet, -en, -er — событие
finne sted, fant, funnet — иметь место, происходить
overfall, -et — нападение, нашествие
okkupasjon, -en — оккупация
opphør||e, -te, -t — оканчиваться, прекращаться
opphør, -et — окончание, прекращение
kronologisk — хронологический
omfatte, -t, -t — охватывать, включать в себя
autentisk — оригинальный, подлинный
dokument, -et, -er — документ
plakat, -en, -er — плакат
gjenstand, -en, -er — предмет
utstillingsgjenstand, -en — экспонат
skap||e, -te, -t — создавать, творить, созидать
årsdag, -en — годовщина, юбилей
syn. jubile||um, -et, -er

fred, -en — мир
samling, -en, -er — собрание, коллекция
grafikk, -en — графика
romme, -t, -t — вмещать в себя
testament, -et, -er — завещание; завет
testamentarisk — завещанный
blad, -et, - — зд.: графическая работа
permanent — постоянный, перманентный
tolke, -t, -t — толковать, трактовать, интерпретировать

påkal||le, -te, -t (interesse) — вызывать (интерес)
skulpturell — скульптурный
murstein, -en — кирпич
billedhogger, -en, -e — скульптор, ваятель
hogge, -t, -t — рубить

ukentlig — еженедельный
oversikt, -en, -er (over noe) — обзор (чего-либо)
århundre, -t, -r — век, столетие

gjøre seg kjent (med noe) — познакомиться (с чем-либо), ознакомиться

verk, -et, -er — произведение, работа
adgang, -en — доступ, вход
fri adgang — вход свободный
an||gå, -gikk, -gått — иметь отношение к чему-либо, касаться чего-либо

hva meg angår — что касается меня
syn. når det gjelder meg

undertiden — иногда
syn. av og til

katalog, -en, -er — каталог
total — всеобщий, полный, тотальный
tradisjonell — традиционный
høytidelig — торжественный
høytidelighet, -en, -er — торжество
seremoni, -en, -er — церемония
skje, -dde, -dd — происходить, случаться
jubile||um, -et, -er — юбилей
jubilant, -en, -er — юбиляр
opera, -en, -er — опера
forlag, -et, - — издательство
liste, -n, -r — список
konsertlokale, -t, -r — концертный зал
revy, -en, -er — ревю, эстрадное представление, обозрение

underholdnings- (в слож. словах) — эстрадный, развлекательный

komedie, -n, -r — комедия
syn. lystspill, -et, -

tragedie, -n, -r — трагедия
operette, -n, -r — оперетта
skuespill, -et, - — пьеса
skuespiller, -en, -e — артист, актер
skuespillerinne, -n, -r — артистка, актриса
innvie, -t, -t — торжественно открывать
forestilling, -en, -er — представление, сеанс
ensemble, -t, -r [ansámbl] — труппа, ансамбль
tel||le, -te, -t — считать, насчитывать
ypperlig — замечательный
repertoar, -et — репертуар
på repertoaret — в репертуаре
klassisk — классический

dramatikk, -en	драматургия
dramatiker, -en, -e	драматург
scene, -n, -r	сцена
scenestykke, -t, -r	пьеса, театральная постановка
fremfør‖e, -te, -t *syn.* oppføre	ставить (на сцене)
mellomakt, -en, -er	антракт
gjestespill, -et, -	гастроль
parkett, et	первые ряды партера
rad, -en, -er	ряд
balkong, -en, -er	балкон
losje, -n, -r	ложа
parterr(e), -(e)t [partærr]	партер
kunstnerisk	художественный
oppsetning, -en, -er	постановка
scenerі, -et *syn.* dekorasjon, -en	декорация
kostyme, -t, -r	костюм (театральный)
komme an, kom, kommet (på noe)	зависеть (от чего-либо)
forteppe, -t, -r	занавес
karakter, -en, -er	1) характер; 2) оценка
garderobe, -n, -r	гардероб
lever‖e, -te, -t	сдавать; поставлять
foajé, -en, -er	фойе
grunn, -en, -er (til noe)	причина, основание, повод (для чего-либо)
kjede seg, -t, -t	скучать
kjedelig	скучный
le, lo, ledd (av noe, noen)	смеяться (над чем-либо, над кем-либо)
være opplagt (til å gjøre noe)	быть расположенным (к чему-либо), иметь настроение (делать что-либо)
God fornøyelse!	Приятного времяпрепровождения!
annonse, -n, -r	объявление, анонс

LEKSJON 17

Лексическая тема. Великая Отечественная война 1941—1945 гг.

Грамматические темы: 1. Глагольные времена будущее в прошедшем I и будущее в прошедшем II и их употребление. 2. Образование сложных глаголов.

1. ГЛАГОЛЬНЫЕ ВРЕМЕНА БУДУЩЕЕ В ПРОШЕДШЕМ I И БУДУЩЕЕ В ПРОШЕДШЕМ II И ИХ УПОТРЕБЛЕНИЕ (FORTID FRAMTID OG FERDIG FORTID FRAMTID)

В современном норвежском языке, как и во всех других германских языках, существует особое глагольное время, обозначающее будущее по отношению не к моменту высказывания, как обычное будущее время, а по отношению к какому-то прошедшему моменту или уже закончившемуся периоду времени или по отношению к какому-то действию, совершившемуся в прошлом. Это так называемое будущее в прошедшем (fortidsfuturum, fortid framtid). Данное глагольное время, как и другие глагольные времена, имеет две формы: простую, или первую, — будущее в прошедшем I (fortidsfuturum simpleks, или fortid framtid) и перфектную, законченную, вторую, — будущее в прошедшем II (fortidsfuturum eksaktum, или ferdig fortid framtid). Нередко в школьных, упрощенных грамматиках норвежского языка эти глагольные времена называются соответственно første или annen kondisjonalis, однако подобное название, если исходить из значения слова kondisjonalis *обусловленный*, правильно и закономерно только для частного случая употребления этих времен, а именно для образования форм сослагательного наклонения, когда действие действительно обусловлено каким-либо другим действием.

1. Будущее в прошедшем I образуется сочетанием вспомогательных глаголов skulle или ville в форме imperfektum и инфинитива I знаменательного (основного) глагола без инфинитивной частицы å, например: skulle skrive, ville skrive. Выбор между skulle и ville зависит от обычных причин и определяется значением этих двух глаголов.

Фактически будущее в прошедшем I имеет в языке чисто формальное, служебно-грамматическое, а не какое-то особое

смысловое временно́е значение, ибо оно обозначает всегда то же, что и обычное будущее время I. Используется это время прежде всего для согласования времен глаголов в придаточном и главном предложениях в сложноподчиненном предложении. Отдельно, в самостоятельных простых предложениях, будущее в прошедшем I не употребляется.

Таким образом, если в составе сложноподчиненного предложения в главном используется простое прошедшее время - imperfektum, а в придаточном нужно отразить простое незаконченное будущее время действия, то в этом придаточном предложении и используется будущее в прошедшем I:

Han sa at hun ville sikkert komme i dag.	Он сказал, что она обязательно придет сегодня.
Alle mente at snart skulle det komme til å regne.	Все полагали, что скоро пойдет дождь.
Jeg spurte om han ville reise hjemmefra i nærmeste dager.	Я спросил, уедет ли он из дому в ближайшие дни.

Как видно из приведенных примеров, на русский язык это глагольное время переводится обычным будущим временем глагола, предпочтительно, но совсем не обязательно, глаголом несовершенного вида. Во всех этих и подобных им примерах глаголы skulle, ville произносятся без силового ударения, как и все другие вспомогательные, служебные глаголы.

Если же их произнести с силовым ударением или выделить каким-то образом интонацией, то они превращаются уже в соответствующие модальные глаголы: skulle *быть должным (сделать что-либо)*, ville *хотеть, намереваться*. В этом случае конструкция skulle (ville) + infinitiv может использоваться и самостоятельно как в придаточном, так и в главном предложениях. Однако тогда модальные глаголы skulle (ville) стоят уже в простом прошедшем времени — имперфекте — и вся конструкция нередко приобретает другое значение — значение сослагательности, поскольку все модальные глаголы, стоящие в имперфекте, могут передавать значение сослагательного наклонения:

Jeg ville gjerne lese denne boken.	Я охотно почитал бы эту книгу.
Du skulle si om dette til meg.	Тебе следовало бы сказать мне об этом.

В русском языке эта сослагательность передается формой прошедшего времени глагола в сочетании с частицей *бы*.

Вместе с этим и основная конструкция — будущее в прошедшем I с вспомогательным глаголом skulle (ville) —

также может использоваться в сослагательном наклонении с условными и уступительными придаточными предложениями. (О сослагательном наклонении смотри соответствующий раздел учебника норвежского языка для второго года обучения.)

В этом случае это глагольное время называется, как правило, 1. (første) kondisjonalis.

2. Будущее в прошедшем II является четвертым видом перфектного глагольного времени и соотносится по своему содержанию и значению с будущим в прошедшем I так же, как и три других описанных ранее перфектных времени с соответствующими им основными временами. Основные правила и специфика использования будущего в прошедшем II совпадают с правилами для будущего в прошедшем I, изложенными выше. Исключение составляет то, что этим временем обозначают не обычное, несовершенное или непредельное действие в будущем, а действие, которое будет предшествовать или закончится раньше начала другого действия в будущем или ранее определенного указанного момента времени в будущем. Таким образом, в этом отношении при выборе будущего в прошедшем II действуют те же правила, что и при использовании глагольного времени будущего II.

Будущее в прошедшем II образуется путем сочетания глагола skulle или ville с инфинитивом II (перфектным инфинитивом) знаменательного глагола без инфинитивной частицы å: skulle (ville) ha skrevet.

Han sa at han skulle ha skrevet brevet før å gå hjem.	Он сказал, что напишет письмо прежде, чем пойдет домой.
Alle håpet at vi ville ha løst denne oppgaven innen fastsatt tid.	Все надеялись, что мы решим эту задачу в установленное время.

Как видно из примеров, на русский язык глагол, стоящий в будущем в прошедшем II, переводится, как правило, или во всяком случае предпочтительно, будущим временем соответствующего глагола совершенного вида: не *буду писать*, а *напишу*; не *будем решать*, а *решим* и т. д.

Естественно, с глаголами движения, состояния и некоторыми другими (gå, komme, bli) будущее в прошедшем II, как и все другие перфектные времена, при обозначении непредельного действия образуется не с глаголом ha в качестве вспомогательного, а с глаголом være:

Hun meldte at om to dager skulle hun være reist fra Oslo.	Она сообщила, что через два дня она (уже) уедет из Осло.
Per skrev i sitt brev at til Nyttår ville han være allerede kommet tilbake.	Пер писал в своем письме, что к Новому году он уже вернется.

По аналогии с конструкцией får gjort, часто используемой в разговорной речи вместо будущего II, т. е. модели skal ha gjort (например: jeg skal ha gjort dette til klokken 3 = jeg får gjort dette til klokken 3) вместо формы будущее в прошедшем II — skulle ha gjort в разговорной речи также нередко используется соответствующая конструкция fikk gjort с тем же значением. Например: Jeg mente jeg skulle ha gjort dette til kl. 3, но и: Jeg mente jeg fikk gjort dette til kl. 3. *Я полагал, что я сделаю это к 3 часам.*

В современном разговорном языке наблюдается еще одна тенденция к упрощению довольно сложной конструкции skulle ha gjort. Глагол ha в этой модели может опускаться, и предложение может выглядеть следующим образом: Jeg mente jeg skulle gjort dette til kl. 3.

Как и будущее в прошедшем I, будущее в прошедшем II широко используется при образовании сослагательного наклонения и называется в этом случае, как правило, 2. (annen) kondisjonalis.

Естественно, оба будущих в прошедшем времени могут стоять и в страдательном залоге, как и все другие глагольные времена. Правила образования пассивных форм этих глагольных времен полностью совпадают с правилами, действующими в отношении всех других глагольных времен в современном языке.

Øvelser og oppgaver

I. Les, studer og oversett til russisk disse setninger. Analyser verbenes tider i bisetninger og forklar bruken. Finn aktiv- og passivformmodeller.

1. Alle trodde at båten ville bli knust mellom skjærene. 2. Jeg spurte om han skulle snart reise. 3. Han tvilte på at det ville lønne seg. 4. Per mente han ville få ferie om to måneder. 5. Sjefen fortalte det ville få alvorlige følger. 6. Den store dag var kommet da han skulle få se sin mor igjen. 7. Hvorfor fortalte du meg ikke at du skulle komme litt for sent? 8. Han hevdet at dette problemet skulle bli løst i nærmeste dager. 9. Kari sa hun ville ringe deg presis klokken 12. 10. Ingen ventet den tid at tyskerne skulle angripe vårt land noen dager senere.

II. Lag noen hovedsetninger med underordnede bisetninger. Bruk i de siste disse verbene i fortid framtid både i aktiv- og passivform av verbet.

å melde, å forklare, å opplyse, å kreve, å reise, å tillate, å svare, å spørre, å regne, å heise, å okkupere, å utnytte, å påføre, å mobilisere, å erobre.

III. Oversett disse setningene til norsk skriftlig. Bruk i bisetningene modellene *skulle gjøre* og *ville gjøre*.

1. Вчера он упомянул в нашем разговоре, что поедет в Норвегию в ближайшее время. 2. Я надеялся, что приду вовремя, однако, к сожалению, не смог этого сделать. 3. Мы оба понимали, что у нас будет еще много трудностей в будущем. 4. Было совершенно ясно, что он не пойдет в театр в этот день. 5. Я был уверен в том, что наша поездка в горы состоится через несколько дней. 6. Он полагал, что мы все расскажем ей, когда вернемся домой. 7. Наши друзья хорошо знали, что мы поможем им и в этот раз. 8. Ральф сказал, что он обязательно купит себе мотоцикл, когда у него будет достаточно денег для этого. 9. Я слышал по радио, что один из советских театров приедет на гастроли в Норвегию следующим летом. 10. Телеграфное агентство сообщило, что премьер-министр выступит по телевидению в эту субботу. 11. Никто не знал точно, будут ли строить новый завод рядом с этим городом. 12. Газеты писали, что эта выставка откроется через несколько дней.

IV. Les, studer og oversett til russisk disse setningene. Forklar bruken av fortidsfuturum eksaktum i bisetninger. Finn aktiv- og passivformmodeller.

1. Vi visste at vi skulle ha sluttet vår samtale til kl. 5. 2. Han sa at han ville ha reist til Bergen til den tid. 3. Jeg svarte i mitt brev at jeg skulle komme når jeg skulle ha gjort alt jeg hadde å gjøre. 4. Ingen kunne si bestemt om denne broen skulle være ferdigbygd til 1. mai. 5. Hun fortalte meg at hun ville ha sluttet sine studier før min tilbakekomst fra Norge. 6. Avisene meldte at arbeiderne ville ha bygget denne bygningen til 1. januar. 7. Den ordførende sa at foredragsholderen skulle ha sluttet sitt foredrag før kl. 6. 8. Sjefen spurte om du skulle ha oppfylt denne oppgaven til neste mandag. 9. Et par dager siden fikk vi vite at til idag skulle hun allerede ha gjort dette. 10. Vi ante dessverre ikke at du skulle ha besøkt henne før oss. 11. Per lovte at han skulle ha forbedret seg til mamma kom. 12. Vi skulle reise når vi skulle ha fått tillatelsen dertil. 13. Forfatteren ble meget glad da han fikk høre at hans roman skulle være iscenesatt innen neste året. 14. Damen i billettluka var sikker på at alle billetter til «Et Dukkehjem» skulle være utsolgt før begynnelsen av forestillingen. 15. Ingen av de andre visste hvem av dem skulle være oppsagt bare tre dager senere.

V. Les setningene i øvelse IV enda en gang og bruk i bisetninger modellen *fikk gjort* istedenfor *skulle (ville) ha gjor* der det lar seg gjøre, det vil si i aktivformmodeller.

VI. Oversett disse setningene til norsk skriftlig. Bruk i bisetningene med verbene i aktivform modellene *skulle ha gjort* **og** *fikk gjort* **der det lar seg gjøre. Prøv å sløyfe** *ha* **i modellen** *skulle ha gjort* **der det er mulig. Bruk modellen** *skulle være gjort* **i setningene med verbene i passivform.**

1. Я полагал, что я отвечу на ваше письмо к тому времени, однако мне не удалось сделать этого. 2. Господин А. сказал, что он уже закончит свою работу к тому времени, когда вы придете. 3. Было ясно, что многое изменится к приезду министра, и поэтому мы были готовы ко всему. 4. Вся его семья была уверена, что он вернется домой к Новому году, однако он опоздал на два дня. 5. Он надеялся, что эта статья будет написана им в одну неделю, однако он писал ее в течение целого месяца. 6. Мать думала, что она сошьет своему сыну новую рубашку к этому празднику, но времени для этого у нее не было. 7. В среду по радио сообщили, что к воскресенью будет освобожден весь город, что и было сделано. 8. Было не ясно, получим ли мы ответ на свое письмо до начала нового учебного года. 9. Я не был уверен, что он выполнит задачу полностью до моего возвращения из-за границы. 10. Недавно мы узнали, что к 1985 году в нашей стране будет построено много новых электростанций. 11. Все надеялись, что эти исторические документы будут сохранены до 1990 года. 12. Мы полагали, что памятник этому писателю будет воздвигнут к 100-летию со дня его рождения. 13. Кто-то говорил мне, что эта книга будет переведена на норвежский язык уже к ближайшему юбилею Ибсена. 14. В газетах было написано, что к Новому году в этом театре будет поставлено три новых спектакля.

VII. Lag noen setninger (helst spørsmål og svar) med disse verbene i ferdig fortid framtid i passivform, dvs. bruk modellen *skulle (ville) være gjort*.

å oversette, å lese, å bygge, å skrive, å fortelle, å besøke, å ødelegge, å befri, å glemme, å tilintetgjøre, å besette, å konsentrere, å drepe, å omringe.

2. ОБРАЗОВАНИЕ СЛОЖНЫХ ГЛАГОЛОВ (VERBDANNELSE VED SAMMENSETTING)

Образование сложных глаголов (sammensatte verber) происходит с помощью присоединения к корневым глаголам других знаменательных частей речи, а также частиц и приставок (префиксов), которые пишутся или слитно с глаголами — fast (ekte) sammensetning или раздельно — løs (uekte) sammensetning. Следует отметить, что этот способ пополнения лексического состава очень продуктивен и в современном языке постоянно возникают новые сложные слова, в том числе сложные глаголы, часть из которых впоследствии входит в постоянный словарный состав языка.

Провести более или менее четкую границу в использовании слитных или раздельных форм написания сложных глаголов во всех случаях не представляется возможным, так как нередко формы полностью адекватны по смыслу и взаимозаменяемы и отличаются лишь стилистически: å oppta — å ta opp *принимать*; å delta — å ta del *участвовать*; å frigjøre noe — å gjøre noe fri *освобождать что-либо* и т. п. Так обстоит дело со многими сложными глаголами.

Тем не менее некоторые существительные и прилагательные, используемые в качестве составного элемента сложных глаголов, пишутся только слитно с глаголом, становясь своеобразным смыслонесущим неотделяемым префиксом основного глагола, например:

а) å **hånd**hilse *здороваться за руку*; å **bønn**falle *умолять*; å **båt**fiske *ловить рыбу с борта лодки*; å **vei**lede *инструктировать, наставлять (в чем-либо)*.

б) å **god**kjenne *одобрять*; å **vanske**liggjøre *усложнять*; å **virke**liggjøre *осуществлять*; å **blå**fryse *замерзнуть, окоченеть*.

Такие глаголы, которые нельзя расчленить на составные элементы без нарушения смысла, называются постоянными сложными глаголами (fast sammensatte verber).

Предпочтительно раздельно с основным глаголом пишутся в современном языке предлоги и наречия, которые ставятся после глагола или относящихся к нему обстоятельств, например: å **gjøre** seg av med noe *разделаться с чем-либо (отделаться от чего-либо)*; å **være** med i noe *принимать участие в чем-либо*; å **vise** noe **frem** *выставить что-либо напоказ*; å **gå inn** for noe *выступать (бороться) за что-либо*.

В этом случае предлог или наречие, становясь смысловой составной частью глагола, хотя и пишется отдельно, произносится с некоторым силовым ударением, в отличие от обычного своего безударного произношения. Соответственно и слитные сложные глаголы произносятся, как правило, с двойным ударением, т. е. с ударением на каждом составляющем элементе.

Вместе с этим существует большое количество сложных глаголов, используемых одинаково часто в обоих вариантах (fast — løst sammensatte verber): å oppstå — å stå opp: å avslå — å slå av; å fremholde — å holde frem. В подобных случаях значение пар чаще всего совпадает не полностью. Как правило, глаголы, пишущиеся раздельно, имеют более конкретное значение, складывающееся из самостоятельных значений каждого элемента, а глаголы, которые пишутся слитно, — более переносное, производное, вторичное, более абстрагированное значение: å stå opp *вставать* — å oppstå

возникать; å ta på seg *надевать* — å påta seg *брать на себя (ответственность)*; å kaste ut *выбросить* — å utkaste *составить (план, проект)*; å legge ned *положить (вниз)* — å nedlegge *прекратить (работу)*; *законсервировать*; å bryte av *отламывать* — å avbryte *прерывать*; å dra opp *тащить вверх* — å oppdra *воспитывать*; å fylle opp *заполнять (яму)* — å oppfylle *выполнять (задачу)*.

В языке имеется относительно большая группа сложных глаголов (fast sammensatte verber), возникших сравнительно давно и употребляющихся только в слитном варианте, например: å oppdage *открывать, обнаруживать*; å omkomme *погибать*; å tillate *разрешать*; å undervise *обучать, преподавать*; å innstifte *учреждать*; å opprette *учреждать, создавать*; å adlyde *слушаться, повиноваться*; å avgjøre *решать, принимать решение*; å avtale *договариваться* и т. п. Расчленение этих и им подобных глаголов на составные части ведет к потере смысла и поэтому недопустимо.

В целом же для современного норвежского языка характерна тенденция языкового развития в направлении аналитического строя и, следовательно, ко все более широкому использованию аналитических форм, т. е. в данном случае к раздельному варианту написания сложных глаголов как в конкретном, так и в переносном значении (løst sammensatte verber).

С другой стороны, в производных глагольных формах, причастиях настоящего и прошедшего времени по-прежнему почти исключительно употребляется слитная форма написания, если они выступают в роли прилагательного или наречия, т. е. используются в качестве определения, обстоятельства образа действия, показателя степени качества и т. д. Например, avgjørende *решающий*, utelukkende *исключительно*, bestemt *определенно*, avklaret *выясненный*, avkortet *укороченный*, banebrytende *новаторский*, avholdt *любимый*, fastsatt *установленный*.

Причастия прошедшего времени в роли именной части сказуемого могут быть представлены и в слитной, и в раздельной форме написания, в зависимости от того, как употребляется глагол в своем основном виде.

En tvist er **oppstått** mellom dem.	Между ними возник спор.

Но:

Han har alt **stått opp**.	Он уже встал (поднялся с постели).
Vi har **avholdt** et møte.	Мы провели собрание.

Но:

Vi har alltid **holdt av** ham.	Мы всегда любили его.
Jeg har **lagt** boken **ned**.	Я положил книгу вниз.

Но:

De har **nedlagt** arbeidet.	Они прекратили работу.

Причастия настоящего времени от сложных глаголов в роли именной части сказуемого используются сравнительно редко, однако и в таких случаях, как и при атрибутивном или адвербиальном употреблении, они пишутся слитно:

Hans innsats i saken ble **utslagsgivende**.	Его вклад в дело оказался решающим (определяющим).
Hennes vrede viste seg, heldigvis, å være fort **forbigående**.	Ее гнев оказался, к счастью, быстро проходящим.

Приведенные примеры особенно показательны еще и потому, что сами сложные глаголы, от которых образованы эти причастия, существуют только в раздельном написании компонентов: å gi utslag *дать окончательный результат*; å gå forbi *проходить, идти мимо*.

Øvelser og oppgaver

VIII. Finn i tekstene til leksjoner 14, 15 og 16 alle fast og løst sammensatte verber i alle former og studer dem. Avklar betydningen og bruken av disse verbene i alle deres former (deriblant 1. og 2. partisipper).

IX. Les disse setningene, oversett dem til russisk ved hjelp av en ordbok. Studer bruken av sammensatte verb og gjør rede for hvilke av disse har figurlig /overført/ eller abstrakt betydning, og hvilke konkret.

1. Han måtte gi opp sine planer fordi det var umulig å sette dem ut i livet. 2. Denne forfatteren er avholdt av alle, og han selv holder av menneskene. 3. Han avbrøt henne grovt og brøt av stokken sin. 4. Formålet med denne landbruksutstillingen er å oppmuntre landbruksproduksjonen ved å vise fram de beste landbruksvarer fra hele landet. 5. Etter resultatløse motangrep måtte fienden nedlegge våpen. 6. Det meste av grønnsaker og frukt i dette landet blir hermetisk nedlagt. 7. Politiet har lagt beslag på et stort parti narkotika. 8. Planene om å utvikle industrien i dette område videre ble nylig iverksatt av den nyvalgte regjeringen. 9. Utbyggingen av vannkraftressursene vanskeliggjøres av barske naturforhold i dette området. 10. Vårt land går stadig inn for å opprettholde gode naboforhold med alle land. 11. Sammensatte verber utgjør en stor del av alle verber i moderne norsk. 12. Fjorden er omgitt av høye, snøkledde fjell og skogbevokste daler.

X. Oversett disse verbene til norsk som fast eller løst sammensatte verber og lag setninger med dem (helst spørsmål og svar). Forklar bruken.

принимать (кого-либо куда-либо), участвовать, возникать, прерывать, договариваться, учреждать, вставать, воспитывать, заполнять, выполнять, обнаруживать (открывать), отломить, выбрасывать, повиноваться.

XI. Sett inn i setningene nedenfor tilsvarende og passende (fast eller løs) form av sammensatt verb som står i parentes. Oversett setningene til russisk. Forklar valget.

1. Denne danserinne er, som mange mener, en av landets beste og ... i flere balletforestillinger. (å ta del) 2. Hun var ferdig med sin danseutdannelse et par år siden og ble straks ... ved dette teater. (å ta opp) 3. Dette teaterensemblet har i dette året ... en tre ukers turne i Norge. (å føre gjennom) 4. Jeg får lov til ... Dem en hilsen fra Deres kjenning i Oslo. (å bringe over) 5. Etter rettsmøtet ble forbryteren ... til fengslet. (å føre over) 6. All mat var ... i løpet av noen få minutter. (å spise opp) 7. Det var meget gamle aviser og han ... dem på skraphaugen. (å kaste ut) 8. Unnskyld, herr Andersen, men De har ... disse blankettene ikke helt riktig. (å fylle ut) 9. Møtet ble ... fordi at foredragsholderen var blitt syk. (å sette ut) 10. Han ... og fikk se sin gamle venn, som han ... så meget. (å vende seg om, å holde av).

XII. Oversett disse setningene til norsk. Merk Dem så hvordan sammensatte verb og deres former (fast — løs) blir brukt. Begrunn valget av formen.

1. Тебе следует встать завтра очень рано, так как нам предстоит сделать многое. 2. Не нужно откладывать на завтра то, что можно сделать сегодня. 3. Скажите, а почему у вас возник этот вопрос? 4. Я хотел бы передать вам привет от нашего общего знакомого, господина А. 5. Этот человек принимал участие в боях против немцев, и он знает, что такое война. 6. Это правда, что недавно вы были приняты в члены Коммунистической партии Норвегии? 7. Вы, видимо, знаете, господин А., что часть Северной Норвегии была освобождена от немцев советскими войсками. 8. Не могли бы вы проинструктировать меня по этому вопросу? 9. Болезнь нашего друга очень осложнила нашу общую задачу. 10. Я уверен, что мы скоро осуществим все наши планы. 11. Все честные люди на земле одобряют нашу политику. 12. Вы принимали участие в этой поездке по стране? 13. Нам следует сегодня решить, что мы будем делать завтра. 14. Вы знаете, господин А., я обнаружил несколько очень редких книг в своей библиотеке.

XIII. Dann nåtids- og fortidspartisipper av disse verbene, oversett partisippene til russisk. Lag setninger med dem, helst spørsmål og svar.

å avgjøre noe, å holde av noe, å sette noe fast, å utelukke, å bestemme, å lese noe opp, å underordne noe, å overføre noe, å gjennomføre noe, å sammenligne noe med noe, å friske noe opp.

XIV. Rekonstruer verbene som disse partisippene ble dannet av. Oversett verbene til russisk. Forklar formen av sammensatte verber (ekte — uekte; fast — løs).

avholdt, mottatt, nedlagt, underordnet, tilfredsstillende, fremragende, særpreget, underholdende, overveldende, unntatt, iberegnet, sammensatt, utelukkende, tilsvarende, forbigående.

XV. Oversett disse verbene til russisk ved hjelp av en ordbok. Studer sammensetningen av verbene. Nevn typen av sammensetningen (fast — løs, ekte — uekte). Lag setninger med disse sammensatte verbene (helst spørsmål og svar, eller korte utsagn og replikker til dem).

å iverksette noe, å beslaglegge noe, å tilintetgjøre noe, å dypfryse noe, å nydanne, å inndele noe, å ordne noe under noe, å tilfredsstille noe(n), å komme an på noe, å fremføre, å høytideligholde, å sette noe sammen, å maskinskrive, å støvsuge, å skreddersy noe, å brannforsikre, å rettskrive, å nattparkere, å solbade.

XVI. Studer disse par verber og oversett dem til russisk ved hjelp av en ordbok. Gjør rede for forskjellen (i fall den virkelig eksisterer) i betydningen av fast og løst sammensatte verber i hvert par. Lag korte setninger med hvert verb for å illustrere denne forskjellen.

oppta — ta opp; påta — ta på; oppfylle — fylle opp, oppdra — dra opp; oppstå — stå opp; avslå — slå av; avskjære — skjære av; avlegge — legge av; bortkaste — kaste bort; oversette — sette over; framkalle — kalle fram; framstille — stille fram; gjennomgå — gå gjennom; opplyse — lyse opp, overvinne — vinne over; uttrykke — trykke ut, utsette — sette ut.

TEKST I

DEN STORE FEDRELANDSKRIGEN AV SOVJETFOLKET I ÅRENE 1941 -1945

22. juni 1941 overfalt Hitler-Tyskland uten varsel Sovjet Unionen og denne dagen har gått inn i historien som begynnelsen av Den Store Fedrelandskrigen av sovjetfolket for sitt

lands frihet og uavhengighet. Overfallet på Sovjet-Unionen skulle ødelegge sovjetstaten, slavebinde sovjetfolket og danne det aller viktigste leddet i den tyske imperialismens forbryterske planer om å erobre verdensherredømmet. De tyske nazistene begynte å forberede overfallet på Sovjet-Unionen straks etter at de kom til makten i Tyskland. I løpet av 30-årene bygde de opp en mektig krigsmaskin. Etter at nazi-Tyskland i september 1939 utløste den annen verdenskrig og besatte en del av Polen, erobret det i årene 1939—41 storparten av landene i Europa og økte dermed sine militære og økonomiske styrker.

Allerede i de første dagene av sin invasjon i vårt land, kastet nazi-Tyskland sammen med sine satellittstater inn over 190 infanteri- og panserdivisjoner mot Sovjet-Unionen. Disse divisjonene omfattet 5,5 millioner mann, ca. 3500 stridsvogner, 4950 kampfly, over 50.000 kanoner og bombekastere og mye annet våpen og militærteknikk. Hæren hadde til den tid fått moderne geværer, maskingeværer, mitraljøser, maskinpistoler, håndgranater og annen infanteribevæpning. Hærens befal og de fleste menige soldater hadde allerede tilegnet seg stor kamperfaring fra to års krigshandlinger og felttog i Europa. Alle disse tropper var fullt ut mobilisert på forhånd og konsentrert i grenseområdene i mobile slaggrupperinger. Takkevære sin overlegenhet i antall jagerfly og moderne luftvernkanoner tilkjempet tyskerne seg herredømmet i luften allerede i de første dagene av invasjonen. All dette ga tyskerne mangedoblet overlegenhet i de områdene hvor de satte inn sine hovedstøt.

I den første perioden av krigen ble våre tropper derfor nødt til å trekke seg tilbake langs hele frontlinjen. Til vinteren 1941—42 ble en stor part av vårt lands europeiske del besatt av tyske erobrere.

For de fleste sovjetmennesker kom denne krigen helt uventet, men allerede i de første timene etter overfallet reiste hele folket seg til forsvaret av sitt fedreland. Millioner menn og kvinner, unge og gamle meldte seg frivillig til hærens faner og deltok aktivt i harde og blodige forsvarskamper fra selve begynnelsen av krigen. Allerede de første kampene på grensen og deretter det heltemodige forsvaret av festningen i Brest og av faktisk alle byer og landsbyer viste, til tross for Sovjetarméens tilbaketrekning, at tyskerne hadde regnet feil med sin lynkrig mot vårt land. Overalt møtte fienden en iherdig og stadig voksende motstand av sovjettropper og led stadig større tap i personell og militærteknikk. De heroiske forsvarskamper for byen og marinebasen Sebastopol, kampene i den beleirede og faktisk omringede Leningrad, kampene for flere andre større og mindre byer er verdenskjent og kommer aldri til å bli glemt av sovjetmennesker.

Og så kom det første store nederlaget for nazitropper. Høsten 1941 ble tyskerne endelig stanset noen titalls kilometer vestover for Moskva. Senere i vinteren 1941—42 påførte sovjettropper et knusende slag på tyskere og kastet dem tilbake på et par hundre kilometer. Noen hundre tusener okkupanter ble drept, såret og tatt til fange. Sovjetarméens seier i slaget ved Moskva slo i stykker Hitlers planer om en lynkrig og ødela myten om overvinneligheten av Tysklands væpnede styrker. Dette slaget betydde en radikal endring i krigens gang, en vending ikke bare i Den Store Fedrelandskrigen, men i hele den annen verdenskrig.

Men likevel var Hitlers tropper ennå ikke helt knust i denne tiden. Tyske generaler utnyttet det faktum at det ikke fantes den tid noen annen front i Europa, til å forberede og å sette i gang et veldig angrep på sørflanken av fronten sommeren 1942. De konsentrerte her flere mekaniserte og panserdivisjoner, mange jager- og bombefly og greide å trenge fram til Volga. Slaget om Stalingrad, som er uten sidestykke i krigshistorien, varte i over et halvt år og førte til at tyske tropper som trengte fram til utkantene av Stalingrad, ble faktisk fullstendig knust. 350.000 tyske soldater og offiserer ble omringet og de fleste av dem ble senere tatt til fange. Under slaget om Stalingrad tapte tyskerne i alt over en million mann.

Den store seieren av sovjettroppene ved Stalingrad ble til et vendepunkt i krigens gang. Etter Stalingradslaget gikk Sovjetarméen over til motoffensiv på alle frontavsnitt og begynte å befri de tidligere besatte områder før de tyske erobrere.

Leksikalske forklaringer til teksten

uten varsel	без предупреждения, неожиданно; вероломно
ha gått inn i historien	войти в историю, стать составной частью истории
komme til makten	прийти к власти
skulle ødelegge	зд.: иметь своей целью разрушить, уничтожить что-либо
tilegne seg kamperfaring	зд.: приобрести боевой опыт
tilkjempe seg herredømmet	завоевать господство
sette inn et hovedstøt	зд.: нанести главный удар
reise seg til forsvaret av noe	подняться на защиту чего-либо
melde seg til hærens faner	встать под знамена армии, пойти (добровольно) в армию
regne feil med noe	просчитаться в чем-либо, ошибиться в расчетах чего-либо
lide tap, nederlag	нести потери; потерпеть поражение
kommer aldri til å bli glemt	никогда не будут забыты
slå noe i stykker	уничтожить, разбить, разрушить

sette noe i gang	осуществить, провести в жизнь что-либо
trenge fram til noe	пробиться, прорваться, пройти с боем до чего-либо
være uten sidestykke	не иметь себе равного
kaste noe inn mot noen	бросить (войска, средства и т. п.) против кого-либо; зд.: направить, применить, послать

Øvelser og oppgaver

1. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les teksten høyt og oversett den til russisk.

2. **Svar på disse spørsmålene:**

1. Når begynte Den Store Fedrelandskrigen? 2. Hvorfor har dagen 22. juni 1941 gått inn i historien? 3. Hva kjempet sovjetfolket for under denne krigen? 4. Hvordan kom overfallet på vårt land for de fleste sovjetmennesker? 5. Hva slags planer hadde Hitler med denne krigen mot Sovjet-Unionen? 6. Når begynte tyske nazister forberedelsene for erobringen av verdensherredømmet? 7. Av hvem og når ble den annen verdenskrig utløst? 8. Hvilket land i Europa ble besatt av tyskere i selve begynnelsen av krigen? 9. Hvor mange divisjoner hadde tyskerne og deres satellittstater konsentrert på østfronten til begynnelsen av invasjonen? 10. Hvor mange stridsvogner, kampfly og kanoner hadde disse tropper? 11. Hva slags infanteribevæpning hadde tyske tropper fått til denne tid? 12. Hadde tyske offiserer og menige noen kamperfaring? 13. Hvor var alle disse tropper konsentrert før overfallet? 14. Hvorfor kunne tyskerne tilkjempe seg herredømmet i luften i begynnelsen av krigen? 15. Hvorfor ble sovjettropper nødt til å trekke seg tilbake i den første perioden av krigen?

3. Oversett disse ordgrupper, ordvendinger og uttrykk til norsk og lag noen spørsmål eller korte utsagn med dem. Be Deres kollega besvare dem eller kommentere på en eller annen måte.

сделать что-либо без предупреждения; приобрести большой боевой опыт; просчитаться в чем-либо (ошибиться в своих расчетах); не иметь себе равного в истории; завоевать господство в воздухе; подняться на защиту своей страны; нанести сокрушительный удар; понести большие потери; это никогда не будет забыто; развеять миф о непобедимости кого-либо; вступить добровольно в армию.

4. Finn alle sammensatte verber i teksten og studer typen av sammensetningen. Lag noen korte setninger med disse verbene.

5. Lag noen setninger med disse ord og ordgrupper. Be Deres kollega oversette setningene muntlig til russisk. Prøv å finne synonymer eller forklare på norsk betydningen av disse ordgrupper.

å befri besatte områder; å bli til et vendepunkt; å være uten sidestykke i historien; å ta noen til fange; å slå noe i stykker; å slavebinde noen; å gå over til motoffensiv; en tilbaketrekning av troppene; en stadig voksende motstand; å regne feil med noe; å begynne noe uten varsel; noens forbryterske planer; å utløse en krig; å ha en stor kamperfaring.

6. Svar på disse spørsmål. Lag av svarene en kort fortelling om den første perioden av Den Store Fedrelandskrigen.

1. Hva skjedde det i sovjetlandet i de første timene etter overfallet? 2. Hva gjorde millioner sovjetmennesker da de fikk høre at tyskerne hadde overfalt vårt Fedreland? 3. Hvem deltok aktivt i harde forsvarskamper langs hele fronten? 4. Hva beviste snart at tyskerne hadde regnet feil med sin lynkrig mot vårt land? 5. Hvilken motstand møtte fienden overalt? 6. Hvorfor led tyske tropper stadig større tap i kampene? 7. Hva kan De fortelle om forsvaret av festningen i Brest? 8. Hvorfor ble forsvarskampene for Sebastopol verdenskjent? 9. Hvor lenge varte beleiringen av Leningrad? 10. Når og hvor kom det første nederlaget for tyske tropper? 11. Hva var resultatet av det knusende slag som sovjettropper påførte tyskere om vinteren 1941/42 i nærheten av Moskva? 12. Hva ble det av noen hundre tusener okkupanter etter dette mektige slaget? 13. Hvilken seier av sovjettropper ødela myten om at tyske tropper var angivelig uovervinnelige? 14. Hva betydde slaget ved Moskva for hele krigens gang? 15. Hvor satte tyskerne i gang en veldig offensivoperasjon sommeren 1942? 16. Hva kan De fortelle om slaget ved Stalingrad? 17. Hva ble det av den tyske troppegrupperingen som hadde trengt fram til Volgas bredder? 18. Hvorfor sier vi at seieren ved Stalingrad var et vendepunkt i krigens gang?

7. Les og oversett denne dialogen til russisk. Gjenfortell innholdet av den i indirekte tale.

A.: Herr B.! Er det sant at De har tatt del i kampene mot tyske okkupanter under den siste verdenskrig, da Hitler angrep Russland?

B.: Ja, det er det. Jeg har deltatt, som de fleste sovjetmennesker, i Den Store Fedrelandskrigen, som vi russere kaller den.

A.: Og hvor lenge kjempet De mot nazi-tyskere?

B.: Fra den første og til den siste dag av krigen, fire lange år.

A.: Nei, hva sier De! Er det mulig å være så lenge i de første linjer og ikke bli drept? Ble De ikke såret? Det var jo så harde kamper og tvungen tilbaketrekning, så vidt jeg vet?

B: Jo, jeg ble såret to ganger, men ble heldigvis sunn og frisk igjen. Faktisk deltok jeg i forsvarskampene fra 22. juni til midten av september samme år, først ved grensen og senere flere andre steder. Og så ble jeg såret og innlagt på feltlhospitalet. Tilbake til fronten kom jeg først et halvt år senere.

A: Hvordan kunne dere, russere, holde stillinger så lenge og føre forsvarskampene mot en slik overmakt på et og samme sted?

B: Nei, det var ikke det samme sted. I førstningen av ble vi dessverre nødt til å trekke oss stadig tilbake. Nazi-tyskere hadde virkelig en stor overmakt og overfalt oss uten varsel. De har vel lest at Hitler hadde konsentrert nesten 200 panser- og mekaniserte divisjoner ved Sovjet-Unionens grense?! Mens våre væpnede styrker var ikke fullt ut mobilisert.

A.: Hva skyldes egentlig sovjettroppenes tilbaketrekning i de første månedene av krigen? Det er skrevet så mye forskjellig om det her i Vesten.

B: Jo. For det første det at tyskerne hadde til den tid allerede tilegnet seg en stor og rik kamperfaring fra sine felttog i flere europeiske land; for det annet det at de hadde i begynnelsen av sin invasjon betydelig flere forskjellige kampfly enn vi, og derfor tilkjempet seg ganske fort luftherredømme; for det tredje at de kunne godt bruke sine panserdivisjoner, mens vi ikke hadde nok noen panservernmidler; og for det fjerde, som jeg har allerede sagt, det at de overfalt oss uventet, uten varsel og våre væpnede styrker var ikke fullt ut mobilisert.

A.: Hvorledes kunne Den Røde hær stanse disse forferdelige stridsvogner og mekaniserte divisjoner i nærheten av Moskva, og ikke bare stanse, men også påføre dem et knusende slag?

B.: Det kunne vi gjøre fordi at hele sovjetfolket reiste seg til forsvaret av sitt land og sin stat. Med hver dag som gikk fikk våre tropper flere og flere moderne stridsvogner, panservernkanoner, mitraljøser, bombekastere, nye gode jager- og bombefly og verdenskjente stormfly. Og selvfølgelig fordi at vi hadde dyktige militærledere og generaler.

A.: Ja, ja. Denne seieren av sovjettropper ved Moskva og tyskernes første store nederlag på kampfeltene var jo faktisk en vending i hele krigens gang. Etter tyskernes tilbaketrekning fra Moskva forsto alle i Europa at Hitlers tropper var ikke så uovervinnelige som mange hadde trodd.

B.: Nettopp. Men et riktig vendepunkt i krigen var nederlaget av tyskerne ved Stalingrad. Der var det et slag som er

uten sidestykke i krigshistorien. Og dette slaget kommer vi russere aldri til å glemme.

A.: Ja, jeg har lest noe om det. Hele verden var glad over å høre om Den Røde hærens seier ved Volgas bredder. Da forsto alle at Hitler-Tyskland skulle til syvende og sist lide et uavvendelig nederlag. Og slik ble det.

8. Oversett disse spørsmål til norsk og be Deres kollega besvare dem. Lag på grunnlag av disse spørsmål og svar en samtale over Den Store Fedrelandskrigen av sovjetfolket.

1. Когда началась вторая мировая война? 2. Какую цель имело нападение гитлеровской Германии на Советский Союз? 3. Когда фашисты начали готовить войну против нашей Родины? 4. Какие страны оккупировали немцы перед началом агрессии против Советского Союза? 5. Сколько дивизий сконцентрировали фашисты у границ СССР к 22 июня 1941 года? 6. Какое вооружение имела фашистская армия к этому времени? 7. Где немецкие войска приобрели боевой опыт? 8. Почему немцы имели господство в воздухе в первый период войны? 9. Когда советский народ поднялся на защиту своей Родины? 10. Что показали уже первые оборонительные бои всему миру? 11. Какие потери несли немцы во время своего наступления? 12. Когда был нанесен первый сокрушительный удар по немцам советскими войсками?

9. Skriv synonymer til disse ordene. Lag noen setninger med dem (helst spørsmål og svar).

å angripe, uventet, en invasjon, å okkupere, å begynne en krig, en mitraljøse, et befal, å samle tropper i et sted, å tilkjempe seg, et overfall, heroisk, en defensiv, å omringe en by, å rette et slag, å ødelegge noe.

10. Oversett denne samtale til norsk. Gjenfortell dens innhold etterpå i direkte tale sammen med en av Deres kolleger.

А.: Господин Б., не могли бы вы рассказать мне немного о Сталинградском сражении? Насколько я знаю, вы сами были его участником, не правда ли?

Б.: Да, это так. Однако об этом написано так много книг, рассказов, мемуаров, что ничего нового я рассказать не могу.

А.: Все равно, господин Б. Всегда значительно более интересно слышать о чем-либо от человека, который сам видел это, чем читать об этом.

Б.: Я согласен с вами. Хорошо, слушайте тогда. Я прибыл в Сталинград вместе со своей пехотной дивизией в начале осени 1942 года. В это время немцы уже были на окраинах города, а в одном месте к северу от города их танковые группы прорвались к берегам Волги.

А.: Как это они смогли сделать? Ведь они потерпели серьезное поражение под Москвой зимой 1941—1942 года и были вынуждены отступить на несколько сот километров?

Б.: Видите ли! В Европе тогда не было второго фронта, и весной 1942 года фашисты смогли сконцентрировать большинство своих танковых, механизированных и пехотных дивизий на южном участке фронта. Ударная группировка немцев имела также очень много боевых самолетов.

А.: Расскажите, как ваша дивизия сражалась в Сталинграде. Как долго вы были там?

Б.: Сталинградская битва продолжалась более полугода. Бои шли в самом городе. Наши солдаты и офицеры героически сражались за каждую улицу, за каждый дом. Город был разрушен фактически полностью.

А.: А когда немцы начали (свое) отступление из него?

Б.: Видите ли, фашисты вообще не смогли отвести свои войска из Сталинграда. Советское военное командование подготовило и провело в жизнь большую операцию по окружению всей немецкой группировки. Более 300 тысяч немецких солдат и офицеров были окружены и позднее уничтожены или взяты в плен.

А.: Пытались ли немецкое командование помочь своим окруженным войскам?

Б.: Да. Немцы послали целую танковую армию, чтобы прорвать кольцо окружения, но все их атаки были отбиты, а танки уничтожены. К этому времени Советская Армия уже получила много современных противотанковых пушек и знаменитых танков Т-34, а также новые боевые самолеты: истребители, бомбардировщики и штурмовики.

А.: Многие считают, что разгром немцев под Сталинградом стал началом поражения немцев во всей войне. Вы согласны с этим?

Б.: Да, это совершенно верно. Сталинградское сражение было поворотным пунктом во всей войне. После него советские войска начали контрнаступление по всему фронту.

11. Oversett disse ordgrupper til norsk som sammensatte verber og lag noen setninger med dem, helst spørsmål. Be Deres kollega besvare spørsmålene.

уничтожить что-либо (превратить что-либо в ничто); превратить кого-либо в раба (поработить кого-либо); увеличить во много раз (многократно); отступать (оттягиваться назад); быть известным во всем мире.

12. Forklar på norsk betydningen av disse ord og uttrykk. Lag noen spørsmål med dem og be Deres kollega besvare spørsmålene etterpå.

å overfalle noen uten varsel; å ødelegge noe; å danne et viktig ledd i noe; et angrep på noen; okkuperte områder i landet; en aggresjon i noe land; en panserdivisjon; et kampfly; en militærteknikk; en infanteribevæpning; hærens befal; å tilegne seg kamperfaring; et felttog; en slaggruppering; å sette inn et hovedstøt; å melde seg frivillig til hærens faner; å regne feil med noe; å lide store tap i personell; å påføre noen et knusende slag; å være uten sidestykke i verden.

13. Les høyt og oversett denne samtalen til russisk. Gjenfortell den etterpå i direkte tale sammen med en av Deres kolleger.

А.: Herr Berg! Noen fortalte meg at De selv har opplevd den tyske invasjonen i Norge i april 1940. Stemmer det?

Б.: Ja, det gjør det. Og jeg minnes disse forferdelige dagene meget ofte.

А.: Men, hvor var De da? Jeg mener invasjonsnatten, den 9. april 1940.

Б.: Jeg bodde den tid sammen med min familie på Stabekk. Vi hadde der et lite hus med god utsikt over Oslofjorden. Tidlig om morgenen ble vi vekket av flyalarm og fikk plutselig høre lyden av luftvernkanoner. Da det lysnet litt, fikk vi øye på tyske fly, som fløy mot Oslo.

А.: Følte's det ikke forferdelig da De skjønte at krigen var kommet til Norge?

Б.: Jo. Det var jo alt sammen så uventet. De fleste av nordmenn trodde at krig var umulig i Norge. Og den natten ble vi angrepet uten varsel.

А.: Men regjeringen da? Visste den ikke noe om tyskernes forberedelse til overfallet på Deres land?

Б.: Jeg vet ikke. Først noen tid senere fikk vi vite at regjeringen hadde avslått et tysk ultimatum og besteint seg for å forsvare landet.

А.: Hva gjorde De den første morgenen?

Б.: Jeg tok straks toget inn til Oslo. Der så jeg at tyske fly slapp ned bomber og skjøt på folk med maskingeværer.

А.: Men hvor var den norske hæren da?

Б.: Den var dessverre ikke mobilisert, men en hær av frivillige strømmet til hærens faner. Oberst Ruge ble utnevnt til øverstkommanderende og ble forfremmet til general.

А.: Hadde De noen militæruldannelse?

Б.: Ja da. Vi hadde jo tvungen militærtjeneste i Norge. Jeg var sersjant og meldte meg så fort jeg kunne.

А.: Men hva slags hær kunne general Ruge få sammen?

Б.: Vi hadde mange menige, men svært få offiserer. Vi måtte forfremme menige til korporaler, jeg selv ble fenrik. Og så fikk vi uniformer og geværer og all den ammunisjon vi

kunne bære. Men vi hadde hverken fly eller artilleri, og tapte det ene slag etter det andre.

A.: Krigen ble ikke så langvarig da?

B.: Nei. Vi fikk stadig befaling om å trekke oss tilbake. Fienden gikk fram på alle fronter og da tyskerne begynte å angripe med stridsvogner, ble det umulig for oss å holde stillingene. Vi hadde ikke så mange drepte og sårede som fienden, men vi stoss dag og natt mot en overmakt. Tre uker senere måtte vi gi opp Sør-Norge og etterpå hele landet.

A.: Hva ble det av kongen og regjeringen etter nederlaget?

B.: Til vår store sorg ble hele Norge okkupert av tyskerne og kongen og regjeringen reiste til England.

A.: Og De selv? Hvor var De i okkupasjonstiden?

B.: Litt senere seilte jeg og tre mine venner over Nordsjøen til England også. De andre kom inn i Marinen og jeg — i Flyvåpnet.

14. Fortell alt De kan om de første dagene av tyskernes invasjon i Norge, slik som en alminnelig nordmann så den de dagene. Gjør det på grunnlag av fortellingen av herr Berg i øvelse 13.

15. Sett inn i disse setningene passende ord fra dialogen i øvelse 13.

1. Den tyske .. i Norge begynte tidlig om morgenen den 9. april i året 1940. 2. Den annen verdenskrig ble ... av tyskerne i 1939, da de ... Polen uten varsel. 3. Nazi-Tyskland hadde ..., da det håpet at Sovjet-Unionen skulle stå alene i denne krigen. 4. Mange nordmenn minnes den ... dagen 9. april 1940, da Tyskland ... Norge. 5. Den natten ble mange osloensere vekket av ... og litt senere fikk de høre lyden av ... 6. Alle de land som tyskerne besatte i årene 1939—41, angrep de ... 7. Den norske regjeringen hadde ... et tysk ultimatum og ... seg for å forsvare landet. 8. I de første dagene etter overfallet strømmet tusener ... til hærens faner. 9. Etter at oberst Ruge ble ... til øverstkommanderende, ble han ... til general. 10. Militærledelsen måtte forfremme ... til offiserer, fordi hæren hadde mangel på befal. 11. Nordmenn ... det ene slag etter det andre og ble nødt til å trekke seg tilbake. 12. Tyskerne hadde en stor overmakt og derfor kunne de norske tropper ikke holde ...

16. Forklar på norsk betydningen av disse ordgrupper og lag noen setninger med dem (helst spørsmål og svar).

en tvungen militærtjeneste; å utnevne noen til øverstkommanderende; å få befaling om noe; å holde sine stillinger; å slåss mot en overmakt; å gi opp sine stillinger; å oppleve noe; å ha en god utsikt over noe; en flyalarm; lyden av luftvernkanoner; å angripe noen uten varsel; forberedelse til overfallet; å avslå et ultimatum; å slippe ned bomber; å bestemme seg for å gjøre noe; å skyte på noen med maskingevær; å være militærutdannet; å forfremme noen til noen; en geværammunisjon; å komme inn i Marinen.

17. Oversett disse setningene skriftlig til norsk:

1. С самого начала войны все советские люди были уверены, что в конце концов Советская Армия разгромит фашистов и что Советский Союз будет победителем в этой войне. 2. Немецкое командование надеялось, что к началу зимы 1941- 1942 года немцы уже оккупируют всю Европейскую часть Советского Союза. 3. Даже в то время, когда Красная Армия отступала, все мы знали, что скоро враг будет остановлен и советские войска перейдут в контрнаступление. 4. Командир дивизии сказал, что к следующему году дивизия получит новые танки, противотанковые орудия и другую боевую технику. 5. Осенью 1942 года никто не мог представить себе, что через несколько месяцев вся немецкая группировка под Сталинградом будет окружена и позднее уничтожена. 6. Когда немцы напали на нашу страну, они не ожидали, что весь советский народ поднимется на защиту своей Родины. 7. Когда немецкие войска напали на нашу страну в 1941 году, никто не думал, что война продлится целых четыре года. 8. Уже после первых оборонительных боев на границе стало ясно, что немцы не смогут осуществить своих планов молниеносной войны. 9. Немцы просчитались, когда думали, что в этой войне Советский Союз будет сражаться с ними в одиночестве. 10. Генерал сообщил офицерам дивизии, что через два дня немецкой группировке будет нанесен сокрушительный удар.

18. Oversett denne teksten skriftlig til russisk ved hjelp av ordboka. Gjenfortell innholdet av den.

Sovjet-Unionens avgjørende innsats for seieren over nazismen

Krigen som nazismen utløste mot Sovjet-Unionen, var en av de tyngste prøvelser landet vårt noen gang har opplevd. Sovjetfolket og dets væpnede styrker greidde ikke bare å motstå, men også å påføre Hitler-Tyskland og dets satellitter et knusende nederlag. De bar krigens hovedbyrde på sine skuldrer og sperret veien for den tyske nazismen fram til verdensherredømme.

Under hele krigen var den største del av Tysklands og dets satellitters væpnede styrker på den sovjetisk-tyske fronten. I perioden juni 1941 — mai 1944 var her mellom 190 og 270 divisjoner i aktivitet. Også etter åpningen av den annen front i Europa sommeren 1944, da det var landsatt allierte tropper

i Nord-Frankrike, var Tysklands hovedstyrke av landstridskrefter opplatt på østfronten. Den tyske overkommandoen satte størsteparten av sitt flyvåpen, alle sine store overflateskip og også en betydelig del av undervannsbåtene inn mot Sovjet-Unionen og dette måtte sette sitt preg på krigen i Atlanterhavet. Alle disse enorme stridsstyrker, som Hitler satte inn på østfronten, ble knust. I alt ble det på denne fronten tilintetgjort 607 aksemakt-divisjoner (av dem 507 tyske). Av de 13,6 millioner mennesker Tyskland mistet i den annen verdenskrig, så utgjorde tapene på den sovjetisk-tyske fronten 10 millioner mann, nesten 3/4 av alle tap. I de voldsomme slagene på østfronten mistet Wehrmacht størsteparten av sitt krigsutstyr. Her ble 77 000 kampfly, 167 000 kanoner, 48 000 stridsvogner, over 2400 krigsskip og transportskip tilintetgjort. Det sovjetiske folks seier ble betalt med en høy pris. Under kampene omkom 20 millioner sovjetmennesker. Og krigen påførte vårt land enorme materielle tap. Ikke noe annet land i verden hadde så store tap under denne krigen.

19. Oversett dette brevet til norsk. Gjenfortell innholdet av det.

Осло, 15 мая сего года.

Господин Берг!

В ответ на ваше письмо, в котором вы просили порекомендовать вам какую-нибудь литературу о Великой Отечественной войне, я могу сообщить следующее.

В Советском Союзе издано много книг, рассказов, мемуаров и т. п. о различных периодах войны и отдельных крупных сражениях. Многое из этой литературы переведено на различные иностранные языки, в том числе на норвежский язык. В библиотеках вы можете найти книги о блокаде Ленинграда, героической обороне Брестской крепости, ожесточенных боях за город и военно-морскую базу Севастополь на Черном море и, конечно, о битве под Москвой, где немцы в первый раз были остановлены и позднее отброшены назад и где был уничтожен миф о непобедимости фашистской армии. Советские военные руководители того времени написали много мемуаров, где они подробно рассказывают о первом периоде войны, когда немцы имели превосходство в танках и самолетах и наши войска были вынуждены отступать после тяжелых оборонительных боев.

Есть также интересные книги о боевых действиях партизан в районах, которые были заняты немецкими войсками в первые месяцы войны. Особенно большая и разнообразная литература имеется о военных действиях в 1943—1944 годах, когда Советская Армия перешла в решительное контрнаступление, например книги о таких знаменитых сражениях, как битва под Сталинградом, Курском, о боях возле Днепра и других крупных сражениях второго периода войны. Многие

авторы пишут в своих книгах, что к этому времени советские войска и военное командование приобрели большой боевой опыт, получили новую боевую технику, самолеты, танки, современное пехотное оружие, ручные и станковые пулеметы, автоматы, противотанковые и зенитные пушки и т. д. Благодаря этому Советская Армия могла постоянно наносить немцам сокрушительные удары один за другим на всех фронтах.

Особенно интересны и содержательны воспоминания о войне Генерального секретаря нашей партии тов. Л. И. Брежнева, который в качестве политического работника участвовал в боях с первого до последнего дня войны. В своей книге «Малая земля» он пишет об осаде, обороне и освобождении важного порта на Черном море — города Новороссийска. Я рекомендую вам прочитать эту книгу. Многим нравятся также мемуары Маршала Советского Союза Г. К. Жукова, который руководил боями советских войск на самых важных участках фронта, например в Сталинграде, под Ленинградом, под Москвой и в других местах. В своей книге он интересно рассказывает о последнем решающем сражении — битве за Берлин.

Писатели — участники войны написали немало книг об освобождении многих стран Восточной Европы, которые были заняты фашистами после 1939 года, когда гитлеровская Германия развязала вторую мировую войну. Среди этой литературы есть и рассказы участников освобождения нашими войсками восточных районов Северной Норвегии.

Я уверен, господин Берг, что вы с удовольствием и интересом будете читать большинство из этих книг.

С уважением, *И. Иванов.*

20. Fortell alt De kan om den første perioden av Den Store Fedrelandskrigen, deriblant om det heroiske forsvaret av festningen i Brest og byen og marinebasen Sebastopol.

21. Fortell om den tyske invasjonen i Norge i april 1940 og om situasjonen i landet i den tid.

TEKST 2

DEN STORE FEDRELANDSKRIGEN AV SOVJETFOLKET I ÅRENE 1941—1945

(Fortsettelse)

Seieren ved Stalingrad ble videreført ved tyske troppers knusende nederlag i kampene ved Kursk sommeren 1943. Slaget ved Kursk var absolutt det største stridsvognslaget i krigshistorien. Fra begge parter var det flere tusen tunge og mid-

delstunge stridsvogner, nye selvdrevne kanoner og panservogner som tok del i dette utslagsgivende slaget. Tyskerne hadde sendt til dette avsnittet av fronten sine nye tunge stridsvogner Tiger, moderne selvdrevne kanoner Panterre, mange jager- og bombefly og tusener mobile panservernkanoner. Den 6. juli 1943 begynte de sin velforberedte motoffensiv mot sovjettropper. To uker senere ble alle disse tyske mekaniserte og panserdivisjoner knust og kastet tilbake. Dette nederlaget i slaget om Kursk rystet «Det tredje rike» og stilte Hitler-Tyskland overfor et uavvendelig nederlag i hele krigen. De store angrepsoperasjonene som sovjettroppene gjennomførte i 1944 langs hele frontlinjen fra Barentshavet til Svartehavet, førte til at tyske erobrere ble drevet utenfor Sovjet-Unionens grenser.

Under den videre framrykningen befridde Sovjet-Arméen alle østeuropeiske land som i sin tid var blitt okkupert av tyske tropper, deriblant Polen, Romania, Tsjekkoslovakia, Bulgaria, Ungarn, Østerrike og en del av Jugoslavia. I oktober 1944 begynte Sovjet-Arméen kampene for å befri Norges nordligste fylke Finnmark, og 25. oktober ble byen Kirkenes og østliggende områder i fylket befridd for tyske erobrere.

Slaget om Berlin våren 1945 ble den siste akten i nedkjempelsen av den tyske naziarmé. Den 8. mai 1945 kapitulerte Hitler-Tyskland betingelsesløst og over Berlin ble det heist den røde seiersfane. Sovjet-Unionen ble seiersherren i denne lange krigen. Define seieren over fascismen ble vunnet ved mange folks felles innsats. Sovjetfolket verdsetter høyt den innsats som ble gjort av våre allierte i kampen mot Hitler-Tyskland. I alle okkuperte land i Europa vokste det fram under krigen en mektig motstands- og partisanbevegelse og patriotene i flere land kjempet modig mot okkupantene

Men hele verden vet også at det var nettopp Sovjet-Unionen, dens væpnede styrker som under ledelsen av Sovjet-Unionens Kommunistiske parti spilte den avgjørende rolle i tilintetgjørelsen av Hitler-Tyskland.

I sin tid erkjente også vestmaktenes fremste ledere dette. Den amerikanske generalstabssjef, general Marshall, skrev i sin beretning til forsvarsministeren: «Uten Den Røde arméens framgangsrike operasjoner ville de amerikanske styrker ikke ha vært i stand til å stå imot aggressoren og krigen ville ha blitt overført til det amerikanske kontinent».

Den tysk-sovjetiske front var den viktigste fronten under den annen verdenskrig. Det er nok å si at i forskjellige perioder av krigen befant det seg fra 190 til 270 fiendtlige divisjoner her, mens de engelske og amerikanske troppene i Nord-Afrika og senere i Italia kjempet mot i alt 20—25 divisjoner. Også etter den allierte invasjonen i Nord-Frankrike sommeren 1944 befant fiendens hovedstyrker seg på østfronten. De tyske okkupantene hadde 75% av alle sine tap på denne fronten I løpet av hele krigen knuste Sovjet-Unionens væpnede styrker over

600 fiendtlige divisjoner. Hitler-Tyskland mistet under hele krigen flere millioner mann i drepte, sårede og tilfangetatte, herav tre fjerdedeler på østfronten.

Sovjethæren og Sovjetmarinen tilintetgjorde over to tredjedeler av Tysklands flyvåpen, storparten av artilleriet og stridsvognene og over 1600 fiendtlige krigsskip og transportskip.

Sovjetfolket ofret tjue millioner mennesker for seieren over Hitler-Tyskland og Sovjet-Arméens og hele sovjetfolkets veldige innsats i seieren vil aldri bli glemt av menneskeheten.

Leksikalske forklaringer til teksten

fra begge parter	с обеих сторон
kaste tilbake	отбросить назад; отбить, отразить (атаку, налет и т. п.)
bli drevet utenfor noe	быть изгнанным за пределы чего-либо
under den videre fremrykning	в ходе дальнейшего наступления
kapitulere betingelsesløst	безоговорочно капитулировать
heise den røde seiersfane	поднять Красное знамя Победы
ved noens felles innsats	общими усилиями кого-либо
gjøre sin innsats	сделать свой вклад, внести свою ленту
under ledelsen av SUKP	под руководством КПСС
være i stand til å ...	быть в состоянии (сделать что-либо)
stå imot noen	выстоять перед кем-либо, успешно сопротивляться кому-либо
fiendens hovedstyrker	главные силы врага (противника)

Øvelser og oppgaver

22. Hør på lydbåndopptaket av teksten. Les teksten høyt og oversett den til russisk.

23. Svar på disse spørsmålene:

1. Hva kan De fortelle om slaget ved Kursk sommeren 1943? 2. Hva slags militærteknikk hadde tyskerne konsentrert i dette området før sin offensiv? 3. Når begynte tyske tropper sine angrep mot sovjettroppers stillinger? 4. Hvordan utviklet begivenhetene seg i li første dager av slaget ved Kursk? 5. Hvorfor stilte nederlaget i dette slaget Tyskland overfor e

uavvendelig nederlag i hele krigen? 6. Når ble tyske erobrere drevet utenfor Sovjet-Unionens grenser? 7. Hvilke land befridde sovjettroppene under sin videre fremrykning? 8. Når begynte kampene for befrielsen av Nord-Norge? 9. Hva var den siste akten i nedkjempelsen av den tyske naziarmé? 10 Når kapitulerte Hitler-Tyskland betingelsesløst? 11. Hvilke land ble seiersherrer i den annen verdenskrig? 12. Hvordan og hvorfor verdsetter sovjetmenneskene de alliertes innsats i vår felles seier? 13. Hva kan De fortelle om motstandsbevegelsen i Europa under okkupasjonsårene? 14. Hvem ledet sovjettroppene i kampen for frihet og uavhengighet av vårt Fedreland? 15. Hva skrev vestmaktenes ledere om Sovjet-Unionens innsats i seieren over fascismen?

24. Oversett disse ordgrupper til norsk og lag noen setninger med dem (helst spørsmål og svar).

успешная военная операция; поражение в бою; самоходная артиллерийская установка; хорошо подготовленное контрнаступление; неотвратимое поражение в войне; осуществлять наступательную операцию; дальнейшее продвижение вперед; освобождение оккупированных стран; безоговорочная капитуляция; стать победителем в войне; высоко ценить что-либо; партизанское движение в занятых врагом районах; под руководством КПСС; сражаться против превосходящих сил противника.

25. Les og oversett denne samtalen til russisk ved hjelp av en ordbok. Gjenfortell innholdet av den først i indirekte, siden i direkte tale, sammen med en av Deres kolleger.

A.: Herr B.! Hvis jeg ikke tar feil, har De selv deltatt i motstandsbevegelsen her i Norge. Stemmer det?

B.: Ja, det gjør det. Men hvorfor spør De meg om dette? Det var jo så lenge siden. De fleste her i landet har allerede glemt disse forferdelige okkupasjonsårene

A.: Det er riktig, det De sier, dessverre. Men saken er den at jeg er journalist og samler nå materialer om motstands- og partisanbevegelsen i Europa under den annen verdenskrig. Kanskje kommer jeg til å skrive noen bok om dette viktige leddet i væpnet kamp av folkene i okkuperte land mot nazityske erobrere.

B.: Ja, så! Her i Norge var motstandsbevegelsen ikke særlig sterk og aktiv, men likevel ble det gjennomført av våre motstandsfolk noen store og heltemodige sabotasjeaksjoner og sprengninger av viktige militære anlegg, og foruten dette skaffet og sendt videre mange viktige opplysninger om tyske tropper.

A.: Er det skrevet her i Norge noen litteratur om denne hjemmefrontens aksjoner og kamphandlinger mot okkupantene, etter at landet var fullstendig besatt av tyskere, og norske tropper trakk seg tilbake og ut av landet?

B.: Ja, da, og nokså mye. Jeg kan nevne for eksempel boken «Menn i mørket» av A. Sunde, og så noen andre bøker og memoarer: «Partisanene i Finnmark», «London svarer ikke» og et par andre, men jeg husker dessverre ikke navnene til forfattere av dem alle. Og i alle disse bøkene forteller deltakere i motstandsbevegelsen om væpnet kamp mot nazityskere i det besatte Norge, om nordmennenes innsats i seieren over Hitler-Tyskland.

A.: Ja, det er godt kjent at også i Norge, som i alle andre okkuperte land, var det modige folk hvem fortsatte å kjempe med våpenet i hendene for frihet og uavhengighet av sitt land og dermed gjorde sin verdige innsats i vår felles sak. Og sovjetmennesker verdsetter høyt denne kampen.

B.: Ja, men det var forferdelig vanskelig, det. Mange av våre kampkamerater ble drept, såret eller tatt av tyskere og skutt.

A.: Men si meg, herr B.? Hvem ledet denne kampen? Hvorfra fikk motstandsfolkene og partisanene våpen, ammunisjoner, sprengstoff og mye annet hva de trengte for denne kampen og disse aksjonene som De nevnte?

B.: Jo... Det er vanskelig å si det nå. En del våpen og ammunisjon ble det liggende gjemt fra tiden før okkupasjonen, noe våpen fikk vi fra våre allierte, deriblant fra russere, men for det meste tilkjempet vi oss selv alt dette i kampene mot nazi-tyskere og quislinger.

A.: Men alt dette våpenet var jo, sannsynligvis, bare lett våpen: geværer, maskingeværer, maskinpistoler, granater og lignende, ikke sant?

B.: Jo, akkurat. Og derfor kunne vi selvfølgelig ikke kjempe på like fot mot tyske jagerfly, stridsvogner og tungt artilleri.

A.: Og likevel påførte motstandsfolkene og partisanene i alle besatte land flere harde slag på tyskere overalt i Europa Og denne viktige innsatsen i vår felles sak erkjente også alliertе militære ledere etter seieren over Hitler-Tyskland

26. Besvar disse spørsmålene om innholdet av samtalen i øvelse 25.

1. Hvem snakker med hvem i denne samtalen? 2. Er det nå mange i Norge som husker godt og snakker gjerne om okkupasjonsårene? 3. Hva slags materialer er journalist A. interessert i, og hvorfor? 4. Hva forteller herr B. til journalisten om motstands- og partisanbevegelsen i Norge? 5 Hvilke aksjoner gjennomførte motstandsfolkene i det okkuperte

Norge? 6. Finnes det noen litteratur på norsk om nordmennenes kamp mot erobrere under okkupasjonsårene? 7. Hvordan verdsetter sovjetmennesker det norske folks innsats i vår felles seier over nazismen? 8. Hva slags våpen hadde motstandsfolkene til sin bevæpning? 9. Hvorfra fikk de ammunisjoner og sprengstoff for sine aksjoner? 10. Hva erkjente allierte militære ledere etter krigen?

27. **Forklar betydningen av disse ordgruppene, ordvendinger og uttrykkene på norsk og lag noen setninger med dem. Be Deres kollega oversette setningene til russisk.**

å være i stand til å gjøre noe; å gjøre sin verdige innsats i noe, å stå modig imot angriperen; å heise en seiersfane over noe, å drive noen utenfor grensene av landet; å kapitulere betingelseslost; under ledelsen av noen; å befinne seg i en vanskelig situasjon; å vinne en stor seier; under den videre fremrykningen; å kaste fienden tilbake; det er nok å si at...

28. **Oversett denne samtalen til norsk. Gjenfortell innholdet av den etterpå i indirekte tale.**

А.: Скажите, пожалуйста, какие сражения в Великой Отечественной войне после Сталинградской битвы вы считаете важными и решающими для всего последующего (более позднего) хода войны.

Б.: Таких сражений было несколько, однако наиболее крупными и важными были танковая битва под Курском, прорыв блокады Ленинграда, бои за правый берег Днепра и, конечно, последнее сражение за Берлин весной 1945 года.

А.: Расскажите, пожалуйста, немного подробнее об этой танковой битве. Почему вы думаете, что она была такой важной?

Б.: О, это сражение не имеет себе подобных в истории войн. Здесь одновременно участвовало в бою более 4000 танков.

А.: Как и когда начался бой? Кто начал атаковать первым? Какие силы принимали в битве участие с обеих сторон?

Б.: К началу июля 1943 года немцы сконцентрировали в этом районе несколько тысяч танков, в том числе много новых тяжелых танков «Тигр», много современных самоходных орудий, боевых самолетов-истребителей и несколько механизированных и пехотных дивизий. Немцы хотели взять реванш за поражение под Сталинградом и нанести по нашим войскам мощный удар.

А.: Знало ли Советское военное командование заранее, что фашисты скоро начнут в этом районе крупное наступление несколькими танковыми дивизиями одновременно?

Б.: Да, конечно. Мы получили эти сведения заранее. Советские войска также готовились к тому, чтобы выдержать и отбить первый удар, остановить врага, удержать свои позиции, уничтожить вражеские танки и пехоту ударной группировки, а затем отбросить наступающие дивизии немцев назад. Одновременно мы готовили крупное контрнаступление, которое должно было начаться после этого. В этом районе Советское командование также имело несколько тысяч танков и много противотанковой артиллерии.

А.: Ну и как шла и чем кончилась эта битва?

Б.: Немцы начали свое мощное, хорошо подготовленное наступление 6 июля, однако они сумели продвинуться вперед только на 10—20 км, понесли огромные потери в живой силе и боевой технике и затем были остановлены.

А.: И что произошло со всеми этими танковыми войсками?

Б.: Когда наступление немцев было остановлено, наши самолеты, штурмовики и бомбардировщики нанесли по немецким танкам и другим войскам сокрушительный удар, а затем наши знаменитые средние танки Т-34 перешли в контрнаступление. Наше продвижение вперед немцы уже были не в состоянии остановить до самого Днепра.

29. **Les høyt og oversett etterpå skriftlig denne teksten til russisk ved hjelp av en ordbok. Still 12—15 spørsmål til de periodene i teksten hvor det gis faktiske opplysninger om befrielsen av Nord-Norges østlige områder i 1944. Be Deres kolleger besvare spørsmålene.**

Fribetens fane over fjordene i Nord-Norge

Høsten 1944 gikk sovjettropper over den norske grense i samsvar med avtalen mellom regjeringen i Sovjet-Unionen og den norske regjeringen. Etter harde kamper mot Hitler-okkupantene rykket de mot Kirkenes — en viktig havne- og industriby i det nordligste Norge. Fra første dag av Sovjetarméens innrykning i Norge oppsto det samarbeid og vennskapelige forbindelser mellom sovjettropper og den lokale befolkning. Nordmenn gjorde alt for å gjøre kamproperasjonene lettere for sovjettropper. Norske fiskere stilte til disposisjon for den sovjetiske militærledelse alt hva de hadde av sjøgående transportmidler, og en av dem, en temmelig ung fisker førte sovjetiske båter gjennom minebeltene i området ved Kobbholmen. Under gatekamper ga nordmenn sårede soldater medisinsk hjelp. Om morgenen den 25. oktober rykket sovjettropper inn i Kirkenes. Denne i førkrigsårene blomstrende industriby og havn ble på en barbarisk måte ødelagt av tyskerne under tilbaketrekningen. Bare 28 hus i byen sto igjen. Alle større bygninger, bruer, fabrikker, havneanlegg

o.a. var sprengt. I sjøen så man hålene som var senket. Sovjetarméens ledelse forsøkte med alle midler å lette lokalbefolkningens lidelser og savn. De sovjetiske soldatene deltok i gjenreisningsarbeidene. Alvorlig syke ble lagt inn på det sovjetiske militærsykehuset.

Den østlige delen av fylket Finnmark var det første norske område som ble befridd for nazistisk okkupasjon. Dette hadde stor betydning for videreutvikling av det norske folks frigjøringskamp mot tyske overfallsmenn. I Nord-Norge ble det oppsatt noen norske hæravdelinger og sovjettropper leverte dem skytevåpen: geværer, mitraljøser, maskingeværer, maskinpistoler o.l. og mye ammunisjon. Senere ble det stilt til disposisjon bi'er, bensin og medisinsk utstyr. Alle fikk se den gang at Sovjetarméen kom til Norge ikke bare som militærmakt, men også som en riktig venn av det norske folk. Sovjetarméens frigjøringsmisjon ble høyt verdsatt av norske myndigheter. Kong Haakon sa i sin tale den 30. juni 1945:

«Det norske folk har med begeistring fulgt de heltemodige og seierrike slag som det sovjetrussiske armé har påført tyskere... Krigen ble vunnet av Den Røde armé på Østfronten. Til slutt førte Den Røde armés framrykning til at den første del av norsk territorium ble frigjort. Og etter tyskernes forferdelige ødeleggelser av den nordligste delen av Norge ble Den Røde armé hilst som befriere i Nord-Norge.»

30. Les teksten i øvelse 29 enda en gang og prøv å huske alle faktiske opplysninger som er nevnt i teksten. Tenk Dem etterpå at De snakker med en ung nordmann hvem vet meget lite om kamphandlingene i Nord-Norge i slutten av oktober 1944 og har faktisk en feil og forvrengt forestilling om sovjettroppenes rolle i befrielsen av Øst-Finnmark. Be Deres kollega agere denne nordmann, besvar hans spørsmål derom, og fortell ham hva det i virkelighet skjedde den tid der i Nord-Norge.

31. Besvar disse spørsmålene om Den Store Fedrelandskrigen:

1. Hvilken betydning hadde seieren over Hitler-Tyskland for hele menneskeheten? 2. Når og hvor ble den betingelsesløse kapitulasjon av Hitler-Tyskland underskrevet? 3. Hvorfor var den tysk-sovjetiske fronten den viktigste front under den annen verdenskrig? 4. Hvor befant fiendens hovedstyrker seg også etter den engelsk-amerikanske invasjon i Frankrike sommeren 1944? 5. Hvor store tap hadde tyskere på østfronten? 6. På hvilken front mistet nazi-tyskere den største delen av sine væpnede styrker? 7. Hvor mange fiendtlige krigsskip og transportskip ble tilintetgjort av Sovjetmarinen? 8. Hvorfor blir sovjetfolkets innsats i seieren aldri glemt av menneskeheten? 9. Hva kan De fortelle om historien av «den annen front» under den siste verdenskrigen? 10. Hva skrev general Marshall om Den røde armés rolle i sin beretning til USA's forsvarsminister?

32. Tenk Dem at De fungerer som tolk for en russer (A.) som snakker med en nordmann (B.). Disse to herrene kan ikke hverandres språk. Be to av Deres kolleger agere dem og lese denne samtalen høyt opp for Dem. Oversett samtalen muntlig henholdsvis til norsk og russisk.

A.: Господин Б.! Если я не ошибаюсь, вы хотели задать мне несколько вопросов о второй мировой войне. Я с удовольствием отвечу на них, если смогу.

B.: Ja, jeg ville gjerne høre Deres mening om den innsatsen som allierte tropper, jeg mener engelske, franske og amerikanske, har gjort i vår felles sak, i seieren over nazi-Tyskland i 1945?

A.: Советские люди всегда высоко ценили вклад союзников в победу над общим врагом, однако мы не должны забывать, что именно Советская Армия сыграла важнейшую и решающую роль в разгроме фашистских войск.

B.: Men De skal vel ikke nekte at det var meget harde, krevende og blodige kamper mellom allierte tropper og tyskere mange steder, og først og fremst i Frankrike, da den annen front ble åpnet?

A.: Нет, конечно, я не могу отрицать этого. Бои в Африке, в Италии и во Франции были иногда весьма тяжелыми и напряженными, однако их нельзя сравнивать с боями на советско-германском фронте.

B.: Hva mener De med det? Jeg forstår Dem ikke, dessverre.

A.: Вы помните, несомненно, что на советско-германском фронте было одновременно до 270 вражеских дивизий, в то время как на Западном фронте, даже после вторжения союзников в Северную Францию в 1944 году, было не более 100 немецких дивизий.

B.: Og hva skal De si da om tyskernes forferdelige ubåter? De har jo senket under krigen mange hundre store allierte transportskip og krigsskip, og tusener og tusener sjømenn omkom i Atlanterhavet, Middelhavet og Nordsjøen. Hva mener De også om den barbariske bombingen av engelske byer ved hjelp av bombefly og V-våpnet (Fau-våpnet)?

A.: Что касается военно-морского флота, то немцы использовали фактически все свои крупные военные корабли и значительную часть подводных лодок прямо против Советского Союза или против союзных кораблей, которые шли в нашу страну с военными грузами. А советские города немецкие самолеты бомбили еще сильнее и чаще, чем любой город в Западной Европе.

B.: Ja, dette er nok riktig. Men likevel uten alliert invasjon i 1944, og uten senere fremrykning av allierte stridsvogner og mekaniserte divisjoner mot Tyskland skulle denne barbariske krigen fortsette enda lenger. Tror De ikke det?

A.: Нет, я так не думаю. Уже в конце апреля 1945 года советские войска окружили Берлин и начали бои за центральную часть города, в то время как дивизии союзников были еще в 200—300 км от фашистской столицы. И хотя Советский Союз нес большие потери в живой силе и технике, он мог в 1945 году и один нанести Германии решающий удар и закончить войну победой.

B.: Kanskje det. Alle land led veldige tap og lidelser under denne forferdelige krigen. Det er nå umulig å forestille seg hvor mange mennesker ble drept, såret eller omkom i sjøen.

A.: И все равно наши потери и лишения трудно сравнивать, господин Б. Советский Союз потерял в войне до 20 миллионов человек, а союзники во много раз меньше. . На оккупированной территории немцы уничтожили тысячи заводов, фабрик, мостов, вокзалов и т. д., сожгли и разрушили сотни больших и малых городов. Мы не можем и не должны забывать этого, господин Б.

B.: Likevel tror jeg at krigen var like barbarisk og kampene like harde og krevende både i øst og vest.

A.: Не совсем одинаковы, господин Б. На Восточном фронте немцы потеряли 77 тысяч боевых самолетов, что составляет 3/4 всех потерь, почти 50 тысяч танков, это более 2/3 всех потерянных танков. То же самое относится и к артиллерии, и к другой боевой технике. Это говорит о многом.

B.: Ja, visst, ja. Det er vanskelig å si noe mot dette, herr A.

A.: Именно. Поэтому мы помним и никогда не забудем Великую Отечественную войну советского народа за свободу и независимость нашей Родины.

33. Gjenfortell innholdet av samtalen i øvelse 31, først i indirekte og etterpå i direkte tale.

34. Oppfyll disse oppgavene:

1. Tenk Dem at De snakker med en nordmann som har opplevd den tyske invasjon i Norge i april måned, året 1940. Be ham fortelle Dem om sine opplevelser i de dagene. Still ham noen spørsmål om selve overfallet, om situasjonen i landet, om årsakene til at Norge ble oppgitt av den norske hæren så fort, osv.

2. Tenk Dem at De blir kjent med en norsk ingeniør fra Nord-Norge. Han var i Kirkenes i året 1944, da sovjettropper og sovjetmarinen påførte tyskerne, som hadde besatt dette område, et knusende slag, og befridde så en del av fylket Finnmark. Ingeniøren husker godt alt hva skjedde den tid i Øst-Finnmark. Spør ham om kampene ved byen Kirkenes, om tyskernes styrker i dette område, om kampsamarbeidet mellom sovjetiske tropper og den lokale befolkningen i denne del av Norge, osv. Be en av Deres kolleger agere denne ingeniøren og besvare Deres spørsmål.

35. Oversett disse spørsmål til norsk og besvar dem etterpå.

1. Как долго длилась оккупация Северной Норвегии немецкими захватчиками? 2. В соответствии с каким договором советские войска перешли норвежскую границу в 1944 году? 3. Какой город освободила Советская Армия в Северной Норвегии? 4. Какие отношения установились между местным населением и советскими солдатами? 5. Что делали норвежцы для облегчения задач, стоявших перед советскими войсками? 6. Как выглядел город Киркенес, когда в него ворвались советские войска? 7. Какая помощь была оказана норвежским армейским подразделениям, которые были созданы после освобождения Северной Норвегии? 8. Как оценили норвежские власти освободительную миссию Советской Армии в этой части Норвегии? 9. Что сказал об этом норвежский король Хокон VII в речи 30 июня 1945 года? 10. Когда и почему советские войска, освободившие Северную Норвегию, были выведены из этого района страны?

36. Fortell alt De kan om de viktigste slagene som sovjettropper påførte tyske tropper i årene 1943—44.

37. Fortell alt De husker om befrielsen av Nord-Norge for de nazi-tyske okkupantene i oktober 1944.

38. Fortell detaljert om de viktigste etappene av Den Store Fedrelandskrigen av sovjetfolket mot de nazi-tyske erobrere.

Ordliste til tekstene og dialogene i leksjon 17

overfal‖le, -t, -t (noen)	напасть (на кого-либо), совершить налет (на кого-либо)
overfall, -et (på noen)	нападение (на кого-либо)
uavhengighet, -en	независимость
øde‖legge, -la, -lagt	разрушить, повредить, испортить
slave‖binde, -bandt, -bundet	поработить, превратить в рабов
danne, -t, -t	здесь: составлять (что-либо), являться (чем-либо)
ledd, -et, -	звено (в цепи), составная часть
forbrytersk	преступный

erobre, -t, -t — завоевать, захватить, занять, оккупировать

erobrer, -en, -e — захватчик, завоеватель, оккупант, агрессор

herredømme, -t — господство, правящее положение

nazist, -en, -er — нацист, фашист

forbered||e, -te, -t — готовить, подготавливать

tropper, *s. fl.* — войска

makt, -en, -er — 1) власть; сила; 2) держава

overmakt, -en — превосходство, превосходящая сила

utløs||e, -te, -t — развязать (войну и т. п.); освободить, выпустить

bes||atte, -atte, -att — занять, оккупировать захватить

syn. okkuper||e, -te, -t

dermed, *adv.* — тем самым, с помощью этого, благодаря этому

militær — военный

økonomisk — экономический, зд.: промышленный

styrke, -n — сила, физическая возможность (сделать что-либо)

invasjon, -en — вторжение, вступление войск, агрессия

syn. aggresjon, -en

satellittstat, -en, -er — государство-сателлит, зависимое государство

infanteri, -et — пехота (как род войск)

panserdivisjon, -en, -er — танковая дивизия

stridsvogn, -en, -er — танк

kamp, -en, -er — бой; борьба

kamp- (в сложн. словах) — боевой

kanon, -en, -er — пушка, артиллерийское орудие

bombekaster, -en, -e — миномет

våp||en, -et (-net), - — оружие

teknikk, -en — техника, технические средства

gevær, -et, -er — винтовка, ружье

maskingevær, -et, -er — ручной пулемет; автоматическая винтовка

mitraljøse, -n, -r — тяжелый станковый пулемет

maskinpistol, -en, -er — пистолет-пулемет, автомат

håndgranat, -en, -er — ручная граната

bevæpning, -en — вооружение

hær, -en — армия, сухопутные войска

befal, -et — командный состав, офицерский состав

menig, *adj., s. adj.*, en, -e — рядовой

soldat, -en, -er — солдат

krigshandling, -en, -er — ведение войны; военные действия

felttog, -et, - — военный поход, военная кампания

fullt ut, *adv.* — полностью

mobiliser||e, -te, -t — мобилизовать

konsentrer||e, -te, -t — сконцентрировать, сосредоточить

mobil — мобильный, подвижный, маневренный

slag, -et, - (om noe) — удар; битва, крупное сражение (за что-либо)

takketvære (noe) — благодаря (чему-либо)

gruppering, -en, -er — группировка (войск), сколение, сосредоточение

overlegenhet, -en — превосходство

antall, -et (noe) — число (чего-либо), количество (чего-либо)

bombefly, -et, - — самолет-бомбардировщик

jagerfly, -et, - — самолет-истребитель

luftvernkanon, -en, -er — зенитная пушка

tilkjempe seg, -t, -t — завоевать, приобрести силой, захватить

kjempe, -t, -t — бороться; сражаться, драться

mangedoblet — многократный, во много раз больший

hovedstøt, -et, - — главный удар

periode, -n, -r — период

front, -en — фронт

ved fronten — на фронте

forsvar||e, -te, -t — оборонять, защищать

forsvar, -et — оборона, защита, охранение

forsvarsminist||er, -en, -re — министр обороны

meld||e seg, -te, -t — явиться, прибыть

frivillig, *adj., adv., s. adj.*, en, -e — добровольный; доброволец

fane, -n, -r — знамя

hard, *adj.* — зд.: ожесточенный, суровый, напряженный, тяжелый

blodig — кровавый, кровопролитный
heltemodig — героический, храбрый, отважный

syn. heroisk, modig

landsby, -en, -er — деревня
tilbaketrekning, -en — отступление, отвод своих войск
trekke seg tilbake, trakk, trukket — отступать, отводить свои войска
lynkrig, -en, -er — молниеносная война
fiende, -n, -r — враг, неприятель, противник
fiendtlig — вражеский, неприятельский, враждебный

iherdig — упорный, стойкий, несгибаемый
motstand, -en — сопротивление, отпор
mot||stå, -sto, -stått — сопротивляться; выстоять (в борьбе)

tap, -et, - — потеря
nederlag, -et, - — поражение; крах, неудача, проигрыш в бою, войне

personell, -et — личный состав, живая сила
marinebase, -n, -r — военно-морская база
beleire, -t, -t — осадить, блокировать (город и т. п.)

beleiring, -en — блокада, военная осада
omringe, -t, -t — окружить, обложить со всех сторон

påfør||e, -te, -t (noen noe) — нанести (что-либо кому-либо) (удар, потери, поражение противнику)

knus||e, -te, -t — сокрушить, разбить, уничтожить

drep||e, -te, -t — убить
såre, -t, -t — ранить, нанести ранение
sei||er, -en, -rer (over noen) — победа (над кем-либо)
seiersherre, -n, -r — победитель
myte, -n, -r — миф, легенда
uovervinnelighet, -en — непобедимость, непреодолимость

radikal — радикальный, коренной
endring, -en, -er — изменение, перемена
vending, -en, -er — поворот
vendepunkt, -et, -er — поворотный пункт
væpnede styrker, *fl.* — вооруженные силы, армия

general, -en, -er — генерал
utnytte, -t, -t — использовать
faktum, -et, fakta (*best.*: faktaene) — факт

angrep, -et, - (på noe, noen) — наступление, атака; нападение (на кого-либо), налет (на что-либо)
an||gripe, -grep, -grepet (noe, noen) — нападать (на кого-либо)
angriper, -en, -e — агрессор, захватчик
flanke, -n, -r — фланг
mekanisert — механизированный
grei||e, -d(d)e, -d(d) — суметь, справиться, одолеть
treng||e, -te, -t — теснить, напирать
fullstendig, *adv.* — полностью, целиком
offensiv, -en — наступление
motoffensiv, -en — контрнаступление
avsnitt, -et, - — участок; раздел, часть, доля
befri, -dde, -dd (for noe, noen) — освобождать (от чего-либо, кого-либо)
syn. fri||gjøre, -gjorde, -gjort
tvungen — вынужденный; обязательный (о военной службе)

stilling, -en, -er — позиция
middelstung — средний по весу, средний (о танке)

selvdreven, *adj.* — самоходный, самодвижущийся
panservogn, -en, -er — бронированная боевая машина
utslagsgivende — решающий, определяющий (исход чего-либо)

panservernkanon, -en, -er — противотанковая пушка
ryste, -t, -t — потрясти, заставить зашататься

uavvendelig — неотвратимый, неизбежный
gjennomfør||e, -te, -t — осуществить, провести в жизнь
drive, drev, drevet — гнать, перемещать силой
framrykning, -en — движение вперед, наступление
rykke fram, -t, -t — наступать, продвигаться вперед
fylke, -t, -r — провинция (в Норвегии)
nedkjempelse, -n — подавление, уничтожение, разгром

nedkjempe, -t, -t — разгромить, уничтожить, разбить

kapituler||e, -te, -t — капитулировать

betingelsesløs	безоговорочный
heis‖je, -te, -t	поднять (только о флаге, знамени и т. п.)
innsats, -en (i noe)	вклад, активное участие (в чем-либо)
verd‖sette, -satte, -satt	ценить, оценивать, давать оценку
alliert, *adj., s. adj.*, en, -e	союзный, союзнический; союзник
partisan, -en, -er	партизан
bevegelse, -n	движение
ledelse, -n	руководство; водительство
avgjørende	решающий, определяющий, ведущий
tilintet‖gjøre, -gjorde, -gjort	уничтожить, превратить в ничто
erkjen‖ne, -te, -t	признавать
beretning, -en, -er	доклад, отчет, рапорт, донесение
framgangsrik	успешный, удачный
be‖finne seg, -fant, -funnet	находиться, пребывать, располагаться
miste, -t, -t	потерять, утратить, лишиться
ta til fange	взять в плен, пленить
tilfangetatt, *s. part.*, -en, -e	пленный, плененный, взятый в плен
flyvåpen, -et, -	военно-воздушные силы, авиация (как вид вооруженных сил)
artilleri, -et	артиллерия
krigsskip, -et, -	боевой корабль
ofre, -t, -t	пожертвовать
offer, -et, - (ofre)	жертва
veldig, *adj., adv.*	колоссальный, огромный, великий; очень
menneskehet, -en	человечество

▽▽▽▽▽▽

ОГЛАВЛЕНИЕ

УРОК 10 3

Грамматические темы:

1. Глагольное время перфект, его образование и употребление 3
2. Неопределенные местоимения и особенности их употребления 9
3. Наречия, их образование, классификация и правила употребления 10

Лексическая тема. Спорт. Загородная прогулка.

Текст 1 2
Текст 2 2
Список слов по теме 3

УРОК 11 4

Грамматические темы:

1. Глагольное время плюсквамперфект, его образование и употребление 4
2. Степени сравнения наречий 4
3. Словосложение 5

Лексическая тема. Одежда. Посещение магазина, ателье.

Текст 1 5
Текст 2 6
Список слов по теме 7

УРОК 12 7

Грамматические темы:

1. Глагольное время будущее законченное, его образование и употребление 7
2. Простая и описательная форма пассива 8

Лексическая тема. Почта, телеграф. Разговор по телефону.

Текст 1 8
Текст 2 9
Список слов по теме 10

УРОК 13 1

Грамматические темы:

1. Практическая классификация имен существительных и грамматический род 1
2. Отложительные глаголы 1

Лексическая тема. Путешествие по стране. Отпуск.

Текст 1 1

Текст 2 132
Список слов по теме 141

УРОК 14 146

Грамматические темы:

1. Образование сложных имен существительных. Различные способы словообразования 146
2. Словопроизводство имен существительных 147
3. Субстантивация прилагательных и причастий 153
4. Синтаксические способы обособления членов предложения 158

Лексическая тема. Гостиница, пансионат, туристская гостиница.

Текст 1 163
Текст 2 177
Список слов по теме 189

УРОК 15 193

Грамматические темы:

1. Словопроизводство. Образование имен прилагательных и наречий с помощью суффиксов 193
2. Сочинительные союзы и их употребление 198
3. Именные формы глагола и их употребление 203
4. Причастные и инфинитивно-предложные обороты и их употребление 210

Лексическая тема. У врача. В аптеке. Посещение больного. Пребывание в больнице.

Текст 1 215
Текст 2 228
Список слов по теме 239

УРОК 16 244

Грамматические темы:

1. Типы придаточных предложений 244
2. Придаточные предложения — подлежащие и придаточные предложения – сказуемые 244
3. Придаточные обстоятельственные предложения и их виды 245

Лексическая тема. Посещение театра, кино, музея. Культурная жизнь Норвегии.

Текст 1 253
Текст 2 261
Список слов по теме 275

УРОК 17

Грамматические темы:

1. Глагольные времена будущее в прошедшем I и будущее в прошедшем II и их употребление 279
2. Образование сложных глаголов 284

Лексическая тема. Великая Отечественная война 1941—1945 гг.

Текст 1 289
Текст 2 301
Список слов по теме 311

Для внутриведомственной продажи (цена 1 р. 10 к.)
Подписано к печати 05.06.80.
Объем 20 печ. л.

Е-754028 Зак. 586